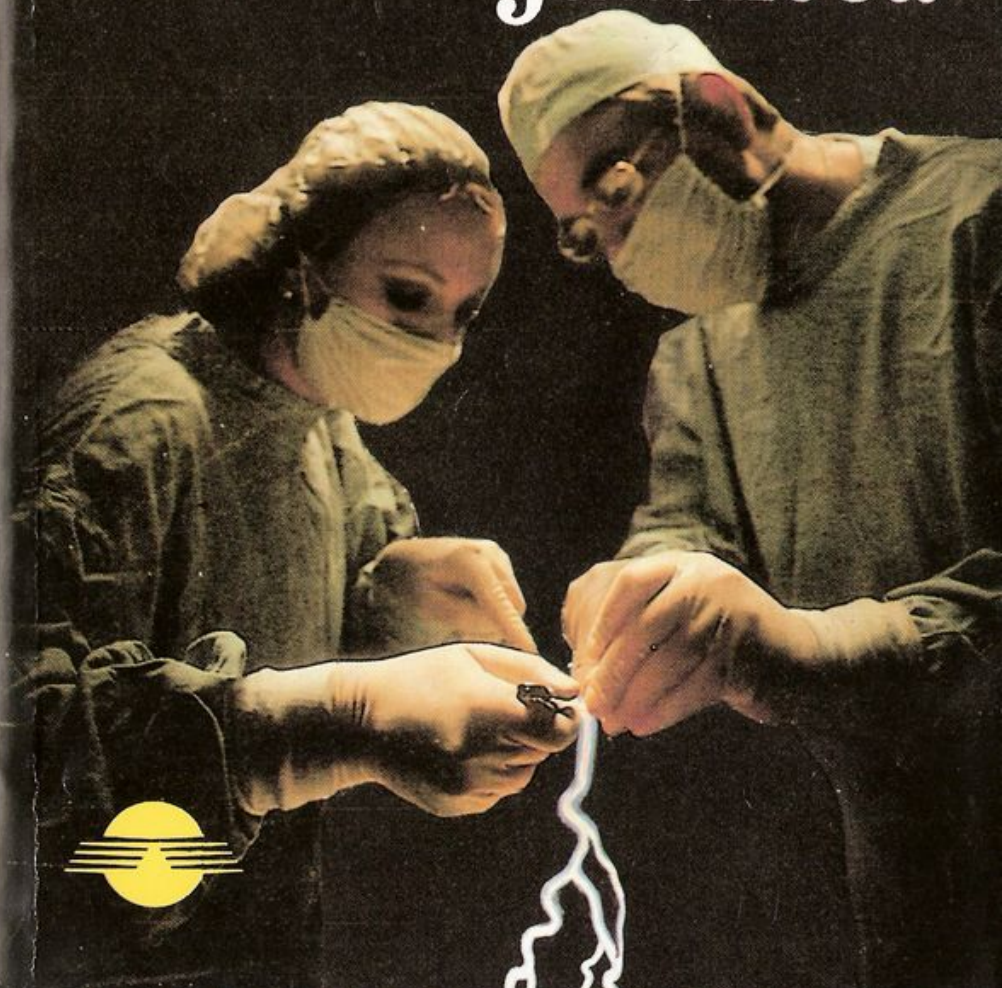

ТРИЛЪР

АРТЪР
ХЕЙЛИ

Окончателната
диагноза

Артър Хейли

Окончателната диагноза

1

В горещото лятно утро животът в Бърлингтънската болница „Три общини“ пулсираше с ритъма на океански прибой около самотен остров. Навън жителите на Бърлингтън¹, щат Пенсилвания, се потяха при 33 градуса на сянка и 78 процента влажност на въздуха. Ако някой си направеше труда, щеше да открие, че тези цифри са още по-високи в покрайнините на града, при завода за стомана и железопътни релси, където сянка почти нямаше, а термометри изобщо липсваха.

В болничната сграда беше по-прохладно. Но напълно спасени от жегата бяха само шепа избрани пациенти, които опитните специалисти преглеждаха зад вратите на кабинети с климатична инсталация.

В приемната на партера липсваше такава инсталация и Мадж Ренолдс извади книжна салфетка – петнадесета от сутринта насам. Избърса лицето си и помисли, че скоро отново ще трябва да отскочи до тоалетната, за да се напръска с дезодорант. Тридесет и осем годишна, мис Ренолдс беше началник на приемното отделение и запалена читателка на всички брошури по въпросите на женската хигиена. Това я бе превърнало в маниачка на тема чистота, което обясняваше редовните ѝ прескачания до тоалетната в дъното на коридора особено сега, в летните горещини. Но за момента реши да изчака – първо трябваше да определи четиримата нови пациенти, които болницата щеше да приеме в следобедните часове.

Само преди няколко минути беше получила дневната сводка за положението в различните отделения, която показваше, че са били изписани 26 пациенти вместо 24, както бе очаквала. Като прибави към сметката снощните два смъртни случая, мис Ренолдс видя, че ще може да отметне още четири имена от дългия списък на чакащите да постъпят в болницата Четирима души в Бърлингтън или околностите му, които със страх или надежда очакваха това обаждане, щяха да се стегнат надвнатри и доверчиво да се оставят в ръцете на медицината – такава, каквато се практикуваше в болница „Три общини“. С шестнадесетата салфетка в ръка мис Ренолдс разтвори папката пред себе си и вдигна телефонната слушалка.

1. Неголям град разположен на брега на река Делауер. – Б. п.

Пациентите, които чакаха пред поликлиниката в другото болнично крило на партера, бяха по-добре от служителите в приемното отделение. Макар и за кратко, те можеха да се скрият от жегата и това ставаше, след като им дойдеше редът да влязат в някой от шестте кабинета с климатична инсталация, разположени симетрично около общата чакалня. Вътре шестима специалисти раздаваха безплатно съветите си на хора, които не можеха или не желаеха да плащат таксата, определена от същите тези специалисти в частните им кабинети, намиращи се в сградата на „Медикъл Артс“ в центъра на града.

Старият Руди Хърмънт, общ работник, когото семейството му успяваше да накара още да се потруди, доволно се разположи в хладната стая, докато доктор Макюан, специалист по уши, нос и гърло, се мъчеше да открие причината за прогресиращата му глухота. Всъщност Руди не страдаше кой знае колко от нея. Тя дори представляваше предимство в някои случаи – например когато майсторите искаха да ю натоварят с допълнителни задачи или да го накарат да работи по-бързо. Но най-големият му син реши, че има нужда от преглед, и ето ю тук.

Раздразнен, Макюан измъкна отоскопа от ухото му и изръмжа:

– Да бяхте поизмили поне част от мръсотията вътре!

Подобна грубост не беше в стила на Макюан. Но сутринта на закуска жена му продължи започнатата от снощи кавга за ежедневните разходи и до такава степен го ядоса, че излизайки на заден ход от гаража, той смачка задния десет калник на новия си „Олдс“.

Руди погледна неразбиращо:

– Какво било?

– Казах, да бяхте... О, нищо, нищо! – Макюан не можеше да разбере дали състоянието на стареца се дължеше на напредналата му възраст или на някой малък тумор. Случаят беше любопитен и професионално му любопитство взе връх над раздразнението.

– Не ви чувам – повтори старецът.

– Няма значение, казах... Нищо! – повиши глас Макюан. В този момент благославяше глухотата на стария Руди и малко се срамуваше от собствената си невъздържаност.

В клиниката по общи болести дебелият доктор Тойнби запали цигара от фасата на току-що изпушената и погледна седналия насреща му пациент. Докато премисляше случая, той почувствува лек световъртеж и реши, че ще трябва да се откаже от китайската кухня за седмица-две;

във всеки случай нямаше да му е много лесно, тъй като вече беше получил две покани за вечеря през седмицата, а приближаваше и вторник с традиционното посещение в „Гурмет“⁴²...

Определи диагнозата, спря строг поглед върху пациента си и каза:

– Имате излишни килограми и трябва да ви предпиша диета! По-добре да зарежете и цигарите!

На стотина метра от приемната завеждащата болничния архив мис Милдред забързано крачеше по оживения коридор. Без да обръща внимание на обливащата я пот, тя се опитваше да догони току-що изчезналата зад ъгъла фигура.

– Доктор Пирсън! Доктор Пирсън!

Старият патолог спря едва когато мис Милдред се изравни с него. Премести голямата пура в крайчеца на устата си и раздражено изръмжа:

– Какво има пак?

Дребничката, петдесет и две годишна стара мома, метър и петдесет на най-високите си токове, потрепери пред разсърдения поглед на лекаря. Но най-важното нещо в живота ѝ бяха протоколите, папките и архивите, та тя набра кураж:

– Трябва да подпишете тези протоколи за аутопсия, доктор Пирсън. От здравната комисия искат допълнителни екземпляри.

– Друг път, сега бързам. – Джо Пирсън беше в отворително настроение, но мис Милдред не отстъпи:

– Моля ви, докторе! Ще ви отнеме само минутка! Три дена се опитвам да ви хвана!

Пирсън изръмжа и се предаде. Взе книгата и химикалката от ръцете ѝ, пристъпи към близката маса и замърмори под носа си:

– Нямам никаква представа какво подписвам! Какво е това?

– Случаят Хоудън, доктор Пирсън.

Пирсън продължаваше да фучи:

– Има толкова много случаи! Не си спомням!

– Работникът, който бе паднал от скелето... – търпеливо започна мис Милдред. Ако си спомняте, компанията твърдеше, че е паднал вследствие на сърдечен удар, защото мерките им за безопасност били отлични и...

– Аха... – проточи Пирсън, без да спира да пише, а мис Милдред

2. Верига от ресторанти, известни с пикантното си меню. – Б. пр.

продължи.

– Но аутопсията показва, че сърцето на човека е било здраво и общото му физическо състояние изключва възможността.

– Зная, зная – прекъсна я Пирсън.

Извинявайте, докторе, мислех си...

– Нещастен случай. Ще трябва да отпуснат пенсия на вдовицата. – Пирсън прелисти заключението, намести пурата си и продължи да подписва. Натискаше толкова силно, че почти разкъсваше хартията. „Капките рохко яйце по вратовръзката му са повече от друг път“ – помисли си мис Милдред. После се запита откога ли не бе срещал сивата си буйна четина. Външният вид на Джо Пирсън беше направо скандален. Спругата му беше починала преди десетина години и оттогава насам дрехите на стария лекар придобиваха все по-плачевен вид. Шестдесет и шест годишният Пирсън приличаше повече на някой скитник, отколкото на завеждащ отделение в голяма болница. Под бялата престилка се виждаше плетена вълнена жилетка с оръфани илици и две големи дупки, вероятно причинени от някаква киселина. Измачканите му сиви панталони се свличаха непрекъснато, а олющените му обувки просто плачеха за боя.

Джо Пирсън подписа последния екземпляр и тръсна цялата купчина в ръцете на миниатюрната мис Милдред.

– Сега може би ще успее и да поработя, а? – Пурата му подскочаше нагоре-надолу и сипеше пепел по престилката му. Пирсън беше работил достатъчно дълго в „Три общини“ и хората му прощаваха грубости, които биха били непрости у един по-млад човек. А надписът „Пушенето забранено“, който се срещаше почти на всяка крачка, изобщо не му правеше впечатление.

– Благодаря, докторе. Много благодаря!

Той кимна едва-едва и продължи към фоайето, откъдето възнамеряваше да вземе асансьора за приземието. Но и двата асансьора бяха някъде по етажите. Пирсън ядно изруга и пое по стълбите към отделението по патология.

В хирургията три етажа по-горе атмосферата беше значително по-спокойна. Хирурзи, интернисти и сестри – всички по бельо под зелените си престилки – работеха значително по-леко в операционните, където температурата и влажността на въздуха бяха под постоянен контрол. Някои хирурзи, вече приключили с първите си за деня операции, се

влачеха към служебната стая за чаша кафе. От стерилно изолираните операционни, разположени от двете страни на коридора, започнаха да изкарват все още упоените пациенти. Насочваха ги към реанимацията, където щяха да бъдат обект на непрекъснато наблюдение през следващите няколко дни.

Между две глътки кафе Люси Грейнджър, хирург ортопед, разпалено защитаваше фолксвагена, който си беше купила предния ден.

– Извинявай, Люси, но имам чувството, че мога да го настъпя, без да го забележа! – обади се доктор Бартлет.

– Това не е беда, Гил – отвърна тя. – Ти бездруго имаш нужда от разходката, която правиш, докато обикаляш детройтското си чудовище!

Гил Бартлет, един от специалистите по обща хирургия, беше известен с огромния си кремав кадилак, по чиято блестяща повърхност не можеше да се види нито едно петънце. Всъщност колата отговаряше точно на спретнатия външен вид на своя собственик, един от най-елегантните лекари в „Три общини“. Бартлет беше единственият в болницата, който носеше Вандайкова брадичка, винаги подстригана и оформена с вкус. Люси се забавляваше да наблюдава как тя подскача нагоре-надолу, когато Гил говори.

Към тях се приближи Кент О'Донъл, главен хирург и председател на медицинския съвет в болницата. Бартлет го поздрави:

– Кент, трябваш ми. Идущата седмица ще изнасям лекция пред сестрите – „Тонзилектомия при възрастни“. Имаш ли някой диапозитив, който да показва възпаление на горните дихателни пътища или пневмония?

О'Донъл прехвърли наум цветните снимки от лекторските си материали. Ясно му беше какво иска Бартлет – някои от по-малко известните усложнения след отстраняване на сливици при възрастни. Както повечето хирурзи, О'Донъл добре знаеше, че и при най-внимателната операция можеше да се случи парченце от сливицата да се изплъзне от форцепса и да попадне в белите дробове, където предизвикваше бърз абсцес. Спомни си, че има цял куп снимки на трахея и бял дроб, които отразяват точно това състояние.

– Мисля, че ще се намери нещо – отвърна той на Бартлет. – Довечера ще потърся...

– Ако нямаш трахея, дай му ректум³ – намеси се Люси Грейнджър. – Той никога няма да открие разликата!

3. Крайната част на дебелото черво. – Б. пр.

Цялата стая се разтърси от смях.

О'Донъл също се усмихна. С Люси бяха стари приятели, на моменти дори се питаше дали между тях не би могло да има и нещо повече, разбира се, при подходяща за това възможност... Много неща харесваше у нея, но най-много му допаднаше начинът, по който се държеше сред хирурзите – това мъжко царство. И съумяваше да не изгуби нищо от женската си привлекателност. Поизтърканият халат, в който беше облечена в момента, я правеше безформена и малко безлична – както повечето от тях. Но той знаеше, че под него се крие стройна и добре сложена фигура, облечена може би малко консервативно, но с вкус.

Леко почукване прекъсна мислите му и миг по-късно в стаята влезе една от операционните сестри.

– Доктор О'Донъл, отвън чакат близките на пациента ви.

– Кажете им, че идвам веднага – отвърна той, след което влезе в съблекалнята и започна да развързва хирургическите си доспехи. Токущо бе завършил единствената си за деня операция. Набързо успокои близките на оперирания (отстраняване на жлъчни камъни, преминало без усложнения) и се отправи към канцеларията на главния администратор.

Един етаж над хирургията, в стая 48, Джордж Андриу Дънтън бе вече изгубил способността да усеща горещина или студ – от смъртта го деляха петнадесет секунди. Доктор Макмахън беше хванал китката му и следеше бавно замиращия пулс, а сестра Пенфийлд пусна вентилатора на максимални обороти, защото в стаята беше станало тясно и задушно от присъствието на цялото семейство. „Това се казва добро семейство“ – помисли си тя. Съпругата на умиращия тихо плачеше, дъщерята не издаваше нито звук, но по бузите ѝ се стичаха сълзи, а синът стоеше гърбом – само раменете му потреперваха. „Дано се намери някой да поплаче и за мен, когато умра – помисли си Елейн Пенфийлд, – това е най-добрият некролог...“

Доктор Макмахън пусна ръката на болния и вдигна очи към останалите. Думите бяха излишни и сестра Пенфийлд акуратно отбеляза часа на настъпилата смърт – 10 часа и 52 минути предобед.

Това беше най-спокойното време за останалите болнични стаи на етажа. Сутрешните лекарства вече бяха раздадени, визитациите – приключени. Настъпилото затишие щеше да продължи до разнасянето на обедата, когато движението и суматохата достигаха своя връх. Някои от

сестрите бяха слезли до кафенето, а други използваха затишието, за да попълнят болничните картони.

„Оплакване от хронични болки в корема“, написа в картоната на по-редната пациентка сестра Уайлдинг. Тъкмо се готвеше да добави още ред, но изведнъж остави писалката.

За втори път тази сутрин прошарената петдесет и шест годишна мисис Уайлдинг – една от най-възрастните сестри в болницата, бръкна в джоба на престилката си и извади писмото. Беше пристигнало рано сутринта заедно с купищата болнични книжа. От плика изпадна снимка на млад лейтенант от морския флот, прегърнал красиво момиче. Погледна я за миг, после отново зачете познатите вече редове:

„Мила мамо, вероятно ще се изненадаш, но в Сан Франциско се запознах с едно момиче и вчера се оженихме. Зная, че това ще те огорчи, защото винаги си казвала, че искаш да присъствуваш на моята сватба... Но вярвам, ще разбереш“...

Сестра Уайлдинг прекъсна четенето и се замисли за момчето, което помнеше и което толкова рядко виждаше напоследък. След развода беше поела цялата издръжка на Адам – колежа, после в Анаполис⁴, няколко кратки неделни свиждания, ваканциите... После флотата и ето го вече мъж, принадлежащ на друга, напълно непозната жена... Ще трябва да им изпрати поздравителна телеграма. Дълги години вярваше, че ще се пенсионира веднага след като Адам стъпи на крака и стане самостоятелен. Все намираще поводи за отлагане... Но сега това време настъпи. Сложи писмото и снимката обратно в джоба на престилката си и взе писалката. Под първото изречение добави с акуратния си четлив почерк: „Слабо повръщане и разстройство. Доктор Ройбенс е уведомен.“

Никой не можеше да предскаже кога ще настъпи час на затишие в родилното отделение на четвъртия етаж. Бебетата имат влудяващия навик да се появяват на този свят групово, мислеше си доктор Чарлс Дорнбъргър, докато търкаше с четка ръцете си редом до двама свои колеги. Случваха се часове, дори и дни, в които всичко вървеше тихо и спокойно – децата се раждаха чинно, едно по едно. После сякаш изведнъж се отрищваше някакъв бент и половин дузина започваха да напират едновременно. Какъвто беше днешният случай.

Една от неговите пациентки – миловидна, все усмихната негърка, раждаше десетото си дете. Бяха я докарали на носилка от „Спешни

4. Градът, в който се намира Военноморската академия на САЩ. – Б. пр.

случаи“, тъй като раждането практически беше започнало. Докато миеше ръцете си, Дорнбъргър се заслуша в разговора ѝ със стажанта, който (както се полагаше при такива случаи) беше опразнил асансьора, за да я докара с максимална бързина.

– К'ви добри хора, да отстъпят асансьора само зарад мен – бърбеше тя. – Нивга не съм бивала толкоз важна!

Дорнбъргър чу как лекарят ѝ каза да се отпусне и да не мисли за нищо.

– Да се отпусна ли, синко? Че аз съм си отпусната! Най-хубаво си почивам, като раждам... Няма пране, няма готвене, няма мръсни чинии. За мен това си е чиста отпускат! – Болезнената контракция я принуди да млъкне за миг, след което със стиснати зъби продължи. – Девет ги имам, туй е десетото! Най-голямото е кат тебе, синко... Брой една година от-тук нататък и пак ще се видим! – Смехът ѝ заглъхна по посока на операционната, където я поеха сестрите, а стажантът се върна да дежури в „Спешни случаи“.

Измит и стегнат в стерилния си халат, доктор Дорнбъргър я последва. Почувствува, че отново започва да се поти.

В болничната кухня топлината не представляваше кой знае какъв проблем – хората ѝ бяха свикнали. Хилда Строфън, главен диетолог, опита парче кейк със стафиди и кимна одобрително на сладкаря. Тревожеше се, че под тези ежедневни калории домашният ѝ кантар скоро щеше да се счупи, но успокои съвестта си, като си каза, че няма друг изход – главният диетолог е длъжен да опитва колкото се може повече храна. Пък и беше малко късно да се замисля за калории и тегло – общият резултат от безброй дегустации в миналото си личеше най-ясно, когато стъпеше на кантара – стрелката отскачаше далеч отвъд границата на 80-те килограма. Основната част от тези килограми се изразяваше в един величествен бюст – истински „двоен Гибралтар“, както го наричаха в болницата. Движението ѝ по коридорите наподобяваше плъзгането на гигантски самолетоносач в спокойни води, пред който в почетен ескорт се движеха два крайцера.

Но освен в храната мисис Строфън беше влюбена и в професията си. Огледа с неподправено задоволство своята империя – блестящата стомана на фурните и масите за сервиране, излъсканите прибори, снежнобелите престилки на готвачите и техните помощници... Душата ѝ се стопляше от тази гледка.

По това време на деня в кухнята беше напрегнато. Обедът беше най-голямото изпитание, тъй като освен пациентите в болницата се хранеше и целият персонал. След около двадесет минути към отделенията щяха да потеглят диетичните ястия, а разнасянето на храната щеше да продължи цели два часа след това. По-късно, още докато миячите привършваха с обедните съдини, готвачите започваха подготовката за вечеря.

Мисълта за съдините накара мисис Строфън да се намръщи и да придвижи могъщото си тяло към дъното на кухненските помещения, където се намираха две големи автоматични машини за миене. Това беше онази част от царството ѝ, която значително отстъпваше по блясъка си на останалите. Не за пръв път си помисли, че ще се почувствува истински щастлива чак след като и този отдел бъде модернизирани. Но проявяваше разбиране и съзнаваше, че не всичко може да стане отведнъж. И без това през двете години от постъпването си в болницата беше вкарала администрацията в значителни разходи, принуждавайки я да закупи доста нова и модерна кухненска техника. Независимо от това, проверявайки затоплящите плотове на бюфета, тя реши, че е време отново да повдигне въпроса за автоматите за миене пред главния администратор.

Не само главният диетолог мислеше за храна в този момент. В рентгена на втория етаж Джеймс Бладуик, вицепрезидент на една от трите най-големи компании за продажба на автомобили в Бърлингтън, изпитваше „адски глад“, по собствените си думи.

По нареждане на своя домашен лекар мистър Бладуик не беше ял от обед на предния ден и сега се намираше в кабина номер едно, готов за рентгенови снимки на стомаха, които щяха да потвърдят или отхвърлят съмненията за язва на дванадесетопръстника. Джим Бладуик се надяваше, че предположението за язва ще се окаже невярно, нещо повече, той отчаяно се молеше да бъде здрав сега, когато тригодишната му упорита работа започваше да дава резултат. Това просто не можеше да бъде язва – сигурно е нещо далеч по-обикновено, нещо, което ще изчезне за ден-два. Бладуик беше вицепрезидент едва от месец и половина и добре знаеше, че импозантната титла изисква двойно по-усилена работа отпреди, за да се задържи на върха. А за да работиш, трябва да си във форма – здрав, винаги енергичен, винаги на лице. Намалееха ли продажбите, нямаше да му помогне никакво медицинско свидетелство.

Джим Бладуик беше отлагал този момент достатъчно дълго. За

първ път усети неразположение и усилващи се болки в стомашната област преди около два месеца. После болките зачестиха, започнаха да го спохождат и в най-напрегнатите минути, пред клиенти. Известно време си внушаваше, че няма нищо особено, но накрая се наложи да потърси лекарски съвет. Така се стигна до тазсутрешната проверка, която – надяваше се той – щеше да свърши бързо. Сделката с „Фаулър“ за шест фургона се запичаше, а компанията твърде много разчиташе на тази продажба... Господи, колко е гладен!

За доктор Ралф Бел, известен сред колегите си като „Динг-донг“, това беше обикновен случай, подобен на стотици други. От време на време той се обзалагаше със себе си – дали ще отгатне предварително диагнозата на поредния пациент – „да“ или „не“. В случая предвиждането му беше „да“. Този човек имаше вид на язваджия. Бел скришом го наблюдаваше иззад дебелиите си рогови очила. Беше неспокоен тип, личеше му как се яде отвътре. Рентгенологът постави екрана пред Бладуик и му подаде чаша с бариев разтвор.

– Ще изпиете това, щом ви кажа – нареди той. После пусна апарата, приближи още по-плътното екрана и каза: – Хайде!

Бладуик изпразни на един дъх чашата, а на екрана доктор Бел започна да следи пътя на бариевия разтвор: първо хранопровода, после стомаха и оттам – в дванадесетопръстника. Течността релефно очертаваше всеки орган. Бел заснемаше необходимото с помощта на един бутон. После пулпира корема, за да се разнесе барият. Миг по-късно го видя – кръгъл кратер на стената на дванадесетопръстника. Ясна и безспорна язва. Отбеляза, че отново е спечелил облога със себе си, а на глас каза:

– Това е всичко, мистър Бладуик. Благодаря.

– Е, док... Каква е присъдата? Ще живея ли?

– Ще живеете. – Повечето от тях искаха да знаят какво точно е видял на екрана. „Огледалце, огледалце, я кажи кой е най-здрав на земята?“ Но поставянето на диагнози в присъствието на пациентите не влизаше в служебните му задължения. – Утре вашият лекар ще има снимките и тогава ще разговаряте с него.

„Малшанс, приятелю – помисли си той. – Надявам се, че обичаш продължителните почивки и варени яйца с мляко.“

На двеста метра от главния болничен комплекс имаше една запустялата мебелна фабрика, сега превърната в пансион за медицински сестри.

Стажант-сестрата Вивиан Лобъртън се мъчеше да се справи с един цип, който упорито отказваше да се затвори.

– Да се провалиш в пъклото дано! – изруга момичето, неволно повтаряйки любимата фраза на баща си, дървосекач, който не виждаше защо въщи трябва да използва един език, а в гората – друг.

Деветнадесетгодишната Вивиан представляваше странна смесица от грубостта на баща си и изключителната деликатност на майка си, която дори продължителните контакти с орегонските секачи не можеха да променят. Сега, четири месеца след постъпването си в пансиона, Вивиан откриваше у себе си все повече черти и от двамата. Това, с което се сблъскваше в голямата болница, ту я привличаше и очароваше, ту я отблъскваше и отвращаваше. Допускаше, че близките контакти с болестите и страданието са шок за всеки новак, но това съвсем не ѝ помагаше, когато стомахът ѝ се свиваше в конвулсии и напрегнала до крайност воля и сила, тя се мъчеше да издържи, да не избяга.

След такива моменти ѝ се искаше да промени обстановката, да вземе някаква противоотрова, да забрави. Донякъде успяваше да намери убежище в музиката – стара нейна любов. Изненадващо за градче от такъв калибър, Бърлингтън имаше отличен симфоничен оркестър. Тя бързо го оцени и често добрата музика се оказваше единственият балсам за разклатените ѝ нерви. Сега оркестърът беше в лятна ваканция. И напоследък чувствуваше нужда от нещо, с което да го замени.

Но в момента не разполагаше с време за размисъл. И без това паузата между сутрешните занятия и следобедното дежурство в някое от отделенията беше достатъчно кратка. И Този цип! Дръпна отново с ядно стиснати зъби и ципът изведнъж се затвори. Момичето скочи и с облекчение се втурна към вратата, като спря за момент да избърше лицето си. Каква горещина, божичко!

Така мина сутринта – сутрин като всяка друга в болницата „Три общини“. Животът пулсираше с приливите и отливите на хуманността и медицината.

Беше единадесет часът, 15-и юли.

2

Камбаните на църквата „Христос Спасител“, намираща се на две преки от болницата, нестройно удариха единадесет в Моментa, в който О'Донъл се отправи към кабинета на администратора. Странен и някак приглушен му се стори познатият звук, долетял от отворения прозорец наблизо. Отмести се за да даде път на забързана група лекари, които шумно се изкачваха по служебното стълбище насреща му, после машинално погледна часовника си. Групата утихна и всички отправиха почтителното „добро утро, докторе“ към председателя на медицинския съвет. На втория етаж О'Донъл отново спря, този път за да мине една сестра, тикаща пред себе си инвалиден стол. На него седеше десетгодишно момиченце с превързано око, а на крачка встрани бързаше млада жена, по всяка вероятност майката.

Сестрата, на която се усмихна, без да я познае, го изгледа със скрито възхищение. Малко над четиридесетте, О'Донъл все още спираше женските погледи. Беше запазил фигурата, направила го преди години несменяем защитник във футболния отбор на колежа – висок, изправен, с широки рамене и здрави мускулисти ръце. И до днес беше запазил навика да изпъва рамене назад преди вземането на някое важно решение сякаш преценяваше как да спре коварната атака на противника. Въпреки значителното си тегло той се движеше леко и пъргаво, а редовното занимание със спорт – тенис през лятото и ски през зимата, го поддържаха в отлична физическа форма.

О'Донъл не отговаряше на класическата представа за мъжка красота. В замяна на това притежаваше онова грубо и малко неправилно очертано лице, което жените често и малко странно намират за особено привлекателно. Единствено косата му бе докосната от хода на годините. До неотдавна гарвановочерна, напоследък тя бързо посивяваше. Сякаш пигментът изведнъж се беше предал и отстъпваше с широки крачки.

Отзад някой го повика по име и той отново спря. Беше Бил Руфъс, един от опитните хирурзи в болницата.

– Как си, Бил? – О'Донъл харесваше този човек – съзнателен и добросъвестен хирург с голяма клиентела. Пациентите му имаха доверие, защото излъчваше непоколебимо спокойствие и хладнокръвие. Болничният персонал също го уважаваше по-нисшестоящите лекари го ценяха особено високо заради колегиалния начин, по който даваше

разпорежданията си, без да засяга професионалното им достойнство. А това качество решително липсваше на повечето хирурзи.

Единствената му чудатост (ако това можеше да се нарече така) беше навикът му да носи невъзможно екстравагантни вратовръзки О'Донъл вътрешно потръпна, като видя днешния избор на колегата си – тюркоазени кръгчета и яркочервени зигзагообразни линии върху фон от бледомораво и лимоненожълто. Руфъс беше обект на безкрайни шеги заради вратовръзките си – неотдавна един от психиатрите подметна, че те са „гноен кратер на връщ вулкан, добре прикрит под маската на консерватизма“. Единствената реакция на Руфъс беше искреният и добродушен смях.

Днес обаче изглеждаше разтревожен.

– Кент, искам да поговорим.

– Да отидем ли в кабинета? – заинтригувано попита О'Донъл, защото знаеше, че Руфъс няма да го безпокои за дреболии.

– Не, може и тук... Ето каква е работата, Кент. Става въпрос за следоперативните патологоанатомични заключения.

Отидоха до един от прозорците, за да избягнат оживеното движение по коридора. „Точно от това се страхувах“ – помисли си О'Донъл, след което запита:

– Какво имаш предвид, Бил?

– Заключениета се бавят. Прекалено дълго се бавят.

О'Донъл познаваше проблема много добре. Руфъс, както и повечето хирурзи, често пристъпваше към незабавна операция на пациентите с различни тумори. Веднъж изрязан, туморът се изпращаше за изследване от патологоанатома на болницата доктор Джоузеф Пирсън. Той правеше два вида изследвания. Първото ставаше в малка лаборатория, разположена непосредствено до операционната, още докато пациентът е под упойка. Замразяваше малко късче от тумора и го изследваше под микроскоп. Тази процедура даваше един от двата възможни отговора – злокачествен, което означаваше рак и налагаше разширение на операцията, или доброкачествен – присъда, която в повечето случаи означаваше, че с изваждането на тумора се прекратява и оперативната намеса, а пациентът се изпращаше в реанимацията.

– При замразените проби няма закъснения, нали? – О'Донъл не беше чувал оплаквания в тези случаи, но искаше да бъде сигурен.

– Не – отговори Руфъс. – Ако имаше, щеше да чуеш доста вой. Бавят се резултатите от пълния хистологичен анализ.

– Ясно. – О'Донъл искаше да спечели малко време, за да подреди

мислите си. Припомни си целия цикъл: след замразяването всеки тумор се изпращаше в патологоанатомичната лаборатория, където някой лаборант внимателно го разделяше на тънки срезове. По-късно патологоанатомът ги изследваше и даваше окончателното си заключение в писмена форма. Понякога тумор, изследван в замразено състояние, изглеждащ доброкачествен или съмнителен, се оказваше злокачествен след пълния лабораторен анализ. При такива случаи промяната на патологоанатомичното заключение се приемаше като нещо нормално и пациентът се връщаше в операционната за съответната по-обширна хирургическа интервенция. Ето причината, поради която второто заключение трябваше да бъде дадено в максимално кратки срокове. О'Донъл беше убеден, че оплакването на Руфъс е именно в тази връзка.

– Ако се беше случило веднъж, нямаше изобщо да го споменавам – продължи Руфъс. – Зная, че в патологията са много натоварени, и не се опитвам да злепоставям Джо Пирсън. Но това започва да става практика, Кент.

– Говори конкретно, Бил. – О'Донъл не се съмняваше, че Руфъс има достатъчно факти в подкрепа на своето оплакване, но искаше да ги чуе.

– Добре. Миналата седмица оперирах една пациентка, мисис Мейсън. Диагноза – тумор на гърдата. Извадих го и след замразяването Джо Пирсън го обяви за доброкачествен. По-късно обаче в хирургическото изложение той промени диагнозата си и го обяви за злокачествен. – Руфъс сви рамене. – Не се оплаквам – зная, че не винаги е достатъчен един поглед под микроскопа.

– Е, и? – Макар и да знаеше какво ще последва, О'Донъл искаше да го чуе от устата на колегата си.

– Бедата е там, че Пирсън изпрати заключението си след осем дни, а междувременно пациентката беше изписана.

– Ясно. – „Ето го тежкия случай“ – помисли си О'Донъл. Случай, който не можеше да бъде подминат.

– Не е лесно – тихо продължи Руфъс – ... да повикаш обратно една жена и да ѝ кажеш, че си сбъркал... Че всъщност има рак и трябва отново да бъде оперирана.

Наистина не е лесно, О'Донъл добре го разбираше. Някога, още преди идването му в „Три общини“, и той беше имал подобен случай. Искрено се надяваше, че този случай никога няма да се повтори.

– Бил, ще ми позволиш ли да се занимая със случая, както аз намеря за добре? – О'Донъл беше доволен, че това се беше случило на Руфъс – с всеки друг от хирурзите нещата биха били по-трудни.

– Разбира се, стига да се направи нещо. – Руфъс имаше право да бъде настоятелен. – Имай предвид, че това не е изолиран случай. Просто този е по-лош от другите.

О'Донъл знаеше, че и това е истина. Но съществуваха и други неща, за които Руфъс дори не подозираше.

– Следобед ще говоря с Джо Пирсън – обеща той. – Ще го хвана след заседанието за смъртността при оперативно лечение. Ти нали ще присъствуваш?

– Да – кимна Руфъс.

– Е, там ще се видим, Бил. Благодаря ти, че ме извести. Обещавам да направя нещо.

„Нещо – помисли си О'Донъл, отдалечавайки се по коридора. – Но какво точно?“ Продължаваше да мисли за това, когато отвори вратата на администратора Хари Томасели.

Обичайното му място зад широкото бюро беше празно, но от дъното на облицования с брезава ламперия кабинет долетя гласът му:

– Тук съм, Кент.

Томасели се беше навел над широка, застлана с чертежи маса. О'Донъл се приближи безшумно по дебелия мокет.

– Мечтаеш ли, Хари? – докосна една от скиците той. – Знаеш ли, тебе ще те настаним във фантастична мансарда ето тук – на върха на източното крило.

– Нямам нищо против, стига да убедиш и съвета – усмихна се Томасели. Свали очилата си и започна да ги бърше. – Ето го... новия Ерусалим...

О'Донъл се загледа в проекта. „Три общини“ щеше да изглежда съвсем друга с внушителното си ново крило, чийто проект вече беше доста напреднал. Всъщност то представляваше цяла отделна болница с пансион за медицинските сестри.

– Нещо ново? – попита той.

Томасели постави очилата си.

– Тази сутрин говорих с Ордън.

Ордън Браун беше президент на втория по големина стоманодобивен завод в Бърлингтън и председател на управителния съвет на болницата.

– Е?

– Сигурен е, че през януари ще получим половин милион долара за фонд строителство. Това означава, че изкопните работи могат да започнат през март.

– А другите петстотин хиляди? Миналата седмица Ордън ми каза, че ще бъдат налице към средата на декември. – Още тогава О'Донъл си помисли, че председателят е настроен прекалено оптимистично.

– Браун ме помоли да ти предам, че е променил мнението си – отговори Томасели. – Вчера отново е говорил с кмета. Стигнаха са до извода, че сумата може да бъде събрана до началото на лятото, а цялата кампания ще бъде приключена до есента на следващата година.

– Това се казва добра новина! – О'Донъл реши да забрави предишните си опасения. Щом Ордън е успял да се измъкне от най-неизгодното положение, значи, щеше да се справи докрай.

– О, и между другото – с привидно равнодушие добави Томасели – Ордън и кметът са уговорили среща с губернатора за следващата сряда. Изглежда, ще получим обещаното увеличение на щатската помощ...

– Още нещо? – с престорена острота запита О'Донъл.

– Та това малко ли е? Мислех, че ще бъдеш доволен – отвърна Томасели.

„Повече от доволен“ – помисли си О'Донъл. Една мечта, зародила се у него още с постъпването му в „Три общини“ преди три и половина години, беше на път да се осъществи. Странно как човек свиква с мястото! Ако навремето, в Харвардския медицински факултет, или по-късно, като главен хирург в „Кълъмбия презбитериън“⁵, някой му беше казал, че ще се задържи в една второразрядна болница от рода на „Три общини“, той щеше да го сметне за смахнат. Специализацията в лондонската „Бартс“⁶ само подсили намерението му да си намери място в някоя от най-добрите болници – „Джон Хопкинс“ или „Масачусетс Дженеръл“ например... Високата квалификация му даваше право на широк избор. Но преди да настъпи времето за решение, в Ню Йорк той се срещна с Ордън Браун, който го склони да посети Бърлингтън и да разгледа „Три общини“.

Беше потресен от това, което видя. Болничната сграда беше занемарена, организацията на работата – лоша, а нивото на медицинското обслужване (с малки изключения) – под всякаква критика. Завеждащите хирургията и вътрешното отделение не помръдваха от местата си с очевидната цел да запазят това приятно статукво завинаги. Администраторът – ключова фигура при отношенията между управителния съвет и медицинския персонал на всяка болница – беше един некомпетентен

5. Една от болниците към Колумбийския университет в Ню Йорк. – Б. р.

6. Разговорното наименование на най-старата английска болница – „Св. Вартоломей“ в Лондон, основана през 1132 г. – Б. р.

дърдорко. Програмата за квалификация на кадрите направо будеше насмешка. Бюджет за изследователска работа липсваше, а условията, при които работеха и живееха медицинските сестри, бяха почти средновековни. Ордън Браун не скри нищо и го разведе навсякъде. После отидоха у дома му, разположен на един от хълмовете край Бърлингтън. О'Донъл прие да остане за вечеря, след което възнамеряваше да хване първия самолет за Ню Йорк. Беше толкова ужасен, че дори не му се мислеше за Бърлингтън и „Три общини“.

По време на вечерята в тихата, украсена с гоблени трапезария на Ордън Браун той научи цялата история. Всъщност такива истории беше чувал и преди. Някога модерна и преуспяваща, измежду първите в щата, болницата „Три общини“ бе станала жертва на безотговорност и бездушие. Председателят на съвета бил застаряващ индустриалец, който предпочитал да прехвърля задълженията си на когото завари, и се появявал в болницата от празник на празник. Липсата на здраво ръководство не можело да не се отрази. Повечето завеждащи отделение – дългогодишни кадри – се противопоставяли на всякакви опити за промяна. По-младите им подчинени отначало се опитвали да се борят, после вдигали ръце и напусkali. Накрая репутацията на болницата стигнала дотам, че никой млад лекар с висока квалификация не желаел да постъпи в нея. Това от свря страна довело до назначаването на по-слабо подготвени лекари.

Единствената промяна дошла с назначението на самия Ордън Браун. Преди три месеца старият председател бил починал и група влиятелни граждани убедили Браун да го наследи. Изборът не бил единодушен, защото старата гвардия в болницата имала свой кандидат – дългогодишния член на съвета Юстас Суейн. Браун все пак получил необходимото мнозинство и сега се опитвал да накара някои от останалите членове на съвета да възприемат неговите идеи за модернизация на болницата.

Борбата се оказала мъчителна. Предвожданите от Суейн консерватори и група стари лекари образували съюз, който ожесточено се противопоставял на предлаганите промени, и Браун бил принуден да прибегва до тънки дипломатически маневри.

Едно от нещата, за които се борел, било да разшири съвета и да привлече в него нови, по-активни членове. Имал предвид някои млади и енергични хора от деловите кръгове на Бърлингтън. Но поради липса на единодушие въпросът бил замразен.

Ако искал, откровено сподели Ордън Браун, можел да прокара решенията си със сила, като използва влиянието си, за да принуди някои

от старите и пасивни членове да си подадат оставката. Но това би било недалновидно, тъй като повечето от тях били богати хора и всеки споменавал болницата в завещанието си. Прогонени, тези хора биха променили последната си воля. Юстас Суейн, собственик на цяла империя универсални магазини, вече намеквал, че нещата отиват натам. Затова Ордън Браун трябвало да действа предпазливо и тактично.

Все пак председателят получил пълномощия за намирането на нов главен хирург.

Тогава О'Донъл бе поклатил глава:

– Боя се, че тази работа не е за мен.

– Може би – бе отвърнал Браун. – Моля ви само да ме изслушате докрай.

Не му липсваше убедителност на този предприемчив мъж, който, макар и от заможено семейство, беше извървял дългия и труден път от обикновен работник до ръководител и най-накрая до президент на завода. Имаше усет към хората и това се дължеше на дългите години ежедневни контакти с най-различни личности. Може би именно в този усет трябваше да се търси причината, поради която беше поел нелекото задължение отново да издигне престижа на „Три общини“. И малкото време, което тогава прекараха заедно, беше достатъчно на О'Донъл да усети искрената всеотдайност на този човек.

– Ако решите да дойдете тук – беше казал Браун в края на онази вечеря, – няма да мога да ви обещаю нищо определено. Изкушавам се да кажа, че ще можете да работите на спокойствие, но истината е, че ще трябва да се борите за всичко, което искате. Ще се сблъскате с открит отпор, с чужди интереси, с равнодушие. Ще има проблеми, по които няма да мога да ви подкрепям и ще трябва да се изправяте сам срещу всички... – Тук млъкна за момент; после тихичко добави: – Мисля, че единственото привлекателно нещо в подобна ситуация за човек като вас е предизвикателството – предизвикателство, което не всеки среща в живота си.

С това Ордън Браун беше приключил обсъждането на въпроса. После говориха за други неща – Европа, предстоящите избори, зараждането на близкотоизточния национализъм. Браун беше пътувал много и беше добре информиран. По-късно го беше закарал на летището.

– Приятно ми беше да разговарям с вас – каза на сбогуване председателят, а О'Донъл се качи на самолета с твърдото намерение да забрави Бърлингтън и пътуването си до него да отчете като един полезен и навремен опит.

По време на полета се беше опитал да чете някаква статия за шампионата по тенис, която го интересуваше, но мозъкът отказваше да възприеме смисъла ѝ. Мислите му продължаваха да се връщат към „Три общини“, към онова, което беше видял, и това, което трябваше да се направи. После, за пръв път от доста години, се беше запитал какво е собственото му отношение към медицината, какво значи тя за него и какво иска да направи от себе си... Какво трябва да ѝ даде и какво ще остави след себе си... Не беше се оженил досега и едва ли щеше да го направи тепърва. Разбира се, любовни връзки не му липсваха, но нито една не беше постоянно... Накъде води тази пътека, запита се той. Харвард, презвитерианската болница, Бартс – добре. А после? Отговорът дойде някак си изведнъж, твърд и непоколебим. Мястото му е именно в Бърлингтън с неговата второразрядна болница! Веднага след приземяването си на летище „Ла Гуардия“ той изпрати телеграма на Браун с една-единствена дума:

„Приемам.“

Сега, загледан в плановете, които администраторът шеговито нарече „нов Ерусалим“, О'Донъл още веднъж прехвърли в съзнанието си трите и половина години, които го деляха от онази нощ. Браун излезе прав, че няма да му бъде лесно. Всички главоболия, които му предрече навремето, се изпълниха. Макар и бавно, най-сериозните от тях бяха вече преодоленни.

След пристигането на О'Донъл предишният главен хирург си подаде оставката без излишен шум. Кент бързо обедини около себе си хирурзите, които имаха желание да работят за по-добро медицинско обслужване. Преразгледаха правилата за работа в операционните и създадоха комисия да следи за тяхното спазване. Беше възстановена дейността на тъканната комисия, която до този момент почти не съществуваше.

Нейно основно задължение бе да не допуска оперативно отстраняване на здрави органи. Учтиво, но твърдо по-слабите хирурзи бяха поканени да работят в рамките на възможностите си. На няколко некадърни резачи на апендикси се, даде възможността да подадат оставка без много разпавии или да бъдат уволнени. Повечето предпочетоха да напуснат без усложнения, въпреки че се лишаваха от основния си доход. Между тях имаше и един (О'Донъл вече не помнеше името му, който беше отстранил бъбрека на възрастен пациент, без дори да разбере, че другият му бил отдавна изваден при предишна операция. Ужасната грешка се разкри едва при аутопсията.

Отстраняването на този хирург беше лесно. Но с други не беше

така. Окръжният медицински съвет беше отрупан с жалби, а двама от уволнените заведоха дело срещу управата на болницата. О'Донъл очакваше с неприятно чувство предстоящото съдебно разследване и неизбежната вестникарска шумотевица около нето.

Но въпреки трудностите той и хората му постигнаха своето. Постепенно личният състав се попълни с нови висококвалифицирани специалисти, някои от тях възпитаници на неговата алма матер, отстъпили пред настойчивите му увещания.

Междувременно отдел „Медицина“ в градския съвет беше оглавен от доктор Чандлър – бивш кадър на „Три общини“, настроен критично към старото ръководство. Чандлър беше специалист по вътрешни болести. Мнението му по въпросите на болничното ръководство беше доста различно от това на О'Донъл, но макар и да го считаше за доста надут и славолюбив човек, О'Донъл оценяваше положителните му качества. Особено когато ставаше въпрос за нивото на медицинското обслужване.

През тези три и половина години настъпиха значителни промени и в административното управление на болницата. Няколко месеца след своето назначение О'Донъл беше споменал пред Ордън Браун за един изключително способен помощник-администратор. Председателят взе самолета и след два дни се върна с договор в джоба си. След месец старият началник на административния отдел, щастлив, че ще може да се разтовари от неимоверно нарасналите си задължения, беше пенсиониран с всички почести. На мястото му дойде Хари Томасели и оттогава пелият административен отдел заработи с компетентната деловитост на своя ръководител.

Преди около година О'Донъл беше избран за председател на медицинския съвет при болницата и това го направи старши сред практикуващите лекари в „Три общини“. С помощта на Томасели и доктор Чандлър той направи много за квалификацията на младите и по-възрастни лекари, което от своя страна доведе до набъбване на купчината молби за постъпване на работа.

Но им предстоеше дълъг път. О'Донъл добре съзнаваше, че са още в началото на обстойната програма, обхващаща трите основни принципа на медицинската практика – обслужване, обучение и изследователска дейност. Самият той беше на четиридесет и две, след няколко месеца навършваше четиридесет и три години. Едва ли щеше да успее да приключи с всичко, с което се беше захванал. Но началото бе добро. Оказа се, че импулсивно взетото преди три и половина години решение е било правилно.

Разбира се, не можеше да се каже, че новата структура е без пукнатини. Това не е възможно. Високите цели не се постигат нито лесно, нито бързо. Някои хора сред старшия медицински персонал все още се противопоставяха на промените, а тяхното влияние в съвета съвсем не беше незначително. Тях както и преди ги ръководеше вездесъщият Юстас Суейн, известният на всички твърдоглавец. Тази група продължаваше да се оплаква от „неразумното бързане“ на младите, обвиняваше ги в липса на опит. „Може би това не е толкова лошо“ – мислеше си О'Донъл, докато възприемаше тактиката на търпеливото изчакване, въпреки недоволството на по-младите и енергични лекари.

След разговора си с Бил Руфъс той още веднъж се замисли върху сложността на ситуацията. Патологоанатомичното отделение на „Три общини“ беше главната крепост на стария режим. А доктор Джоузеф Пирсън, който ръководеше отделението като своя лична собственост, работеше в болницата цели тридесет и две години. Познаваше отблизо повечето членове на съвета, а негов редовен партньор по шах беше Юстас Суейн. Тук трябваше да се има предвид и друго: Джо Пирсън съвсем не беше лош специалист. Напротив – имаше име на отличен патолог. Преди години минаваше за един от най-активните привърженици на изследователската работа и известно време беше заемал поста президент на Щатската асоциация на патолозите. Трудностите произлизаха от факта, че работата в отделението нарасна неколkokратно и вече не беше по силите на един човек. О'Донъл подозираше, че хистологичната лаборатория има нужда от основен ремонт.

Но тук на преден план отново излизаха средствата за бъдещото строителство. Търканията между О'Донъл и Пирсън шяха пряко да засегнат Юстас Суейн, а оттам – и планове на Браун за събиране на необходимите средства до есента на следващата година. Личното дарение на Суейн беше толкова голямо, че загубата му би представлявала тежък удар, да не говорим за влиянието на стария богаташ върху някои от най-видните граждани на Бърлингтън. Малко или много, този човек беше в състояние да провали или подпомогне непосредствените им задачи.

О'Донъл се надяваше, че проблемите на патологията могат да почакат още известно време. Толкова много важни неща чакаха разрешението си. Все пак той трябваше да действа, и то бързо, по повдигнатия от Руфъс въпрос. Вдигна глава от чертежите и каза:

– Хари, мисля, че скоро ще ни се наложи да се сражаваме с Джо Пирсън.

3

За разлика от горещината и оживлението, които царяха по горните, етажи, облицованият с бели плочки коридор на приземието беше хладен и тих. Спокойствието му беше нарушено от малката процесия, която излезе от асансьора. Начело вървеше сестра Пенфийлд, а след нея обут в гуменки санитар буташе висока количка с гумени колела.

Колко ли пъти беше извървявала този маршрут, запита се сестра Пенфийлд и хвърли бегъл поглед към покритата с бял саван фигура върху количката. Сигурно поне петдесет пъти за последните единадесет години. А може и да са повече – това не е нещо, за което човек си води статистика. Последното пътуване от отделението към моргата, от територията на живота към тази на смъртта.

По традиция за него избираха най-безлюдния час и най-затътените болнични коридори, които водеха към товарния асансьор, за да не се разстройват живите от срещата си със смъртта. Това беше и последното задължение на сестрата към нейния пациент, едно уважение към човека, на когото медицината не е успяла да помогне; уважение, което щеше да продължи и след края и което се извършваше с грижа, съпричастие и малко тъга...

Стигнаха мястото, където белият коридор се разклоняваше. Отдясно долиташе приглушеният моторен шум на машинното отделение на болницата – отопление, електрически табла и генератори за собствено захранване. Под стрелката, която сочеше в обратна посока, стоеше надпис: „Патолого-анатомично отделение. Морга.“

Уайдман, санитарят, насочи количката наляво, а един от пазачите, надигнал бутилка кока-кола, престана да пие и се отдръпна встрани. Обърса устни и посочи към белия саван:

– Не можа да прескочи трапа, а? – Забележката беше предназначена за Уайдман. Приятелска закачка в познат и за двамата диалог.

– Излязъл му е номерът, Джек – отвърна санитарят.

Пазачът кимна и надигна бутилката.

„Колко кратък е пътят от живота до залата за аутопсии“ – помисли си сестра Пенфийлд. Преди по-малко от час тялото под бялата покривка все още беше Джордж Андрю Дънтън, петдесет и три годишен строителен инженер, жив човек. Неволно в съзнанието ѝ изплуваха подробности от заболяването му, отбелязани в болничния картон, който стискаше

под мишницата си.

Семейството му се беше държало твърдо и след настъпването на смъртта. Неизбежното беше прието със сдържана мъка, без истерии. Това улесни доктор Макмахън, който искаше да получи разрешение за аутопсия.

– Мисис Дънтън – меко беше започнал той. – Зная, че моментът не е много подходящ, но искам да ви помоля нещо...

Последваха обикновените в такива случаи думи – как диагнозата на лекаря трябва да бъде проверена и как това допринася за напредъка на медицината, как това е и една предохранителна мярка за семейството и за всички, които тепърва ще постъпват на лечение...

– Добре – беше го прекъснал синът. – Пригответе каквото трябва и майка ми ще подпише!

Сестра Пенфийлд беше попълнила бланката за аутопсия и ето го Джордж Андрю Дънтън, петдесет и три годишен инженер, мъртъв и готов за патологическия нож.

Вратата на залата за аутопсии широко се разтвори и Джордж Рин, негрът, от моргата – Мършопазителя – както му викаха – вдигна глава. Тъкмо беше приключил с почистването на масата и плотът ѝ блестеше ослепително бял.

Уайдман го поздрави с обичайното:

– Карам ти нов пациент.

Рин оголи зъби в ослепителна усмивка, сякаш за пръв път чуваше тези думи. Посочи бялата емайлирана маса:

– Насам, моля.

Уайдман приближи количката с тялото тяло на Джордж Андрю Дънтън и Рин дръпна чаршафа. Внимателно го сгъна и го подаде на санитаря. Смъртта си е смърт, но чаршафът трябва да се върне обратно в отделението. После, с едно-единствено ловко движение, двамата прехвърлиха трупа върху масата.

Джордж Рин изпъшка под тежестта – Дънтън беше едър, висок близо метър и осемдесет човек, позатлъстял на старини.

– Остаряваш, Джордж – ухили се санитарят. – Скоро ще дойде и твоят ред.

Рин поклати глава:

– Не преди да кача и теб на тази маса...

Спектакълът вървеше гладко след толкова много представления. Може би двамата бяха измислили мрачните си шеги с надеждата да вдигнат бариера между себе си и смъртта, с която съжителстваха

ежедневно. Така или иначе, всичко беше отдавна забравено. Сега гледаха на това като на работа, която трябва да се свърши, като на необходима формалност, и нищо повече. Вече бяха свикнали със смъртта и отдавна не изпитваха притеснение или страх.

Специализант-патологът доктор Макнийл навличаше престилката си в дъното на залата, когато влезе процесията на сестра Пенфийлд. Той пое картоната и останалите документи на починалия и докато ги преглеждаше, осезателно долови близостта и топлината на тялото ѝ до себе си. Усети мириса на току-що изгладена престилка, примесен с лек дъх на парфюм. Погледна меката, добре сресана коса и изведнъж му се прииска да зарови ръцете си в нея. С усилие успя да се съсредоточи върху документите, които държеше в ръка:

– Добре, изглежда, всичко е налице.

Дали все пак да не опита? Вече станаха шест седмици, а когато човек е на двадесет и седем години, шест седмици са дълъг период на въздържание. Пенфийлд, малко над тридесетте, беше много приятна жена – достатъчно млада, за да бъде интересна, и достатъчно възрастна, за да има богат опит. Умна, любезна, с отлична фигура.

Макнийл започна да пресмята. „Ще трябва поне няколко пъти да изляза с нея, преди да се съгласи – помисли той. Това автоматично решаваше въпроса – сега е зле с парите, предложението се отлага за следващия месец. – Пази се за мен, скъпа сестричке! Ти пак ще ми дойдеш, защото и други пациенти ще умират!“

– Благодаря, докторе – усмихна се тя и тръгна да си върви.

– Пак да ни докарате някого – извика след нея той. – Трябва да поддържаме формата си! – Отново изтърканата шега, защитното лекомислие пред лицето на смъртта. Макнийл почувствува, че работата с тази сестричка ще се уреди.

Следвайки санитаря, Елейн Пенфийлд излезе от залата. Традицията беше спазена, последната непоискана услуга – направена.

Сега отново се връщаше към страданията на живите. Усети, че доктор Макнийл искаше да ѝ предложи нещо... Може би другия път ще го чуе...

Джордж Рин подложи парче дърво под главата на трупа и изпъна ръцете му отстрани, докато Макнийл започна да подрежда необходимите за аутопсията инструменти – ножове, форцепси, специални резачки за ребрата, електрическо трионче за черепа. Всичко беше идеално чисто – Рин си гледаше съвестно работата, – но не беше стерилно, както бяха инструментите четири етажа по-горе, в операционните. Тук никой не се

тревожеше, че пациентът на масата може да получи инфекция. Обратното – патолозите трябваше да внимават.

Джордж Рин вдигна въпросителен поглед и специалистът кимна.

– Вече можеш да позвъниш на сестрите, Джордж. Нека прашат стажантите. Уведоми и доктор Пирсън, че започваме.

– Добре, докторе – кимна негърът и излезе.

Макнийл имаше авторитет в качеството си на специалист-патолог, въпреки че заплатата му беше съвсем малко по-голяма от тази на портiera Но не след дълго разликата между двамата щеше рязко да се увеличи. С три и половина години специализация зад гърба си Макнийл вече можеше да получи права за свободна практика. Оставаха му някакви си шест месеца, след изтичането на които щеше да се заинтересува за няколкото вакантни длъжности в щата. За негово щастие при специалистите-патолози търсенето все още далеч превишаваше предлагането. Тогава вече нямаше да се пита дали ще може да си позволи разходите, свързани с жени като Пенфийлд!

При тази мисъл Роджър Макнийл се усмихна на себе си, но лицето му остана непроменено. Хората около него често го вземаха за намръщен саможивец, какъвто често биваше, приписваха му пълна липса на чувство за хумор, което обаче не отговаряше на истината. Затова пък много жени го намираха привлекателен – нещо, което той навреме бе усетил и не пропускаше да го използва. Още като стажант смайваше колегите си: уж мрачният и недосялан Макнийл често пленяваше жени, за които останалите не смееха и да мечтаят!

Вратата се отвори и в залага връхлетя Майк Седънс, специализираният хирург, който временно помагаше в патологията. Червеникавата му коса стърчеше по странен начин, сякаш разрошена от невидим вятър. Откритото му момчешко лице бе вечно огряно от приятелска усмивка. Макнийл го считаше за екхибиционист, макар и да го уважаваше поради готовността, с която прие да дойде в патологията.

– Пак работа! – Седънс погледна тялото на масата и пое подадения от колегата му болничен картон. – От какво е умрял? – Прочете заключението и сам си отговори: – А, сърдечен инфаркт...

– Така пише там – каза Макнийл.

– Ти ли ще го вземеш?

– Пирсън – отвърна специалистът.

Седънс учудено го изгледа:

– Самият шеф? Какво му е толкова специалното на този случай?

– Нищо. – Макнийл прикрепи формуляра за аутопсии към

специалната поставка на масата. – Ще идват сестричките – тези, дето се учат, а старият ще използва случая да се поперчи...

– Галапредставление – ухили се Седънс. Не трябва да го изпускам!

– Щом е така, свърши нещо. Попълни някои от данните... – Макнийл му подхвърли купчината бланки.

– Готово – Седънс взе една писалка и започна да попълва графите за състоянието на трупа, като мърмореше под носа си:

– Изпипан и елегантен белег от операция на апендикс. Бенка на лявата ръка... Повдигна ръката и продължи: – Леко вкочанен... я да видим зениците... кръгли, с диаметър 0.3. А сега зъбките... – Ръката му с всички сила натисна втвърдената вече челюст.

Зад вратата се чу шум и след миг надникна една сестра от подготвителния курс.

– Добро утро, доктор Макнийл. – Зад нея надничаха няколко любопитни лица.

– Добро утро, можете да влезете – отвърна специализантът.

Стажантките бяха шест и до една хвърлиха уплашени погледи към проснатото на масата тяло. Майк Седънс се ухили.

– Побързайте, момичета, запазили сме ви най-хубавите места!

Огледа внимателно групата и установи, че две от момичетата вижда за първи път. О, тази брюнетка е нещо наистина специално! Това си личеше дори под спартанската униформа. Той прекоси с преднамерена небрежност залата, после се върна обратно и съвсем нехайно се вклини между момичето и останалата група. Пусна широката си усмивка и каза:

– Май че не съм ви виждал друг път.

– От началото съм с тази група. – Тя го погледна със смесица от откровеност и любопитство, после подигравател-но добави: – И доколкото знам, лекарите никога не поглеждат стажантките-първокурснички!

Той се престори на замислен:

– Е, това е общото правило. Но понякога правим изключения... според случая, разбира се. – И със светнали от възхищение очи добави: – Казвам се Майк Седънс, между другото...

– Вивиан Лобъртън – отвърна тя и се засмя В следния миг млъкна, усетила неодобрението в погледа на ръководителката. Този червоглав млад лекар ѝ хареса от пръв поглед, но на това място шегите и приказките изглеждаха съвсем неуместни. Все пак на масата тежеше мъртвец... Умрял току-що, както им казаха, преди да влязат. А сега ще наблюдават аутопсията. „Дали ще издържа“ – запита се Вивиан. Вече усещаше как се стягат коремните ѝ мускули. Надяваше се някога да свикне

със смъртта, но сега я обзе страх. По коридора се чува стъпки.

– Скоро ще се видим – прошепна Седънс и леко я докосна по ръката.

Вратата се отвори и стажантките почтително се отдръпнаха, за да направят път на доктор Джоузеф Пирсън. Той измърмори някакъв поздрав и се отправи към шкафа в ъгъла на помещението. Свали бялата си престилка и облече халат, който измъкна отвътре. Направи знак на Седънс, който се приближи и завърза колана на гърба му. После, подобно на добре тренирана двойка, двамата отидоха до умивалника и Седънс поръси ръцете на стария лекар с прах от някаква кутия. Младежът взе предварително приготвените гумени ръкавици и Пирсън мушна в тях разперените си пръсти. Всичко това беше извършено в пълно мълчание. Накрая старият благоволи да благодари под носа си, от което димящата пура в устата му се разклати.

След това се приближи до масата и пое картоната от Макнийл. Зачете го съсредоточено. До този момент не беше погледнал трупа на масата. Седънс оприличи разигравашката се пред очите му сцена на симфоничен оркестър, който трепетно очаква маестрото да се изправи на пулта. Липсваха само аплодисментите.

Пирсън изчете картоната, след което насочи вниманието си към трупа и започна да сравнява своите впечатления със записаното от Седънс. После върна формуляра на мястото му, извади Пурата от устата си и спря поглед на групичката стажантки:

– За първи път присъствувате на аутопсия, нали?

Момичетата се раздвижиха.

– Да, докторе... да, сър... – долетяха откъслечните им отговори.

Пирсън кимна.

– Тогава да ви се представя – аз съм доктор Пирсън, главен патолог на болницата. Господата тук са доктор Макнийл – специалист-патолог, и доктор Седънс – специалист-хирург... трета година, ако не се лъжа. – И се обърна към Седънс. – Така ли беше?

– Точно така, докторе – усмихна се Седънс.

– Трета година, добре... Изпратен е да помага в патологията – продължи Пирсън, после погледна изпод вежди младия лекар: – Скоро доктор Седънс ще завърши специализацията си и ще бъде пуснат сред нищо неподозиращата общественост като пълноправен хирург!

Момичетата се разсмяха, усмихна се и Седънс. Допаднаше му начинът, по който Пирсън използваше всяка възможност да ухапе някой представител на хирургията. Не ще и съмнение, че за това си имаше

причини – кой знае колко груби хирургически грешки бе откривал тук, на тази маса през дългогодишния си стаж. Хвърли поглед към Макнийл, който нещо се мръщеше. „Не е доволен – помисли си Седънс, – Мак предпочита патологията си без словесните украшения.“

Пирсън отново поде:

– Патологът е известен като лекаря, който пациентът никога не вижда. И въпреки това в сравнение с останалите болнични отделения патологията прави повече за него.

„Превъзнасянето започва“ – отбеляза Седънс и следващите думи на стария лекар потвърдиха предположението му:

– В патологията се изследва кръвта на пациента – продължи Пирсън, – тя оглежда екскрементите му, проследява хода на болестите му, определя дали туморите му са злокачествени, или не. Патологията е тази, която сигнализира за наличието на определена болест, и то тогава, когато цялата останала медицинска наука е безпомощна. – Пирсън спря и многозначително погледна към тялото на Джордж Андрю Дънтън. – И най-накрая не друг, а патологът поставя окончателната диагноза!

Последва нова пауза. „Какъв актьор е старият – помисли си Седънс. – Беззрамен комедиант!“

– Искам да ви обърна внимание – отново поде Пирсън, разпалено размахвайки пурата си – върху думите, които ще срещнете в много зали за аутопсия. – Очите на момичетата проследиха пръста му, който сочеше латинската сентенция, окачена на стената зад него.

– *Mortui vivos docent*. – Пирсън прочете на глас сентенцията, а след това я преведе: – „Мъртвите учат живите.“ – После погледи му отново се спря на тялото пред него: – Точно това ще стане сега. Този мъж вероятно е починал от коронарна тромбоза... – Наблегна на думата „вероятно“, после продължи: – Чрез аутопсията безпогрешно ще установим дали наистина е било така.

След тези думи старият патолог дръпна дълбоко от пурата си, а Седънс се изправи до него, предусещайки какво ще последва. В тази сценка му беше отредена ролята на незначителен статист, но въпреки това той възнамеряваше да я изиграе добре. Пирсън изхвърли облак син дим от устата си и с царствен жест подаде пурата на Седънс, който почтително я пое и отнесе встрани. Главният патолог плъзна бърз поглед по наредените пред него инструменти и избра един масивен нож. Насочи блестящото острие и с едно-единствено енергично и отмерено движение направи първия разрез.

Макнийл тайно наблюдаваше стажантките. Аутопсията не е гледка

за несвикнали хора, а дори и привикналите понякога трудно понасяха първия разрез. До този момент тялото на масата поне привидно е свързано с живота. След първия разрез обаче изчезва и последната илюзия. Това, което е било мъж, жена или дете, се превръщаше в месо и кости, нямаше нищо общо с живота. Това беше неотменната истина, неизбежният за всички край. Тук проличаваше мъдростта на вехтия завет: „Защото от пръст си и в пръст ще се върнеш.“

Със сръчност, лекота и бързина – плод на дългогодишна практика, Пирсън започна аутопсията с Т-образен разрез. Три силни удара на ножа му бяха достатъчни за разтварянето на гръдния кош от едното до другото рамо и надолу до края на корема. Кожата зейваше под острието със съскащия звук на разцепваща се материя, за да разкрие намиращия се под нея слой жълтеникави мазнини.

Макнийл продължаваше да наблюдава момичетата и забеляза как две от тях видимо пребледняха, а друго пое дълбоко въздух и се извърна. Останалите три стоически гледаха. Специализантът задържа поглед върху пребледнелите – в такива моменти припадъците бяха нещо обикновено. Но тези май щяха да се оправят – цветът на лицата им постепенно се възвръщаше, а третата отново се обърна към масата, сложила кърпичка пред устата си.

– Ако някоя от вас почувствува нужда да излезе за малко, нека не се притеснява – обади се Макнийл – Първия път винаги е трудничко...

Момичетата го погледнаха с благодарност, но никоя не помръдна. Той знаеше, че не всички патолози биха допуснали стажантки в залата, преди да направят първия разрез. Пирсън обаче не беше от тях. Не щадеше никого и смяташе, че всичко трябва да се види. От началото до края. По този въпрос бяха на едно мнение с Макнийл. В своята практика сестрата се сблъсква с какви ли не неща – рани, счупени крайници, разложена плът... Затова колкото по-скоро тези момичета свикнат да възприемат медицината с всичките ѝ ужасни гледки и неприятни миризми, толкова по-добре за самите тях.

Макнийл намъкна чифт ръкавици и се присъедини към Пирсън. Старият лекар вече беше стигнал ребрата и със сигурни движения отстраняваше тъканта около тях. С помощта на специални ножици той преряза две ребрени кости и отвори гръдната кухина, в която се намираха перикардът и белите дробове. Ръкавиците, инструментите и масата бързо започнаха да се покриват с кръв. От другата страна Седънс обработваше коремния отвор. С няколко движения извади стомаха и червата, огледа ги за миг, после ги пусна в кофата до себе си. Миризмата вече

трудно се понасяше.

Пирсън и Седънс едновременно завързаха, а после и прекъснаха главните артерии – това щеше да помогне на човека, който подготвяше тялото за предаване на близките. От рафта над главата си Седънс взе малък пластичен сифон и започна да промива корема. Пирсън му кимна и той повтори процедурата над гръдната кухня.

Междувременно Макнийл се залови с главата. Направи разрез на кожата към върха на черепа, като започна едновременно от двете страни, малко зад ушите. Разрезът минаваше през косата и на погребението нямаше да си личи. После с всичката сила на пръстите си смъкна скалпа напред върху лицето и оголи целия череп. Патологът взе в ръка електрическото трионче и отново погледна към момичетата. Срещна изпълнени с изумление и ужас погледи. „Спокойно, момичета – помисли си той. – Още малко и всичко ще свърши“.

После включи триончето.

Залата се изпълни от острия писък на прорязващите костта метални зъби. Макнийл вдигна поглед и видя как момичето с кърпичката потрепера. „Дано не повърне тук“ – помисли си той. Продължи да натиска, докато острието опря във върха на черепа, после остави машинката – Джордж Рин щеше да я почисти от кръвта. Много внимателно отстрани пре-рязаната кост и под нея се откри меката обвивка, поддържаща мозъка. Отново хвърли поглед към стажантките. Засега се справяха добре – ако издържат на това, ще издържат на всичко.

Отстранил изцяло горната част на черепа, Макнийл взе една остра ножица от поставката и преряза широката вена – горният стреловиден синус, който идваше отзад и стигаше до центъра на обвивката. Кръвта бликна като фонтан и обля ръцете му. Съвсем течна, без никакви признаци на тромбоза, отбеляза механично той. Огледа внимателно обвивката, след това я срязва и оголи мозъка под нея. Отдели го от гръбначния стълб с помощта на малък нож, после ловко го извади. Пусна го в един пълен до половината буркан с формалин, който му поднесе Седънс.

Като наблюдаваше сръчните и сигурни движения на по-младия патолог, Майк Седънс отново се запита какво ли мисли този човек. Познаваше го вече две години – отначало само като малко по-старши от него в болничната йерархия, а после и по-отблизо – вече като колега в непосредствената работа. Патологията беше интересна на Седънс, но той все пак се радваше, че не тя е основната му специалност. Нито за момент не беше се съмнявал в правилността на избора си да стане хирург. След няколко седмици с радост и облекчение щеше да се завърне в

операционната зала. За разлика от това царство на смъртта операционната беше територия на живота. Тя пулсираше и кипеше с поезията на жизнеността и му носеше удовлетворение, което никъде другаде не би могъл да изпита. „Всяка жаба да си знае гъола – помисли си той. – Нека оставим патологията на патолозите.“

При патологията имаше и нещо друго. Тук твърде лесно можеше да изгубиш чувството си за реалност, убедеността си, че медицината е призвана да служи на хората. Ето този мозък например... Та само преди броени часове той е бил център на съзнанието на един човек. Координирал е усещанията му – докосване, мирис, вкус... Имал е мисли, познавал е любовта, страха, победата... Вчера, дори днес, този мозък е карал очите да плачат, устата да говори... Човекът е бил строителен инженер. Следователно този мозък е боравел с математически категории, понасял е умствено натоварване, строил е жилища или пък пътища, язовири, катедрали... Помагал е на други човешки същества да живеят по-добре. А какво представлява сега? Известно количество тъкан, която ще бъде нарязана на филии, изследвана и после изгорена.

Седънс не вярваше в бога и недоумяваше как е възможно образовани хора да вярват. Знанието, науката, мисълта – ето ги най-важните неща на този свят. И колкото повече се развиваха те, толкова по-малко влияние щяха да имат различните религии. Но той вярваше в нещо, което поради липса на поточно определение наричаше „искра на хуманността, верую на личността“. Естествено като хирург той не се занимаваше с личности, дори невинаги познаваше пациентите си. Но и когато ги познаваше, погълнат от техническите проблеми, те му се изплъзваха като хора. Ето защо отдавна, още преди да направи първите си стъпки в избраната професия, той беше взел решение никога да не забравя простия факт, че под ножа и маската на анестезиолога лежи живо човешко същество, една личност. Още по време на обучението си беше забелязал как пашкулът на самоизолацията – тази бариера срещу по-близките контакти с личността на болния, започва да обгръща колегите му. За повечето от тях това беше отбранителна мярка, надеждна преграда срещу емоционалното ангажиране. Той самият обаче не възприе тази позиция, чувствуваше се достатъчно сигурен и без нея. Нещо повече – за да я елиминира, нарочно си налагаше да мисли за пациента така, както мислеше сега. Подобни разсъждения сигурно щяха да изненадат повечето негови колеги, които гледаха на Майк Седънс като на жизнерадостен веселяк, като на повърхностен и неспособен да прикрива мислите си младеж. А можеше и да не ги изненада – мозъкът, съзнанието, или

каквото щете там – е една чудна машинка, от която всичко може да се очаква.

А Макнийл? Дали чувствуваше подобно нещо, или и той се беше затворил в непроницаема обвивка? Седънс не беше съвсем сигурен, но допускаше, че този млад лекар вече е вдигнал бариерата около себе си. Пирсън? Тук вече нямаше място за съмнение, Джо Пирсън винаги беше студен и клиничен. Независимо от прочувствените речи, които държеше, годините в патологията го бяха изсушили. Майк вдигна очи към него.

Старият беше извадил сърцето и внимателно го оглеждаше. След миг се обърна към стажантките:

– Спорел картона този пациент е прекарал първия си инфаркт преди три години, а втория – преди седмица. Ето защо сега ще насочим вниманието си преди всичко върху артериите.

Сестрите внимателно наблюдаваха как Пирсън разтваря сърцето.

– Тук някъде трябва да търсим областта на тромбозата... да, ето я. – Той посочи с върха на пинсетата.

В долната част на лявата артерия, на около три сантиметра от началото ѝ, можеше да се види блед, дълъг около сантиметър съсирек. Той го показа на момичетата.

– Нека изследваме и самото сърце. Пирсън постави органа на дисекционната табла и с бързо движение го разряза на две. Постави половинките една до друга, огледа ги и после направи знак на стажантките да се приближат. Те колебливо пристъпиха.

– Виждате ли този белег върху мускула? – Пирсън им посочи няколко бели жилки.

– Това е доказателство за прекарания преди години инфаркт – раната е стара и отдавна зараснала. – Старият лекар направи кратка пауза, после продължи – Следите от новия инфаркт са тук, в лявата камера. Обърнете внимание на централната зона и кръвоизлива около нея. – Посочи малкото тъмночервено петно със светъл център, което контрастираше с останалата сърдечна тъкан, после се обърна към хирурга-специализанта.

– Доктор Седънс, ще се съгласите ли с мен, че диагнозата за смърт вследствие на коронарна тромбоза е поставена правилно?

– Да, разбира се – отвърна учтиво Седънс. В това нямаше никакво съмнение. Тънък съсирек, не по-голям от парченце – ето всичко, което ни трябва, за да изчезнем завинаги.

Вивиан се чувствуваше малко по-добре, усещаше, че започва да се

контролира. В началото, а по-късно, когато трионче-то захвапа черепа на мъртвия, тя усети как кръвта се отдръпва от главата ѝ, цялата зала заплува пред очите ѝ. Знаеше, че е на крачка от припадъка, но беше решила да издържи на всяка цена. После, някак без видима причина, в съзнание-то ѝ изплува забравен инцидент от далечното детство. По време на един излет в горите на Орегон баща ѝ падна и лошо срязва крака си на туристическия нож, който носеше. Изненадващо за здравеняк като него, той беше припаднал при вида на собствената си кръв. Тогава майка ѝ, жена домоседка, беше показала неподозирана сила. Сама направи турникет, спря кръвта и изпрати Вивиан да търси помощ. По-късно, когато помощта пристигна и непознати хора носеха баща ѝ на измайсторена от клони носилка, майка ѝ периодически отпускате турникета, за да може кръвта да циркулира нормално. После лекарите казаха, че именно това е спасило крака от ампутация. Вивиан отдавна беше забравила тази случка, но в този момент тя ѝ даде допълнителна сила. Вече знаеше, че ще издържи до края на аутопсията.

– Въпроси? – попита доктор Пирсън.

Вивиан имаше един:

– Органите, които вадите от тялото... Какво правите с тях, докторе?

– Пазим ги около седмица. Не всички, разбира се. Само най-главните – сърце, бял и черен дроб, стомах, панкреас, мозък. Минават на хистологично изследване и резултатите се вписват в специален дневник. Обикновено такава изследване правим на няколко комплекта органи едновременно.

Колко безчувствено и клинично звучи всичко, помисли си Вивиан. Но сигурно всеки би станал като Пирсън, ако ежедневно се занимава с тази работа. Неволно потръпна. Срещна погледа на Майк Седънс, който ѝ се усмихваше през масата. Дали ѝ съчувствуваше, или само се забавляваше?

Едно от останалите момичета също имаше въпрос:

– А тялото? В този вид... в този вид ли се погребва?

Пирсън беше готов с отговора:

– Зависи. Болници с образователни програми, каквато е нашата, често извършват по-пълни аутопсии от останалите. Фактически оттук връщаме на роднините само външната обвивка... – Помълча, после замислено добави: – Няма кой да ни благодари, ако връщаме обратно и органите... Най-много да ни вдигнат скандал, като усетят миризмата...

Напълно вярно, помисли си Макнийл. Може би Пирсън не го обясни много деликатно, но всичко, което каза, беше истина. Сам понякога

се чудеше дали опечалените близки си дават сметка колко малко е останало от техния мъртвец след аутопсията. А извадените от тялото органи чакаха. Понякога седмици и месеци – това зависеше от натовареността на патологоанатомичното отделение. Значително „надживяваха“ външната си обвивка.

– Няма ли изключения понякога? – Момичето, изглежда, живо се интересуваше от този въпрос.

Пирсън не показва признаци на раздразнение. Май днес му е хубав ден, помисли си Макнийл. От време на време на стария му се случваха и такива дни.

– Има, разбира се – отвърна Пирсън. – За всяка аутопсия искаме разрешение от семейството на починалия. В някои случаи, като днешния например, разрешението не съдържа никакви ограничения и ние можем да изследваме цялото тяло. Най-често обаче близките настояват да не се пипа черепната кутия. И ние не я пипаме. В тази болница желанията на близките са закон.

– Благодаря, докторе. – Момичето изглеждаше доволно от изчерпателния отговор.

Но Пирсън не беше свършил:

– Имаме и други случаи. Когато по религиозни съображения органите трябва да бъдат погребани заедно с тялото, съобразяваме се и с тези молби.

– Католиците? Те ли настояват за това? – попита друго момиче.

– Повечето от тях – не, но има и католически болници, в които това е задължително. В повечето случаи...

Тук старият патолог се усмихна и погледна Макнийл. И двамата знаеха за какво става дума. Една от големите католически болници в другия край на града се задължаваше да връща обратно в тялото изследваните органи. Но това затрудняваше анализите и колегите им бяха измислили странна, но ефикасна система – винаги разполагаха с готов комплект органи, които поставяха в поредното аутопсирано тяло. Така можеха на спокойствие да изследват новоизвадените органи, без да се притесняват от кратките срокове на погребението. После тези органи отиваха в следващото тяло и така нататък.

Макнийл знаеше, че макар и да не е католик, Пирсън не одобрява подобни методи. Каквито и да бяха другите му недостатъци, старият беше изключително стриктен при спазването на формалностите. Имаше една фраза, която патолозите често употребяваха в документите за аутопсия – „ограничено коремно изрязване“. През корема можеш да

стигнеш и до езика, стига да имаш достатъчно акъл и сръчност, казваха някои негови колеги. За чест на Пирсън тук това не можеше да се случи. В „Три общини“ „коремно изрязване“ означаваше изследване на органи-те в коремната кухина и нищо повече.

Междувременно Пирсън отново се беше заел с тялото.

– Сега ще изследваме... – Изведнъж спря, взе един нож и го насочи надолу: – Макнийл, Седънс... погледнете тук!

Макнийл се надвеси над посоченото място.

Видя и кимна. Плеврите, които при нормално състояние представляват прозрачно и блестящо мембранно покритие на белите дробове, тук бяха покрити с дебела матова тъкан – един от сигурните признаци за наличие на туберкулоза. След минута щяха да узнаят дали това е старо заболяване или скоротечен процес. Отстъпи настрана и даде път на Седънс.

Хирургът се пресегна и внимателно опипа белия дроб.

– Палпирайте го, Седънс – каза Пирсън. – Предполагам, че вътре ще открием нещо.

С краищата на пръстите си Майк усети дълбоките кухини. Имаше каверни. Погледна Пирсън и кимна, а Макнийл взе болничния картон на мъртвия и започна да разлиства страниците с върха на един чист нож.

– Правена ли е рентгенова снимка в момента на постъпването? – попита Пирсън.

– Не – поклати глава специалистът. – Тук е отбелязано, че е бил приет по спешност, в състояние на шок.

– Ще направим вертикално сечение. – Пирсън отново говореше на стажантките. После приближи до масата, повдигна дробовете и разряза единия от тях. Фиброказеозна туберкулоза⁷ – никакво съмнение. И то в напреднал стадий. Вътрешността на дроба приличаше на лунна повърхност, осеяна с малки кратери. Сякаш безброй малки топчета за пинг-понг бяха плътно залепени едно о друго. Едно фатално за всеки организъм образувание, което води до сигурна смърт. Но е било изпреварено от сърдечния удар...

– Виждате ли?

– Да – отвърна Седънс. – Било е нещо като надбягване между две разновидности на смъртта.

– Болестите, които заплашват живота ни, рядко са една или две – обърна се Пирсън към стажантките. – Този човек е имал туберкулоза в

7. Смъртоносна форма на туберкулоза. – Б. пр.

напреднал стадий и както отбеляза доктор Седънс, тя много скоро е щяла да го убие. Вероятно нито той, нито неговият лекар са подозирали за съществуването и.

Старият лекар започна да сваля ръкавиците си. Представлението свърши, помисли си Седънс. Статистите и сценичните работници ще довършат останалото. Той и Макнийл ще сложат най-важните органи в надлежно номерирана пластмасова торба.

Празните места ще бъдат запълнени с памук, после ще зашият тялото с груба игла, а останалото щяха да прикрият официалният костюм и цветята. Накрая – ковчег и хладилна камера, в която останките на Джордж Андрю Дънтън щяха да дочакат погребението си.

Пирсън облече бялата манта и вече палеше поредната си пура. Фа-совете от тези пури маркираха пътя му из цялата болница, тъй като рядко попадаха в пепелниците.

Обърна се към стажантките, очевидно решил да приключи урока с кратко слово:

– Ще имате какви ли не случаи в бъдещата си работа. Ще ви се налага да искате разрешение за аутопсия. Ще срещате съпротива – хората трудно се съгласяват тялото на любимия им човек да бъде нарязано за изследване. И това е напълно разбираемо.

Пирсън млъкна, а Седънс за миг допусна, че старият не е чак такъв сухар какъвто изглеждаше. Нима и в него беше останала някаква човешка топлина?

– Спомняйте си това, което видяхте днес, когато се наложи да ги убеждаваме. – Патологът посочи масата с димящата си пура: – От много месеци този човек е боледувал от туберкулоза. Нито чудно да е заразил много хора около себе си – семейство, колеги, дори и някого от болничния персонал. Ако беше погребан без аутопсия, тези хора вероятно щяха да развият туберкулоза и тя може би щеше да остане скрита до последния момент... като тази тук.

Две от момичетата инстинктивно се отдръпнаха назад. Пирсън забеляза това и побърза да ги успокои:

– Опасност от зараза вече няма – туберкулозата е болест на дихателните пътища. Но това, което научихте днес, ми дава основание да поставя под наблюдение всички, които са имали някакви контакти с болния през последните месеци. По всяка вероятност ще ги викаме на периодични прегледи в продължение на години...

За своя изненада Седънс почувствува, че думите на Пирсън го вълнуват. Умее да говори, помисли си той. И което е най-важното – говори

с дълбоко вътрешно убеждение! В този момент Майк изпита дълбока симпатия към възрастния патолог.

Сякаш прочел неговите мисли, Пирсън топло му се усмихна:

– Патологията също има своите победи, доктор Седънс.

После кимна и напусна залата сред облаци синкав дим.

4

Заседанието, на което хирурзите ежемесечно обсъждаха завършените със смъртен изход операции, беше насрочено за два и половина следобед. Три минути преди този час в приемната на административния отдел забързано влезе д-р Люси Грейнджър.

– Закъсняла ли съм? – попита тя секретарката.

– Мисля, че още не са започнали, доктор Грейнджър. Току-що влязоха. – Момичето посочи двойната тапицирана врата в дъното, иззад която долитаха приглушени гласове.

Първият човек, когото видя в просторната, застлана с дебел мокет зала с голяма заседателна маса от орехово дърво по средата, беше Кент О'Донъл, увлечен в разговор с непознат младеж. Наоколо всички оживено бърбеха, а в залата едва се дишаше от гъстия тютюнев дим. Тези месечни заседания бяха важни и никой от близо четридесетте хирурзи на болницата не си позволяваше да отсъства. Тук бяха и повечето специализанти и стажанти.

– Люси! – веднага я забеляза О'Донъл. – Ела да те запозная с доктор Роджър Хилтън, нашия нов колега. – Сигурно си спомняш, че говорихме за него.

– Спомням си, разбира се – усмихна се тя и подаде ръка на младия лекар.

– Това е доктор Грейнджър, ортопед – обясни О'Донъл, който винаги държеше да представя лично новоназначените лекари.

Човекът срещу нея беше млад, на около двацет и седем години, с изправена стойка и момчешка усмивка.

– Ако вече не ви е втръснало да го чувате – усмихна се Люси, – нека ви го кажа и аз: добре дошъл!

– Напротив, много ми е приятно – отвърна с неподправена искреност Хилтън.

– Това е първото ви назначение, така ли?

– Да – кимна той. – Досега бях специализант в „Майкъл Рийс“.

Чак сега Люси си спомни. Кент държеше да привлече този човек на всяка цена. Кое то със сигурност означаваше, че квалификацията му е отлична.

– Люси, ела за момент. – Кент се отправи към един от големите прозорци встрани от глъчката.

Люси се извини на Хилтън и го последва.

– Тук е много по-добре, ще можем да се чуваме – усмихна ѝ се О'Донъл. – Как си? Доста време не съм те виждал... извън болницата, искам да кажа.

Тя се замисли:

– Какво да ти кажа... Пулсът ми е нормален, температурата – около 36.6. Само кръвното не съм си мерила скоро...

– Да ти го премеря аз – рече О'Донъл. – По време на една вечеря например.

– Не зная дали е разумно. Да не изпуснеш апарата в супата!

– Тогава дай да се разберем за вечерята, пък другото ще отпадне.

– С удоволствие, Кент – отвърна Люси. – Но първо трябва да погледна програмата си за близките дни.

– Добре, а аз ще ти звънна по телефона. Може би следващата седмица. – О'Донъл леко я докосна по рамото, после се извърна: – Май е време да открия представлението.

Люси се загледа след него. И отново, както безброй пъти досега, си помисли колко много харесва Кент О'Донъл. И като колега, и като мъж. Поканата за вечеря не беше нещо ново. И друг път бяха прекарвали заедно по някоя вечер. Дори в един момент и се струваше, че отношенията им вървят към нещо доста по-интимно. И двамата не бяха семейни, Люси беше на трийсет и пет, седем години по-млада от главния хирург. Но до този момент О'Донъл с нищо не беше показал, че за него тя е нещо повече от приятна компаньонка. Дълбоко в Себе си Люси съзнаваше, че чувствата ѝ към този човек можеха лесно да прераснат в нещо много по-лично и много по-дълбоко. Тя самата не взимаше инициативата, защото не обичаше да насилва нещата. Нека всичко следва естествения си ход – каквото имаше да става, ще стане, и толкоз. Ето го главното преимущество на зрелостта – научаваш се да не бързаш...

– Господа, да започваме. – О'Донъл се изправи пред заседателната маса и се опита да надвика общата глъч. Беше приятно възбуден от краткия си разговор с Люси, радваше се, че скоро ще излязат заедно. Всъщност колебанието му по отношение на тази жена беше напълно съзнателно. Даваше си ясна сметка, че от ден на ден я харесва все по-силно, но не беше убеден, че една бъдеща връзка би донесла полза на някой от двамата.

Отдавна беше свикнал с живота, който водеше. Човек с лекота приема своята независимост и доста трудно се разделя с нея. Подозираше, че и Люси е стигнала до същото заключение. Пък и много проблеми

биха възникнали от това, че двамата работят заедно... Въпреки всичко нейната компания му беше много по-приятна от компанията на всички жени, които беше познавал досега. Тя излъчваше особена топлина, която го успокояваше и ободряваше едновременно. Знаеше, че и другите се чувствуват така с нея – това с особена сила важеше за пациентите ѝ.

Привличаше го и външността ѝ, осезаемата ѝ женственост. Погледна я и видя как отмята косата от лицето си, току-що приключила разговора с някакъв колега. Косата ѝ беше златиста, късо подстригана, с няколко едва забележими сребърни нишки. Изглежда, всички хора от професията побеляват рано. Това му напомни, че годините си вървят. Дали не бърка, като продължава да се колебае? Не беше ли чакал достатъчно дълго? Е, добре, нека почакаме още малко – до вечерята през следващата седмица, каза си той.

Шумът не стихваше и О'Донъл повтори изречената преди минута фраза.

– Джо Пирсън още го няма – извика в отговор Бил Руфъс, чиято невероятна вратовръзка отдалеч биеше на очи.

– Не е ли дошъл? – О'Донъл изненадано огледа залата: – Някой да е виждал Пирсън?

Повечето от лекарите до него поклатиха отрицателно глава. За миг лицето на главния хирург помръкна ядно, но той веднага се овладя. После тръгна към вратата:

– Смъртни случаи не се обсъждат без патолог. Ще видя защо се бави Джо.

Но ненаправил и крачка, на вратата се появи Пирсън.

– Тъкмо тръгнах да те търся, Джо. – Тонът на О'Донъл беше спокоен и дружелюбен, без следа от раздражение.

– Аутопсия. Продължи повече, отколкото очаквах. После се отбих за един сандвич. – Старият патолог изфъфли отговора си с пълна уста, а Люси забеляза, че нахапаният сандвич се подава заедно с папките изпод мишницата му, и това я развесели. Едва ли някой друг освен Джо Пирсън би могъл да се появи на заседанието по смъртните случаи заедно с обяда си!

О'Донъл му представи Хилтън. Старият патолог му протегна ръка, при което една папка се изплъзна изпод мишницата му и подът се покри с хартии. Руфъс с усмивка се наведе, събра пръснатите документи и отново ги тикна под мишницата му. Пирсън кимна в знак на благодарност, после се втренчи в новоназначения специалист и рязко попита:

– Хирург?

– Точно така, сър – любезно отвърна другият. Добре възпитан младеж, забеляза Люси. Отнася се почитателно към по-възрастните.

– Значи, ново попълнение в редиците на кърпачите. – Думите на Пирсън прозвучаха неочаквано гръмко в настъпилата за момент тишина. Обикновено подобни забележки се приемаха като невинна шега, но от устата на Джо Пирсън звучаха съвсем другояче – мнително и злобно.

– И така може да се каже – засмя се Хилтън, но Люси долови изненадата му.

– Не му обръщайте внимание – намеси се с добродушен тон О'Донъл. – Джо винаги си има „едно наум“ по отношение на хирурзите. Е, да започваме ли?

Всички се приближиха към масата. Някак естествено местата около нея се заеха от по-старшите лекари, а останалите се разположиха на наредените отзад столове. Люси беше до масата. О'Донъл седна на председателското място, а от лявата му страна се настани Пирсън с папките си. Без да показва каквито и да било признаци на смущение, старият патолог отхапа ново парче от сандвича си.

Люси обиколи с поглед насядалите около масата и очите ѝ се спряха на Чарли Дорнбъргър, един от най-опитните акушери в „Три общини“, който бе погълнат от деликатната операция по пълненето на лулата си. „Където и да видя този човек – помисли си тя, – той винаги се занимава с тази лула – пълни я, почиства я, пали я. От всичко това май не му остава време да попуши...“ До доктор Дорнбъргър беше седнал Гил Бартлет, а срещу него – рентгенологът Бел и Джон Макюан. Сигурно някой от предстоящите за разглеждане случаи представлява специален интерес за Макюан – обикновено специалистите по уши, нос и гърло не участваха в подобен род заседания.

– Господа, добър ден – О'Донъл изчака да настъпи пълна тишина, после хвърли поглед на бележките пред себе си: – Първи случай, Самюъл Лобиц, бял, от мъжки пол, петдесет и три годишен... Моля, доктор Бартлет.

Облечен както винаги безупречно, Гил Бартлет разтвори бележника си. Люси по навик спря поглед на кръглата брадичка, очаквайки да започне ритмичното ѝ подскачане.

– Поех пациента на 12 май – започна тихо той, но веднага беше прекъснат:

– Малко по-високо, ако обичаш!

– Ще се опитам – повиши тон Бартлет. – Но по-добре да отидете на преглед при Макюан!

Групата около споменатия доктор се разхихика, усмихна се и той.

Люси искрено завиждаше на онези свои колеги, които можеха да се шегуват на събрание като това. Тя самата не беше от тях, особено ако в дневния ред предстоеше разглеждането на някой от нейните случаи. Имаше нещо жестоко в начина, по който хирургът описва диагнозата и лечението на вече мъртвия пациент, след това слуша какво биха направили на негово място другите и накрая тръпне смутен пред присъдата на патолога, която се осланяше на резултатите от аутопсията. А Джо Пирсън е безпощаден.

В медицината винаги е имало грешки, които могат да струват живота на пациента. И които никой лекар не може да избегне, колкото и да е опитен... Ето защо се свикваха тези съвещания – всеки от присъстващите се поучаваше от грешките на другите, които утре можеха да станат и негови. Много рядко се намираше оправдание за тези грешки. А когато провинилият се хирург се мъчеше да стори това, настъпваше неудобно мълчание и всички избягваха погледа му. До открита критика почти не се стигаше. Първо, защото тя съвсем не беше необходима, и второ, защото никой не беше сигурен в собствената си безпогрешност и не знаеше дали на следващото заседание нямаше да се занимават с негов случай.

Люси си спомни за един известен хирург от болницата, в която работеше преди. Беше оперирал по предположение за рак в чревния тракт. Стигнал до засегнатата област и решил, че оперативното отстраняване на образуванията е невъзможно. Тогава прибягнал до байпас – свързване на червата извън мястото на туморите. Три дни по-късно пациентът починал и аутопсията категорично доказала отсъствието на каквито и да било злокачествени образувания. Пациентът имал спукан апендикс, вследствие на което получил чревно възпаление. Хирургът не успял да открие това... и издал смъртната присъда. Люси добре си спомняше ужасения шепот в залата след изчитането на патологичното заключение.

Естествено, подобни случаи никога не ставаха обществено достояние. Всички, които имаха нещо общо с медицината, съзнаваха, че много по-уместно е да се запази професионалната тайна. Но в добрите болници това означаваше край за кариерата на провинилия се лекар. Тук, в „Три общини“, доктор О'Донъл се ограничаваше с един сериозен разговор насаме с виновника, след което той оставаше под зорко наблюдение за доста продължителен период. Самата Люси не беше стигала до подобно положение, но беше чувала, че главният хирург бил доста груб при тези разговори на четири очи.

Междувременно Гил Бартлет отново започна да описва случая:

– Пациентът ми беше изпратен от доктор Симбалист. – Люси познаваше този интернист на свободна практика. Самата тя често беше приемала негови пациенти.

– Повикаха ме по телефона – продължи Бартлет. – Симбалист допускаше наличието на перфорирана язва. И действително описаните от него симптоми навеждаха на подобно заключение. По това време пациентът вече беше в линейката на път за болницата. Обадох се на дежурния и го предупредих да има готовност за спешна операция. – Бартлет за миг погледна в бележника си и продължи:

– Самият аз прегледах пациента след около половин час. Имаше остри болки в горната част на корема и беше в шоково състояние. Кръвното му налягане беше седемдесет на четиридесет, целият беше посивял и облян в студена пот. Наредих кръвопреливане за борба с шока и морфин за успокоение на болките. Коремът му беше твърд, на места с меки области.

– Направи ли снимка на гръдния кош? – запита Бил Руфъс.

– Не. Прецених, че пациентът е твърде зле, за да бъде разкарван до рентгена. Потвърдих първоначалната диагноза – спукана язва, и незабавно пристъпих към операция.

– И никакви съмнения. Така ли, докторе? – обади се Джо Пирсън, който до този момент ровеше книгата пред себе си. Сега се беше изправил и гледаше Бартлет право в очите.

Хирургът за момент се поколеба и Люси разбра, че нещо не е в ред. Сигурно диагнозата е била погрешна и сега Джо Пирсън го чака да падне в капана. После се сети, че това, което знае Пирсън, се знае и от Бартлет. Изненадата бе изключена, тъй като Гил положително е присъствувал на аутопсията, както правят повечето от съзнателните хирурзи.

След кратка пауза Бартлет учтиво отвърна:

– Всеки има съмнение при спешните случаи, доктор Пирсън. Тогава реших, че всички симптоми оправдават проучвателната оперативна намеса. Извърших я и установих, че няма наличие на перфорирана язва. Изпратих пациента в реанимацията и позвъних на доктор Тоинби с молба за консултация. Но още преди да пристигне, пациентът почина.

Гил Бартлет затвори бележника си и очите му бавно обходиха масата. Значи, погрешна диагноза. Гил вероятно страдаше, но добре се прикриваше зад спокойния глас и съдържано поведение. На базата на документираните дотук симптоми щеше да му бъде изключително трудно да защити решението си за оперативна намеса.

– Доктор Пирсън, имате думата за патологоанатомичното заключение. – Люси почувствува, че О'Донъл знае какво ще последва. Всъщност така и трябваше да бъде – всички шефове на отделения получаваша копия от засягащите ги аутопсионни заключения.

Пирсън разрови купчината документи пред себе си и измъкна необходимия му формуляр. Прониза с поглед седналите Около масата лекари и започна:

– Както правилно заключи доктор Бартлет, не е имало никаква перфорация. Практически коремът е бил в напълно нормално състояние. – Спря, за да подсили драматичния ефект, и натъртено добави: – Това, което многоуважаемият доктор Бартлет е търсил, се намираще в гръдния кош и се нарича начален стадий на пневмония. Без съмнение острата болка в горната част на корема е била плеврална болка!

Значи, ето какво било! Люси за миг си припомни симптомите. Да, почти идентични и за двете заболявания.

– Кой друг ще се изкаже? – подкани О'Донъл.

Мълчание. Грешката беше налице и повечето от присъстващите добре съзнаваха, че едва ли биха я избегнали, ако бяха на мястото на Бартлет.

После се обади Бил Руфъс:

– Бих казал, че според така описаните симптоми оперативната намеса би могла да се оправдае...

Сякаш само това и чака, Пирсън саркастично проточи:

– Така ли?... Не зная... не зная... – После изведнъж остро изстреля: – Всички знаем, че доктор Бартлет рядко вижда нещо повече от корема!

Лекарите смаяно се спогледаха, докато Пирсън невъзмутимо продължаваше да фиксира хирурга срещу себе си:

– Прегледахте ли изобщо гръдния кош?

Въпросът, както и предхождащата го забележка бяха абсолютно недопустими. Дори и да заслужаваше мъмрене, Бартлет трябваше да го получи от О'Донъл, а не от Пирсън. Главният хирург положително нямаше да спести неприятните мигове на Бартлет в предстоящия им разговор на четири очи, въпреки че последният съвсем нямаше репутацията на небрежен лекар. Обратен – всички, които бяха работили с него, познаваха добре изключителната му, дори прекалено предпазлива добросъвестност. Случаят явно е трябвало да се решава за броени минути.

Бартлет скочи със зачервено лице, столът му отхвъркна назад:

– Разбира се, че го прегледах! – Думите му се застъпваха, а брадичката нервно подскачаше. – Вече казах, че пациентът не беше в

състояние за рентген, а дори и да беше...

– Господа, господа! – предупреди ги О'Донъл, но Бартлет не позволи да бъде прекъснат:

– Много е лесно да правиш преценки, след като всичко е свършено, и в това отношение доктор Пирсън не пропуска нито един случай!

– Не мисля, че доктор Пирсън е искал... – размахна лулата си от другата страна на масата Чарлс Дорнбъргър.

– Разбира се, че не мислите – ядосано го прекъсна Бартлет. – Вие сте му приятел, пък и той не гони гарез на акушерите!

– Наистина няма да позволя всичко това! – О'Донъл скочи на крака и удари по масата. Раменете му се опънаха, а атлетическата му фигура застрашително се наведе напред: – Доктор Бартлет, бъдете така добър и седнете на мястото си!

Остана в тази поза, докато Бартлет бавно се отпусна на стола си. „Какъв мъж, божичко“ – вътрешно въздъхна Люси.

Този Пирсън няма никакво право да обръща заседанието с главата надолу, кипеше вътрешно О'Донъл. Много му струваше да се овладее и да не го постави на мястото му пред всички. Обаче съзнаваше, че ако го направи, положението ще стане още по-лошо.

Той самият съвсем не споделяше мнението на Бил Руфъс и не считаше, че постъпката на Бартлет е правилна. Ключовият фактор при разглеждания случай беше отсъствието на рентгенова снимка. Ако още при приемането Бартлет беше настоявал за снимка на гръдния кош, без съмнение щеше да потърси върху нея дребните мехурчета газ около черния дроб и под диафрагмата – неопровержимото доказателство за наличие на перфорирана язва. Липсата им сигурно щеше да го накара да се замисли. Освен това снимката положително би показала и известно затъмнение в основата на белите дробове, което би го навело на мисълта за пневмонията, която Пирсън открива след аутопсията. Единият или другият от тези фактори щеше да го накара да промени диагнозата, което пък рязко повишаваше шансовете за оцеляване на пациента.

Твърдението на Бартлет, че пациентът е бил твърде зле, за да бъде изпратен на рентген, също беше лишено от състоятелност. Защо изобщо го е оперирал, щом е било така?

О'Донъл, както и всеки от присъстващите, знаеше, че при наличието на язвена перфорация хирургическата интервенция трябваше да се осъществи в срок от двадесет и четири часа. След този срок операцията само повишава опасността за живота на болния. Това е така, защото първите 24 часа са решаващи. Ако организъмът издържи този период,

значи, собствената му защитна система е твърде активна и сама ще съумее да се справи с перфорацията. От всичко, което описа Бартлет, ставаше ясно, че пациентът е бил близо, а може би и отвъд тази критична граница. В подобна ситуация О'Донъл би хвърлил силите си за укрепване на общото състояние на организма и не би и помислил за операция. А поставянето на окончателната диагноза щеше да отложи за по-удобен момент. Същевременно обаче си даваше ясна сметка, че анализирането на даден случай дни след неговото приключване коренно се различава от напрегнатия момент, в който лекарят буквално за минути трябва да постави своята диагноза, да сложи на карта живота на един човек...

Главният хирург възнамеряваше да изложи всички тези свои съобщения спокойно и обективно, без излишен шум. Естествено, щеше да остави Бартлет сам да стигне до някои от изброените заключения – той е достатъчно честен, за да го направи открито. Е, нямаше да му бъде много приятно, но пък нямаше и да се чувства унижен. И тогава О'Донъл би постигнал основната си цел – да се направят практически изводи, всеки от присъстващите да разбере и анализира опасността, която крият в себе си две различни диагнози, предшествувани от почти идентични симптоми.

Но това вече не можеше да стане. Защото ако в този момент О'Донъл се опиташе да изложи собствените си мисли, щеше да излезе, че подкрепя Пирсън и окончателно заклеява Бартлет. Разбира се, все още можеше да проведе един разговор насаме с хирурга, но идеята за ползотворна и открита дискусия бе безвъзвратно провалена. Ама че проклетник е този Пирсън!

Залата отново притихна – това беше последица от необичайното за О'Донъл избухване. Бартлет седна на мястото си със зачервено лице, а Пирсън изглеждаше погълнат от своите бумаги.

– Колеги! – О'Донъл съзнаваше, че думите му трябва да бъдат категорично ясни. – Не е нужно да казвам, че подобни инциденти ще бъдат напълно неприемливи при бъдещите ни срещи. Събрали сме се тук, за да обсъдим отделни случаи и да извлечем някакви поуки от тях. На подобни съвещания няма място за никакви спорове и лични нападки! Доктор Пирсън, доктор Бартлет, надявам се, че съм достатъчно ясен! – Изгледа поред и двамата, после добави: – Минаваме на следващия случай.

Останалите четири случая, при които нямаше нищо особено, бяха обсъдени в спокойна атмосфера. Ето така трябва, помисли си Люси Грейнджър. В подобни моменти личните нападки не носят никому полза. Вярно е, че поставянето на незабавна диагноза изисква голяма доза

решителност. Всеки лекар знае, че в случай на грешка ще отговаря. Но личната обида е нещо съвсем различно! Никой, дори и най-небрежният и некадърен хирург не би търпял подобно нещо!

Дали зад нападките на Джо Пирсън не се крие някакво лично отношение? Люси неведнъж си беше задавала този въпрос. Днес той беше изключително груб, без да взема под внимание, че случаят съвсем не е бил от лесните. От Друга страна, Гил Бартлет не беше от лекарите, които често допускат подобни грешки. Напротив, той минаваше за един от най-способните хирурзи на „Три общини“ – всички помнеха няколкото направо виртуозни операции, които беше извършил за отстраняване на злокачествени образувания.

Пирсън, разбира се, също знаеше това. Откъде тогава тази злоба? Може би завист... Гил Бартлет беше всичко, което старият патолог не можеше да бъде – преуспяващ лекар в разцвета на силите си. Тя погледна към Бартлет. Лицето му все още беше намръщено, но иначе той беше любезен и общителен човек. Той и съпругата му бяха много популярни сред бърлингтънския хайлайф. Люси често го беше срещала по коктейли в домовете на най-влиятелните граждани, а клиентелата му беше отлична.

Не се ли криеше тук причината за заяждането на Джо Пирсън? Той самият никога не е достигал успехите и популярността на добрите хирурзи, макар и да беше отличен специалист. Работата му беше важна, но никой не я познаваше, Хората често се питаха с какво всъщност се занимава един патолог, докато работата на хирурзите бе ясна за всички. Мнозина мислеха, че патолозите са нещо като помощен персонал, никой не си даваше сметка, че в действителност тези хора са висококвалифицирани специалисти, които се превръщат в добри медици едва след многогодишна практика в хладните приземия.

Парите също си казваха думата. Гил Бартлет, Люси Грейнджър и голяма част от присъстващите в залата лекари работеха в „Три общини“ без заплата – доходите им зависеха от броя на пациентите. А Джо Пирсън беше на заплата в болницата с доход, приблизително два пъти по-малък от този на добрите хирурзи, в повечето случаи значително по-млади и по-неопитни от него хора.

Тук Люси си спомни прочетеното някъде цинично сравнение за хирурзи и патолози: „Хирургът получава 500 долара за изрязването на тумор, което му отнема няколко минути, а патологът получава 5 долара за работа, която му отнема дни – изследване, поставяне на диагноза, препоръки за лечение, а дори и прогноза за шансовете на оперирания

пациент.“

Самата Люси беше в добри отношения със стария патолог. По известни само нему причини Джо Пирсън я харесваше и на драго сърце ѝ помагаше в трудни минути. Тя неведнъж беше прибегвала до съветите му при поставянето на някоя трудна диагноза. А и не криеше от себе си факта, че старият лекар винаги ѝ е бил симпатичен.

Междувременно събранието беше свършило. Люси изненадано погледна колегите си, които вече ставаха от столовете, и съзна, че не е чула нито дума от обсъждането на последния случай. Друг път ще трябва да внимава повече.

Джо Пирсън събра пръснатите по масата документи и се насочи към вратата. Люси видя как О'Донъл го настигна с няколко бързи крачки и го дръпна настрана.

– Джо, искам да поговорим. Нека влезем за минутка тук. – О'Донъл се пресегна и отвори вратата на намиращата се в съседство малка канцелария, в която от време на време заседаваше медицинският съвет. Пирсън неохотно го последва.

С преднамерено небрежен тон главният хирург каза:

– Мисля, че трябва да престанеш да тормозиш хората, Джо. Особено когато сме се събрали да обсъждаме хирургически грешки.

– Защо? – открито запита Пирсън.

Добре, щом искаш, ще си го получиш, ядоса се О'Донъл, след което остро заяви:

– Защото това не води доникъде! – Беше дошъл моментът да му покаже, че той именно е по-старшият и разликата в годините временно ще бъде забравена. Всъщност в качеството си на главен хирург той нямаше пряка власт над Пирсъновото отделение – можеше да се намесва само когато задълженията им се преплитаха.

– Посочих една грешна диагноза, това е всичко! – Пирсън на свой ред ставаше агресивен. – Или предлагаш да си мълчим при подобни случаи?

– Отлично знаеш за какво става въпрос! – рязко отвърна О'Донъл с леден глас. Видя, че старият доктор се поколеба – може би разбра, че е отишъл твърде далеч.

– Не исках да го обидя... думите сами излетяха – поотстъпи той.

Кент не можа да сдържи усмивката си. Да се извинява, съвсем не беше в стила на Джо Пирсън. Кой знае какви усилия му е струвало! Овладя се и вече по-спокойно продължи:

– Мисля, че има и други начини да се посочи една грешна диагноза,

Джо. Искам да те помоля при следващите ни заседания да се ограничаваш само върху заключенията от аутопсията. Обсъждането е моя работа. Мисля, че можем да го направим и без да нарушаваме добрия тон.

– Не виждам защо някои се ядосват. – Пирсън продължаваше да се мръщи, но явно отстъпваше.

– Няма значение, Джо. Искам само да знаеш, че тези заседания ще се провеждат така, както ги виждам аз! Това е! – Някак не му се искаше да ю притиска точно в този момент, но веднъж завинаги нещата трябваше да се изяснят.

– Е, това си е твое право – сви рамене старият патолог.

– Благодаря ти, Джо. – Окуражен от лесната победа, О'Донъл незабавно пристъпи към по-деликатния въпрос.

– Има и нещо друго, което искам да обсъдим.

– Чака ме работа. Не може ли друг път? – Старият явно му даваше да разбере, че съвсем не възнамерява да губи независимостта си поради току-що направената отстъпка.

– Не, мисля, че не... Става въпрос за следоперативните заключения.

– По-точно? – Агресивността се върна в гласа на Пирсън.

– Има оплаквания, че някои заключения прекалено дълго се бавят – каза спокойно О'Донъл.

– Руфъс, предполагам – жлъчно го прекъсна Пирсън. Не беше трудно да се отгатнат мислите му: още един хирург се опитва да ми мъти водата!

– Случаят на Руфъс е само един от многото – пренебрегна предизвикателството О'Донъл. – Оплакванията не са едно и две и ти добре го знаеш, Джо.

Пирсън замълча и за момент хирургът го съжали. Как минават годините, отново си помисли той. Джо Пирсън беше вече на шейсет и шест, и колко ли му оставаха? Не повече от пет-шест години активен живот. Някои хора приемаха старостта като нещо естествено и отстъпваха място на младите. Но Пирсън не беше от тях – той щеше да се бори до последния си дъх. Може би защото работата беше единственият смисъл на неговия живот. Понякога О'Донъл се питаше какво се крие зад враждебността му към хирурзите. Дали не усещаше, че вече губи почва под краката си и изостава от последните достижения на медицината? Дори и да беше така, Джо Пирсън си оставаше голям специалист, притежаваше редица ценни качества и още дълги години можеше да бъде полезен.

– Вярно е – примирително въздъхна Пирсън.

Точно в неговия стил, помисли си с възхищение О'Донъл. Признава фактическото положение на неата без всякакво колебание, честно и открито. После си спомни колко силно го беше впечатлила прямотата на Пирсън, когато пристигна на работа в Бърлингтън. Спомни си и как успешно я беше използвал. Един от главните проблеми, които стояха пред него тогава, беше свързан с прекратяването на ненужните операции. В болницата се извършваха смайващо количество хистеректомии⁸, в повечето случаи на съвсем здрави органи. Една малка групичка хирурзи беше превърнала професията си в доходен занаят и ножът беше единственото, което предлагаша на болните си пациентки. При проведеното по-късно разследване се установи, че дори в случаи, при които и най-обикновени лекарства биха помогнали, тези хора бяха прибегвали до операция. Патологоанатомичното заключение се прикриваше зад воала на диагностични евфемизми като „хроничен миометрит“, „фиброзна маточна дегенерация“ и пр. Спомни си и думите, които каза на Пирсън тогава: „Отсега нататък състоянието на всеки изследван орган трябва да бъде отразявано в патологическото заключение с истинското му име – здравата матка да е здрава матка, и толкоз!“ Отговорът на патолога беше само една усмивчица, след която обаче последваха такива зашеметяващи заключения, че ненужните операции секнаха за броени дни. Хирурзите Никак не държаха да видят отстранения от тях орган в списъка на Джо Пирсън.

– Видж какво, Кент. – Гласът на Пирсън отново прозвуча примирително. – Напоследък съм затънал до уши. Не можеш да си представиш колко много работа имам!

– Представям си, Джо – О'Донъл се надяваше да чуе точно това. – Не само аз, всички виждаме, че работата е прекалено много за един човек. – Понечи да добави „на твоята възраст“, но навреме се спря. Вместо това каза: – Какво ще кажеш за някои подкрепления?

Реакцията на Пирсън беше мигновена:

– Помощ ли ми предлагаш? Та кой месеци наред настоява за още лаборанти? Трябват ми най-малко трима, но вие ми отпускате един! А машинописка, а стенограф? Имам заключения, които седмици наред чакат да бъдат преписани! Аз ли да седна на машината? – Старият лекар вече крещеше: – Знаеш ли колко неща могат да се оправят, ако администрацията поне малко се размърда? Тогава отново можем да говорим за следоперативните заключения! Господи! Дочаках да го чуя! Трябвала

8. Хистеректомия – оперативно отстраняване на матката. – Б. пр.

ми помощ!

О'Донъл търпеливо изчакваше.

– Свърши ли, Джо?

– М-даа... – Пирсън изглеждаше засрамен от избухването си.

– Нямах предвид помощен персонал – започна със спокоен тон главният хирург. – Като казах помощ, имах предвид още един патолог, който да ти помага в работата, да модернизира някои неща.

Като чу думата модернизация, Пирсън веднага настръхна:

– Виж какво...

Но О'Донъл го прекъсна:

– Аз те изслушах, Джо. Моля те сега и ти да ме изслушаш. – Изчака за момент, после продължи: – Мисля, че имаш нужда от някой способен младеж, който да поеме част от работата, да те облекчи.

– Няма нужда от втори патолог – отсече той яростно и категорично.

– Защо, Джо?

– Защото долу няма достатъчно работа за двама квалифицирани специалисти. Мога и без чужда помощ да се оправям с цялата работа. Още повече, че в отделението имам и един специалист...

О'Донъл говореше тихо, но в гласа му се долавяше упоритост:

– Специализанти са при нас на стаж, Джо. За определено време. Вярно е, че поемат част от работата. Но не и отговорността. Именно тук се нуждаеш от помощ!

– Остави ме сам да преценя това! Дай ми няколко дни и всички закъснели заключения ще бъдат на бюрото ти!

Беше ясно, че Джо Пирсън няма намерение да отстъпи. Макар и да я очакваше, О'Донъл остана леко изненадан от неотстъпчивостта му. Интересно дали тя се дължеше на нежеланието на стария да се раздели с неограничената си власт в отделението, или пък той просто си пазеше хляба – един Млад и енергичен човек можеше лесно да го засенчи. Всъщност О'Донъл никога не беше мислил за отстраняването на Пирсън. Беше убеден, че не ще намери заместник, който да притежава огромния му опит и почти енциклопедичните му познания в областта на патологоанатомията. Искаше да подсили отделението, а чрез него – и цялата организация на труда в болницата. Май ще е по-добре отново да му го обясни:

– Джо, не става въпрос за никаква генерална промяна. Никой не иска такова нещо. Ти все така ще продължиш да ръководиш...

– Щом ще ръководя, остави ме да го правя както намеря за добре! – върна му го Пирсън.

О'Донъл усети, че търпението му се изчерпва, и реши да прекрати разговора. И без това достатъчно го беше притиснал. Ще изчака някой и друг ден, после отново ще повдигне въпроса. Не му се искаше да стават скандали и по този повод.

– На твое място бих си помислил – посъветва го той.

– Няма какво да се мисли! – Пирсън кимна и тръгна към вратата.

Ето, това е, въздъхна О'Донъл. Оръдията са заредени и генералното сражение е неизбежно. Известно време остана неподвижен на мястото си, замислен за предстоящите маневри в голямата битка.

5

Бюфетът в „Три общини“ беше място за срещи на болничния персонал. Естествено, то беше и мястото, откъдето тръгваха всевъзможни слухове и коментари на всички по-важни събития – повишения, скандали, уволнения и назначения... Тук всичко се знаеше далеч преди официалното му обявяване.

Лекарите често използваха бюфета за набързо свикани съвещания, тук търсеха консултациите на онези свои колеги, които почти не виждаха из коридорите на болницата. Нерядко на масите се обсъждаха важни проблеми и опитните специалисти даваха научно мотивирани съвети на по-младите си колеги. Съвети, за които на друго място биха получили тлъст хонорар. А пък пациентите изобщо не подозираха причините за внезапно променения курс на лечение и последвалото бързо възстановяване.

Разбира се, имаше и изключения. Няколко души упорито отказваха да коментират работата си на чаша кафе, въпреки че колегите им не преставаха да ги подпитват. Измъкваха се, общо взето, с една и съща фраза: „Отбий се в кабинета ми и там ще поговорим. Сега искам да си почина.“

Един от тези лекари беше Гил Бартлет. Любезен и възпитан, той ставаше направо груб, ако някой се опиташе да подхване разговор на професионална тема. Според мълвата жертва на грубостта му станала една известна сред висшите кръгове на Бърлингтън дама. По време на някакъв коктейл тя успяла да притисне Бартлет в ъгъла и го обсипала с подробности относно женското си заболяване. Подробности колкото действителни, толкова и въображаеми. Гил послушал известно време, след което гръмовитият му глас накарал цялата зала да притихне:

– Госпожо, от това, което ми разказахте, разбирам, че имате менструални проблеми. Съблечете се, ако обичате, ще ви прегледам веднага!

И други лекари, подобно на Бартлет, категорично отказваха консултации по време на почивка. Но за разлика от него те охотно приемаха колегиалните дискусии в бюфета, съзнавайки, че са им от полза в пряката работа.

„Ще бъда в другия си кабинет“ – този израз беше получил широка популярност в болницата и всеки знаеше за какъв кабинет става дума.

В бюфета цареше демокрация и титлите, макар и без да се забравят,

временно се пренебрегнаха. Край масите, определени за лекарския състав, често се навърташе диетоложката мисис Строфън от страх да не си навлече упреците на болничния съвет поради някое недоглеждане в хигиената или обслужването. С едно-две изключения всички свободно практикуващи лекари също използваха тези маси. Останалият болничен персонал, специализантите и стажантите свободно се смесваха със сестрите и другите служители в „Три общини“.

Това беше причината, поради която без всякакво притеснение Майк Седънс се разположи срещу Вивиан Лобъртън. В момента тя обядваше след поредното си дежурство.

Десет дни бяха изминали от първата им среща в залата за аутопсии. На няколко пъти Вивиан беше зървала за миг рошавата му глава и широката му усмивка продължаваше да я привлича. Усещаше, че и Майк търси начин да я срещне. Имаше предчувствие, че нещо ще се случи.

– Здравсти – поздравя я Седънс.

– Добър ден. – Тя позабави отговора си, после посочи към пълната си уста и измърмори: – Извинете.

– Нищо, нищо – отвърна Седънс. – Хранете се спокойно. Дошъл съм с едно предложение.

Тя успя да преглътне пилешкото:

– Не е ли твърде рано за предложения?

– В ерата на реактивните скорости – усмихна се той няма време за умуване! Така че ето го и предложението: театър, а преди него вечеря в „Кубински грил“!

– Можете ли да си го позволите? – полюбопитствува Вивиан Липсата на средства беше постоянна тема за мрачни шеги между стажантите, независимо дали са сестри или лекари.

Седънс се наведе към нея и доверително прошепна:

– Ще ви кажа нето, което никой не знае... Имам допълнителни източници на доходи... от пациентите, дето ги режем. Измъквам им по някоя и друга златна коронка... Става много лесно.

– О, стига! Ще ми развалите обяда! – Тя отново се залови с пилешкото а Седънс посегна към пастите в другата и чиния.

– Не са лоши – отхапа едно парче той. – Трябва да се храня от време на време! – После бръкна в джоба си и извади два билета и подписан чек. – С благодарностите на пациента!

Билетите бяха за представление на някаква гостуваща бродуейска труппа, а чекът покриваше вечеря за двама в известния ресторант „Кубински грил“.

– Какво сте направили? – продължаваше да любопитствува Вивиан.
– Да не би сърдечна операция?

– Е, още не. Миналата седмица Франк Уърт ме помоли да го заместя за половин час в интензивното. Падна ми се да закръпя ръката на някакъв тип и това е всичко... А после по пощата пристигнаха тези неща.
– Седънс се ухили: – Уърт, разбира се, побесня. Каза, че никога вече няма да мърда от мястото си по време на дежурство. Е, отиваме ли?

– С удоволствие – отговори Вивиан.

– Чудесно! Значи, пред пансиона – точно в седем. Добре ли е? – Като продължаваше да говори, Майк се вгледа в нея с нов интерес. Изведнъж осъзна, че това момиче е нещо много повече от симпатично лице и стройна фигура. Топлата ѝ усмивка го вълнуваше. Прииска му се да се видят още днес, това вдругиден му се струваше ужасно далеч! В този момент чу предупреждението на вътрешния си глас: „Избягвай обвързването. Не забравяй тактиката – люби и бягай! Остави ги да живеят със спомените. Раздялата е сладка мъка, но освен това е и най-практичното нещо на света!“

– Добре – кимна тя. – Няма да закъснея повече от пет минути.

От деня, в който Хари Томасели и Кент О'Донъл обсъждаха проблемите по строителството на новото болнично крило, бяха изминали десет дни. Сега в кабинета на Томасели бяха пристигнали О'Донъл и председателят на управителния съвет Ордън Браун с намерението да обсъдят предстоящите задачи.

Заедно с архитекта те отдавна бяха уточнили и най-малките подробности за отделенията в новата сграда. Изискванията на отделните завеждащи бяха внимателно съчетани с финансовите възможности на управата – О'Донъл даваше мнение по подробностите от медицински характер, а Ордън Браун вземаше окончателните решения. Председателят на съвета беше стегнат и непреклонен човек, но тънкото му чувство за хумор донякъде смекчаваше това впечатление. В някои случаи исканията на специалистите се приемаха безпрекословно, но в други след щателна проверка всички елементи на неоправдано разточителство биваха отстранявани.

Шефът на фармацевтичния отдел Например упорито настояваше за отделна тоалетна в бъдещия си кабинет. Според архитекта обаче това нямаше да бъде целесъобразно, тъй като само на десетина метра оттам щеше да има обидна тоалетна. Фармацевтът твърдеше, че понякога и десет метра са голямо разстояние за хроническото му разстройство. Ордън Браун прекрати спора, като лаконично му препоръча да се лекува.

От друга страна, няколко наистина добри идеи трябваше да бъдат отхвърлени поради липса на средства. Една от тях принадлежеше на главния рентгенолог доктор Бел, който настояваше да се оборудва специален кабинет по кинорадиология – нещо, което рязко би подобрило откриването и лечението на сърдечните заболявания. Ала апаратурата струваше 50 хиляди долара, като в тази цена не беше включено оборудването на съответния кабинет. Макар и със съжаление, идеята беше отхвърлена.

Но този етап беше вече приключен, сега вниманието им бе съсредоточено върху практическото набиране на средствата. Строго погледнато, това беше работа на управителния съвет, но Браун искаше да чуе мнението и на практикуващите лекари.

– Предлагам следните вноски за лекарите – поде той. – Шест хиляди за специалистите на свободна практика, четири хиляди за асоциираните и две за асистиращите.⁹

О'Донъл тихо подсвирна:

– Боя се, че дебатите ще бъдат доста разгорещени.

– Ние пък ще направим всичко, за да ги охладим – усмихна му се Браун.

– Сумата може да бъде разпределена на равни вноски, които ще се събират в продължение на четири години – обади се Томасели. – Банката ще ни отпусне заем срещу писмени декларации от страна на нашите хора.

– Има и друго – каза Браун. – В града ще се разчуе, че лекарите внасят толкова пари... и някои хора сигурно ще развържат кесиите си. Това, надявам се, значително ще увеличи общия ни фонд.

– А вие ще имате грижата да се разчуе, така ли?

– Естествено – усмихна се Браун.

Задължението да съобщи тази новина на лекарския състав ще бъде негово, разбира се, помисли си О'Донъл. Представи си какви физиономии ще направят хората. Повечето от колегите му, пък и всички, които познаваше, харчеха толкова, колкото печелеха. Вноските, разбира се,

9. В САЩ съществуват няколко системи за организация на лекарския труд. В случая става въпрос за болница на обществени начала – в нея най-добро е положението на свободнопрактикуващите лекари, които ползват болничните кабинети и оборудване срещу известен процент от хонорара си. Асоциираните лекари обикновено имат по-малък стаж и отношенията им с болницата се базират на договор – по правило тя им осигурява 30 процента от доходите. Същото се отнася и до асистиращите лекари, които помагат на утвърдени специалисти. – Б. пр.

щяха да бъдат доброволни, но той мислеше, че никой няма да се откаже направо. Всички бяха наясно, че разширението на болницата е в тяхна полза. О'Донъл можеше да предвиди какво ще стане – повечето лекари щяха да дадат въпросната сума и пак те щяха да убедят колебаещите се да сторят същото. Такава е човешката природа – ощетенният понася нещастieto си по-лесно, когато знае, че и останалите страдат. От друга страна, в болницата се преплитаха най-различни интереси и взаимоотношенията бяха твърде сложни. Ето защо основната маса винаги можеше да направи тежък живота на отцепниците и непокорниците.

Интуитивен както винаги, Томасели го успокои:

– Не се тревожи, Кент. Ще ти подготвя толкова аргумен-ти, че някой може да поискат и увеличение на вноската си!

– Не разчитай на това – усмихна се О'Донъл. – Ще засегнем хората в най-чувствителното им място – чековата книжка.

Томасели се засмя. Знаеше, че щом главният хирург ще твори на хората, той ще го направи по най-добрия начин. Продължаваше да благодари на съдбата, че го е събрала с човек като О'Донъл. В болницата, в която беше работил, преди да постъпи в „Три общини“, председателят на медицинския съвет беше слаб и безволев човек без собствено мнение. Това, разбира се, се отразяваше твърде зле на ежедневната работа и болницата едва-едва креташе.

Хари Томасели обожаваше прямотата и вземането на бързи решения, може би защото в това се състоеше и собственият му метод на работа. Вярно, че понякога бързите решения водят до грешки, но цялостно погледнато, сполучливите удари бяха много повече... А и с годините грешките намаляваха, отстъпвайки място на натрупания опит. Хари беше възприел този начин на работа отдавна, още като юрист, в годините, когато нито за миг не беше допускал, че ще намери истинското си призвание зад болничните стени. След колежа той без колебание се бе насочил към правните науки – още докато следваше, работеше в една адвокатска кантора. Но дойде войната и той се записа доброволец в морския флот. Там за пръв път попадна в болнична среда – беше назначен за административен ръководител на голям флотски лазарет. Никак не му беше лесно в онези години – болницата беше пълна до покрива с ранени, напрежението на лекарите и административния персонал беше изключително. Но именно там, в лазарета, младият лейтенант научи много неща, там започна да усеща невидимата линия, която разделяше практическата медицина от управлението на едно болнично заведение.

След края на войната той трябваше да избира – да продължи с

юридическото си образование, или да остане във вече познатата му територия на болничната администрация. Избра второто и се записа в курса за болнични администратори към Колумбийския университет. Завърши точно навреме – тази професия, вече беше спечелила популярност и ръководителите на големите болници започнаха да разбират, че за този пост не са нужни хора с медицинско образование. Търсенето на болнични администратори рязко нарасна и енергичният Младеж за по-малко от две години стигна до най-високото стъпало.

Днес Хари Томасели беше един влюбен в работата си човек. Бързо възприе възгледите на Браун и О'Донъл и заработи с всички сили за доброто медицинско обслужване във всяко звено на „Три общини“. За ръководители на различните отдели привлече млади и способни хора, а самият той с жив интерес следеше за всичко в болницата. Нищо не убягваше от погледа му. Късата му, набита фигура можеше да се срещне навсякъде. Спираше да разговаря със сестри, пациенти, санитарни, лекари, готвачи, изобщо с всеки, който би могъл да му посочи някаква нередност или да направи някакво предложение.

Въпреки разностранната си дейност Томасели рядко прибегваше до водене на записки. Тренираната му от юридическата практика памет имаше способността да възприема всички факти и да ги подрежда в зависимост от тяхната важност. Но след всяка проверка той се изправяше до секретарката си и започваше да диктува – порой от значителни и незначителни забележки с единствената цел да се подобри административната дейност в „Три общини“.

Гласът на Ордън Браун го върна към действителността:

– Предстои ни много разяснителна работа – обърна се той към О'Донъл. – Кент, какво ще кажеш, ако те изпратим в „Ротари К्लъб“? Ти най-добре ще можеш да им обясниш какво означава новата болнична града за Бърлингтън, ще ги запознаеш и с бъдещите ни планове...

О'Донъл никак не обичаше подобни лекции, дразнеше се от всякакви клубове и трудно понасяше престореното добродушие на техните членове – в повечето случаи сухи и надути сноби.

– Ако мислиш, че ще има някаква полза – успя да овладее гримасата си той.

– Един от моите хора е в ръководството на „Ротари“ – продължи Браун. – Той ще уреди всичко. Ще е най-добре, ако беседата ти бъде през първата седмица на кампанията. След това ще опитаме и в „Киуанис“...

А практическата ми работа, запита се О'Донъл. Обществени

задължения отнемаха почти всичкото му време и той беше с най-малък брой операции. По всяка вероятност точно той щеше да има най-големи трудности по покриване на бъдещата си вноска. Понечи да се оплаче на председателя, но размисли и се отказа.

– Между другото свободен ли си вдругиден вечерта? – попита Браун.

– Да – бързо отвърна хирургът. Винаги с удоволствие гостуваше в тихата и красива къща на хълма.

– Защото искам да те помоля да дойдеш с мен у Юстас Суейн – изненада го Браун. – Поканен си лично, разбира се.

О'Донъл се беше срещал на няколко пъти със Суейн, но, общо взето, го познаваше съвсем бегло.

– Всъщност аз му предложих да те покани и той прие. Искам да поговориш с него по болничните проблеми, да го накараш да приеме някои от твоите идеи. Нали знаеш колко трудности ни създава този човек понякога!

– Ще направя каквото мога – отвърна О'Донъл. Беше наясно какво се иска от него. Винаги беше успявал да избягва управителния съвет – стигаха му и собствените му проблеми. Но в случая нямаше как да откаже на Браун.

Председателят взе куфарчето си и се приготви да тръгва. Томасели и О'Донъл се изправиха заедно с него.

– Ще бъдем съвсем тесен кръг хора – поясни Браун. – Не повече от пет-шест души. Знаеш ли, ще ти звънна и направо ще мина да те взема!

О'Донъл измърмори някаква благодарност, след което председателят кимна и излезе от стаята.

В следващия миг в кабинета влезе секретарката на Томасели Кати Коън.

– Моля да ме извините.

– Какво има, Кати?

– Един човек настоява да говори с вас – обърна се тя към Томасели. – Казва се Райън и чака на телефона...

– В момента съм зает с доктор О'Донъл. Вземете номера, аз ще го потърся. – Хари погледна малко изненадано секретарката си. Обикновено не се налагаше да ѝ обяснява толкова елементарни неща.

– Предложих му, мистър Томасели – обясни тя. – Но той продължава да настоява. Казва, че е съпруг на наша пациентка. Помислих, че може би ще искате да сте в течение...

– Може би наистина ще трябва да поговориш с него, Хари –

усмихна се на момичето О'Донъл. – Спести това главоболие на Кати. Аз ще почакам.

– Добре – кимна администраторът и посегна към единия от телефоните на бюрото си.

– Четвърта линия. – Момичето изчака, докато шефът ѝ влезе във връзка, и излезе.

– Администраторът слуша – представи се любезно Томасели.

Слушалката веднага затрещя, а Томасели се намръщи. О'Донъл долови думите „срамно положение“, „излагане на семейството“ и накрая „разследване“.

Хари закри с длан мембраната и се обърна към хирурга:

– Този не е на себе си. Нещо с жена му... Още не мога да схвана...

– Той отново заслуша, после каза: – Вижте какво, мистър Райън, предлагам ви да започнете отначало, ако обичате. – Пресегна се за хартия и писалка: – Да... слушам, да. Кажете ми сега кога точно е постъпила съпругата ви. – Телефонът отново затрещя. О'Донъл долови думите „никакво успокоение“, после Томасели отново се обади:

– Не, мистър Райън, не си спомням случая. Но ви обещавам да го проуча... – Млъкна, за да чуе какво казва другият, после добави: – Да, сър, зная какво означава една болнична сметка за семейния бюджет. Но искам да ви напомня, че болницата начислява разходите без никаква печалба за себе си.

Гласът на човека от другата страна на линията все още долиташе до О'Донъл, но вече звучеше с една октава по-ниско, неволно поддал се на успокоителния тон на Томасели.

– Единствено лекарят решава колко да остане в болницата даден пациент. Отново трябва да поговорите с лекаря на жена си, а аз междувременно ще поискам от счетоводството да прегледа още веднъж сметката ви. Точка по точка. – Заслуша се за момент, после приключи: – Благодаря, мистър Райън, довиждане.

Постави слушалката, откъсна листовете, на които си беше записал необходимото, и ги постави в подноса с надпис „за диктовка“.

– Какво беше това? – О'Донъл зададе въпроса повече от учтивост – знаеше, че оплакванията срещу обслужването и високите такси са нещо обикновено.

– Твърди, че държим жена му прекалено дълго и трябвало да сключи заем, за да и плати лечението.

– А откъде знае колко трябва да лежи жена му? – ядосано попита О'Донъл.

– Каза, че бил поразпитал – отговори замислено Томасели. – Кой знае къде и кого? Може и да е било наложително, но жената е тук цели три седмици!

– И какво от това?

– Не бих обърнал внимание, ако напоследък тези оплаквания не се бяха увеличили чувствително. Не всички са чак като това... – Той махна към телефона. – Но всички са в този дух.

Внезапно в съзнанието на О'Донъл се връза една-единствена дума: патология!

– Кой е лекуващият лекар? – попита той.

Томасели погледна листчето, на което беше нахвърлил няколко цифри и имена:

– Рубънс.

– Я да се опитаме да го открием и веднага да изясним нещата!

Администраторът кимна и включи диска на пред себе си:

– Кати, опитай се да ме свържеш с доктор Рубънс.

Умълчаха се, а от коридора долетя усиленият от високоговорителя глас на секретарката: „Доктор Рубънс, доктор Рубънс при администратора.“

След по-малко от минута телефонът извънтя. Томасели вдигна слушалката и след миг я подаде на О'Донъл.

– Руб? На телефона Кент О'Донъл.

– Слушам те – отвърна тънкият и ясен глас на Рубънс, един от старшите хирурзи в „Три общини“.

– Имаш ли пациентка на име Райън? – Кент хвърли поглед към листчето, което му бутна Томасели.

– Да, имам. Какво се е случило? Да не би съпругът й...

– Значи, знаеш?

– Знам, разбира се – ядосано отвърна Рубънс. – И мисля, че човекът има пълно право!

– Каква е тази работа, Руб?

– Много е проста. Мисис Райън беше приета по мое настояване. Подозирах карцином на гърдата и незабавно я оперирах. Туморът се оказа доброкачествен. – Хирургът насреща замълча.

– И въпреки това я държиш цели три седмици? – Човек винаги трябва да измъква с ченгел думите от устата на тоя Рубънс!

– По-добре говори с Джо Пирсън. Той знае отговора.

– Ще бъде по-просто, ако ти ми го кажеш, Руб – меко настоя О'Донъл. – Все пак жената е твоя пациентка.

Няколко секунди тишина, след което в слушалката отново се разнесе тъничкият отчетлив гласец:

– Добре. Вече ти казах, че туморът се оказа доброкачествен. Но преди да науча това, минаха две седмици и половина. Седемнадесет дни, ако искаш да бъда съвсем точен. Толкова време беше необходимо на Джо Пирсън, за да го сложи под микроскопа.

– Напомни ли му да побърза?

– Колко пъти! Ако не бях го натискал, сигурно и до днес нямаше да е готов!

– И затова мисис Райън е трябвало да стои три седмици в болницата?

– Естествено. – Гласът в слушалката придоби саркастичен оттенък:

– Да не би да искаш да ми кажеш, че е трябвало да я изпиша?

Рубънс имаше основание да бъде язвителен. Бил е поставел в неловко положение, подобно на онова, което му беше описал преди време Бил Руфъс. Но всеки допълнителен ден в болницата означаваше и допълнително финансово бреме за близките на пациентката.

– Не съм казал такова нещо, Руб – примирително отвърна О'Донъл.
– Просто проучвам нещата.

– Тогава няма да е зле да поговориш и с другите – каза Рубънс. – Аз съвсем не съм единственият, на когото се случват подобни неща напоследък. Знаеш за Бил Руфъс, нали?

– Да, зная. Откровено казано, мислех, че нещата са се пооправили.

– Де да беше така! А какво ще правим със сметката на Райън?

– Съмнявам се дали нещо може да се направи. Все пак жената е била тук три седмици, нали? В болничния бюджет не се предвиждат отстъпки при подобни случаи...

„Как ли ще реагира Рубънс, когато му поискат шест хиляди долара за новото крило“ – запита се О'Донъл.

– Лошо Съпругът е скромен човечец – дърводелец или нещо подобно. Работи частно и няма никакви осигуровки. Тази сметка ще го съсипе.

О'Донъл замълча. Мисълта му вече бягаше напред, трескаво търсеше най-доброто разрешение.

– Това ли е всичко?

– Да, Руб. Благодаря ти. – Главният хирург затвори телефона и погледна Томасели.

– Хари, искам да свикаш събрание днес следобед. – Решението вече зрееше в главата му. – Пет-шест души измежду старшите лекари. Ако е

удобно, нека се съберем тук. Ще присъствуваши и ти.

– Готово – съгласи се Томасели. О'Донъл започна да изброява на глас:

– На първо място Харви Чандлър като шеф на отдела. Още – Бил Руфъс, Рубънс... – за момент се замисли, после добави: – И Чарли Дорнбъргър, разбира се. Може да ни бъде полезен. Колко станаха дотук?

Администраторът погледна бележника пред себе си:

– С теб и мен – шестима. А какво ще кажеш за Люси Грейнджър?

О'Донъл се поколеба, после кимна:

– Добре. Нека бъдем седем.

– Дневен ред? – вдигна писалката си Томасели.

– Без дневен ред – поклати глава О'Донъл. – Точката ще бъде само една – промени в патологията.

Подхвърленото от администратора име на Люси Грейнджър беше достатъчно – снощната им среща изплува в съзнанието му до най-малки подробности.

Вечеряха в салона с палми на хотел „Рузвелт“ – приятни и спокойни часове с приятен и спокоен разговор – за общи познати, за различни случки и преживявания, за болницата...

После О'Донъл я откара до дома ѝ. Неотдавна Люси се беше нанесла в „Бенвенуто Грейндж“ – голям и модерен блок в северната част на града.

– Ще се качиш за един последен коктейл, нали? – непринудено го покани тя.

Той остави колата си на портиера, който щеше да я закара в подземния паркинг, и тръгна след нея. Блестящ и безшумен асансьор ги изкачи до петия етаж. Дългият, облицован с брезова ламперия и застлан с дебел мокет коридор го накара да повдигне вежди.

– Страхотно, нали? – усмихна се Люси. – Самата аз още не съм му свикнала.

От вратата се влизаше направо в просторния, нареден с вкус хол. Люси натисна едно копче и над тях се разля мека дискретна светлина.

– Ще приготвя две чаши – каза тя и се насочи към ъгъла, където се намираще малък бар. До нея се виждаше полуотворена врата, вероятно на спалнята. О'Донъл долови мекия звън на леда в стените на кристалните чаши и внезапно залита:

– Никога ли не си била омъжена, Люси?

– Не – отвърна тя, без да се обръща.

– Понякога се питам... защо?

– Отговорът е много прост. – Люси се обърна и донесе готовите коктейли. – От доста време насам не съм получавала никакви предложения. – Подаде му чашата и се отпусна в удобното кожено кресло срещу него.

– Всъщност – каза замислено тя – май съм имала една-единствена възможност... искам да кажа – единствената възможност, на която съм държала... Беше преди доста години.

О'Донъл отпи една глътка.

– Предложение, на което си отговорила отрицателно?

– Исках да стана лекар. Тогава това беше най-важното нещо на света за мен. А то изцяло се разминаваше с брака.

– Не съжаляваш ли?

Люси се замисли.

– Не, предполагам, че не. Постигнах мечтата си. И в повечето случаи се чувствавам доволна, възнаградена... Е, понякога човек започва да се пита какво би станало, ако... Но това е човешко, нали?

– Предполагам, че е така. – О'Донъл изпитваше странно вълнение. Обхващаше го дълбока и малко непонятна нежност към Люси, домът ѝ му действуваше успокоително, имаше чувството, че след дълги странствувания най-накрая се е върнал в собствения си дом. „Тази жена би трябвало да има деца“ – помисли си той, а гласно попита:

– И сега ли имаш същото мнение за брака и медицината?

– Вече не съм толкова догматична – усмихна се тя. – Това поне успях да науча...

О'Донъл отново се запита как ли би изглеждал един негов брак с Люси Грейнджър. Щеше ли да има любов и топлина? Не беше ли вече твърде късно за промени? Как ли щяха да прекарват свободното си време? Дали щяха да говорят за обикновени, човешки неща, или непрекъснатото щяха да обсъждат болничните проблеми? Историята на едно заболяване за ордьовър, а диагнозата за десерт...

– Винаги съм мислил, че между нас има много общи неща – каза той.

– И аз, Кент.

О'Донъл изпразни чашата си и стана. Усещаше, че и двамата си бяха казали много повече от това, което изразяваха думите. Сега искаше да преосмисли този разговор – твърде сложно беше всичко, за да си позволява прибързани решения.

– Ако искаш, можеш да останеш, Кент – простичко промълви тя.

За миг му се прииска да забрави всичко и да я притисне в

прегръдките си. Да остане в тази уютна стая, да обича и да бъде обичан. Но постепенно предпазливостта и силата на навика надделяха.

– Лека нощ, Люси. Нека още веднъж премислим – взе ръцете й той.

Влезе в асансьора и като се обърна, видя, че тя стои на вратата и гледа след него.

6

– Поканих ви тук, защото се нуждаем от подкрепата ви – каза О'Донъл и огледа хората, седнали около широката заседателна маса. Всички внимателно слушаха. От поканените липсваше само доктор Рубънс, който имаше насрочена операция.

– Всички знаем, че в патологията съществуват доста проблеми – продължи О'Донъл. – И вярвам, ще се съгласите с мен, че те са колкото медицински, толкова и персонални.

– Какви по-точно са тези проблеми? – обади се старият гинеколог Чарли Дорнбъргър, докато пълнеше лулата си. – Не разбирам за какво говориш, Кент.

О'Донъл очакваше нещо от този род, тъй като не забравяше, че Дорнбъргър и Пирсън са близки приятели.

– Бих искал да ме изслушаш, Чарли – любезно отвърна той. – Ще се постарая да ги разясня.

После методично започна да излага всичко – закъсненията на патологоанатомичните заключения, нарасналите изисквания към отделението, собствените си съмнения относно способността на Джо Пирсън да се справя с всичко сам. За илюстрация приведе случая с пациента на Бил Руфъс, а после цитира и сутрешния си разговор с Рубънс. Накрая разказа и за личната си среща с Пирсън, за отказа на стария да приеме втори патолог. В заключение каза:

– Убеден съм, че се нуждаем от още един човек, който да бъде в помощ на Джо. Искам подкрепата ви за да назначим такъв човек.

– Аз също съм загрижен за състоянието на патологията. – Харви Чандлър побърза да вземе думата веднага след О'Донъл, сякаш за да се спазва протоколът. Думите му прозвучаха тежко и тържествено като адвокатска пледоария – както винаги дори и най-простите изречения излизаха надуте и патетично от устата му. – Но мнението на Джо Пирсън по въпроса може да усложни нещата. Все пак той е завеждащ отделение и ние трябва да внимаваме и да не подроним авторитета му.

– Съгласен съм – отвърна О'Донъл. – Точно за това искам да ми помогнете. – Пръстите му забарабаниха по масата, за да усилят тежестта на казаното: – Да ми помогнете да убедим Джо Пирсън в необходимостта от промени.

– Не съм сигурен, че това е начинът – обади се Бил Руфъс.

– Защо, Бил? – О'Донъл отбеляза, че днес колегата му носеше една от най-скромните си вратовръзки – само в три, вместо в обичайните четири разцветки.

– Мисля, че нямаме никакво право да обсъждаме евентуални промени в патологията в този състав и по този начин. – Руфъс огледа останалите, после продължи: – Аз самият имам търкания с Джо Пирсън, предполагам, че и останалите са в подобно положение. Но това съвсем не означава, че съм готов да се присъединя към някакъв тайнствен заговор за изритването му от болницата!

О'Донъл се зарадва. Беше предвидил подобна реакция и се беше подготвил.

– Преди всичко искам дебело да подчертая, че нито аз, нито който и да било друг от присъстващите тук заговорничим, нека употребя твоите думи, за изритването на Пирсън!

Останалите посрещнаха думите му с одобрителен шепот.

– Погледнете на нещата така – продължи О'Донъл. – Всички сме на мнение, че работата в патологията трябва да се подобри. Да вземем например следоперативните заключения. Всеки ден закъснение означава неоправдан риск за пациента, на когото предстои операция... Впрочем не е нужно да ви обяснявам това.

– И нека не забравяме, че тези закъснения се отразяват и върху заестостта на болничните легла – намеси се Томасели. – Списъкът на чакащите пациенти продължава да е прекалено дълъг.

– Разбира се, вместо този разговор аз можех да свикам заседание на изпълнителния съвет – продължи О'Донъл. – И пак ще го направя, ако е необходимо, но вие добре знаете какво може да се случи. Джо е член на този съвет и познавайки характера му, няма да мине без скандали. Какво ще спечелим от подобно развитие на нещата? Ще докажем на Пирсън, че той вече не е в състояние да ръководи отделението си. А от медицинска гледна точка ще подроним собствения си авторитет и този на болницата, както правилно отбеляза Харви.

О'Донъл си помисли и за неща, които не можеше да изтъкне. Той държеше сметка и за влиянието на Пирсън сред старите лекари – членове на болничната управа, за неминуемата поляризация на силите след един открит скандал.

– Не казвам, че не съм съгласен с теб, но какво предлагаш?

Въпросът беше на Чарли Дорнбъргър. Всяка негова дума излизаше обвита в облак тютюнев дим.

– И по-живо, защото тук скоро няма да може да се диша сбърчи нос

Руфъс. Вносна ли е камилската фъшкия, която пушиш, Чарли?

Хората около масата се усмигнаха, а О'Донъл реши да отговори без всякакви увъртания.

– Чарли, предлагам ти да поговориш с Джо от името на всички нас.

– В никакъв случай! – отсече Дорнбъргър. О'Донъл не се учуди на реакцията му, но беше решил да настоява докрай.

– Чарли, всички знаем, че си близък приятел на Джо. Точно затова те поканих тук. Само ти можеш да го убедиш.

– С други думи, да вадя кестените от огъня вместо вас – язвително отвърна Дорнбъргър.

– Помисли и ще видиш, че не е така, Чарли.

Доктор Дорнбъргър се поколеба. Усещаше погледите на останалите и знаеше, че чакат отговора му. Дали да приеме предложението на О'Донъл? В душата му се бореха две противоположни чувства – загрижеността му за доброто на болницата и личните му отношения с Джо Пирсън.

Той не се изненада от това, което чу за състоянието на патологията – отдавна подозираше, че там не всичко е наред. Но случаите с Рубънс и Руфъс, които О'Донъл цитира, направо го шокираха. Дорнбъргър знаеше, че О'Донъл не би свикал подобно съвещание, ако нещата не бяха сериозни. А той вярваше в преценката на главния хирург.

Същевременно Чарлс Дорнбъргър искаше да направи всичко възможно, за да помогне на Джо Пирсън. В този момент просто физически усещаше тежестта на вълната от неприятности, която заплашваше да погълне стария патолог, въпреки че О'Донъл, изглежда, искрено твърдеше, че не възнамерява да изхвърли Пирсън, пък и останалите споделяха, поне външно, мнението му. Накрая реши да приеме посредническата мисия. Огледа присъстващите и запита:

– Всички ли са на същото мнение?

Първа се обади Люси Грейнджър:

– Аз много обичам Джо – замислено каза тя. – И Мисля, че всички го обичаме. Но въпреки това съм убедена, че промените в патологията са наложителни. – От началото на заседанието Люси не се беше обаждала. И тя изпитваше странно чувство след срещата си с О'Донъл. Искрицата, която припламна между тях предната вечер, я развълнува така, както отдавна не беше се вълнувала. Дали пък не беше влюбена в Кент О'Донъл, запита се тя. После веднага си каза, че подобни думи не отиват на възрастта ѝ, че подхождат повече на пламенните младежи, а не на зрелите и самостоятелни хора с години професионален живот зад гърба

си. В момента тя също се разкъсваше между лични и професионални проблеми, но съумя да се съсредоточи върху проблемите на патологията. В медицината човек се научава да изхвърля от съзнанието си всичко странично да се концентрира върху непосредствените задачи.

О'Донъл погледна към Руфъс:

– Бил?

– Ако Чарли приеме, аз съм съгласен – кимна хирургът.

Следващият беше Харви Чандлър. Шефът на отдел „Медицина“ спря поглед върху Дорнбъргър и надутото започна.

– По мое мнение това е най-доброто разрешение на въпроса, Чарли. Ще направиш голяма услуга на болницата, а и на всички нас.

– Добре тогава – каза Дорнбъргър – Ще видя какво мога да сторя.

За миг настъпи мълчание и О'Донъл усети всеобщото облекчение в залата. Знаеше, че остротата на проблема е разбрана от всички, и сега оставаше да се действа. Ако начинанието им се провали, той ще има пълното основание да прибегне до други средства. Нещата биха били много по-прости, ако не съществуваше този обременителен медицински протокол, помисли си той. Ако човек, който работи в някое промишлено предприятие, не изпълнява своите задължения, него просто го уволняват. Ако искат да му дадат помощник, дават му го и въпросът е приключен. Но в медицината нещата не могат да са толкова елементарни. Периметрите на началниците не са толкова ясно очертани и веднъж назначен, завеждащият отделение ръководи хората и организира работата си както намери за добре. И което е по-важно – човек не може да предприеме драстични мерки срещу него, тъй като не става въпрос само за длъжността като такава, а и за специалиста, който я заема и който, подобно на всички останали в болницата, държи най-вече на професионалната си репутация, защото тя е всичко за него. Проблемите са твърде деликатни, тъй като едно-единствено решение може да повлияе върху цялото бъдеще и живот на колегата практик. Ето защо трябва да се пипа предпазливо и без излишен шум.

– Доколкото разбирам, ще трябва да търсим някой свободен патолог – каза Хари Томасели.

– Няма да е зле да се поогледаме – отвърна О'Донъл и хвърли поглед към останалите. – Повечето от нас имат много познати в медицинските кръгове и не е зле да поразпитат. Ако чуете за някой млад, току-що завършил стажа си лекар, моля веднага да ме уведомите.

– В днешно време трудно се намират патолози – каза Бил Руфъс.

– Знам, че е така – въздъхна О'Донъл. – Това е още една причина да

се отнасяме внимателно с Джо.

Хари Томасели отвори едно от чекмеджетата на бюрото си и измъкна някаква папка.

– Тук имам нещо, което може да ви заинтересува.

– Какво е то? – запита Харви Чандлър.

– Наскоро получих „отворения списък“ на лекарите патолози – отвърна Томасели. – Откровено казано, имах чувството, че ще ни потрябва, и специално го изисках. Това име се появи преди една-две седмици.

– Дай да видя. – О'Донъл взе хартията от ръцете на Томасели. Знаеше, че този „отворен“ списък периодически се предлага на различните болници. В него се поместваха имената и данните на неработещите патологоанатоми с изричното им съгласие, разбира се. Съществуваше и друг, „затворен“ списък, който беше на разположение единствено на Асоциацията на патолозите. Той съдържаеше имената на онези лекари, които, неудовлетворени от заеманите места, дискретно търсят нова работа. В тези случаи се процедираше по обратния път – болницата съобщава на дружеството за нуждата си от съответния специалист и тази информация се препредаваше на самите лекари. Направил избора си, кандидатът вече можеше директно да, се обърне към съответното здравно заведение. Но О'Донъл знаеше, че въпреки цялата тази сложна система повечето назначения се осъществяваха все пак на базата на личните контакти и препоръки.

Той хвърли поглед върху листа. На него беше написано името на някой си доктор Дейвид Колман, 31-годишен. Веждите му учудено се повдигнаха, като видя изредените под името му отличия. Завършил университета на щата Ню Йорк, стажант в клиниката „Белвю“. Две години в армията, през които непрекъснато се занимава с патология, и цели пет години практика в три от най-добрите болници на страната. Ето един човек, който явно е търсил най-добрата възможна квалификация.

Той подаде листа на Руфъс и се обърна към Томасели:

– Съмнявам се, че такъв човек ще се съгласи да дойде при нас. Началната заплата, която можем да му предложим, далеч не отговаря на неговата квалификация.

– Съгласен съм с теб – погледна го Руфъс. – Това е човек за някоя от най-големите болници. – После подаде листа на Харви Чандлър.

– Даа – проточи Томасели, после замълча, сякаш се колебаеше дали да продължи.

– Какво щеше да кажеш, Хари? – любопитствува О'Донъл.

– Исках да кажа, че всъщност доктор Колман проявява интерес към

нашата болница. – Томасели отново замълча, после бавно продължи: – Предполагам, че е чул нещо за неотдавнашната ни реорганизация, както и за бъдещите ни планове...

Внезапно настъпилото мълчание беше нарушено миг по-късно от О'Донъл:

– Откъде знаеш?

– Ами... Ние си разменихме по едно писмо.

– Не е ли малко странно всичко това, Хари? – запита Руфъс.

– Може би съм избързал, но когато получих това – Томасели посочи хартията, която вече беше в ръцете на Люси Грейнджър, – аз реших да пиша на доктор Колман. Нищо определено, разбира се. Просто исках да установя контакт... да извърша нещо като предварително проучване – Той се обърна към О'Донъл – Това стана веднага след разговора, който водихме преди около две седмици. Спомняш си, нали, Кент?

– Да, спомням си – О'Донъл би желал да бъде предварително информиран, макар че в длъжността си на главен администратор Томасели имаше правото да кореспондира с когото си иска. В случая нямаше нищо нередно, тъй като Хари не беше се ангажирал с името на болницата, а беше писал от свое име. Възможно е ходът да се окаже сполучлив.

– И казваш, че той проявява интерес? – запита О'Донъл.

– Да. Пожела да дойде и да разгледа. Щях да те уведомя, ако днес не се бяхме събрали да разглеждаме този въпрос.

Листът беше в ръцете на Дорнбъргър. Той го почука с показалеца си и запита:

– Какво трябва да направя във връзка с това? О'Донъл потърси одобрение в погледите на останалите, после каза:

– Мисля, че трябва да остане у теб, Чарли. Предлагам да го покажеш на Джо Пирсън.

7

В малкото помещение, непосредствено до залата за аутопсии, специализантът Роджър Макнийл привършваше подготовката си за предстоящото цялостно изследване. Всъщност то можеше да започне веднага след появата на доктор Джоузеф Пирсън.

В „Три общини“, както и в повечето големи болници, цялостно изследване наричаха втория и заключителен етап на всяка аутопсия. Преди половин час санитарят Джордж Рин беше донесъл органите, извадени по време на последните три аутопсии през седмицата. Два пълни комплекта чакаха реда си в белите емайлирани кофи, а зад тях блещукаха стъклените с потопените във формалин мозъци. Третият комплект беше поставен в широкия вграден умивалник и над него се лееше силна водна струя. Тя трябваше да отстрани остатъците от формалина, както и поне част от отблъскващата миризма.

Макнийл огледа всичко още веднъж, защото добре знаеше как реагира Пирсън и на най-малката нередност. Каменната маса блестеше от чистота, но само няколко минути след началото на дисекцията цялото помещение щеше да заприлича на касапница. За разлика от някои други болници патологоанатомичното отделение на „Три общини“ отстоеше на светлинни години разстояние от последните достижения в областта на специализираното оборудване. Херметизиращи съдове, снабдени с апарати за дълбоко замразяване, климатични инсталации – всички тези неща са една непостижима мечта, горчиво си помисли Макнийл, бърчейки нос от все по-осезаемата миризма.

Отвън се чува познатите провлечени стъпки и на вратата се появи Пирсън, обгърнат от неизбежния облак тютюнев дим.

– Няма време за губене! – Както винаги старият не си правеше труд да поздравява. – Седмица и половина, откак си имах оная разпрavia с О'Донъл, и още не можем да наваксае! – Пурата му нервно подскачаше нагоре-надолу. – Като свършим с това, ще почнем да ровим бумагите – всички следоперативни заключения трябва да се изчистят! – Докато говореше, беше успял да навлече престилката и ръкавиците от черна губа.

– Давай първия случай! – седна до масата старият патолог. Макнийл се настани насреща му и сведе поглед към купчината документи.

– Жена, петдесет и пет годишна. Причина за смъртта – карцином на гърдата.

– Дай да видя – пресегна се Пирсън. Понякога се задоволяваше да слуша кротко описанията на специализанта, а понякога внезапно решаваше, че трябва да прочете всичко със собствените си очи. Това беше само една от многобройните чудатости на стария патолог.

– Хм. – Той остави документите и спря шуртящата струя. После бръкна в емайлираната кофа, извади сърцето и разтвори двете му предварително срязани половини.

– Ти ли си го рязал?

Специализантът поклати глава.

– Така си и помислих. – Пирсън внимателно разглеждаше половинките. – Значи, Седънс?

Макнийл неохотно кимна. И той беше забелязал нескопосаното отваряне.

– Оставил е знака на Зоро! – ухили се Пирсън. – Като че ли се е дуелирал с него! А къде между впрочем е самият Седънс?

– Отиде в операционната. Някаква операция, която непременно искал да наблюдава...

– Предай му, че щом един специализант е изпратен на работа в патологията, неговото място е тук и никъде другаде! Особено когато предстои цялостно изследване! Хайде да почваме.

Макнайл постави бележника на коляното си и се приготви да записва.

– Сърцето показва леко надебеляване и набръчкване на клапите – започна да диктува Пирсън. – Ето, виж! – Той пхна органа под носа на специализанта, после продължи: – Свързващите корди са скъсени и нееластични – по всяка вероятност жената е страдала от ревматизъм, но не той е бил причината за смъртта.

Отрязва малко парче тъкан и го пусна в надписано шишенце, не по-голямо от обикновена мастилница. Щеше да го изследва под микроскоп в някой от следващите часове. Ръката му ловко подхвърли органа и той изчезна в дупката на масата, под която беше подложен голям метален варел. С него ненужните вече органи се пренасяха до специалната пещ, която ги превръщаше в пепел.

Премина на белите дробове. Разтвори ги, сякаш прелистваше голяма книга, и отново започна да диктува:

– Дробовете показват наличието на многобройни метастази...

В този момент вратата се отвори и на прага се показа главата на Карл Банистър, най-стария лаборант в отделението.

– Зает ли сте, доктор Пирсън?

– Зает съм, разбира се! Какво искаш? – отвърна полусърдито старият патолог. Разговорите му с Банистър винаги се водеха по този начин – една странна смесица от караница и мрачен хумор. И двамата бяха свикнали с нея през дългите години съвместна работа.

Без да се смути от сърдития отговор, лаборантът отвори по-широко вратата и каза:

– Искам да ви представя Джон Алегзандър, нашия нов лаборант. Днес е първият му работен ден, ако си спомняте...

– О, да. Бях забравил – оmekна Пирсън. – Нека влезе.

Макнийл забеляза значителното смекчаване на тона. Не иска да плаши новака още от първия ден! Огледа с любопитство влезлия младеж Двадесет и две, не повече, прецени той. (По-късно разбра, че е познал с абсолютна точност.) От това, което беше дочул, знаеше, че Алегзандър току-що е завършил колеж и притежава диплома за медицински лаборант. Отдавна имаха нужда от такъв човек, защото Банистър съвсем не беше Луи Пастър!

Макнийл измести погледа си върху възрастния лаборант. По външен вид той беше един второразреден Пирсън. Късото му шкембесто тяло беше отчасти обвито от изцапана престилка без копчета, а под нея се виждаха похабени и измачкани дрехи. Малкото останала върху главата му коса беше безнадеждно занемарена.

Макнийл беше чувал някои неща за него. Дошъл в „Три общини“ година или две след Пирсън. Няма каквото специално образование и старият го използвал като писар, куриер, дори и като мияч на стъкленици. С течение на годините Банистър постепенно усвоил работата в лабораторията и полека-лека станал дясната ръка на Пирсън. Официално се занимаваше със серологическите и хистологични изследвания, но на практика можеше да се справя с всякакви лабораторни анализи и често го правеше. Пирсън от своя страна му беше прехвърлил цялата организационна работа в лабораториите и той беше нещо като негласен шеф на останалите лаборанти.

Сигурно преди години е бил способен човек, помисли си Макнийл. И с едно специализирано образование би стигнал много по-далеч. Но сега не беше нищо повече от един добър практик, работеше интуитивно, без да мисли. Отлично се справяше и с най-сложните серологични и химични проби, но изобщо не разбираше научната им страна. Макнийл често си мислеше, че в някои случаи това може да им поднесе неприятни изненади.

Без съмнение Алегзандър беше нещо съвсем различно. Беше

изминал задължителния за повечето лаборанти път – три години колеж, като последната от тях е изцяло в специализираната школа за медицински лаборанти.

Пирсън махна с пурата си към свободния стол отсреща:

– Сядай, Джон.

– Благодаря, докторе – учтиво отвърна младежът. Външният му вид ярко се различаваше от вида на Банистър и Пирсън – престилката беше чиста и добре изгладена, панталоните – с безупречен ръб, а косата – подстригана и сресана.

– Е, как мислиш, ще ти хареса ли тук? – Пирсън продължаваше да премята белия дроб в ръцете си.

– Сигурен съм, че ще ми хареса, докторе.

Изглежда добро момче, помисли си Макнийл. Може пък и наистина да му хареса.

– Добре, Джон – продължи Пирсън. – Скоро ще разбереш, че тук сме възприели определени начини на работа. Може и да се различават от това, което си учил в колежа, но за нас те са най-добрите.

– Разбирам, докторе.

Дали наистина разбираш, запита се Макнийл. Дали разбираш какво всъщност ти качва старият? Че не иска никакви инициативи, че училищните идеи трябва да бъдат забравени, че и най-незначителната промяна в лабораторията е невъзможна без предварителната му благословия?

– Някои хора биха казали, че сме старомодни продължаваше Пирсън, по своему дружелюбен към новия служител. – Но ние вярваме в старите и изпитани методи. Нали, Карл?

– Разбира се, докторе. – Банистър беше необичайно бърз, когато трябваше да потвърди чуждо мнение.

Пирсън приключи с дробовете и ръката му отново потъна в кофата. Не се знаеше какво ще измъкне – този ритуал малко приличаше на лотария. Извади стомаха. Показа един разкрит сектор на Макнийл и изръмжа:

– Това тук виждаш ли го?

– Да, запознат съм – кимна младият лекар. – Описано е.

– Добре... – Пирсън махна по посока на бележника му и продължи да диктува: Пептична язва, разположена малко над пилорния пръстен на дванадесетопръстника.

Джон Алегзандър се измести, за да вижда по-добре Пирсън забеляза това и плъзна стомаха към него.

– Интересува ли те дисекцията, Джон?

– Винаги съм проявявал интерес към анатомията, докторе – почти телно отвърна младежът.

– И към лабораторната работа, предполагам. – Макнийл усети задоволството в гласа на стария лекар. Патологоанатомията беше голямата му любов.

– Да, сър.

– Такаа... Това тук са органите на една 55-годишна жена. – Пирсън отгърна историята, на заболяването пред себе си, а Алегзандър внимателно то следеше. – Интересен случай... вдовица, починала от рак на гърлата. Цели две години преди смъртта децата и са виждали, че нещо не е наред, но не са успели да я убедят да се прегледа. Изглежда, не е вярвала на лекарите...

– Някои хора са така и не знам дали не са прави – захили се Банистър, но веднага се сви, срещнал погледа на стария патолог.

– Недей да остроумничиш! Това, което казвам на Джон, и за теб няма да е излишно. – Всеки друг на мястото на Банистър би се засегнал от жлъчта в гласа на стария, но лаборантът не му обърна никакво внимание, дори се усмихна.

– Какво е станало после, докторе? – запита Алегзандър.

– Тук пише, че преди две години дъщерята забелязала слузоотделяне от гърдата на майката. Година и два месеца преди постъпването ѝ в болницата на същото място се появило кръвотечение. Никакви други отклонения в здравето. – Пирсън обърна страницата и тъжно се усмихна: – Ходила при някакъв знахар, но, изглежда, късметът ѝ не проработил. В болницата я довели едва след първия припадък.

– Твърде късно, предполагам.

„Това не е любезност, помисли си Макнийл. Момчето наистина се интересува.“

– Да – отвърна Пирсън. – Ако още в началото беше отишла при лекар, щяха да ѝ направят радикална мамектомия – това е цялостно изрязване на гърдата.

– Да, сър, зная.

– И сигурно още щеше да е жива. – Пирсън хвърли стомаха в дупката.

Алегзандър изглеждаше неудовлетворен. След кратко колебание попита:

– Не казахте ли преди малко, че има язва на хранопровода, докторе?

„Добре, момче“ – мислено реагира Макнийл.

Пирсън незабавно оцени интереса на новия лаборант и се обърна към Банистър:

– Гледай и слушай, Карл! Това момче си държи ушите добре отворени. Ако не внимаваш, лесно ще ти вземе хляба!

Банистър отново се усмихна, но личеше, че не му стана много приятно. Думите на Пирсън лесно можеха да се сбъднат.

– Е, Джон – Пирсън вече беше в стихията си, – може и да е страдала от нея, а може и да не е...

– Искате да кажете, че може и да не е подозирала съществуването ѝ?

Макнийл реши, че е време да се включи в разговора.

– През целия си живот хората носят у себе си учудващо голям брой болести, за които изобщо не подозират. Извън онази – единствената и фаталната, която причинява смъртта. Тук често ще се натъквате на този курioзен факт.

– Напълно вярно – кимна Пирсън – Знаеш ли, Джон, човешкото тяло е истински забележително с онзи куп болести, който крие у себе си, и въпреки това продължава да живее... а не с онази единствена болест, която го убива – Млъкна за момент, после без всякакъв преход запита: – Женен ли си?

– Да, сър.

– Тук ли е съпругата ти?

– Още не. Ще пристигне идущата седмица. Първо трябва да намеря подходящо жилище.

Макнийл си спомни, че Алегзандър беше изпратил молбата си от някъде другаде. Чикаго или нещо подобно.

Младежът се поколеба, след което продължи:

– Има нещо, за което бих искал да ви помоля, доктор Пирсън.

Старият лекар веднага стана неспокоен:

– Какво е то?

– Жена ми е бременна, докторе. А тук никого не познавам... – Алегзандър направи нова пауза, след което тихо добави: – Това дете е много важно за нас. Вече изгубихме едно, знаете... Един месец след раждането.

– Разбирам. – Пирсън беше прекъснал работата си и внимателно слушаше.

– Докторе, дали не бихте могли да ми препоръчате някой добър акушер?

– Това е най-лесното – отвърна с нескрито облекчение старият. –

Доктор Дорнбъргър е точно този, който ти трябва. Приема тук, в болницата. Искаш ли да му се обадя?

– Ако това не ви затруднява. Пирсън погледна към Банистър:

– Провери дали е тук.

Лаборантът вдигна телефона и поиска номера на родилното. След секунда подаде слушалката на Пирсън:

– Тук е.

Старият вдигна ръцете си с мокрите гумени ръкавици и ядно изръмжа:

– Дръж я де, дръж я!

Банистър приближи слушалката до ухото му.

– Ти ли си, Чарли? – изкрещя в мембраната старият лекар – Имам един пациент за теб!

Три етажа по-горе доктор Чарлс Дорнбъргър се усмихна и отдалечи слушалката от ухото си:

– Какво може да помогне един акушер на твоите пациенти? – шеговито запита той, а после си помисли, че това обаждане идва точно навреме. Тъкмо се чудеше как да съобщи на Пирсън решението на вчерашното заседание, свикано по настояване на О'Донъл.

В патологията Пирсън предъвка пурата и я премести в ъгъла на устата си. Винаги му беше приятно да размени по някоя дума с Дорнбъргър:

– Не става въпрос за мъртвец, стари глупако! Жив, съвсем жив пациент – съпругата на един от моите лаборанти, мисис Джон Алегзандър. Нови са, не познават никого тук.

Дорнбъргър издърпа чекмеджето пред себе си и извади един празен картон. Притисна слушалката до лявото си рамо и написа с красивия си равен почерк: „Алегзандър, мисис Джон“. В отлично организираната му работа завеждането на картон за всяка пациентка беше железен закон.

– Готово, записах си – каза в слушалката той. – С удоволствие ще я приема, нека само ми се обадят предварително.

– Добре. Това ще стане някъде през следващата седмица, защото мисис Алегзандър още не е пристигнала. – Пирсън се усмихна на Джон, после отново се разкрещя в слушалката: – Ако искат близнаци, ще трябва да им ги осигуриш, Чарли! – Изслуша с усмивка отговора на Дорнбъргър, после изведнъж се сети: – Хей! И още нещо! Да не вземеш да им пратиш някоя от фантастичните си сметки! Не искам утре момчето да почне да се моли за увеличение на заплатата, за да може да ти плати!

– Бъди спокоен – усмихна се Дорнбъргър, а в картоната отбеляза:

„болничен служител“. Това означаваше, че всички прегледи на тази пациентка щяха да бъдат безплатни. После добави:

– Джо, има нещо, за което бих искал да поговорим. Кога мога да дойда да те видя?

– Днес няма да мога, Чарли – отвърна Пирсън. – Затрупан съм. Какво ще кажеш за утре?

Дорнбъргър погледна календара си.

– Утре пък аз съм блокиран. Хайде да остане за вдругиден. Около десет ще дойда в кабинета ти.

– Добре – съгласи се Пирсън, после любопитно добави: – Щом не искаш да говорим още сега...

– Не, Джо. По-добре да се видим.

– Е, хубаво тогава. Ще се видим, Чарли, довиждане. – Пирсън махна нетърпеливо към Банистър, който затвори телефона, и се обърна към Алегзандър:

– Всичко е наред. Съпругата ти ще бъде приета в болницата в момента, в който има нужда от това. Като наш служи-тел можеш да разчиташ най-малко на 20-процентно намаление от тарифата за прегледи.

Алегзандър разцъфна в радостна усмивка, а Макнийл си помисли: „Радвай се, момче, радвай се! Хвана стария в настроение. Но бъди сигурен, че ще има и други настроения, а тях с положителност няма да харесаш!“

– Само за момент – усмихна се Дорнбъргър на влязлата в кабинета му сестра. Приключи разговора с Джо Пирсън и посочи на момичето стола срещу бюрото си.

– Благодаря, докторе. – Вивиан Лобъртън беше донесла поискания от Дорнбъргър болничен картон. Обикновено лекарите не получаваха услуги от подобен род – те сами си търсеха интересуващите ги документи. Но Дорнбъргър беше друго – той беше любимецът на всички сестри в болницата и те с удоволствие му правеха дребни услуги.

– Стига да мога, обичам да върша нещата спокойно и едно по едно – каза той, докато вписваше оскъдните данни, които му съобщиха Пирсън. По-късно, когато сам прегледаше пациентката, щеше да изтрие тези бележки, а на тяхно място, вече с мастило, щеше да нанесе окончателните данни.

Без да вдига глава от бележките си, той попита:

– Вие сте нова при нас, нали?

– Да, докторе – отвърна Вивиан. – Стажувам четвърти месец.

Приятен глас, хубавичко лице, отбеляза възрастният лекар. Дали вече е успяла да спи с някой от младите лекари? Или от неговите университетски години насам нещата се бяха променили? Понякога му се струваше, че сегашните млади лекари – специализанти и стажанти – стават все по-консервативни в това отношение. Жалко, ако е така. Изпускат много неща, които едва ли ще наваксат по-нататък.

– Разговарях с доктор Пирсън, нашия патолог. Предполагам, че вече сте го виждали.

– Да – отвърна Вивиан. – Присъствувал на една негова аутопсия.

– О, горкичката! Как ви... – искаше да добави „хареса“, но в последния момент се поправи: – Как я намерихте?

Вивиан за момент се замисли:

– Отначало бях шокирана. После някак си се стегнах... и издържах.

Той кимна с разбиране и побутна вече попълнения картон. Днешният ден беше необичайно спокоен – имаше рядката възможност да приключи с един въпрос, преди да бъде притиснат от следващия. Протегна ръка и пое картоната, който носеше Вивиан.

– Благодаря. Ако изчакате за минутка, ще можете да го върнете обратно.

– Разбира се, докторе. – Вивиан с удоволствие се отпусна на стола – няколко минути спокойствие след онази лудница в отделението щяха да ѝ дойдат добре. Още повече, че тук имаше климатична инсталация – недостижим лукс за старата сграда на пансиона.

Загледа се в доктор Дорнбъргър, погълнат от донесения картон. Не по-млад, но съвсем различен от Пирсън. Патологът имаше кръгло лице с масивна челюст, а лицето на доктор Дорнбъргър беше тясно и продълговато. Различаваха се и по други неща – бялата коса на акушера беше прилично подстригана и сресана на път, ръцете му бяха поддържани изключително добре, а бялото му болнично сако блестеше без нито едно петънце.

Дорнбъргър приключи и ѝ подаде картоната.

– Благодаря. Много мило, че ми го донесохте.

Има някакъв живец в него, отбеляза Вивиан. Беше чувала, че пациентките му са луди по него, и това никак не я изненадваше.

– Предполагам, че от време на време ще се виждаме. – Дорнбъргър стана и любезно ѝ отвори вратата. – Успех в учението.

– Довиждане, докторе. – Момичето излезе и след нея остана едва

доловим дъх на парфюм. След някой кратък контакт с младостта като току-що приключилия Дорнбъргър често се улавяше, че започва да мисли за себе си, за изминатия път, за бъдещето. Върна се на въртящия се стол пред бюрото си и замислено се облегна назад. Извади лулата си и с привичен жест започна да я пълни.

Чарлс Дорнбъргър се занимаваше с медицина вече 32 години, след една-две седмици започваше тридесет и третата. Това бяха добри, плодородни години. Никога през живота си не беше имал финансови затруднения. И четирите му деца бяха отдавна задомили, а двамата със съпругата му биха могли да живеят добре дори и той да се откажеше от медицинската си практика. Сполучливо направените преди години инвестиции му даваха възможност за това. Но щеше ли да бъде доволен, ако прекрати работата си? Нямахше ли да се покрие с ръжда като забравена в градината и никому ненужна лопата?

Чарлс Дорнбъргър се гордеше, че винаги с бил в крак с последните достижения на медицината. Още в средата на кариерата си беше решил, че няма да позволи на младите да го превъзхождат – пито по вещина, нито по технически сръчности. Постигаше това чрез неутолимата си жажда за знания. Четеше много беше абониран за почти всички медицински издания, и нерядко името му се появяваше под проблемни статии в най-добрите от тях. Посещаваше всички медицински конгреси и симпозиуми, вземаше участие във всички работни сесии.

Още в началото на кариерата си, далеч преди появата на сегашните строги граници, той беше предсказал нуждата от тясна специализация. Изборът му падна върху акушерството и гинекологията и досега нямаше случай да е съжалявал за това. Точно обратното – професията му беше онзи животворен фактор, който му помагаше да запази бодростта на духа си.

И когато в средата на тридесетте години беше създаден Американският съвет на лекарите-специалисти, името на Дорнбъргър отдавна беше утвърдено. Беше признат за един от първите тясно специализирани лекари и новообразуваният съвет му издаде съответното удостоверение, без да го подлага на изпит, както беше редът. И до ден-днешен се гордеше с този документ, получен благодарение на труда и доброто му име. Той непрекъснато му напомняше, че винаги трябва да бъде в крак с новото.

Но Дорнбъргър не изпитваше неприязън към младите си колеги. Напротив, често зарязваше собствената си работа, за да помогне на някой изпаднал в затруднение младеж. Уважаваше О'Донъл и се

възхищаваше от него. Смяташе, че той е най-големият късмет на „Три общини“ от дълги години насам. Неговите нововъведения, издигнали нивото на медицинското обслужване в болницата, повдигаха и собственото му самочувствие.

Имаше много приятели и в болницата и вън от нея. Понякога хората се чудеха на странните му познанства с всевъзможни типове. Мнозина се учудваха и на приятелството му с Джо Пирсън. И имаше защо. Възгледите им за медицината бяха коренно противоположни. Дорнбъргър знаеше, че Пирсън отдавна е престанал да чете, че е изостанал – резултатът от вчерашното заседание например беше пряка последица от това. Но въпреки всичко с течение на годините отношенията им ставаха все по-близки. Самият Дорнбъргър трудно си даваше сметка как и защо взима страната на Пирсън, когато се критикува работата на патологията.

Така се беше получило и преди десет дни на заседанието за хирургическите грешки. Хората добре знаеха за отношенията им. „Вие сте му приятел“, беше казал Гил Бартлет. До този момент не си беше припомнял тези думи, но сега съзна цялата им правдивост. Бартлет е добър лекар и Джо наистина го нападна некоректно. Чарлс Дорнбъргър си науми да бъде по-любезен с него при следващата им среща.

Но възрастният акушер имаше и свой личен проблем. Да напусне ли работа, или да продължава? И ако реши да напусне, кога да стане това? Напоследък, въпреки усилията да поддържа физическото си състояние, той започваше да се изморява. Цял живот го бяха вдигали по всяко време на нощта и мислеше, че отдавна е свикнал. Но вече на няколко пъти тялото му отказа да се подчини на заповедите на мозъка. Вчера по обед чу, без да иска, как дерматологът Кърш каза на един от стажантите: „Защо не се включиш в нашата игра с епителните заболявания? Вече петнадесет години не помня някой да ми е звънял нощем!“ Дорнбъргър се засмя заедно с останалите, но в себе си усети нещо като тайна завист.

В едно беше сигурен – усети ли, че не го бива, начаса ще напусне болницата. Засега още беше в отлична форма. Умът му бе бистър, ръцете – здрави, а очите – силни. Непрекъснато се наблюдаваше и вярваше, не без колебание ще се оттегли още при първите симптоми на умора. Ще разчисти бюрото и ще си отиде. Знаеше с какво око се гледа на възрастните, които продължават да се напъват, а в резултат работата страда. Не искаше да бъде един от тях.

Засега продължава, а след два-три месеца от ново ще премисли нещата.

Лулата отдавна беше натъпкана и Дорнбъргър посегна към

кибритената кутийка. В същия момент извън телефонът. Остави лулата и вдигна слушалката: – Доктор Чарлс Дорнбъргър слуша.

Беше една от пациентките му. Преди час получила първите болки, а сега усетила, че водата ѝ изтича. Млада, около двадесетгодишна жена, първо раждане. Беше толкова уплашена, че гласът ѝ едва се долавяше.

Доктор Дорнбъргър даде разпорежданията си със спокоен глас. Така, както го беше правил стотици пъти досега.

– Съпругът ви там ли е?

– Да, докторе.

– Тогава съберете нещата си и го помолете да ви докара тук. Ще ви прегледам, като пристигнете.

– Добре, докторе.

– Кажете на съпруга си да кара внимателно и да спира на всички червени светофари. Имаме достатъчно време, сама ще се уверите в това.

Дори по телефона се усещаше как жената се успокои. Той правеше това толкова често, че отдавна го считаше за неразделна част от своята работа. Но усети как той самият се стяга – всеки нов случай му действуваше по този начин. Логично погледнато, това чувство отдавна би трябвало да е изчезнало. С натрупването на годините лекарите неизбежно загрубват, започват да работят механично и не изпитват никакви емоции. С него не ставаше така. Може би защото дори и днес обичаше работата си повече от всичко на света.

Посегна към лулата си, но после размисли и отново хвана слушалката. Трябваше да предупреди в отделението за пристигащата пациентка.

8

– Не съм убеден, че изобщо е необходимо да се борим с паралича – обади се Юстас Суейн, основателят на могъщата империя от универсални магазини, милионерът-филантроп, член на директорския съвет на „Три общини“. Беше се разположил пред огромната библиотека от масивен дъб в малко остарялата си, но все още внушителна къща в средата на красив 50-акров парк в източните покрайнини на Бърлингтън.

– Не говорите сериозно – възрази му Ордън Браун и се усмихна на двете жени, които седяха до него. Едната беше собствената му съпруга Амилия, а другата – омъжената дъщеря на Суейн, Дениз Куанц.

Кент О'Донъл отпи от чашата с коняк, която му поднесе безшумно приближилият се камериер, после с удоволствие се отпусна в дълбокото кожено кресло. Имаше нещо средновековно в сцената, на която беше свидетел. Бавно огледа дискретно осветения кабинет, в който се бяха оттеглили след вечерята. Погледът му се задържа на отрупаните с книги лавици, които заемаха цялата стена зад бюрото на домакина, после се премести върху огромната камина до тях, заредена и готова да пламне всеки миг въпреки топлата юлска вечер, оттам върху тежката дъбова мебел. После очите му се спряха върху собственика. Юстас Суейн седеше царствено отпуснат върху тесен стол с висока облегалка, а гостите бяха насядали в полукръг около него, подобно на придворни около могъщ властелин.

– Говоря сериозно. – Суейн остави чашата на поставката до себе си и се наведе напред. – Естествено, и аз като много други ще посегна към чековата си книжка, ако ми покажат едно нещастно, подпирашо се на патерици дете. Но сега говоря по принцип. Защото нашето цивилизовано общество прави всичко възможно да изнежи човешкия род. Готов съм да споря с всеки, който мисли другояче.

Доводът беше добре познат. С вежлив тон О'Донъл се намеси в настъпилата за миг тишина:

– Значи, според вас трябва да прекратим изследователската си дейност, да замразим медицинските познания и опит и да спрем борбата си срещу болестите?

– Не бихте могли да го направите, дори и да искате.

– Тогава защо говорите така? – засмя се О'Донъл.

– Защо ли? – Суейн леко удари с юмрук по облегалката на стола си.

– Защото всеки има право да изкаже неодобрението си от някои неща, въпреки че не може да се пребори с тях.

– Разбирам. – О'Донъл не беше сигурен, че иска да продължи подхванатата тема. Едва ли един спор би допринесъл за сближаването му със стария богаташ, което беше главната цел на тазвечершното им посещение. Амилия Браун, която той добре познаваше от честите си гостувания в дома на председателя, срещна погледа му и се усмихна. Тя живо се интересуваше от разнообразната дейност на съпруга си и беше в течение на всичко, свързано с болницата.

Омъжената дъщеря на Суейн, Дениз Куанц, седеше изправена и внимателно слушаше.

По време на вечерята О'Донъл на няколко пъти неволно беше поглеждал към мисис Куанц. Трудно му беше да открие някаква прилика между нея и грубия нервен човек, заел почетното място. На седемдесет и осем години Юстас Суейн все още притежаваше много от твърдостта, с която беше побеждавал съперниците си в жестоката борба за място под слънцето. Грубите и двусмислени закачки, които от време на време подхвърляше на гостите си, имаха една-единствена цел – да предизвикат спор, състезание! Старото момче все още си пада по битките, помисли си хирургът. Па макар и да са само словесни. Пресилената разпаленост, с която Суейн изказваше мнението си за медицината, потвърждаваше това. Наблюдавайки го прикрито, О'Донъл постави и първите си диагнози; подагра и може би ревматизъм.

Дениз Куанц беше пълна противоположност на баща си. Любезна и сърдечна, тя имаше странния навик да подхваща някоя от фразите на баща си и да я допълва с една-две думи. Вероятно го правеше, за да смекчи грубостта му. Красива е, помисли си О'Донъл. Притежаваше онази толкова рядко срещаща се зряла хубост, която понякога озарява жените, приближавачи четиридесетте. Разбра, че често посещава стария си баща – съпругата на Суейн беше починала отдавна и той живееше сам. От разговора стана ясно, че Дениз прекарва по-голямата част от времето си в Ню Йорк, където са и децата ѝ. За съпруг не се спомена нито дума – вероятно беше разведена или живееше отделно от мъжа си. О'Донъл се улови, че я сравнява с Люси Грейнджър. Разделя ги един цял свят, помисли си той. Люси – лекар с опит, наясно със сложния свят на болницата, способна да говори с хора като него от позицията на добър специалист; и Дениз Куанц – заможна светска дама, несъмнено добре позната в обществото и все пак способна да превърне всеки дом в място на топлина и уют – той безпогрешно долавяше това. Запита се кой ли от двата

типа жени е по-подходящ за мъж като него – тази, която е близо до професията, или пък тази, която няма нищо общо с нея и е отдадена единствено на домашните грижи.

Мислите му бяха прекъснати от самата Дениз. Тя се наведе напред и каза:

– Разбира се, вие няма да се предадете толкова лесно, доктор О'Донъл. Не оставяйте баща ми да си мисли, че е прав.

– Няма какво да си мисля – изръмжа старият. – Положението е абсолютно ясно. Природата по естествен път е контролирала прирастта на населението в продължение на хиляди години. Когато раждаемостта е била прекалено висока, ограничавали са я епидемиите.

– Това невинаги е било дело на природните сили – вметна Ордън Браун. – Забравяте стотиците и хиляди войни, които е водило човечеството.

– Имаш известно право – великодушно махна с ръка Суейн. – Но все пак елиминирането на слабите няма нищо общо с политиката.

– Слабите или несретниците? – запита О'Донъл, решил все пак да приеме предизвикателството на стария.

– Като казвам слабите, имам предвид точно тях – остро отвърна старият богаташ. Играта явно му допадаше. – При чума, холера и други епидемии измират именно слабите. А силните оцеляват! И останалите болести правят същото – поддържат едно определено ниво – нивото на природата. И затова силните осигуряват продължението на човешкия род! Те дават живот на всяко следващо поколение.

– Наистина ли мислиш, че човечеството се е изродило чак толкова, Юстас? – Въпросът беше зададен от Амилия Браун и О'Донъл успя да види усмивката ѝ. „Знае, че Суейн харесва всичко това“ – помисли той.

– Вървим към деградация – отвърна ѝ старият човек. – Поне Западът върви натам. Спасяваме инвалидите, хилавите и болните. Обременяваме обществото с допълнителния товар на непроизводителни, негодни да създадат каквото и да било индивиди, превръщаме собствения им живот в низ от непрекъснати страдания! Можете ли да ми кажете за какво служат различните там санаториуми и домове за неизлечимо болни? Това, което твърдя, е абсолютна истина – днес медицината запазва хора, на които милостиво трябва да се позволи да умрат. Но не – ние им помагаме да живеят, позволяваме им да се размножават, прехвърляме тяхната безполезност върху децата им и върху децата на децата им!

– Връзката между болест и наследственост далеч не е доказана – припомни му О'Донъл.

– Силата не означава само едно здраво тяло – възрази Суейн – Тя е и дух, ум... Не наследяват ли децата умствените и духовните качества на родителите си? Заедно с всичките им слабости и несъвършенства?

– Невинаги – Разговорът вече се водеше изключително между О'Донъл и стария богаташ. Останалите внимателно слушаха.

– Но в повечето случаи, нали?

– Има известни факти, които подкрепят вашата теза-призна с усмивка лекарят.

– И затова страната ни е пълна с психиатрични болници – продължи старият – Болници, чиито пациенти непрекъснато се увеличават.

– Но това може да се дължи на факта, че обръщаме все по-голямо внимание на психическото здраве!

– А може да се дължи и на това, че отглеждаме слабите. Слабите! – Последната си дума той почти изкрещя, след което се разкашля.

„Я по-полека – каза си О'Донъл, прибавяйки още една към първоначалните си диагнози, – вероятно наличие на хипертония.“

– Не се опитвайте да ме щадите, младежо с медицински познания! – безпогрешно отгатна мислите му Юстас Суейн. Отпи глътка коняк и ожесточено добави: – Мога да оборя всичките ви аргументи без всякакво усилие!

О'Донъл реши да продължи, но в по-умерен тон:

– Мисля, че има нещо, което пропускаме, мистър Суейн. Казахте, че болестите са регулаторите на природата. Но повечето от тях не са ни дадени от нея. Те са резултат на човешкото развитие, на човешката среда, която им е създала благоприятни условия за развитие. Липса на хигиена, немотия, отровен въздух – това не са творения на Природата. Те идват от човека.

– Те са част от еволюцията, а еволюцията е част от природата! Като цялост всичко спомага, за да се поддържа равновесието.

„Не се дава лесно старият разбойник“ – с възхищение си помисли О'Донъл. Но веднага откри слабото място на доводите му:

– Тогава и медицината трябва да бъде част от процеса по поддържане на равновесието.

– Как ще докажете това? – запита Суейн.

– Много просто – медицината е част от еволюцията! – Въпреки добрите си намерения О'Донъл усети как се разгорещява. – Всяка извършена от ръката на човека промяна в околната среда поставя нови проблеми пред медицината. И ние никога не можем да ги разрешим изцяло, винаги сме крачка назад. Колкото и бързо да се справяме с даден

проблем, зад ъгъла вече ни чака друг – непознат и сложен.

– Но това са проблеми на медицината, а не на природата! – Очите на Суейн ядно заблестяха. – Ако бяха оставили природата на мира, тези проблеми щяха да са решени още преди да възникнат! Чрез естествения подбор – както е било в продължение на десетки хиляди години!

– Грешите и ще ви кажа защо! – О'Донъл вече не се грижеше за впечатлението, което ще остави у събеседника си. Усещаше само, че трябва да говори, да изясни мисълта си. Колкото заради другите, толкова и заради самия себе си.

– За медицината винаги е съществувал и ще съществува само един проблем – проблемът за оцеляването на човешкия индивид! – За момент замълча, после тихо добави: – А оцеляването е най-старият закон на природата!

– Браво! – импулсивно плесна с ръце Амилия Браун.

Но О'Донъл не беше свършил:

– Ето защо се борим с паралича, мистър Суейн. И с холерата, и с чумата, и с коремния тиф, и със сифилиса. Ето защо продължаваме да търсим средства срещу рака, туберкулозата и всички останали болести. Ето защо издигаме санаториуми и домове за неизлечимо болни. И се борим за живота на всеки. Вършим това в името на една-единствена цел – оцеляването. Това именно е целта на медицината. Друга поне аз не познавам!

Очакваше незабавна реакция от страна на Суейн, но старият мълчеше. Така изминаха няколко минути, после домакинът погледна дъщеря си:

– Дениз, налей малко коняк на доктор О'Донъл.

Тя взе кристалната гарафа и се наведе към поднесената от О'Донъл чаша. Дрехите ѝ леко прошумоляха, обляхна го мекото ухание на непознат парфюм. За момент изпита абсурдното и хлапашко желание да погата меката тъмна коса, надвесена на сантиметри от лицето му.

Дениз се отдръпна и тръгна към баща си.

– Ако наистина мислиш това, което твърдиш... – тя допълни чашата му – какво тогава търсиш в управата на болницата?

Старият се захла:

– Стоя там за успокоение на Ордън и някои други. Ако напусна, ще си помислят, че може да променя и завещанието си. – Той погледна към Браун и закачливо добави: – А така са спокойни – пресмятат годинките и знаят, че няма да чакат кой знае колко дълго!

– Не си справедлив към приятелите си, Юстас – отвърна Ордън

Браун с някаква смесица от дяволитост и сериозност.

– А ти си лъжец! – Старият отново възвърна доброто си настроение. – Ти ме попита нещо, Дениз... Ще ти отговоря. Членувам в болничната управа, защото съм практичен човек преди всичко. Не мога да променя света, макар и да виждам кое му е лошото. И тогава? Какво друго остава на човек като мен, освен да се превърне във възпираща сила? О, много добре зная какво си мислите в момента – че съм просто един стар инат и невъзможна контра.

– Някой да ти е казал нещо подобно? – бързо попита Ордън Браун.

– Не е нужно да ми го казват – изгледа го презрително Суейн. – Но аз мисля, че всяка дейност има нужда от известна спирачка. И аз съм именно това – спирачка, стабилизираща сила. А когато си отида, ти и приятелите ти може би ще откриете, че такава сила ви е била необходима.

– Говориш несериозни неща, Юстас. В случая си несправедлив не само към приятелите си, а и към собствените си подбуди. – Очевидно Ордън Браун също беше решил да приеме хвърлената ръкавица: – Ти си направил за Бърлингтън повече от всеки друг!

Старият се облегна назад:

– Знае ли някой от вас какви са истинските подбуди за постъпките ми? – Погледна към председателя и подхвърли: – А от мен очаквате едно внушително дарение за новото болнично крило, нали?

– Откровено казано – да – отвърна Браун. – Очакваме щедрата ти помощ, както винаги досега...

Настъпи тишина, после Юстас Суейн тихо каза:

– Предполагам, че четвърт милион е една приемлива сума.

О'Донъл чу как Браун почти изхълца. Такова дарение би било нещо изумително – много повече от това, на което се бяха надявали и в най-смелите си предположения.

– Не мога да се преструвам, Юстас – отвърна Ордън Браун. – Просто съм стъписан!

– Не е нужно... – старият човек отново млъкна и се загледа в чашата си, чийто кристал меко отразяваше светлината. – Още не съм решил окончателно този въпрос, ще научите отговора ми след седмица-две. – Обърна се рязко към О'Донъл и запита:

– Играете ли шах?

– Не – поклати глава лекарят. – За последен път съм играл като студент...

– Ние с доктор Пирсън често играем. – Очите на Суейн не се

отделяха от лицето на О'Донъл: – Вие, разбира се, познавате доктор Пирсън...

– Да, много добре.

– Аз го познавам от много години – продължи Суейн. – От болницата и извън нея... – Произнасяше думите бавно и отчетливо. Не бяха ли те някакво предупреждение? Все още беше трудно да се каже.

– По мое мнение доктор Пирсън е един от най-квалифицираните лекари в болницата – продължи Суейн. – Надявам се, че още дълги години ще оглавява своето отделение. Уважавам способностите му и приемам безрезервно всичките му преценки!

Ето каква била работата, помисли си О'Донъл. Получи си го открито и без всякакви увъртания. Един непробиваем ултиматум, отправен едновременно към председателя на болничната управа и към шефа на медицинския съвет: „Искате ли моите 250 хиляди, няма да закачатے Джо Пирсън!“

Амилия и О'Донъл седнаха в открития „Линкълн“ и Ордън Браун подарка към града. Известно време пътуваха мълчаливо, после Амилия проговори:

– Мислите ли, че наистина ще даде четвърт милион?

– Това е напълно във възможностите му – отвърна Браун. – Стига да е достатъчно предразположен...

– Ясно ти е за какво ни предупреди, нали? – запита О'Донъл.

– Да. – Браун не показва желание да обсъжда този факт и О'Донъл му беше благодарен за това. Проблемът засягаше само него.

След няколко минути пристигнаха пред хотела, в който Кент О'Донъл държеше малък апартамент. Сбогуваха се и О'Донъл се канеше да си тръгва, когато Амилия неочаквано се обади:

– Между другото, Кент, Дениз живее разделена с мъжа си, но не е разведена. Мисля, че там има някакъв проблем, макар че никога не сме говорили. Има две деца, които учат в колеж. Тридесет и девет годишна.

– Защо му обясняваш всичко това? – учуди се Ордън Браун.

– Защото иска да го знае – усмихна се Амилия и докосна ръката на съпруга си. – Никога няма да можеш да се поставиш на мястото на една жена, скъпи. Дори и да те оперират!

Как ли е усетила, запита се О'Донъл, загледан в светлините на отдаляващата се кола. Може би е дочула част от думите, които той и Дениз си размениха на сбогуване. На неговото учтиво пожелание да се

видят отново тя беше отвърнала:

– Живее в Ню Йорк заедно с децата си. Защо не ми се обадите, когато дойдете там?

Дали пък да не приеме поканата? И без това през следващия месец в Ню Йорк щеше да се състои някакъв конгрес на хирурзите...

После си спомни, че доскоро нямаше намерение да присъства на този конгрес. Помисли за Люси и се почувствува странно нелюбен към нея. Стана му неприятно.

– Добър вечер, доктор О'Донъл. – Познатият глас го спря на крачка от остъклената врата. Огледа се и срещна усмивката на един от практикантите в болницата, Седънс. До него стоеше красива brunetka със смъртно познато лице. „Някоя от сестрите“ – помисли си той, докато усмихнато им кимаше.

Изглеждаше разтревожен – каза Вивиан.

– Едва ли – отвърна Майк, който продължаваше да се усмихва. – Когато човек постигне това, което е постигнал О'Донъл, повечето от неприятностите са вече зад гърба му.

Театърът беше свършил и двамата бавно се прибираха към „Три общини“. Представлението беше добро – един пищен и шумен мюзикъл, който повдигна настроението им. Смяха се много, държаха се за ръце, а на няколко пъти Майк несприлюдено обгръщаше раменете ѝ, без тя да прави видими опити да се освободи.

По време на вечерята преди театъра те разговаряха за себе си. Вивиан го разпита за бъдещите му професионални планове, а той на свой ред я запита защо е решила да стане медицинска сестра.

– Не зная дали ще мога да ти го обясня, Майк – беше отговорила тя. – Зная само, че винаги съм го искала. – После му каза, че първоначално родителите ѝ били против, но впоследствие отстъпили пред нейната упоритост. – Предполагам, че исках да се реализирам по някакъв начин и професията на медицинската сестра ми се стори най-подходяща за това.

– Още ли си на това мнение? – запита я Седънс.

– Да. Е, от време на време човек се уморява, нещата, които вижда в една болница, му идват до гуша... В такива моменти си мисля за дома, питам се струва ли си да понасям толкова неприятности, когато на света има и далеч по-лесни професии... Мисля, че всеки изпада в такива настроения. Но аз съм решителна личност, Майк – усмихна се тя. – Ще стана сестра, и толкоз!

„Вярвам ти“ – помисли си той. От нея наистина се излъчваше

някаква вътрешна сила, без съмнение зад приятната външност се криеше твърд характер. Отново изпита странен, почти болезнен интерес към това момиче. И отново чу предупреждението на вътрешния си глас: „Без увлечения! Помни, че всичко, което изпитваш, е чиста биология.“

Наближаваше полунощ, но Вивиан беше предупредила, че ще закъснее. Някои от старите сестри, които бяха преминали собственото си обучение при спартански режим, бяха на мнение, че днешните ученички имат твърде много свобода. На практика обаче малко от тях злоупотребяваха с нея.

– Хайде да минем през парка – предложи Майк и докосна ръката ѝ.

– Стар номер, чувала съм го много пъти – засмя се Вивиан, но покорно го последва към широките железни врати. Тревата беше мека, а отстрани смътно се очертаваха стройните силуети на няколко тополи.

– Имам си солиден запас от стари номера! – заяви Майк. – Искаш ли да ти покажа още някой?

– Например? – леко потрепера гласът ѝ.

– Ами например този! – Майк се спря, обърна я към себе си и впи устни в нейните.

Вивиан почувствува как сърцето ѝ лудо заби, но умът ѝ остана достатъчно хладен, за да може да направи светкавична преценка на положението. Дали веднага да прекрати всичко това, или мъничко да го удължи? Ясно съзнаваше, че ако сега не предприеме нещо, после може да бъде късно.

Вивиан не криеше от себе си факта, че харесва Майк Седънс и тази симпатия лесно можеше да се превърне в нещо повече. Външният му вид беше привлекателен, а и двамата бяха млади. Почувствува как желанието запълзя по тялото ѝ, а устните ѝ отвърщат на целувката. Майк я притисна още по-плътнo към себе си и през тънката си лятна рокля тя усети силните му бедра. Прекрасно знаеше, че още малко и няма да може да се спре. Но предупрежденията на разума идваха отдалеч, сякаш през някаква пелена. „Още секунда, само още една секунда“ – помисли си тя.

После изведнъж ѝ се стори, че е свободна, че се е откъснала от всичко, което я заобикаля. Затвори очи и потъна в топлината и нежността – толкова редки гости през последните месеци на самота. Откакто дойде в „Три общини“, тя непрекъснато трябваше да се самоконтролира. А това беше трудно, много трудно нещо, когато си млад, неопитен и мъничко уплашен. Напрежението, което се трупаше в нея, имаше твърде малко отдушници. Защото сестрата, дори и по време на обучението си,

се сблъсква с прекалено много страдание, вижда прекалено много от тъжната страна на човешкото съществуване. Нима е престъпление, че иска да продължи мъничко един от редките моменти на радост и щастие? За миг отново се превърна в малкото момиченце, намерило спокойствие и закрила в майчината прегръдка.

Майк поотслаби прегръдката си и се взря в лицето ѝ:

– Колко си хубава!

Тя импулсивно зарови лице в рамото му, а той повдигна брадичката ѝ и устните им отново се сляха. Ръката му бавно се плъзна надолу и се спря върху гърдите ѝ. Усети как всяка фибра на тялото ѝ затрептя от лудо и неподдаващо се на контрол желание. Искаше да обича и да бъде обичана!

Сега ръката му беше на яката на роклята ѝ. Тя се отваряше отпред и той се мъчеше да разкопчее най-горното копче. Останала без дъх, тя едва успя да прошепне:

– Не, Майк... Моля те, недей!

Но не успя да убеди дори себе си. Ръката му вече нежно опипваше младата гърд, тя потръпна от задоволство и се предаде. Вече не можеше, а и не искаше да се спре...

– Скъпа Вивиан! – шепнеше той с пресекващ от възбуда глас.

За миг женското ѝ чувство за самосъхранение взе връх и тя уплашено промълви:

– Не тук, Майк. Ще ни видят!

– Да отидем под дърветата – прошепна той и я прегърна през рамо.

Тя отново потрепера, желанието ѝ се смеси с болезнено любопитство. Не искаше да мисли за последствията – Майк е лекар и сигурно знае да бъде внимателен!

Стигнаха до малка полянка, заобиколена от дървета и храсталак. Майк се спря и тя разпалено отвърна на целувките му. „Ето къде било писано да се случи – Отбеляза тя с помътено съзнание. – Истинското и неповторимото.“ Вивиан не беше девствена – за пръв път беше спала с мъж още в гимназията, след това в колежа опита още веднъж. Но и двата пъти не ѝ донесоха очаквания трепет – всичко беше набързо и по детински нескопосано. Сега знаеше, че всичко ще бъде както трябва. Просто го усещаше.

– Побързай, Майк, моля те, побързай! – усети как възбудата ѝ преминава в него.

– Ей там, мила! – каза той и двамата се насочиха към края на полянката.

Изведнъж тя усети зашеметяваща болка. Беше толкова остра и надейна, че в първия момент не можа да разбере откъде точно идва... В следващия момент болката се локализира и тя разбра – беше лявото ѝ коляно. Спря се и неволно извика.

– Какво става? Вивиан, какво ти става? – Тя видя озадаченото му лице и с помътено съзнание си помисли, че той сигурно ще го вземе за номер. Момичетата често прибягват до подобни сценки, за да се измъкнат.

Болката беше изгубила малко от първоначалната си острота, но все още се връщаше на горещи вълни.

– Нещо стана с коляното ми, Майк! Няма ли някоя пейка наблизо... – Тя отново се сгърби от болка.

– Вивиан! – В гласа му се промъкна раздразнение. – Не е нужно да правиш театър! Кажу ми, че искаш да се прибереш, и веднага ще те изпратя!

– Моля те, повярвай ми, Майк! – Тя взе ръката му. – Коляното ме боли ужасно! Трябва да седна.

– Ела! – В гласа му все още се чувствуваше недоверието, но той я подхвана и я поведе обратно между дърветата. След няколко крачки откриха дървена пейка и Вивиан се отпусна върху нея.

Почина си няколко мига, после проговори:

– Съжалявам, Майк. Не беше нарочно.

– Наистина ли?

Тя хвана ръката му:

– Нима не усети, че исках... не по-малко от теб? Но това... – Новият пристъп на болка отново я преви.

– Извинявай, Вивиан. Помислих си, че...

– Зная какво си си помислил. Но не е така. Честно!

– Добре. Кажу ми сега какво ти е! – Той отново беше лекарят Седънс. Страстта и възбудата се бяха уталожили.

– Коляното ми... страшна болка... изведнъж...

– Дай да видя – клекна пред нея той. – Кое от двете?

Тя повдигна роклята и му посочи лявото си коляно. Той леко го опипа, напълно забравил, че пред него е момичето, което допреди миг искаше да люби. Чувствата на младия мъж отстъпиха място на аналитичния ум на специалиста. Методично, както го бяха учили, започна да прехвърля всички възможности. Тънкият найлон на чорапите му пречеше.

– Свали чорапите си, Вивиан.

Тя го направи и пръстите му отново заопипваха коляното.

„От него ще излезе добър лекар – помисли си момичето. – Хората ще го търсят, а той ще им помага. Какво ли биха представлявали двамата с него, свързани за цял живот? Опитът ѝ на медицинска сестра сигурно щеше да му бъде от полза.“ Прекъсна този ход на мислите си и скришом се усмихна. „Глупости! Та те почти не се познавах!“

Болката отново се върна и тя изохка.

– Това случвало ли се е друг път? – запита той.

Тя отново почувствува абсурдността на положението и се засмя.

– Но какво става, Вивиан? – Майк изглеждаше напълно объркан.

– Мислех си... какво щяхме да правим преди пет минути... а сега – лекарят приема в кабинета си!

– Слушай, дете! – отвърна сериозно той. – Имала ли си и друг път подобни болки, или не?

– Само веднъж – каза тя. – Но не бяха така силни.

– Кога?

– Преди около месец.

– Ходи ли да те види лекар? – Гласът му звучеше вече напълно професионално.

– Не. А трябвало ли е?

– Може би – предпазливо отвърна той, после добави: – Утре обаче ще отидеш. Според мен най-добре при доктор Грейнджър.

– Майк, има ли нещо сериозно?

– Сигурно не – увери я той. – Но напипах една малка бучка, която не би трябвало да е там. Люси Грейнджър ще те прегледа. Утре сутринта ще поговори с нея. А сега трябва да вървим.

Нищо не беше останало от предишното им настроение. И двамата знаеха, че няма никакъв смисъл да се опитват да го върнат.

Майк ѝ помогна да се изправи. Прегърна я през кръста и отново усети, че иска да я закриля и да ѝ помага.

– Можеш ли да ходиш?

– Да – кимна тя. – Болката стихна.

– Ще отидем до вратата на парка – каза той. – Оттам лесно ще вземем такси. – Видя тъжното ѝ лице и закачливо добави: – Все пак онзи пациент се оказа най-обикновена стипца – не е предвидил никакви средства за такси!

9

– Подробностите! – Доктор Джоузеф Пирсън се беше навел над окуляра на микроскопа, а думите му бяха предназначени за Роджър Макнийл.

Практикантът погледна към пръснатите по масата документи.

– Четиридесетгодишен мъж, опериран от апендикс.

Пирсън смени препаратата под микроскопа и запита:

– Как изглеждаше тъканта при цялостното? Макнийл, който беше осъществил цялостното изследване непосредствено след отстраняването на апендикса в операционната, сви рамене:

– Съвсем нормално според мен.

– Хм. – Пирсън премести парчето и отново започна да го оглежда: – Чакай, тук май има нещо... – Взе ново парче тъкан, постави го под окулярите и след кратко изследване каза: – Ето, го! Начало на възпаление... Кой е хирургът?

– Доктор Бартлет.

– Хванал го е съвсем навреме – кимна Пирсън. – Ела да погледнеш.

В работата си с практикуващия лекар, Пирсън стриктно се придържаеше към изискванията на болничната образователна програма, като в същото време използваше помощта му за разчистване на натрупалите се следоперативни заключения.

Но въпреки усилията си и двамата знаеха, че продължават да изостават. Препаратите, които изследваха сега, бяха от апендикса на опериран преди няколко седмици пациент. Човекът отдавна е изписан и в случая патологоанатомичното заключение щеше да послужи единствено за потвърждаване или опровергаване на поставената от хирурга диагноза. Гил Бартлет е бил на висота, открил е заболяването в ранната му фаза и по този начин е спестил на пациента доста усложнения.

– Следващият – каза Пирсън и отново зае мястото си пред микроскопа, докато Макнийл се връщаше обратно към противоположния край на масата.

Практикантът му подаде една папка, а сам разтвори бележника си. След малко в стаята влезе и Банистър. Той хвърли поглед към потъналиите в работа лекари, после мина тихо зад тях и се зае да подрежда един шкаф с документи.

– Този случай е текущ – каза Макнийл – Дойде преди пет дни и

горе очакват заключението ни.

– Такива неща ми давай с предимство – нервно каза Пирсън. – Иначе онези горе пак ще вдигнат вой до бога!

Макнийл понечи да му каже, че преди няколко седмици му предложи точно такъв порядък на работа, но тогава Пирсън отхвърли предложението му, настоявайки да изследват препаратите по реда на пристигането им. Но практикантът се овладя и си замълча. Нямаше никакъв смисъл да си хаби нервите. Погледна в бележника си и продължи:

– Петдесет и шест годишна жена. Възпаление на кожата вследствие на активизирана бенка. Въпросът е злокачествено ли е образуването, или не.

Пирсън постави първия срез под окуляра и го завъртя. След това включи най-силните лещи и залепи око над микроскопа.

– Би могло да бъде и злокачествено – промърмори той. Разгледа още няколко препарата, после замислено се облегна назад.

– Но има вероятност да е и синя пъпка... Я да видим ти какво ще кажеш...

Макнийл се приближи със съзнанието, че това е нещо от изключителна важност. Злокачествената меланома е извънредно опасен тумор. Смъртоносните му клетки могат да се разсеят из тялото за броени дни. Ако малките тъканни проби потвърдят негово наличие, жената начаса трябва да бъде подложена на основна операция. От друга страна, туморът, известен под наименованието „синя пъпка“, е напълно безвреден и може да си стои в тялото на жената до края на живота ѝ, без да ѝ причини каквото и да било зло.

От собствен опит Макнийл знаеше, че злокачествената меланома не се среща много често, но пък синята пъпка е далеч по-рядко явление. Математически погледнато, шансовете за злокачествено образуване в този случай бяха значително по-големи. Но това не беше математика, а патология, и то в най-чист вид.

Макнийл започна да си припомня сравнителните характеристики на двата вида тумори, които бяха отчайващо близки. И двата имаха формата на белези от стари рани с разширени клетъчни ядра и наситена пигментация. И при двата клетъчната структура беше изключително ясно очертана. Макнийл добре помнеше всичко това. Но помнеше и друго – трябва да бъде честен. Внимателно огледа всички препарати, след което вдигна глава и каза:

– Не мога да се произнеса.

Помисли малко, после добави:

– А нямаме ли някой стар случай, за да направим сравнение?

– Трябва да го търсим години. Вече не си спомням кога за последен път съм имал случай на синя пъпка – изръмжа Пирсън, после навъсено продължи: – Някой ден ще трябва да заведем дневник... Иначе е невъзможно да сравняваме съмнителните случаи.

– Това го слушам вече пет години – долетя сухият глас на Банистър и Пирсън рязко се извърна:

– Ти какво правиш тук?

– Подреждам – лаконично отвърна старият лаборант. – Върша работата на чиновниците, които ни липсват.

„Само дете не я вършиш както трябва“ – помисли си Макнийл. Отделението изпитваше остра нужда от хора, компетентни в областта на библиотекарското дело, тъй като досиетата се подреждаха по безнадеждно остаряла система. Думата дневник го подсети за бездната, която зееше в административната им работа. Всички сериозни болници разполагаха със своя собствена справочна документация. Някъде тази документация съществуваше под името „дневник на поразените органи“, но независимо от наименованията тя служеше на една-единствена цел – да помага при диагностиката на тежките и съмнителни случаи.

Пирсън отново заразглежда срезовете. Подобно на повечето патолози и той разсъждаваше на глас.

– Недоразвит... липса на кръвотечение, липсва некроза на тъканта... негативен, без индикации... да, ясно.

Изправи се, отстрани последния препарат от микроскопа и затвори пликчето с нарязаните проби. Махна с ръка към бележника на практиканта и продиктува:

– Диагноза – синя пъпка!

Патологията милостиво спасяваше пациентката от сложна операция.

Пирсън методично изброи причините за своето решение, тъй като искаше да изясни всичко на Макнийл. После плъзна пликчето към него и добави:

– Не е зле да ги изследваш внимателно. Такива проби не се срещат всеки ден.

Макнийл нито за миг не се усъмни в заключението на Пирсън. В случаи като този дългогодишният опит си казваше тежката дума, а младият лекар отдавна се беше научил да уважава преценките на Пирсън в областта на патологоанатомията. „Но тук ще изпитат остра нужда от справочник, когато ти си отидеш.“ – помисли си той, загледан в

профила на възрастния лекар.

Следващите два случая не представляваха трудност, но Пирсън изведнъж се намръщи и бутна микроскопа настрана:

– Доведи ми Банистър!

– Аз съм тук. – Спокойният глас на лаборанта долетя някъде иззад шкафовете на картотеката.

– Я ела да погледнеш! – рязко се извърна Пирсън. Гласът му беше остър и строг. – Колко пъти трябва да ти обяснявам как да се режат препаратите? Какво става с онези в хистологията? Глухи ли са или са просто глупаци?

Макнийл вече добре познаваше гневните изблици на стария. Ето защо се отпусна назад и се приготви да наблюдава.

– Какво има пак? – попита Банистър.

– Ще ти кажа! – Пирсън измъкна препарата от микроскопа и го плесна върху масата. – Как мога да поставя точна диагноза по това тук?!

Старият лаборант вдигна парчето тъкан и го обърна към светлината.

– Малко дебеличко, а?

– Точно така – дебеличко! – Пирсън измъкна друг препарат от същия комплект. – Ами това? Ако имах филия хляб, щях да си направя сандвич!

– Ще проверя микротомата¹⁰ – усмихна се Банистър. – Създава ни трудности от известно време насам. – После посочи комплекта и попита: – Искате ли да ги режем наново?

– Не, нямам време за губене, ще трябва да се оправям така... – Агресивността беше изчезнала от гласа на стария патолог. – Не е зле често да се навърташ из хистологията!

Мърморейки недоволно, Банистър тръгна към вратата:

– Само това ми липсва сега...

– Стига! – извика след него Пирсън. – Тази плоча вече сме я слушали!

На вратата се почука и в пролуката се появи лицето на доктор Чарлс Дорнбъргър:

– Мога ли да вляза, Джо?

– Разбира се, Чарли. – Лицето на Пирсън мигом се преобрази. – Тъкмо ще научиш някои неща...

Акушерът любезно кимна на Макнийл и отвърна:

10. Механичен нож за тънко нарязване на тъканите. – Б. пр.

– Бяхме се разбрали да се видим тази сутрин. Забрави ли?

– Забравил съм, разбира се. – Пирсън отстрани наченатия комплект и погледна към специалистта: – Колко остават?

Макнийл преброи пликовете с готови за изследване препарати:

– Осем.

– По-късно ще ги оправим.

Специализантият започна да събира формулярите на вече изследваните препарати, а Дорнбъргър извади лулата си.

– Тук е страшна влага, Джо – огледа се той, неволно потръпвайки с рамене. – Дойда ли при тебе, имам чувството, че настинката ми е в кърпа вързана.

Пирсън се ухили:

– Така е, защото всяка сутрин ръсим с грипни бактерии. Те ни спасват от нежеланите посетители.

Макнийл прекоси стаята и излезе. Пирсън изчака затварянето на вратата и попита:

– Какво имаш да ми казваш, Чарли?

– Изпратен съм при теб със специално поръчение – пристъпи направо към целта Дорнбъргър. – Беше ми обяснено, че трябва да бъда тактичен и внимателен...

– Пак ли някоя неприятност? – вдигна глава Пирсън.

Очите им се срещнаха, после Дорнбъргър бавно отвърна:

– Зависи... Във всеки случай май ще се сдобиеш с нов помощник...

Дорнбъргър очакваше гневно избухване, но Пирсън остана учудващо спокоен.

– Независимо дали го искам, или не, така ли?

– Да, Джо – твърдо отвърна Дорнбъргър. След въпросното заседание той имаше възможност да обмисли нещата и стигна до заключението, че ще е най-добре, ако постави въпроса с цялата му тежест, без излишни увъртания.

– Предполагам, че зад цялата тази работа стои О'Донъл. – В гласа на Пирсън се долови лека горчивина, но той остана спокоен.

– Отчасти – отвърна Дорнбъргър.

– И какво според теб трябва да направя аз? – смирено запита старият патолог. Въпрос на приятел към приятел.

Дорнбъргър остави незапазената си лула в някакъв пепелник на бюрото. Беше доволен, че Пирсън приема нещата по този начин. Значи, е бил прав, а сега трябва да му помогне да приеме новото положение, да свикне с него. На глас продължи:

– Мисля, че нямаш кой знае какъв избор, Джо. Изоставаш със следоперативните заключения, нали? Както и с някои други неща...

За момент си помисли, че е отишъл твърде далеч. Това бяха деликатни неща. Видя как лицето на другия се опъна и зачака началото на бурята. Но буря не последва. Вместо това Пирсън отговори с укрепнал глас, в който звучеше разумът:

– Няма съмнение, че някои неща тук действително се нуждаят от промяна. Това мога да ти призная. Но няма нищо, с което да не мога да се справя сам... стига да намеря време.

„Преглътна го – помисли си Дорнбъргър. – Опитва се да го скрие, но го преглътна!“

– Единственият начин да намериш това време, е като ти помага един нов патолог – небрежно подхвърли той. После все така небрежно бръкна в джоба си и извади хартията, която беше получил от администратора.

– Това пък какво е? – запита Пирсън.

– Още нищо определено, Джо. Просто едно име, което Хари Томасели има в своите папки. Млад човек, който би дошъл при нас.

– Не си губят времето – промърмори Пирсън и взе листчето.

– Нали знаеш, че нашия администратор си го бива – шеговито додаде Дорнбъргър.

Очите на Пирсън пробягаха по хартията.

– Доктор Дейвид Колман.

Помълча, после с глас, в който се прокрадваха горчивина, изненада и лека завист, тихо добави: – Възраст: тридесет и една години!

В дванадесет и двадесет болничният бюфет беше препълнен. Повечето от лекарите, сестрите и персонала идваха да обядват по това време и пред гишетата с храна се беше образувала опашка.

Както обикновено в този час мисис Строфън стоеше встрани и внимателно следеше за ритмичното подаване на храната, от което зависеше бързото изтегляне на опашката. Днес менюто включваше задушено по ирландски, агнешки котлети и печена риба. Главната диетоложка забеляза, че котлетите нещо не вървят, и реши да ги опита. Месото не беше достатъчно крехко и онези, които се бяха подлъгали да го вземат, бързаха да предупредят останалите. Погледът на мисис Строфън се спря на една от пристигащите от кухнята чинии. Бързо пристъпи и я грабна. Ето так! По чинията имаше следи от предишното ядене. Отново проклетите

автомати за миене на съдове! Явно не бяха в ред и пак ще трябва да се разправа с администратора.

Откъм масите за лекарския персонал гръмна силен смях. В центъра на шумната групичка седеше рентгенологът доктор Ралф Бел¹¹.

Гил Бартлет остави на масата пълния си поднос и тръгна към него с протегнатата ръка:

– Честито, Дзън-дзън! Току-що научих...

– Какво си научил? – запита зад него интернистът Луис Тойнби, който също носеше пълен поднос.

Сияещият Бел подаде една пура на Бартлет, а Тойнби изненадано възкликна:

– Господи! Нима пак?!

– Разбира се, че пак! И защо не? – Рентгенологът извади нова пура: – Сядай при нас, Луис. Стават точно осем камбанки...

– Осем! Кога бе, човек?

– Тази сутрин – спокойно отвърна Бел. – Още едно момче за футболния отбор!

– Не го осъждай строго, Луис – намеси се Бил Руфъс. – Човекът прави каквото може. В края на краищата той е женен само от осем години!

Луис Тойнби протегна ръка:

– Не стискай прекалено силно, Дзън-дзън, че може да изтриеш част от тази плодовитост!

– Бронирани съм срещу завистта – отвърна добродушно Бел, отдавна свикнал със закачките на колегите си.

– Как е жена ти? – попита Люси Грейнджър.

– Добре е, благодаря.

– А как се чувствава самият сексуален маниак? – Това беше Харви Чандлър, шефът на отдел „Медицина“.

– Не съм никакъв сексуален маниак – отвърна Бел. – В нашата къща със секс се занимаваме един път в годината. Просто няма празно!

Люси Грейнджър се присъедини към новата вълна весел смях, после каза:

– Ралф, следобед ще ти изпратя една от нашите сестрички. Името ѝ е Вивиан Лобъртън.

Смехът стихна.

– Какво трябва да търся? – запита Бел.

11. На английски „бел“ означава звънец, камбана. – Б. пр.

– Искам няколко снимки на лявото й коляно – отвърна Люси. – Има някаква подутина, която не ми харесва.

Върнал се обратно в кабинета си, доктор Чарлс Дорнбъргър взе слушалката и в подробности разказа на О'Донъл за разговора си с Джо Пирсън. Накрая добави:

– Казах му и името на човека, с когото преговаряте.

– Как го прие? – запита О'Донъл.

– Не бих казал, че остана очарован. Но мисля, че няма да е против назначаването на този Колман. Предлагам все пак да го държите в течението на всичко, до най-малките подробности.

– Можеш да бъдеш сигурен в това – отвърна О'Донъл. – Благодаря ти, Чарли. Много ти благодаря.

Дорнбъргър постави слушалката на мястото й, после отново я вдигна. Искаше да се свърже с мисис Джон Алгзандър, която го беше търсила сутринта и беше оставила номера си. Преди да го набере, старият лекар прегледа картоната й и се сети, че това е съпругата на новия лаборант в патологията, за когото ходатайствува Джо Пирсън. От последвалия разговор той научи, че мисис Алгзандър току-що е пристигнала в града. Уговориха се за преглед в градския кабинет на Дорнбъргър през следващата седмица.

Докато мисис Алгзандър разговаряше с Дорнбъргър, нейният съпруг се запознаваше с лошите черти в характера на Джо Пирсън. Ето как се стигна до това.

След скандала по повод лошо нарязаните препарати Банистър отиде в серологическата лаборатория и разказа на Джон какво се беше случило. Старият лаборант кипеше от яд и си го изкара на двете лаборантки и техния помощник от хистологията. Алгзандър добре чу всичко през отворената врата.

Младежът знаеше, че за лошото качество на препаратите вината не беше само на лаборантите от хистологията. Макар и още нов в болницата, той вече се беше ориентирал в обстановката. Ето защо се намеси:

– Знаеш ли, Карл, вината не е изцяло тяхна. Претрупани са с работа.

– Всички сме претрупани – гневно възрази Банистър, после добави с груб сарказъм: – След като знаеш толкова много, може би ще поемеш и част от тяхната работа?

Алгзандър не се поддаде на провокацията:

– Няма да мога. Но мисля, че те имат нужда от една добра машина за обработка на тъканите, вместо да правят всичко на ръка.

– Момче, по-добре забрави за това. То не е твоя работа – надменно и малко снизходително отвърна Банистър. – Още повече, че всичко, свързано с парични разходи, е предварително обречено на провал.

Алегзандър си замълча, но реши при подходящ случай да поговори с доктор Пирсън.

Същия следобед трябваше да занесе няколко лабораторни заключения в кабинета на Пирсън. Старият патолог трескаво преглеждаше купчината писма пред себе си. Той погледна влезлия младеж, кимна му да остави документите върху бюрото и продължи да чете. Алегзандър се поколеба и старият нетърпеливо изръмжа:

– Какво има?

– Доктор Пирсън, мога ли да направя едно предложение?

– Точно сега ли?

По-опитен служител би предпочел да се оттегли. Тонът на стария лекар недвусмислено говореше: „Махай се и ме остави на мира!“

– Да, сър – отговори Алегзандър.

– Слушам те тогава – недоволно изръмжа Пирсън.

– Докторе, става въпрос за ускоряване на работата по следоперативните заключения – малко нервно започна младежът.

Споменаването на следоперативните заключения накара Пирсън да остави писмото и рязко да вдигне глава.

– Не може ли да се достави машина за обработка на тъканта? – продължаваше Алегзандър.

– На теб пък за какво ти е такава машина? – В гласа на Пирсън ясно се долавяше заплашителна нотка. – Доколкото си спомням, назначихме те в серологията.

– В училището за лаборанти съм минал пълния курс по хистология – напомни му Алегзандър. Пирсън не каза нищо и след кратка пауза младежът продължи: – Работил съм на такава машина, сър. Много е добра... Би ни спестила поне един ден при подготовката на препаратите. Вместо да обработваме тъканта ръчно, просто я зареждаме в машината за през нощта. А на сутринта...

– Знам как работят. Виждал съм ги – прекъсна го Пирсън.

– Много добре, сър. И не мислите ли...

– Казах, че съм виждал тези машини за обработка на тъканта, и нямам добро мнение за тях. – Гласът на Пирсън беше дрезгав и груб. – Качеството на срезове не може да се сравнява с ръчното. Освен това

машините са прекалено скъпи. Това тук виждаш ли го? – Ръката му по-тънна в купчина попълнени на машина формуляри, струпани в ъгъла на бюрото.

– Да, сър.

– Това са молби за доставка на различни неща, от които имаме нужда. Но всеки път трябва да се боря с администратора, който казва, че харчим прекалено много.

Първата грешка на Александър бе, че направи своето предложение въпреки нежеланието на Пирсън да го изслуша. Сега допусна и втора – прие обясненията на Пирсън като покана за дискусия.

– Но ще пестим цял ден, а може би и два... – После реши да бъде по-откровен: – Доктор Пирсън, аз съм виждал срезове, направени от машината. Много са добри. Може би онази, която вие сте виждали, не е била манипулирана правилно.

Пирсън се надигна от стола си. Вече не мислеше за повода – Александър беше престъпил границата, която разделя лекаря от лаборанта. С издадена напред глава той изкрещя:

– Толкоз по въпроса! Казах, че тези машини не ме интересуват, и край на спора! – Бавно заобиколи бюрото и се изправи лице в лице срещу Александър: – Има и нещо друго, което искам добре да запомниш: тук аз съм патологът и аз ръководя това отделение. Нямам нищо против предложенията, стига те да са разумни. Но всеки трябва да си знае мястото! Ясно ли е?

– Да, сър.

Оклюман и нещастен, Александър се върна на работното си място, без да разбира защо е бил наругай.

През целия ден Майк Седънс беше тревожен и необичайно разсеян. На няколко пъти трябваше да мобилизира волята си, за да се съсредоточи върху непосредствената си работа. Наложил се Макнийл, с когото извършваха поредната аутопсия, да внимава и заради него:

– Ръката ти е точно под среза, който се готвиш да направиш! Тук имаме обичай да връщаме стажантите с толкова пръсти, с колкото са дошли!

Седънс бързо отдръпна ръката си. Нямаше да е първият новак, саморъчно отрязал пръста си с остриите като бръснач ножове на патологията, с огорчение си помислил той.

Въпреки всичко не успяваше да се съсредоточи. Не можеше да разбере защо толкова много го безпокои Вивиан. Тя е красива и съблазнителна и той горещо желае да я има – Майк Седънс беше сигурен в това.

Момичето изглеждаше искрено и той се увери, че болката в коляното не беше номер. Надяваше се, без да е сигурен, разбира се, че при следващата им среща тя ще бъде същата. Някои момичета са така – веднъж си позволяват всякакви екзотични интимности, а следващия път се държат, сякаш нищо не е било: студено и непристъпно.

Но дали помежду им нямаше и нещо повече от полово привличане? Нито една от предишните му връзки не го беше карала да се замисля толкова много. После му хрумна друго – може би ако отстрани сексуалния фактор, нещата ще станат по-ясни. Реши, че още тази вечер трябва да я види.

Вивиан намери бележката на Майк Седънс в края на следобедните си занятия. Някой я беше оставил в обозначената с буква „Л“ преградка за писма на входното табло. Той пишеше, че ще я чака в десет без четвърт на четвъртия етаж на болницата, срещу входа на педиатрията. Помисли, че трябва да е луда, за да отиде. Ако някоя от отговарящите за стажантките старши сестри я види в болницата по това време на денонощието, щеше да си има сериозни неприятности. Но после откри, че страшно ѝ се иска да отиде, и в десет без двадесет вече крачеше по дървеният тунел между пансиона и главните болнични сгради.

Майк нетърпеливо се разхождаше напред-назад по коридора. Щом я видя, той ѝ посочи една врата и изчезна зад нея. Вивиан го последва. Вратата водеше към вътрешна шахта, в която се виеше тясна желязна стълба. По това време на нощта стълбището беше тихо и безлюдно, а ако някой се появеше, щяха да имат достатъчно време да се скрият. Майк я хвана за ръката и двамата слязоха на междинната площадка. После той се обърна и я прегърна, сякаш това беше най-естественото нещо на света.

Целунаха се и ръцете му здраво я притиснаха. Магията на предишната вечер се съживи и у двамата. В този момент тя разбра защо толкова много искаше да дойде на необичайната среща. Този млад мъж с разрошена червена коса внезапно ѝ беше станал безкрайно скъп. Искаше да бъде с него, да го прегръща, да му говори, да ю люби. Изпитваше някакво необикновено приятно, наелектризиращо сетивата ѝ чувство, непознато за нея до този момент. Той я целуваше по бузите, по очите, по ушите. Заровил лице в косите ѝ, тихо прошепна:

– Вивиан, скъпа! Цял ден мисля само за теб, нищо друго не мога да правя! – Взе лицето ѝ в двете си ръце и попита: – Знаеш ли какво

правиш с мен? Знаеш ли? – Тя поклати глава. – Ти ме съсипваш!

– О, Майк, скъпи! – притисна се в него тя.

На стълбището беше горещо. Плътно притиснатите им тела горяха. Ръцете му отново станаха настойчиви. С треперещ от възбуда глас тя прошепна:

– Майк, няма ли къде да отидем?

Усети как ръцете му застинаха и той се замисли.

– Живее в една стая с Франк Уърт. Тази вечер го няма и сигурно ще закъснее. Ще рискуваш ли да дойдеш в крилото на специалистите?

– А какво ще стане, ако ни хванат? – колебливо запита тя.

– Ще изхвъркнем от болницата! – целуна я той. – Но това не ме интересува! Хайде!

Спуснаха се по стълбата. В коридора на долния етаж срещнаха един от практикантите, който само се усмихна. После отново стълбища, друг коридор... На крачка от тях една врата се отвори и сърцето на Вивиан замря. Беше нощната старша сестра, тръгнала на поредната си обиколка. За техен късмет тя изглеждаше твърде заета и забързано влезе в следващата врата, без да повдигне глава. Накрая стигнаха тесния и тих коридор, от двете страни на който се намираха стаите на практикантите. Под някои от вратите се виждаха ивици светлина, чуваше се тиха музика. „Прелюдия в ми-минор от Шопен“ – механично помисли тя. Преди месец-два я беше слушала в изпълнение на местния симфоничен оркестър.

– Тук! – Майк отвори една врата и бързо я дръпна навътре. В тъмнината едва се виждаха очертанията на две легла и креслото между тях. Чу как изсрака ключалката зад нея.

Прегърнаха се страстно и нетърпеливо. Пръстите му трескаво разкопчаваха униформената ѝ дреха. Нейните също. За момент той я задържа в пламенните си объятия, наслаждавайки се на сладостното и мъчително очакване. Тя изрита обувките си и се намери в леглото. След секунда и той беше до нея:

– Вивиан, скъпа Вивиан!

Гласът му достигаше до съзнанието ѝ някъде отдалеч.

– Побързай, Майк! Моля те, побързай!

Усети поривистото му тяло. Отговорът на нейното беше всеотдаен и невъздържан. Светът изчезна, пропадна някъде далеч, остана само един връх на стихийния екстаз, който ту се приближаваше, ту се отдалечаваше...

После притихнали се отпуснаха един до друг, вслушвайки се в

нежната музика, която продължаваше да се лее някъде наблизко. Отново Шопен, но този път етюд в ми-мажор. Струваше й се безкрайно странно, че в моменти като този може да обръща внимание на музиката, но живата и ободряваща мелодия, идваща от тъмнината, отлично прилягаше на изпълващото я задоволство.

Майк се наведе над нея и нежно я целуна.

– Вивиан, скъпа... Искам да се ожения за теб!

– Наистина ли? – тихо попита тя.

Думите излетяха от устата му толкова неочаквано, че дори и той самият се изненада. Беше ги казал импулсивно, но в същия миг разбра, че те са истината. Правилата за избягване на всякакво обвързване, към които се беше придържал години наред, сега му изглеждаха безсмислени и смешни. Този път той искаше да се обвърже! Вече знаеше какво го беше тревожило през последните дни.

– Наистина! – шеговито отвърна той. – А ти? Ти искаш ли?

Тя го прегърна и тихо каза:

– В живота си не съм желала нищо по-силно от това!

– Хей! – Майк рязко се повдигна на лакът. – Аз съвсем забравих!

Какво стана с коляното ти?

– Тази вечер няхахме неприятности с него, нали? – закачливо се усмихна тя.

Той я целуна и каза:

– Каж ми какво мисли Люси Грейнджър.

– Нищо. Днес следобед ме изпрати на снимки при доктор Бел. Ще ме потърси след два дни.

– Ще се радвам, когато всичко това се изясни – каза Майк.

– Не ставай глупав, мили – отвърна Вивиан. – Нима мислиш, че една толкова малка подутинка може да бъде нещо сериозно?

10

До г-н Х. Н. Томасели
Главен администратор
Болница „Три общини“
Берлингтън, Пенсилвани

Бостън, Масачусетс
7 август

Уважаеми г-н Томасели,

Обстойно обмислих Вашето предложение за работа в патологоанатомичното отделение на „Три общини“, което получих по време на краткото си пребиваване в Бърлингтън.

С настоящото писмо Ви уведомявам, че приемам Вашите условия за назначението.

По време на нашия разговор споменахте, че желаете новият лекар да започне работа колкото е възможно по-скоро. Тук нищо не ме задържа и мога да бъда в Бърлингтън след седмица, т.е. на 15 август. Надявам се, че срокът Ви задоволява. Позволявам си да Ви помоля да резервирате стая в някой от градските хотели за гореспоменатата дата и да Ви припомня, че на драго сърце бих получил една от новите ергенски квартири, за които спомена доктор О'Донъл.

Що се отнася до работата, бих се радвал, ако до моето пристигане, съвместно с доктор Пирсън, успеете да определите сферите на бъдещата ми работа.

Мисля, че болницата само ще спечели, ако бъда наясно с областите, в които ще мога да действавам самостоятелно, и за които съответно ще нося пълна отговорност. Моите собствени предпочитания в това отношение са свързани най-вече със серологията, хематологията и биохимията, като естествено с готовност ще помагам на доктор Пирсън в областта на патологоанатомията.

Уверявам Ви, че ще отдам всичките си сили за издигане нивото на патологоанатомичната работа в болницата „Три общини“.

Искрено Ваш
Дейвид Колман

Доктор на медицинските науки.

Колман внимателно прочете чисто напечатаното писмо, сложи го в плик и го залепи. После отново седна пред портативната си пишеша машина и написа подобно, но малко по-късо писмо до доктор Джоузеф Пирсън.

Дейвид Колман излезе от мебелирания апартамент, който беше наел за краткия си престой в Бостън, и отиде да пусне писмата. Продължаваше да мисли върху съдържанието им. Сам не знаеше защо измежду седемте получени напоследък предложения беше избрал именно „Три общини“. Тя далеч не беше най-добрата болница. От финансова гледна точка предложението от Бърлингтън се нареждаше едва във втората половина на списъка. Тамошната болница съвсем не беше „име“, особено на фона на две от предложенията, дошли от медицински заведения с международна известност. „Три общини“ беше болница, за която едва ли някой извън околностите на Бърлингтън бе чувал.

Защо тогава? Дали защото се опасяваше, че в един голям медицински център може да се изгуби, да потъне? Едва ли. Досегашната му практика сочеше обратното. Или пък се надяваше, че в една по-малка болница ще има повече време за изследователска работа? Той наистина разчиташе на това, но сред предложенията фигурираше и името на един научноизследователски институт, където изцяло можеше да се отдаде на научна дейност. Дали пък изборът му не се дължеше на предизвикателството, което представляваха неуредиците в „Три общини“? Може би. В патологията на тази болница съществуваха цял куп нерешени проблеми – беше видял много от тях при беглото си посещение миналата седмица. Съвместната работа с доктор Джоузеф Пирсън също така предлагаше широка гама изпитания. Петминутната им среща беше достатъчна, за да усети враждебността на стария лекар, а после Томасели сподели, че Пирсън бил човек с чепат характер.

И така, значи, предизвикателството? Или имаше нещо друго? Например желанието за самобичуване – кошмар, който продължаваше да го преследва.

Дейвид Колман добре знаеше, че страда от прекомерна гордост. Считаше я за недостатък, страхуваше се от нея, ненавиждаше я. Но беше достатъчно честен, за да признае пред себе си, че никога досега не е успявал да я пречупи. Всичко бе опитал, но тя неизменно се връщаше – силна и непобедима.

Съзнаваше превъзходството на интелекта си и това подхранваше гордостта му. В компания лесно можеше да се увери в качествата на своя ум. Това предимство беше напълно реално – всичко, което беше извършил през живота си, го доказваше по неоспорим начин.

Още от най-ранна възраст Дейвид с лекота усвояваше даровете на познанието. За него учението беше просто като дишането. В училището, в колежа, а по-късно и в Медицинския факултет той неизменно стоеше далеч над останалите, а отличните оценки приемаше като нещо напълно в реда на нещата. Умът му беше едновременно възприемчив, аналитичен и прозорлив. И горд.

Осъзна тази гордост в един от последните класове на гимназията. Като всяко по-надарено момче и той беше приет с подозрение от съучениците си. След като не направи никакъв опит да прикрие чувството си за превъзходство, това подозрение се превърна в неприязън, бързо прераснала в омраза.

Започна да усеща всичко това, но продължаваше да не му обръща внимание. Накрая директорът на училището, сам великолепен учен и проникателен човек, го дръпна настрана. И до днес Дейвид Колман чуваше думите му:

– Мисля, че си достатъчно голям, за да ме разбереш. Тук, между тези четири стени, ти нямаш нито един приятел освен мен!

Отначало възнегодува, но после, благодарение на изключителната си честност, призна правотата им.

– Ти си изключително умен – беше продължил директорът. – Знаеш го и няма смисъл да го крия от теб. Можеш да станеш блестящ учен, можеш да станеш всичко, което пожелаеш. Признавам ти откровено, че през всичките си години на учителстване не съм срещал по-способен младеж. Но искам да те предупредя: желаеш ли да живееш сред хората, ще трябва да прикриваш превъзходството на ума си.

Тези думи бяха истинско предизвикателство за впечатлителния младеж. Но учителят не беше подценил ученика си. Колман се вслуша в съвета, премисли го, анализира го и накрая започна да се презира.

От този момент нататък системно заработи върху характера си. Програмата му беше сурова, почти убийствена. Тръгна от спорта, който ненавиждаше, откакто се помнеше. Дотогава не беше опитал никакъв спорт и поддържаше мнението, че хората, които спортуват, и онези, които ги зяпат, са инфантилни глупаци. Сега обаче сериозно се залови да спортува – бейзбол през лятото и футбол през зимата. Въпреки вътрешното си отвращение бързо стана майстор. Утвърди се сред фаворитите

на най-добрите отбори, а когато не играеше, винаги можеше да бъде открит сред най-гръмогласната част от публиката.

Никога обаче не успя да се встрасти в спорта – в мачовете участваше с неизменно, макар и добре прикрито безразличие, а на трибуните не можеше да се освободи от чувството, че се държи детински. Всичко това го караше да мисли, че не е успял да се справи с гордостта.

И с хората беше същото. Преди, когато срещнеше немного умен човек, той изобщо не си правеше труд да прикрива отегчението си. После започна да се държи по-сърдечно и резултатът не закъсня – в колежа започнаха да го вземат за един приятелски настроен „умник“. „Хайде при Дейвид Колман да ни напълни главите“, си викаха всички, на които преподаваният материал не се удаваше.

Всичко това би трябвало да вкара отношенията му с хората в едно по-приятелско русло. Времето и придобитият опит би трябвало да го направят по-търпелив към ненадарените. Но това не ставаше. Все още изпитваше старото си презрение към умствено несъвършените. Криеше го, гонеше го от себе си с помощта на желязна самодисциплина и майсторски преструвки, но с минимален успех.

Медицината избра по две причини – отчасти защото баща му, вече покойник, беше провинциален лекар, и отчасти защото той самият искаше да стане такъв. Специализира патология, защото беше най-малко популярната и най-скучната специалност. Изборът му беше част от програмата за усмиряване на вездесъщата му гордост.

Известно време мислеше, че е успял. Патологията е съвсем откъснатата наука, далеч от вълненията и грижите, които неизбежно съпътствуват преките контакти с пациентите. Но по-късно, паралелно с познанията, нараснаха и интересите му, той отново започна да изпитва познатото вече презрение към онези, които по-трудно от него разгадаваха тайните, свенливо разбулващи се под окуляра на мощния микроскоп. Безспорно това презрение беше изгубило част от силата си поради факта, че в медицината среща и умове, който с нищо не му отстъпваха. Още по-късно откри, че не е нужно непрекъснато да живее в хватката на желязния си самоконтрол. Все още считаше повечето от хората за глупаци – дори и в медицината се намираха такива. Но дългият период на строги ограничения все пак започна да тава плслсве и с течение на времето той им обръщаше все по-малко внимание. В подобни моменти на отпускане се питаше дали все пак не е успял да победи стария си враг.

Но продължаваше да бъде нащрек. Знаеше, че не е възможно отведнъж да се отърси от програмата си за превъзпитание, към която се беше

придържал цели петнадесет години.

Ето защо се питаше какво го бе накарало да избере „Три общини“. Това ли му трябваше наистина – една средно голяма второразредна болница без репутация и блясък, или пък решението му дойде в резултат на старото подсъзнателно чувство, че тази болница е най-доброто място за изтезание на гордостта му?

Пусна писмата с явното съзнание, че единствено времето може да отговори на тези въпроси.

На седмия етаж на клиниката „Медикъл Артс“ в центъра на Бърлингтън Елизабет Александър се дооправяше в съблекалнята до лекарския кабинет. През последния половин час доктор Чарлс Дорнбъргър беше извършил обичайния си щателен преглед и сега я чакаше зад бюрото в кабинета си.

– Елате тук, след като се пригответе, мисис Александър – подвижна той към откритата врата на съседната стаичка.

– Само за минута, докторе – отвърна жизнерадостно тя и нахлузи комбинезона през главата си.

Дорнбъргър се усмихна. Обичаше пациентките, които се радваха на бременността си, а Елизабет Александър беше от тях. „Ще бъде добра и разумна майка“ – помисли си той. Беше привлекателно момиче, може би лишено от стандартната красота, но с умно и одухотворено лице. Той погледна към картоната пред себе си – двадесет и три годишна. Когато беше по-млад, държеше да извършва прегледите си в присъствието на някоя сестра. Беше чувал грозни обвинения по адрес на лекари, които не се бяха придържали към това правило. Днес този въпрос не го безпокоеше. „Ето едно от предимствата на старостта“ – помисли си той.

– Мисля, че ще имате здраво и хубаво бебе – подвижна той към съседното помещение. – Не очаквам усложнения.

– Същото каза и доктор Кросан. – Елизабет влезе в кабинета и седна до бюрото, закопчавайки колана на зелената си лятна рокля.

Дорнбъргър отново погледна бележките си:

– Вашият лекар в Чикаго, нали?

– Да.

– Той ли акушира при първото ви раждане?

– Да. – Елизабет отвори портмонето си и извади сгънато на две листче. – Това е неговият адрес, докторе.

– Благодаря. Ще му пиша да изпрати стария ви картон. –

Дорнбъргър прикачи листчето към останалите документи, после неприщудено попита: – А от какво почина първото ви дете, мисис Александър?

– Бронхит. Не беше навършила и месец – спокойно отвърна Елизабет. Преди една година тези думи биха й стрували много усилия и сигурно нямаше да съдържи сълзите си. Сега с друго бебе на път, загубата се приемаше някак си по-леко. Този път детенцето й ще живее – тя твърдо вярваше в това.

– А раждането? Беше ли нормално? – запита Дорнбъргър.

– Напълно.

Той отново потъна в бележките си, после внимателно подхвърли:

– Разбрах, че току-що сте пристигнали в Бърлингтън.

– Точно така – живо отвърна тя. – Съпругът ми работи в „Три общини“.

– Да, да... доктор Пирсън ми каза... – Дорнбъргър продължаваше да пише. – А харесва ли му новата работа?

За момент Елизабет се замисли:

– Джон не ми разказа кой знае колко за нея. Но мисля, че му харесва. Той е влюбен в професията си.

Дорнбъргър попи написаното и каза:

– Патологията имаше остра нужда от такъв човек. – Вдигна глава и усмихнато добави: – Всички ние зависим извънредно много от работата на лабораториите.

Гинекологът отвори едно чекмедже на бюрото си и измъкна кочан с непопълнени формуляри. – Говорим за лаборатории и се сетих – ще трябва да ви изпратим за кръвна проба.

Започна да пише, но Елизабет го прекъсна:

– А, ето какво забравих да ви кажа, докторе. Аз съм с отрицателен, а съпругът ми – с положителен.

Той се засмя.

– Аз пък трябваше да не забравям, че сте съпруга на клиничен лаборант. Ще трябва да направим едно подробно изследване. – Откъсна листа и й го подаде: – С това ще отидете в поликлиниката на „Три общини“, когато ви е удобно.

– Благодаря, докторе. – Тя сгъна хартията и я прибра в портмонето си.

Дорнбъргър понечи да стане и да изпрати пациентката си, после размисли. Както повечето лекари, той добре знаеше, че пациентите често имат погрешни представи за медицината. Когато попаднеш на такъв

човек, той правеше всичко възможно да му изясни истинското състояние на нещата. Дори и тогава, когато трябваше да отдели от времето си за почивка. Това момиче отсреща беше изгубило първото си дете, следователно тази бременност е двойно по-важна за нея. Негово задължение беше да разпръсне всичките ѝ страхове.

Преди малко спомена фактора и очевидно не беше престанала да мисли за него. Дорнбъргър подозираше, че не всичко около това наименование ѝ е ясно. Реши да поговори с нея.

– Мисис Алегзандър – започна той. – Искам да ви уверя, че въпреки различните фактори във вашия случай не е речено, че детето непременно ще има проблеми. Разбирате ли ме?

– Да, донякъде... – Колебанието в гласа ѝ доказа, че правилно е отгатнал опасенията ѝ.

– Разбирате ли напълно значението на термините „положителен“ и „отрицателен“? – търпеливо попита той.

Тя отново се поколеба:

– Е, мисля, че не. Поне не напълно.

Той не се учуди. Помисли за момент, после продължи:

– Ще се опитам да ви го обясня по най-простия начин. В кръвта на всички ни има определени фактори, или нека ги наречем съставки за по-голяма яснота.

Елизабет кимна. Усети как се концентрира, как умът ѝ се приготвя да попие всичко, което щеше да каже доктор Дорнбъргър. За миг си спомни с мъничко тъга за училищните години. Винаги се беше гордяла със способността си бързо да вниква в нещата, да концентрира вниманието си върху отделния проблем, бързо попивайки фактите чрез изключването на всичко останало от съзнанието си. Благодарение на тази си способност тя беше една от най-добрите ученички. Сега ѝ беше любопитно да разбере дали я е запазила.

– Различните човешки организми имат различни кръвни съставки – продължи Дорнбъргър. – Досега на медицината са известни четиридесет и девет вида. Но повечето хора – вие или аз например, имаме между петнайсет и двадесет.

Мозъкът на Елизабет бързо прищрака. Въпрос номер едно:

– А каква е причината хората да се раждат с различни кръвни съставки?

– Обикновено ги наследяваме, но не това е важното сега. Важното е да знаем, че някои фактори са съвместими помежду си, а други – не.

– Искате да кажете...

– Искам да кажа, че когато всички тези фактори се смесят, някои от тях се разбират чудесно, а някои започват да се бият и съвсем не могат да се понасят. Ето защо внимаваме изключително много за кръвните групи, когато правим кръвопреливане. Трябва да сме сигурни, че преливаме най-подходящия тип кръв на нуждаещия се.

Елизабет замислено сбърчи чело:

– И тези, които се бият... несъвместимите... причиняват неприятности? Когато хората ще имат деца, искам да кажа... – Отново прибягна до старото ученическо правило: изяснявай си всичко, преди да минеш по-нататък.

– Само в някои случаи – отвърна Дорнбъргър. – Обикновено всичко минава нормално. Нека вземем за пример вас и вашия съпруг. Казахте, че той е с положителен Rh, нали?

– Точно така.

– Е добре, това означава, че неговата кръв съдържа една съставка, нека я наречем главно „Д“. А вие нямате това главно „Д“, защото сте с отрицателен.

Елизабет бавно кимна: отрицателен означава, че липсва главно „Д“. После прибягна до един свой стар трик, с чиято помощ бързо запаметяваше, и веднага състави мнемониката си:

„Ако нямаш главно «Д»,
имаш минус на кръвта.“

Откри, че Дорнбъргър я наблюдава.

– Толкова интересно разказвате! – възкликна тя. – Никой досега не ми е обяснявал нещата по този начин.

– Много добре. Сега да поговорим за вашето бебе. – Той махна с ръка по посока на добре очертаня й корем. – Още не знаем дали то е с положителен или отрицателен. С други думи, не знаем дали притежава главно „Д“.

– А ако го има? – Разтревожена, Елизабет за момент изостави умствената си игра. – Това означава ли, че неговата кръв ще се бие с моята?

– Подобна възможност винаги съществува – меко отвърна той, после се усмихна: – А сега ме слушайте внимателно.

Тя кимна и незабавно се съсредоточи.

– Кръвта на детето винаги е разделена от тази на майката – бавно и отчетливо започна той. – Но е възможно по време на бременността малки количества кръв от детето да преминат в майчиното

кръвообръщение. Това разбирате ли го?

– Да – кимна Елизабет.

– Много добре. Ако майката е с отрицателен, а бебето – с положителен, нашият стар познайник главното „Д“ може да проникне в кръвообръщението на майката като нежелан гост. Ясно ли е?

Елизабет отново кимна.

– Когато това стане – бавно продължи той, – кръвта на майката произвежда така наречените антитела. Тези антитела започват да се бият с главното „Д“ и в повечето случаи го побеждават.

– Тогава къде е проблемът? – учуди се Елизабет.

– Няма проблем... но за майката. Ако антителата, създадени от нейното кръвообръщение, за да се бият с главното „Д“, преминават през плацентата и попадат в кръвообръщението на детето, тогава вече може да говорим за проблем на детето. Понякога това се случва, въпреки че кръвта на майката и детето са надеждно разделени.

– Сега разбирам – бавно изрече Елизабет. – Искате да кажете, че антителата ще започнат борба с кръвта на детето и ще я унищожат.

Умът ѝ си представи ясно цялата картина.

Дорнбъргър я погледна със симпатия. „Умно момиче – помисли си той. – Нищо не изпуска.“

– Антителата могат да разрушат кръвта на детето или поне част от нея – отвърна той. – Ако им позволим, разбира се. Това състояние наричаме Erythroblastosis Foetalis.

– Но как можете да ги спрете?

– Не можем да ги спрем, когато вече са навлезли в детската кръв. Но можем да се борим с тях. Чрез кръвен тест установяваме наличието или липсата на антитела в организма на майката още на много ранен етап. Точно такава изследване ще направим и на вас – сега, както и в по-напреднал стадий на бременността.

– Как става това?

– Много сте любопитна – усмихна се гинекологът. – Не бих могъл да опиша лабораторния анализ. Във всеки случай съпругът ви знае повече от мен по този въпрос.

– Но какво друго се прави за бебето?

– Най-важното е да се осъществи обменно кръвопреливане – продължи търпеливо Дорнбъргър. – На детето да се прелее кръвта с най-необходимите за него съставки, и то веднага след раждането. Обикновено това е достатъчно. – Той умишлено пропусна да спомене, че често болното от еритробластоза дете се ражда мъртво и лекарите са принудени

да предизвикат изкуствено раждане няколко седмици преди крайния срок. Разговорът беше стигнал достатъчно далеч и Дорнбъргър реши да го приключи:

– Разказах ви всичко това, мисис Александър, защото имах чувство, че този фактор ви тормози и защото сте интелигентно момиче, а аз винаги предпочитам пациентките ми да знаят цялата истина, вместо част от нея.

Тя се усмихна. Допускаше, че наистина е интелигентна. Ако не друго, поне все още притежаваше стария си ученически навик да вниква в нещата и да ги запаметява. После веднага се упрекна: „Не бива да бъдеш самодоволна, тук става въпрос за бъдещото ти дете, а не за някакъв си изпит!“

Доктор Дорнбъргър продължи:

– Нека ви припомня най-важните неща. – Лицето му беше сериозно и той се наведе напред: – Първо: вашето бебе може изобщо да няма положителен Rh. Нито сега, нито по-късно. При такова развитие на нещата проблеми няма да има. Второ: вашият организъм може да приеме без всякаква съпротива наличието на главното „Д“ в кръвта на детето. И трето: ако детето има еритробластоза, шансовете му за лечение и възстановяване са изключително големи. – Той я погледна право в очите и запита: – Сега вече всичко е ясно, нали?

Елизабет сияеше. Бяха се отнесли с нея като с възрастен човек и от това се чувствуваше много добре.

– Мисля, че вие сте прекрасен човек, доктор Дорнбъргър!

Той смутено се пресегна за лулата си и бавно започна да я тъпче:

– Да. Понякога и аз се чувствувам като вас.

– Джо, може ли да поговорим?

Люси Грейнджър се беше отправила към патологията, когато мерна набитата фигура на Пирсън в коридора на приземния етаж.

Той се спря и я изчака.

– Проблеми ли имаш? – Както обикновено гласът му беше дрезгав и ръмжаш, но тя със задоволство отбеляза, че в тона му липсва недружелюбност. Надяваше се още дълго да запази имунитета си по отношение на спрехавия му нрав.

– Да, Джо. Искам да видиш една моя пациентка.

Той се мъчеше да запази неизменната си пура. Успя и доволно погледна разгорелия се край.

– За какво става въпрос?

– Една от нашите стажант-сестри. Вивиан Лобъртън. Познаваш ли

я?

Пирсън поклати глава, а Люси продължи:

– Този случай малко ме тревожи. Подозирам тумор на костта и вдругиден ще направя биопсия¹². Разбира се, пробата ще дойде при теб, но си помислих, че няма да е зле, ако прегледаш момичето.

– Добре. Къде е тя?

– Приех я в моето отделение за наблюдение – отвърна Люси. – На втория етаж. Можеш ли веднага?

– Защо не – кимна Пирсън.

Двамата прекосиха широкия входен вестибюл и се отправиха към асансьорите.

Молбата на Люси не беше нещо необичайно. В случаи, при които се допускаше наличието на злокачествен тумор, патологът беше този, който даваше окончателното заключение. При диагностиката на всеки тумор се вземат предвид много и често противоречиви фактори, а квалификацията на костните образувания беше една от най-трудните задачи за всеки патолог. Люси добре знаеше това. Често предварителното познаване на случая носеше голяма полза – патологът научаваше симптомите от устата на самия пациент, вземаше под внимание и мнението на рентгенолога. Всичко това му помагаше при поставянето на вярна диагноза.

На влизане в асансьора Пирсън се хвана за гърба и се намръщи, а Люси натисна бутона за втория етаж. Изчака затварянето на автоматичните врати и попита:

– Пак ли те мъчи?

– Човърка ме от време на време. – Той с усилие се изправи. – Май много вися над микроскопа.

Тя го погледна загрижено:

– Защо не дойдеш да те прегледам?

Старият дръпна от пурата и се ухили:

– Ще ти кажа. Твоите сметки не са ми по джоба!

Вратата се отвори и те слязоха на втория етаж. Тръгнаха по коридора и тя отговори:

– Ще минеш гратис... Колега си все пак.

Той я погледна с престорено изумление:

– Значи, не си като психиатрите?

– Не, не съм – засмя се тя. – Чух, че те изпращали сметка на всеки,

12. Малка операция за вземане проба от болни органи. – Б. пр.

та дори и на колегата си, който работи в същата стая!

– Вярно е – продължаваше да се усмихва Пирсън. Люси рядко го беше виждала в такова добро настроение. – Твърдят, че това било част от терапията.

– Стигнахме. – Тя отвори една врата и пропусна стария патолог пред себе си.

Стаята беше малка, само с две легла. Люси поздрави жената на първото от тях и се насочи към другото, на което лежеше Вивиан със списание в ръка.

– Вивиан, това е доктор Пирсън.

– Здравей, Вивиан – разсеяно поздрави Пирсън, докато поемаше болничния картон от ръцете на Люси Грейнджър.

– Добър ден, докторе – учтиво отвърна младото момиче.

Тя все още се чудеше защо я държат в тази стая.

Наистина, коляното я наболяваше от време на време, но болката беше епизодична и според нея съвсем не заслужаваше такова внимание. Но почивката прие с нескрито задоволство – програмата ѝ в курса беше пренатоварена и много я изморяваше. Майк току-що ѝ се беше обадил. Изглежда, това, което чу, го разтревожи и той обеща да прескочи при първа възможност.

Люси дръпна завесата между двете легла, а Пирсън каза:

– Искам да видя и двете колена.

Вивиан отметна чаршафа и повдигна полата на леглата си нощница. Пирсън остави картоната и се наведе над нея. Люси наблюдаваше как късите му космати пръсти внимателно опипваха краката на момичето и се позачуди. Тези движения бяха неестествено нежни и внимателни за човек, който беше известен с грубостта си. В един момент Вивиан леко изохка и Пирсън вдигна глава:

– Тук боли ли?

Момичето кимна.

– От това, което е записала доктор Грейнджър, разбирам, че си ударила коляното преди около пет месеца.

– Да, докторе. Бях забравила за това. Ударих се в дъното на един плувен басейн. Твърде дълбоко се бях гмурнала.

– Тогава много ли те боля?

– О, да, докторе. Много! Но после болката стихна и аз я забравих. Поне доскоро...

– Добре, Вивиан. – Той махна на Люси и тя покри краката на момичето с чаршафа.

– Рентгенови снимки? – Въпросът му беше предназначен за лекарката.

– Ето ги. – Люси извади голям жълт плик. – Два комплекта. Първият не показва нищо, а на втория забулихме изображението на мускулите и тогава се видя малката деформация на костта.

Вивиан слушаше с интерес. Изпитваше нещо като гордост, че е обект на такова внимание.

Пирсън и Люси се приближиха до прозореца и патологът повдигна негативите срещу светлината. Люси му посочи нещо на единия от тях.

– Ето тук... Виждаш ли я?

– М-даа – проточи старият, после изръмжа: – Бой на негри в тъмна нощ! – Върна снимките на Люси и попита: – Какво е мнението на рентгенолога?

– Ралф Бел потвърди наличието на деформация – отвърна Люси. – Но не може да се произнесе. Съгласен е с моето предложение за биопсия.

Пирсън отново се извърна към леглото:

– Знаеш ли какво е биопсия, Вивиан?

– Имам някаква идея. – Тя се поколеба: – Всъщност само съм чувала тази дума.

– Още не сте стигнали дотам, а?

Тя поклати глава.

– Доктор Грейнджър ще извади едно малко парченце тъкан от коляното ти – обясни старият патолог. – Точно от мястото, което те боли. После ще ми го изпрати долу и аз ще го изследвам.

– И от това ще можете да кажете какво ми е?

– В повечето случаи успявам. – Той тръгна да излиза, после се сети за нещо и се върна: – Спортуваш ли много?

– О, да, докторе! Тенис, плуване, ски. – Тя помълча, после добави: – Страшно много обичам да яздя. В Орегон често яздох...

– Орегон ли? – Той изглеждаше замислен, думите сякаш случайно излязоха от устата му. Обърна се и каза: – Това е всичко засега. Довиждане, Вивиан.

Люси й се усмихна и започна да събира пръснатите снимки.

– По-късно пак ще намина.

Вратата се затвори след тях, а през тялото на Вивиан внезапно премина смразяващата вълна на страха.

В края на коридора Люси проговори:

– Какво е мнението ти, Джо?

– Може би е костен тумор – замислено отвърна той.

– Злокачествен?

– Възможно е.

Спряха пред вратата на асансьора и Люси замислено промълви:

– Ако се окаже злокачествен, ще трябва да ампутирам целия крак...

– Да... – кимна Пирсън. – И аз това си помислих. В този миг изглеждаше ужасно състарен.

Турбовитловият „Висконт“ меко легна по посока на вятъра и започна да се снижава. Със спуснати колесници и въздушни спирачки той се насочи към писта номер едно на общинското летище в Бърлингтън. Като наблюдаваше приближаването му от остъкления мецанин, разположен под кулата на летището, доктор Кент О'Донъл си помисли колко много общи черти съществуват между авиацията и медицината. И двете бяха рожби на науката; и двете променяха света и бързо разрушаваха старите представи за него; и двете се стремяха към неизвестностите, които криеше бъдещето. Имаха и други общи черти. Съвременната авиация например трудно вървеше в крак със собствените си открития и нововъведения – спомни си думите на негов познат авиоконструктор който казваше: „Всеки самолет във въздуха е вече остарял.“

О'Донъл закри очите си с длан от яркото лятно слънце и си помисли: точно така е и с медицината. Болниците, клиниките и самите лекари не могат да вървят в крак с новото. Независимо от усилията им експериментирането и развитието на новата техника ги изпреварват понякога с години. Днес хората продължават да умират независимо от факта, че лекарството, което ще ги спаси, е вече създадено и дори някъде използвано. Популяризирането и приемането на новите открития изисква време. Това с особена сила важи за хирургията. Отделен специалист или група хирурзи могат да изобретят нова техника за спасяване на човешкия живот. Но преди тази техника да се превърне в масова практика, тя трябва да бъде усвоена, специалистите трябва да предават опита си един на друг. Понякога това е твърде продължителен процес. Сърдечната хирургия например е вече широко разпространена и достъпна за всички. Но дълго време преди това само шепа хирурзи са били квалифицирани в тази област.

Новостите винаги са свързани с въпроса: добро и разумно ли е това, което правим? Защото не всяка промяна означава прогрес. В теорията на медицината нерядко се тръгва по лъжлива следа, създават се противоречещи на фактите системи, поривите и маниите на отделни индивиди често подлъгват десетки и стотици техни последователи. Понякога е трудно да се държи златната среда. В „Три общини“ добри специалисти съществуват и в двата лагера – както в този на консерваторите, така и в онзи на напредничавите. И за човек в положението на О'Донъл никак не

е лесно да определя кога и в кой момент да се присъедини към едните или към другите.

Мислите му бяха прекъснати от оглушителния рев на приземилия се „Висконт“, който трмаво се приближаваше. О'Донъл изчака заглъхването на моторите. Щом зърна фигурата на доктор Колман сред тълпата слизащи пътници, той веднага се отправи към голямата зала на долния етаж, за да посрещне новия заместник-завеждащ на болничната патология.

Дейвид Колман с изненада забеляза високия и загорял от слънцето главен хирург, който го очакваше с протегната ръка малко настрани от тълпата посрещачи.

– Радвам се да ви видя – каза О'Донъл. – Джо Пирсън не можа да се освободи, пък решихме, че все някой трябва да ви каже „добре дошъл“. – Главният хирург естествено премълча факта, че Джо Пирсън категорично беше отказал да се занимава с посрещане, а поради отсъствието на Томасели от града той беше единственият човек в болницата, който би могъл да го направи.

Тръгнаха към изхода на горещото и шумно помещение. Колман любопитно се оглеждаше и О'Донъл усети, че младият човек иска да се ориентира в обстановката колкото е възможно по-бързо. „Може би това е навик – помисли си О'Донъл. – При това добър.“ Крадешком разглеждаше новия си колега. Въпреки тричасовия полет габардиненият му костюм беше без нито една гънка. Добре подстриганата му коса беше сре-сана и пригладена, а лицето – свежо избърснато. Не носеше шапка и това го правеше да изглежда по-млад от своите тридесет и една години. Беше висок почти колкото О'Донъл, но малко по-слаб. Чертите му бяха правилни, а лицето – продълговато, с волева брадичка. Носеше малко куфарче, което му придаваше професионална тежест. „Типичен млад учен“ – помисли си О'Донъл. Поведе го към багажното, където електрокарът вече беше докарал куфарите от последния полет. Двата се смесиха с тълпата нетърпеливи пътници.

– Това е онази част от пътуването със самолет, която най-малко харесвам – опита се да завърже разговор О'Донъл.

Колман само кимна леко и се усмихна. Сдържан човек, помисли си О'Донъл, после погледна стоманеносивите му очи и се запита какво ли се крие зад непроницаемия им израз.

Колман се беше изправил неподвижно сред тълпата и бавно се оглеждаше. Като по команда към него веднага се втурна един носач, пре-небрегвайки подвикванията на останалите пътници.

Десет минути по-късно О'Донъл измъкна своя „Буик“ от задръстения с коли паркинг на летището и двамата поеха към града.

– Настанихме ви в хотел „Рузвелт“ – каза той. – Удобен колкото всеки друг, но тих и спокоен. Мисля, че нашият администратор ви е писал какво е положението с квартирите.

– Да, писа ми – проговори Колман. – Ще ми се да разреши този въпрос в най-скоро време.

– Няма да срещнете затруднения – отвърна О'Донъл, после добави: – Може би, ще имате нужда от ден-два да се настаните, да се поогледате...

– Не, благодаря. Мисля да започна работа утре сутринта – учтиво, но твърдо отвърна младият лекар.

Това е човек, който първо обмисля, а после говори, помисли си О'Донъл. И едва ли лесно променя веднъж взетото решение. О'Донъл се хвана, че започва да прави догадки относно бъдещата съвместна работа на Джо Пирсън и Дейвид Колман. На пръв поглед стълкновението на характерите им изглеждаше неизбежно. Но човек никога не може да бъде сигурен при подобни ситуации. Болничната обстановка влияе на хората по странен начин – понякога коренно противоположните характери така си пасват, че се сприятеляват за цял живот.

Дейвид Колман с интерес заглежда покрайнините на Бърлингтън, в които вече навлизаха. Усети, че се вълнува от това, което му предстои в този град. Това състояние беше необичайно за него – обикновено приемаше нещата такива, каквито са, особено в случаите, когато всичко е обмислено предварително. Но това в края на краищата беше първото му назначение в голямо болнично заведение. „Няма нищо срамно в някои съвсем обикновени човешки чувства, приятелю“ – каза си той. Скрито се усмихна на интуитивната си вътрешна самокритика – старите навици трудно се променят.

После се запита какво ли представлява седналият до него О'Донъл. Всичко, което беше слушал за главния хирург на „Три общини“, беше добро. Но защо ли лекар с неговите качества е избрал място като Бърлингтън? Дали и неговите мотиви са били сложно преплетени, или имаше някаква друга причина? Може би просто му харесва тук. Сигурно има и хора, които не изпитват никакво колебание в избора си.

О'Донъл се изнесе вляво, за да задмине един трактор с ремарке, после продължи:

– Бих искал да спра вниманието ви на някои неща, ако разрешите...

– Моля – учтиво отвърна Колман.

– През последните няколко години в „Три общини“ се правят някои основни промени. – Хирургът внимателно подбираше думите си. – Хари Томасели ми каза, че вече сте запознат с някои от тях, както и с бъдещите ни планове.

– Точно така – усмихна се Колман.

О'Донъл натисна клаксона и колата пред тях се прибра в дясното платно.

– Самият факт, че сте тук, е вече една голяма промяна. А предполагам, че и вие самият ще искате да промените някои неща в ежедневието си работа...

Впечатленията на Колман от неотдавнашното му кратко посещение в патологоанатомичното отделение още бяха пресни в съзнанието му.

– Да, сигурен съм, че ще искам да направя нещо – отговори той.

О'Донъл помълча, после пак поде:

– Когато можем, правим промените си без излишен шум. Зная, че понякога това не е възможно – аз самият не съм от тези, които жертвуват принципите си в името на спокойствието. – Той хвърли кос поглед към младежа до себе си. – Искам да сме наясно по този въпрос.

Колман мълчаливо кимна, а О'Донъл продължи:

– Но въпреки всичко съветът ми е да действувате кротко, когато това е възможно – усмихна се той. – Постъпвайте, както считате за необходимо, но пестете барута за големите сражения.

– Ясно – хладно отвърна Колман. Не беше сигурен какво точно се опитваха да му внушат – все още не познаваше добре О'Донъл. Дали впечатленията му от този човек не бяха погрешни? Не беше ли той в крайна сметка само един любител на спокойствието? Ако е така, скоро ще открият, че изборът им е паднал върху неподходящ човек. Дейвид Колман си отбеляза наум да не предплаща наема на бъдещото си жилище за дълъг период от време.

О'Донъл от своя страна се питаше дали не сгреша с този разговор. Бяха имали късмет да ангажират човек като този Колман и той съвсем не желаше да го разочарова още в началото. Но през цялото време си мислеше за Джо Пирсън и влиянието му върху Юстас Суейн. Искаше му се да бъде и лоялен спрямо Ордън Браун – доколкото може. Добре помнеше как председателят на съвета го беше подкрепил в миналото. Знаеше, че Браун иска да получи на всяка цена обещаните от стария богатш 250 хиляди долара, без които строителството на новото болнично крило би било невъзможно. А това означаваше специално отношение към Джо Пирсън и О'Донъл беше решил да му го осигури – в рамките

на определени граници, разбира се.

Но къде свършваше политиката и къде започваше отговорността му на практикуващ лекар? Този въпрос го тревожеше и той добре знаеше, че все някой ден ще му се наложи да постави ясна разграничителна черта. Не играеше ли той самият на политика в този момент? Май че да. Защото, ако не беше така, той едва ли би говорил с доктор Колман по този начин. Властта покварява, горчиво си помисли той. Никой не може да избегне това независимо от принципиалността си.

Запита се дали не е по-добре да продължи разговора, да се опита да спечели доверието на младия лекар. Но реши, че е по-добре да замълчи. В края на краищата, Колман е съвсем нов тук и О'Донъл чувствуваше, че не е успял да преодолее преградата на тези хладни сиви очи.

Вече навлизаха в центъра на града. Улиците на Бърлингтън бяха прашни и напечени от лятното слънце, асфалтът се беше размекнал и от него лъхаше непоносима жега. Паркираха пред главния вход на хотел „Рузвелт“. Един носач отвори вратата и започна да събира багажа от задната седалка.

– Искате ли да дойда с вас? – попита О'Донъл, – Да се уверя, че всичко е наред?

– Не е необходимо – отвърна младият лекар, докато слизаше от колата. Още един любезен, но твърд отказ.

– Добре. – О'Донъл се наведе през седалката. – Утре ви очакваме. Всичко хубаво.

– Благодаря.

Портиерът затвори вратите и О'Донъл плавно насочи колата към оживения булевард. Погледна часовника си. Беше два следобед. Реши да наминае към градския си кабинет, а след това да се върне в болницата.

Седнала на облечената в кожа скамейка до вратата на лабораторията за недиспансеризирани пациенти, Елизабет Алегзандър се чудеше защо стените на болничните коридори са боядисани в две разновидности на кафявия цвят, вместо в нещо по-светло и по-весело. И без това тази част на болницата беше по-мрачна от останалите. Малко жълто или светлозелено би освежило обстановката.

Откакто се помнеше, Елизабет харесваше ярките цветове. Още помнеше първите пердета, които собственооръчно окачи в детската си стая – тъмносиня басма с щамповани върху нея звезди и луни. Не знаеше дали сега би я харесала, но тогава ѝ се струваше чудесна. Спомняше

си как дълго се рови из магазина на приземния етаж, докато открие всичко необходимо – подходящ прът, метални кукички, винтове, отвертки. Баща ѝ все не намираще стоката, която му искаха купувачите – нямаше навика да подрежда нещата и всичко беше струпано накуп.

Беше шила своите пердета около две години преди смъртта на баща си, още живееше в Ню Ричмънд, Индиана. Или може би три... Вече не беше сигурна. Времето лети толкова бързо! С положителност знаеше, че с Джон се срещнаха шест месеца преди смъртта на баща ѝ. Запознаването им от части се дължеше именно на цветовете. Той беше във ваканция и беше дошъл да си купи червена боя от магазина. По същото време Елизабет помагаше на баща си и по цял ден стоеше зад щанда. Тя бързо го разубеди и вместо червена, му продаде зелена боя. Или може би беше обратното? Вече не помнеше подробностите.

Но помнеше, че начаса се влюби в този младеж. Може би му беше предложила друга боя само и само да го задържи още малко. Оттогава насам те никога не бяха изпитвали съмнение във взаимността на чувствата си. Бяха неразделни цели шест години, но се ожениха чак след като завършиха гимназия и Джон постъпи в колежа. Колкото и странно да звучи, никой не се противопостави на брака им, макар че и двамата бяха без средства. (В колежа Джон получаваше стипендия.) Всички близки и познати приеха женитбата им като нещо естествено и закономерно.

Хората може би смятаха, че не им е било лесно през първата година на брака, но Джон и Елизабет бяха безкрайно щастливи. Предната година Елизабет беше постъпила във вечерно училище за секретарки, а след като завърши, се премести в Индианополис при Джон. Започна работа като стенографка и заплатата ѝ стигаше за двамата.

През тази година те надълго и нашироко обсъждаха бъдещето на Джон. Не бяха сигурни дали да кандидатства в Медицинския факултет, или да се задоволи с по-краткото обучение за медицински лаборант. Елизабет настояваше за института, макар и да знаеше, че ще трябва да работи още няколко години, преди Джон да започне да печели. Той обаче се колебаеше. Винаги беше искал да следва медицина, бележките му от колежа бяха добри и можеше да кандидатства. От друга страна обаче, чувствуваше, че трябва да започне работа и да издържа семейството си. Нали той беше мъжът.

После откриха, че Елизабет е бременна, и това реши въпроса. Въпреки нейните протести той се записа в школата за медицински лаборант и двамата се преместиха в Чикаго.

Там се роди дъщеричката им, която кръстиха Памела. Четири

седмици по-късно детето почина от бронхит и Елизабет рухна въпреки цялата си психическа стабилност и здрав разум. За нея светът престана да съществува. Джон правеше всичко, което беше по силите му, беше мил и грижовен, но като че ли напразно.

Един ден тя се махна и замина при майка си в Ню Ричмънд. Но само след седмица ѝ домъчня за Джон и бързо се върна в Чикаго. От този момент започна бавно, но сигурно да се възстановява. Шест седмици преди дипломирането на Джон откри, че отново е бременна, и от това се почувствува по-добре. Възвърна предишната си жизненост и мисълта за детето в утробата ѝ я вълнуваше приятно.

В Бърлингтън намериха малък, но много приятен апартамент на приличен наем. С малкото спестявания, които имаха, изплатиха по-голямата част от сумата за мебелите, а останалите вноски щяха да заделят от заплатата на Джон. „Всичко се нарежда отлично – помисли си Елизабет. – Само да не бяха тези ужасни, боядисани в кафяво стени!“

Вратата на лабораторията се отвори и оттам излезе пациентката преди Елизабет. След нея се появи лаборантка в бяла престилка.

– Мисис Алегзандър?

– Аз съм – изправи се Елизабет.

– Заповядайте.

Вътре лаборантката любезно ѝ посочи стол:

– Седнете, мисис Алегзандър. Бързо ще свършим.

– Благодаря.

Лаборантката хвърли поглед върху попълнения от доктор Дорнбъргър формуляр:

– Rh-фактор и кръвна група. Моля, сложете ръката си тук и стиснете юмрук.

Хвана я за китката, дезинфекцира мястото и внимателно затегна гумения турникет. Избра спринцовка от подноса до себе си и разкъса пликчето на стерилната игла. После бързо напипа най-удобната вена и сръчно вкара иглата. Изтегли колкото кръв беше необходимо и затисна мястото с парченце марля. Цялата процедура свърши за по-малко от петнадесет секунди.

– Като гледам, не ви е за пръв път – пошегува се Елизабет.

– Нито за последен – усмихна се момичето.

Елизабет видя как тя надписа една празна епруветка и преля вътре взетата кръв. Сложи я на подноса и каза:

– Това е всичко.

– И какво ще стане сега? – Елизабет посочи пълната епруветка.

– Ще я изпратим в серологичната лаборатория. Там някой от наши- те лаборанти ще извърши необходимите изследвания.

„Може би това ще бъде Джон“ – помисли си Елизабет.

Самотен и угрижен, Майк Седънс седеше в определената за практи- кантите всекидневна. Ако само преди месец някой му беше казал, че толкова ще се притеснява за момиче, което едва познава, той щеше да го сметне за смахнат. Но от момента, в който прочете картона на Вивиан, окачен в стаята на дежурните сестри, загуби всякакво спокойствие. През изминалата нощ почти не спа. Пред очите му непрекъснато изплуваха думите, написани с почерка на Люси Грейнджър: „Вивиан Лобъртън – съмнение за остеогенна саркома¹³ – да се подготви за биопсия.“

В деня, в който я видя за пръв път – деня на аутопсията, – той я въз- прие просто като една хубавичка стажантка. Дори и при втората им сре- ща (преди случката в парка) продължаваше да си мисли за нея единстве- но като за интересно и възбуждащо желанията му момиче. Майк Седънс никога не се беше заблуждавал относно собствените си намерения и действия. Не го направи и сега.

За пръв път в своя живот той беше истински и силно влюбен. И из- мъчван от ужасен, вледеняващ страх.

Когато онази нощ ѝ каза, че иска да се ожени за нея, той не беше имал време да помисли върху смисъла на собствените си думи. Дотога- ва винаги си беше казал, че за брак и дума не може да става, преди да си създаде име, да улегне и да обезпечи бъдещето си от финансова глед- на точка. Но в мига, в който изрече онези думи, той разбра, че те са исти- на. Оттогава си ги беше повтарял наум стотици пъти, но нито веднъж не му хрумна да ги промени.

После се случи това ужасно нещо.

За разлика от Вивиан, която смяташе, че малката подутинка под ко- ляното ѝ е дреболия, която скоро ще бъде излекувана и забравена, Майк Седънс добре разбираше смисъла на фразата „сомнение за остеогенна саркома“. Ако диагнозата се потвърди, значи в тялото на Вивиан се раз-вива твърде опасен тумор, чиито злокачествени клетки могат да се раз-пространят или вече са се разпространили навсякъде. Знаеше, че ако не се прибегне до незабавна операция, едва ли ще живее повече от година. А операцията представляваше ампутация на крака с надеждата, че смър- тоносните клетки все още не са се разнесли твърде далеч от огнището.

13. Злокачествено костно образуване. – Б. пр.

Но и в тези случаи шансовете на остеогенните пациенти не бяха големи – след хирургическата намеса оцеляват едва около двадесет на сто от тях. Другите постепенно влошават състоянието си и в много случаи изкарват само няколко месеца след операцията.

Но това не можеше, не трябваше да бъде остеогенна саркома! Можеше спокойно да бъде някой напълно безвреден малък тумор на костта! В подобни случаи шансовете са петдесет на петдесет. Ези или тура! Майк Седънс се изпоти при мисълта за биопсията, от чийто резултат зависи целият му бъдещ живот, животът на Вивиан! По едно време мислеше да отиде и да разкаже всичко на Люси, но после се отказа. Като обикновен и незаинтересован лекар щеше да научи повече, много повече. Покаже ли личен интерес, веднага ще изгуби повечето си източници на информация. Другите ще внимават в думите си, ще го шадят. Той не искаше това. Искаше да знае истината!

Не беше лесно да прикрива тревогата си от Вивиан. Предната вечер беше при нея и тя веднага забеляза помръкналото му настроение. Бяха сами, тъй като съседката ѝ по стая беше изписана преди няколко дни. Тя хрупаше гроздето, което ѝ беше занесъл, и закачливо говореше:

– Зная какво те мъчи! Страх те е, че се върза, и сега няма да можеш да прескачаш от легло в легло!

– Никога не съм скачал от легло в легло – опита се да влезе в тона ѝ той. – Не мисли, че това е толкова лесно! Жива мъка си е!

– Но при мен не се измъчи кой знае колко, нали?

– С теб беше друго. Просто трябваше да стане!

– Да, зная – За миг стана сериозна, после отново се върна към закачливия си тон: – Но във всеки случай няма да се измъкнете, доктор Майкъл Седънс! Нямам никакво намерение да разхлабвам примката!

Той я целуна, а прегръдката му донесе ново, неизпитвано досега чувство на пълнота. Тя завря нослето си във врата му и продължи да мърмори: – И още нещо, докторе... Пазете се от младите стажантки! Те нямат задръжки!

– Така ли? – Той я отдалечи от себе си и с престорено безгрижие попита: – А нямаше ли кой да ми каже това по-рано?

Беше облечена в тънка синя нощница с голямо деколте. Под нея можеше да се види тънък найлонов комбинезон в същия цвят. Останал без дъх, той изведнъж почувствува, просто физически усети невероятната ѝ свежест и красота.

Вивиан погледна към затворената врата:

– Тази вечер сестрите са ужасно заети, сами ми го казаха. Най-

малко още час никой няма да си покаже носа насам...

За момент Майк се вцепени, после избухна в луд смях:

– Искаш да кажеш тук?!... Сега?!

– Защо не?

– Ако някой влезе, аз моментално изхвърквам от болницата!

– Онази вечер не беше толкова притеснен – тихо отвърна тя и докосна лицето му. Той импулсивно се наведе и я целуна по шията. Устните му слязоха по-надолу и той усети как дишането ѝ изведнъж се учести, а пръстите ѝ се впиха в рамото му.

За момент се почувствува силно изкушен, но после благоразумието надделя. Обгърна я с ръце и нежно прошепна:

– Когато всичко това свърши, ще бъдем наистина сами, скъпа! Ще разполагаме с много време!

Това беше вчера.

А днес, точно в този миг може би, Люси Грейнджър ѝ правеше биопсия. Майк Седънс погледна часовника си. Два и половина. Ако програмата на операционната се спазваше стриктно, значи, вече са започнали. А ако патологията работи бързо, резултатът може да бъде известен още утре. С усещането, че губи реална представа за действителността, Майк Седънс започна да се моли:

– Господи! Моля те, господи! Нека бъде доброкачествен!

– Готови сме, Люси. Чакаме теб – кимна анестезиологът.

Доктор Люси Грейнджър се доближи до операционната маса. Беше с гумени ръкавици, маска и зелен хирургически халат. Усмихна се на Вивиан и ободрително каза:

– Няма да трае дълго и няма да усетиш нищо.

И Вивиан се опита да ѝ се усмихне, но не успя. Знаеше, че това се дължи на успокоителните, които ѝ бяха дали, а вкараната в гръбначния ѝ стълб упойка беше направила долната половина на тялото ѝ напълно безчувствена.

Люси кимна на практиканта, който ѝ асистираше. Той по-вдигна левия крак на Вивиан и тя започна да отстранява превръзките около коляното. Още сутринта кракът беше измит, избръснат и намазан със специална антисептична паста. Сега Люси повтори цялата тази процедура, но стерилните превръзки постави под и над коляното.

От другата страна на масата една сестра държеше в ръце нагънат зелен чаршаф. Люси пое единия му край и двете заедно го разгърнаха

върху тялото на Вивиан. Кръглата дупка в средата на чаршафа попадна точно върху голото коляно. Анестезиологът закрепил горния му край на металната рамка над главата на момичето, скривайки от погледа ѝ цялата операция.

– Стойте спокойно, мис Лобъртън – каза ѝ той. – Цялата работа прилича на вадене на зъб, само дето е далеч полека.

– Скалпел, моля. – Люси протегнала ръка и сестрата поставила в нея дръжката на острия нож. Първият разрез направил с широката част на острието – малко под коляното. Изтегли ножа към себе си и кръвта бликнала от 4-сантиметровата рана.

– Кохер¹⁴. – Сестрата беше готова и Люси бързо спря двете малки струйки. – Бихте ли ги завързали? – Тя се отдръпнала и направил място на асистента, който сръчно поставил тампони около двете щипки.

– Ще продължим с разрез на периоста¹⁵. – Асистентът кимнал и Люси доближи скалпела до дебелата влакнеста тъкан над костта. Новият разрез беше направен с едно-единствено рязко движение.

– Готови за осцилатора¹⁶. – Сестрата веднага ѝ подаде малката машинка, а колежката ѝ внимаваше кабелът да не се докосва до масата.

Люси продължил да обяснява на младия практикант:

– Ще изрежем триъгълна проба. Не повече от сантиметър и половина – два. – Тя хвърли поглед към рентгеновите снимки, които бяха поставени на осветен екран в дъното на залата. – Разбира се, трябва да сме сигурни, че вземаме пробата именно от тумора, а не от здравата тъкан около него.

Включил машинката и я доближил до розовата кост. Мек, хрущящ звук изпълнил помещението. След няколко секунди отдръпнал осцилатора, изключил го и го подаде на сестрата.

– Мисля, че е достатъчно. Пинсети!

Безкрайно внимателно измъкнал отрязаната костна частица и я пунал в пълния с безцветна течност буркан, който ѝ поднесел сестрата. Оттук материалът – надписан и придружен от съответното хирургическо предписание – щеше да замине за патологията.

– Добре ли се чувствувате? – обърнал се анестезиологът към Вивиан.

Тя кимнала, а той продължил:

– След малко всичко ще свърши. Пробата е взета, остава да зашият

14. Специален кръвоспиращ инструмент, щипка. – Б. пр.

15. Плътна влакнеста тъкан, обвиваваща костите на крайниците. – Б. пр.

16. Електрически нож с особена форма, чрез който се изрязват проби от труднодостъпни места на тялото. – Б. пр.

коляното ви.

На масата Люси вече беше започнала да зашива периоста, използвайки непрекъснат шев. „Колко ще е добре, ако с това се свърши всичко“ – помисли си тя. Знаеше обаче, че току-що извършеното беше само едно проучване. Оттук нататък всичко ще зависи от присъдата на Джо Пирсън.

Мисълта за Джо ѝ припомни за новината, която Кент О'Донъл донесе сутринта: днес в Бърлингтън трябваше да пристигне новият патолог, помощникът на Пирсън. Искрено се надяваше, че този човек ще съумее да се сработи с шефа на отделението в името на общото благо.

Люси уважаваше усилията на главния хирург да подобри работата в болницата без големи катаклизми, но от лични наблюдения знаеше, че той никога няма да заобиколи проблемите, които трябва да се посрещнат открито. Ето пак, отбеляза тя. Пак мисли за Кент О'Донъл! Странно, или не, но напоследък мислите ѝ непрекъснато се въртяха около него. За това може би спомагаше и общата им месторабота – малко бяха дните, в които не се срещаха поне веднъж на етаж или из операционните. Люси вече се питаше кога ли ще дойде следващата му покана за вечеря. Помисли си, че може би ще е по-добре да не я чака, а да организира малка вечеря в собствения си апартамент. Отдавна искаше да покани на гости няколко души, а между тях спокойно можеше да бъде и Кент О'Донъл.

Отстъпи назад и даде възможност на практиканта да зашие сам подкожната тъкан.

– Използвай отделни шевове – каза му тя. – Три ще бъдат достатъчни.

Внимателно наблюдаваше бавните му, но точни движения. Добре знаеше, че някои от хирурзите в „Три общини“ не дават почти никаква работа на асистиращите им практиканти. Не беше от тях, понеже добре помнеше безкрайните часове, през които бездействуваше край масата в операционната и си мечтаеше да ѝ позволят да направи поне един шев.

Това беше при престоя ѝ в Монреал, преди повече от тринадесет години. Беше постъпила като стажант-хирург в болницата „Монреал Дженеръл“, а след като стажът ѝ изтече, остана, за да специализира ортопедия. Често си мислеше, че всеки лекар, който имаше желание да специализира, малко или много предоставя избора си на шанса. Много зависеше и от това кой с какви случаи се сблъсква по време на стажа си. Тя самата дълго не можеше да избере подходяща специализация. В подготвителните курсове, а след това и в Медицинската академия на Торонто интересът ѝ скачаше от една област на друга. Дори и след като

постъпи в монреалската болница, не беше решила дали да специализира, или да се отдаде на обща практика. Точно тогава шансът я събра с една изключителна личност. Стана асистент на хирурга, когото всички в болницата наричаха Стария кокал поради интереса му към ортопедията.

Когато Люси се запозна с него, Стария кокал беше надхвърлил шестдесетте. Беше невероятна личност. Повечето големи болници с образователни програми имат своите „при-мадони“. Стария кокал беше обединил в себе си най-лошите навици и странни капризи на всички примадони, взети заедно. С еднаква бруталност обиждаше стажанти, сестри, пациенти и колеги. Да бъдеш в една операционна с него, беше истинско преживяване – ругаеше сестрите и асистентите си на език, който се говореше в пристанищните кръчми, а ако се случеше да му подадат не този инструмент, който бе поискал, той най-често го запрашаше по провинилата се сестра. Когато беше по-спокоен, просто го забиваше в стената.

Но въпреки всичко Стария кокал беше изключителен хирург. Занимаваше се с корекции на вродени костни деформации у децата с такъв успех, че името му бе известно в целия свят. До края на активната си дейност този човек не промени отношението си към хората – дори и с децата беше груб. Но кой знае защо, те рядко се страхуваха от него. Люси често се питаше дали пък детският инстинкт не е по-верен барометър от разума на възрастните.

Но именно влиянието на Стария кокал се оказа решително за професионалното и бъдеще. Когато на практика се запозна с огромните възможности на ортопедията, тя обикна тази специалност. Искаше ѝ се да постигне поне част от онова, което беше постигнал учителят ѝ. Трите години стаж под негово ръководство ѝ дадоха много. Копираше го във всичко освен в обноските. През цялото време и тя, подобно на всички останали, получаваше порядъчна порция ругатни, но в края на стажа с гордост забеляза, че броят им намалява.

Много време измина оттогава. Люси също постигна някои успехи. Колегите ѝ в Бърлингтън я считаха за най-добрия ортопед в района, а чакалнята ѝ винаги беше препълнена с пациенти. В Монреал се върна само веднъж – преди две години, за да изпрати Стария кокал до вечното му жилище. Хората разправяха, че дотогава градът не бил виждал по-грандиозно погребение на лекар. В църквата присъстваха всички, които поне по веднъж са били хулени от стария доктор.

Умът ѝ се върна в настоящето. Биопсията беше почти приключила. Стажантът вече шиеше кожата, като отново използваше отделни

шевовете. В момента довършваше последния. Люси погледна към стенния часовник над главата си. Точно три. Цялата процедура беше продължила тридесет минути.

В пет без седем минути в серологическата лаборатория влезе 15-годишният хлапак, който разнасяше дребни пратки из болничната сграда. Той си подсвиркваше с уста и въртеше задник, защото знаеше, че това дразни Банистър, с когото бяха в постоянна война. Както обикновено възрастният лаборант побърза да му се скара:

– За последен път ти казвам да престанеш с този адски шум!

– Радвам се, че е за последен – невъзмутимо отвърна хлапакът. – Да ти кажа право, твоето непрекъснато мърморене започна да ми действа на нервите! – Подсвирквайки, той вдигна таблата с кръвни проби, която носеше от поликлиниката. – Къде да оставя вашата кръв, господин Дракула?

Джон Алегзандър се усмихна, а Банистър невъзмутимо отговори:

– Много добре знаеш къде, умнико. – И махна с ръка по посока на рафтовете: – Някъде там.

– Слушам, капитане! – Хлапакът внимателно положи таблата на един от рафтовете и козирува. После отново завъртя задника си и тръгна към вратата, като тананикаше:

„О, искам дом, гдето вируси вилнеят,
гдето микроби и бактерии гъмжат...
Гдето кръвопиецът беснее,
а епруветките не спират да смърдят!“

Вратата хлопна и гласът му заглъхна в коридора.

Алегзандър прихна, а Банистър наставнически го посъветва:

– Няма да се смееш, когато е тук. Иначе нещата стават по-лоши.

Отиде към рафта, вдигна таблата с кръвните проби и хвърли небрежен поглед към придружителния документ. Изведнъж се спря:

– Ха! Тук има една проба от някоя си мисис Алегзандър... Да не е жена ти?

Алегзандър остави пипетката, с която работеше, и се приближи.

– Вероятно е тя. Доктор Дорнбъргър щеше да я праща на изследване. – Вдигна придружителния документ и добави: – Да, това е Елизабет.

– Тук пише кръвна група и реактивност – каза Банистър.

– Мисля, че доктор Дорнбъргър иска да бъде съвсем сигурен.

Елизабет има негативен Rh-фактор, а аз положителен.

– О, в повечето случаи това не е от значение – бащински и малко снизходително каза Банистър.

– Зная... Но човек иска да бъде съвсем сигурен, нали?

– Е, добре. Ето ти пробата. – Банистър извади епруветката с надпис „Александър, Е.“ и му я подаде. – Предполагам, че ще искаш сам да я обработиш.

– Да, стига да нямаш нищо против...

Банистър никога не протестираше, когато някой поиска да свърши негова работа:

– Не се притеснявай. – Хвърли поглед към часовника и добави: – Но днес няма да смогнеш – време е да си ходим. – Постави епруветката на мястото ѝ и подаде подноса на Александър: – По-добре прибери всичко това... Утре сутринта ще ги оправим.

Александър пое пробите и ги постави в хладилника на лабораторията. Затвори вратичката и замислено се спря:

– Карл, исках да те питам нещо.

Банистър вече разчистваше работното си място. Обичаше да напуска точно в пет.

– Казвай – отвърна той, без да извързва глава.

– Мисля си за реактивните проби, които правим тук...

– Какво по-точно?

Александър внимателно подбираше думите си. Още от първия си работен ден имаше чувството, че специализираното му образование предизвиква неприязън у хора като Банистър, и затова сега се опитваше да говори така, че да не го засегне:

– Забелязах, че правим само две такива проби – едната във физиологичен разтвор, а другата – в обогатен протеин...

– Е?

– Мислех си... не сме ли малко изостанали в това отношение?

Банистър беше привършил с разчистването. Заобиколи централната маса и се приближи с книжна салфетка в ръка:

– Предполагам, че ще ми обясниш какво имаш предвид...

Александър не обърна внимание на острата нотка в гласа му:

– Напоследък повечето лаборатории правят и една трета проба след физиологичния разтвор... по индиректния метод на Кумс.

– На кого?

– Кумс.

– Това пък какво е?

– Ама ти шегуваш ли се? – Още преди да изрече думите, Алегзандър разбра, че е направил тактическа грешка. Но не можеше да допусне, че съществува медицински лаборант, който да не знае какво е метод на Кумс!

– Я не се прави на много умен! – ядосано каза старият лаборант.

– Извинявай, Карл... – Младежът непохватно се опита да заглади неприятното впечатление. – Не исках да те обидя.

Банистър смачка книжната салфетка и я хвърли в кошчето:

– Но точно това направи! – Наведе се напред и от светлината на крушката над него голото му тебе блесна: – Видж какво, приятелче! Ще ти кажа нещо за твое добро! Още си зелен и не знаеш, че не всичко, на което са ви учили в училище, може да се приложи на практика!

– Но тук не става въпрос за суха теория, Карл. – Алегзандър се беше освободил от чувството си за неудобство: – Доказано е, че някои антитела в кръвта на бременната жена не могат да се открият нито във физиологичен разтвор, нито в обогатен протеин!

– И колко често се случва това? – небрежно запита Банистър, предварително сигурен в отговора.

– Много рядко наистина.

– Е, тогава?

– Независимо от това третата проба е важна! – Джон се опитваше да накара Банистър да го проумее. – Става много просто... Като свършиш с физиологичния разтвор, вземаш същата епруветка и...

– Дай да отложим урока за някой друг път – прекъсна го Банистър, който беше свалил престилката си и навличаше сакото си.

Алегзандър разбра, че е изгубил, но въпреки това продължи: – Не е кой знае каква работа. С удоволствие ще я върша сам. Нужен ни е само малко серум Кумс. Вярно, малко по-скъпичко става...

Попаднал на позната почва, Банистър вече знаеше отговора:

– Така ли? – саркастично проточи той. – Точно работа за Пирсън! Той много обича нещата, дето са „малко по-скъпички“!

– Но не разбираш ли, че иначе не е сигурно докрай? – В гласа на Алегзандър се промъкна нервна нотка. – С двете проби, които правим тук, ние можем да получим негативен резултат и въпреки това кръвта на майката да е опасна за детето! Така можем да убием някое новородено.

– Не е твоя работа да мислиш за това! – остро и почти грубо отвърна Банистър.

– Но...

– Никакво но! Пирсън не обича нововъведенията, особено когато са

свързани с допълнителни разходи! – Банистър се поколеба, после смекчи тона си. Беше пет без една минута и реши да приключи разговора, за да си тръгне навреме: – Ще ти дам един съвет, момче... Ние не сме лекари и не ни с работа да се правим на такива. Ние сме само лаборанти и вършим това, което ни наредят!

– Но това не означава, че не трябва да мисля, нали? – повиши глас Алегзандър. – Искам пробата на жена ми да бъде както трябва, и толкоз! Тебе може да не те интересува, но това бебе е много важно за нас!

На вратата възрастният лаборант се спря и изгледа Алегзандър. Чак сега проумя какво не му харесва в това момче – то просто беше размирник! А размирниците имат лошия навик да вкарват и околните в беля. По-добре да го остави сам да завре главата си в примката.

– Казах ти това, което мисля – добави той. – Ако не си доволен, можеш да отидеш при Пирсън и да му кажеш, че не одобряваш начина ни на работа тук.

Алегзандър го гледаше право в очите.

– Може би ще го направя – тихо отвърна той.

– Моля. – Устата на Банистър се изкриви в иронична усмивка. – Но помни, че съм те предупредил!

После хвърли последен поглед към часовника на стената и излезе. Джон Алегзандър остана сам в лабораторията.

12

Доктор Дейвид Колман спря пред главния вход на „Три общини“ и се огледа. Едва минаваше осем, но вече се чувствуваше, че денят ще бъде душен и зноен. По това време около болницата нямаше голямо оживление. Освен него наблизко се виждаха само още двама души – един санитар миеше пред главния вход с дълъг маркуч, а възрастна сестра забързано изтича от спрелия автобус. „Оживлението ще настъпи след около час“ – помисли си той.

Дейвид Колман огледа болничните постройки. „Строителите съвсем не могат да бъдат обвинени в разточителство“ – помисли си той. Стените на всички блокове бяха голи, без никаква украса. Еднообразие от гладки червени тухли, нарушавано единствено от редиците на квадратните прозорци. Вдясно от вратата паметна плоча от сив гранит гласеше: „Основите бяха положени от почитаемия кмет Хюго Стаутинг. Април 1918 г.“

„Какъв ли е бил този отдавна забравен местен големец“ – запита се Колман, докато изкачваше стълбите пред портала.

Карл Банистър подреждаше документите по бюрото на Пирсън, когато Дейвид Колман почука и влезе.

– Добро утро.

Старият лаборант изненадано вдигна глава. По това време почти никой не идваше в патологията. Повечето хора в болницата знаеха, че Джо Пирсън рядко се появява преди десет.

– Добро утро – отвърна малко навъсено той. Сутрин винаги му беше криво. – Доктор Пирсън ли търсите?

– Донякъде да. Всъщност аз от днес започвам работа тук. – Видя как другият се сепна и добави: – Казвам се доктор Колман.

Сякаш някой хвърли бомбичка в полога на кокошка – Банистър остави хартиите да се разпилеят и тичешком заобиколи бюрото. Голата му глава лъщеше:

– О, извинете ме, докторе! Не разбрах веднага... Знам за вашето назначение, но не предполагах, че толкова скоро...

– Доктор Пирсън ме очаква – спокойно каза Колман. – Впрочем той тук ли е?

Банистър изглеждаше объркан:

– О, за него още е рано! Ще се появи след около два часа. – Лицето

му се изкриви в подобие на мазна усмивка, зад която се четеше: „Зная, че и вие ще възприемете същото работно време, само да се поотракате!“

– Ясно.

Колман се огледа, а Банистър се сети, че е пропуснал да се представи.

– Между другото, докторе, аз съм Карл Банистър, старши лаборант. – Поколеба се, после с престомена сърдечност добави: – Често ще се виждаме. – По правило Банистър се придържаше към поведение на учтива сервилност с по-старшите от себе си.

– Да, и аз мисля така. – Колман не изглеждаше въодушевен, но все пак стисна ръката на Банистър, след което се огледа за закачалка. Носеше лек шлифер, тъй като според сутрешната прогноза за времето се очакваха гръмотевични бури в следобедните часове. Банистър отново се превърна в самата любезност:

– Моля, дайте ми дрехата си. – Измъкна отнякъде метална закачалка, нагласи внимателно шлифера върху нея и я постави на ръба на един от железните рафтове.

– Благодаря ви – каза Колман.

– За нищо, докторе. Искате ли да ви разведа из лабораториите?

Колман се поколеба. Може би е по-добре да изчака доктор Пирсън. Но, от друга страна, какво да прави още цели два часа? Така или иначе, отсега нататък лабораториите щяха да бъдат под негово ръководство, защо да не ги разгледа.

– Преди няколко седмици видях част от тях заедно с доктор Пирсън – каза той. – Но бих ги погледнал и с вас, ако не сте много зает.

– Тук винаги сме заети, докторе. Но ще се радвам да ви бъда в услуга. Всъщност това е удоволствие за мен. – Мислите на Банистър бяха прекалено лесни за разгадаване.

– Оттук, моля. – Лаборантът отвори вратата на серологията и се отдръпна. Джон Алегзандър вдигна глава от центрофугата, в която токущо беше вкарал поредната кръвна проба. Не беше виждал Банистър от предната вечер.

– Докторе, това е Джон Алегзандър. Отскоро е при нас. – Карл Банистър започна да се вживява в ролята си на гид. – Пресен-пресен от школата за лаборанти... Нали така, Джон?

– Щом казваш... – Алегзандър не искаше да бъде неучтив, въпреки че добре усети предизвикателството в думите на другия.

Колман се приближи и протегна ръка:

– Името ми е Дейвид Колман.

Джон Алегзандър пое ръката му и с нескрит интерес запита:

– Значи, вие сте новият патолог?

– Аз съм. – Погледът на лекаря обходи помещението. Онова, което беше забелязал по време на краткото си предишно посещение, се потвърждаваше – тази лаборатория се нуждаеше от основни промени.

– Разглеждайте, докторе – свойски се намеси Банистър. – Всичко е на ваше разположение.

– Благодаря – кимна Колман и се обърна към Алегзандър: – Над какво работите?

– Кръвни тестове. – Младежът посочи центрофугата и добави: – По една случайност онзи там е от пробата на жена ми.

– Така ли? – „Този млад лаборант е далеч по-симпатичен – помисли си Колман. – Поне на външен вид.“ – Кога ще ражда съпругата ви?

– След четири месеца и малко, докторе. – Алегзандър балансира центрофугата и я включи, после се пресегна и нагласи времеизмервателя.

„Сръчно работи този младеж“ – отбеляза Колман, впечатлен от бързите му икономични движения.

– А вие женен ли сте, докторе? – любезно запита Алегзандър.

– Не – поклати глава Колман.

Лаборантът понечи да попита още нещо, но замълча.

– Искахте да ме питате нещо?

За момент настъпи тишина, после Джон Алегзандър се реши:

– Да, докторе.

Ще разкажа всичко, помисли си той, пък нека после си имам неприятности След снощната разправа с Банистър беше решил да не повдига повече никакви въпроси. Добре помнеше как Пирсън се бе отнесъл към първото му предложение. Но този нов лекар изглеждаше друг. Дори и да му каже, че греша, едва ли ще му направи скандал. Пое дъх и започна:

– Става въпрос за кръвните тестове, които правим тук.

Банистър, който до този момент мълчеше и само местеше погледа си от единия на другия, гневно се намеси с явното намерение да постави младежа на мястото му:

– Виж какво! Недей да започваш снощната разправа отново!

– За какво става дума? – любопитно попита Колман.

Банистър не обърна внимание на въпроса му, а продължи да хока Алегзандър:

– Не желая да занимаваш доктор Колман с подобни глупости още

при пристигането му! Ясно ли е? – Той се обърна към Колман и устните му автоматично се изкривиха в угодническа усмивка: – Нещо му е влязло под шапката, докторе... Сега, ако ме последвате, ще ви покажа хистологията... – Той го подхвана за ръката.

В продължение на няколко секунди Колман не реагира. После бавно се пресегна и отмести пръстите на Банистър от ръката си.

– Почакайте за момент – спокойно каза той, после се обърна към Алегзандър: – Нещо от медицинско естество ли? Свързано с лабораторната работа?

– Да – отвърна Алегзандър, без да обръща внимание на сърдитите погледи, които му хвърляше Банистър.

– Нека го чуем тогава.

– Всъщност въпросът възникна поради пробата на жена ми – започна Алегзандър. – Тя е отрицателен, а аз съм с положителен.

– При много хора е така – усмихна се Колман. – Няма страшно, стига пробата да покаже негативен резултат.

– Точно тук е въпросът, докторе. Пробата...

– Какво по-точно? – озадачено го погледна Колман. Не можеше да разбере от какво се вълнува младият лаборант.

– Аз мисля, че всички постъпили кръвни проби трябва да се тестват и по индиректния метод на Кумс – продължи Алегзандър. – И то след тестовете във физиологичен разтвор и обогатен протеин.

– Естествено.

Настъпи тишина, после Алегзандър тихо помоли:

– Бихте ли го повторили, докторе?

– Казах – естествено. Разбира се, че трябва да се извърши тест по индиректния метод на Кумс. – Колман все още не можеше да разбере защо изобщо се води този разговор. Това бяха елементарни неща, които се знаеха във всяка серологична лаборатория.

– Но ние не прилагаме този метод! – Алегзандър хвърли тържествуващ поглед към Банистър и продължи: – Тук всички кръвни тестове се правят единствено във физиологичен разтвор и обогатен протеин. Серумът Кумс изобщо не се използва!

В началото Колман помисли, че младежът нещо греша. Отскоро е в лабораторията, сигурно не е доразбрал. Но казаното звучеше толкова убедително, че той се обърна към Банистър и запита:

– Вярно ли е това?

– По този начин извършваме всичките си изследвания. По нареждане на доктор Пирсън! – Банистър изстреля отговора си по начин, който

недвусмислено показваше, че счита цялата дискусия за безсмислено губене на време.

– Може би доктор Пирсън не знае, че изследванията се извършват така?

– Много добре знае! – Банистър вече не прикриваше враждебността си. Винаги е така с новациите! Още непристигнали, и вече създават неприятности! Беше се опитал да бъде любезен с новия лекар, а ето какво се получи. Все пак беше сигурен в едно – Джо Пирсън твърде скоро ще го научи да знае мястото си. Банистър се надяваше да бъде наблизо в този момент!

Колман реши да не обръща внимание на тона, с които беше казано всичко това. Поне за известно време ще му се налага да работи с този човек, независимо дали това му харесва, или не. Но недоразумението, за което току-що стана дума, трябва веднага да се изясни.

– Страхувам се, че не ви разбирам добре – обади се той. – Без съмнение знаете, че някои антитела в кръвта на бременните жени не могат да се установят само с физиологични и протеинови тестове. Но това е изключено, когато се прибегне и до теста по метода на Кумс.

– Точно това казвам и аз – вметна Алегзандър.

Банистър млъчеше. Колман изчака малко, после продължи:

– Ще поговоря с доктор Пирсън по този въпрос. Сигурен съм, че той просто не е в течение.

– А какво Да правим с тези проби? – запита младият лаборант. – И с всички, които тепърва ще идват?

– Подлагайте ги задължително и на трите вида изследвания – отвърна Колман. – Физиологичен разтвор, протеин и серум Кумс.

– Но, докторе, в лабораторията няма серум Кумс. – Алегзандър вече се радваше, че е повдигнал въпроса. Този нов патолог му харесваше. Сигурно ще въведе промени. Господи, колко много неща просто плачат за преустройство, помисли си той.

– Тогава ще си набавим – рязко отвърна Колман. – Не съм чувал да е станал дефицитен.

– Не можем да закупуваме каквото ни хрумне – намеси се Банистър. – Трябва да се попълни искане за доставка – усмивката му издаваше превъзходство. Тия новаци нищо не разбират!

Колман внимаваше да не избухне. Очевидно този Банистър ще трябва съвсем скоро да бъде поставен на място. Нямахше никакво намерение да търпи подобно държане. Първият работен ден обаче не е най-подходящият момент за това:

– В такъв случай донесете формуляра. Предполагам, че мога да го подпиша. Нали затова съм тук.

За момент старият лаборант се поколеба. После отвори едно чекмеже, измъкна някакъв кочан и го подаде на Колман.

– Писалка, моля!

Банистър извади писалка и с нежелание му я подаде. После заядливо добави:

– Доктор Пирсън предпочита сам да подписва всички поръчки!

Колман попълни формуляра, подписа го и хладно се усмихна:

– Мисля, че отговорността ми тук ще бъде доста по-голяма от това да подпиша молба за доставка на заешки серум за 15 долара. Ето, вземете! – Той тикна формуляра и писалката обратно в ръцете му. От дъното на лабораторията долетя телефонен звън. Банистър се забърза не толкова за да вдигне слушалката, колкото за да скрие зачервеното си от яд лице. Послуша известно време, без да отговори, след което смънка нещо и затвори телефона.

– Ще трябва да отида до поликлиниката. – Смутолевените му думи несъмнено бяха предназначени за Колман.

– Вървете – с леден глас разреши патологът.

Чак сега Колман усети колко много се е нервирал. Що за дисциплина, щом един лаборант може да си позволява подобно нахалство? Непълните процедури са достатъчно сериозно нарушение, а възраженията на този Банистър са направо недопустими! Ако положението и в останалите лаборатории е като това тук, значи, представата му за патологията на „Три общини“ е била прекалено розова!

След като Банистър излезе, той продължи да оглежда лабораторията. От пръв поглед си личеше, че оборудването е старо и похабено. Но имаше и нещо друго – мястото се нуждаеше от специалист, който да си разбира от работата. Масите и пейките бяха отрупани с най-различни материали и апаратура. Виждаха се куп неизмити стъкленици, камара пожълтели вестници. Приблужи се до една отдавна неизползувана маса и откри, че е покрита с плесен. В другия край на помещението Алегзандър сконфузено наблюдаваше проверката.

– Това ли е обичайният вид на лабораторията? – попита Колман.

– Не е много чисто, нали? – В гласа на Алегзандър се долови смущение. Не можеше, пък и не искаше да се защитава, макар че отдавна беше предложил на Банистър да се заеме с подреждането. Но старият лаборант категорично му беше забранил да пипа каквото и да било.

– За чистота и въпрос не може да става – каза Колман, като

разглеждаше посивелия си от прах пръст, с който бе докоснал една от лавиците. „Това наистина трябва да се промени час по-скоро“ – с погну-са си помисли той, като същевременно ясно съзнаваше, че едва ли ще стане бързо. За себе си реши да бъде предпазлив, да потиска чувствата си, особено при бъркотии като тази тук.

Вече няколко минути Джон Алегзандър внимателно наблюдаваше Колман. Този човек му се стори познат още щом го видя на вратата заедно с Банистър. Беше млад, може би само няколко години по-възрастен от него, но не беше само това.

– Извинете ме, докторе, но имам чувството, че някъде сме се виждали.

– Възможно е – преднамерено нехайно отвърна Колман. Съвсем не възнамеряваше да фамилиарничи с младия лаборант само защото го бе подкрепил в един спор. После си помисли, че е ненужно груб, и добави:

– Изкарах практиката си в „Белвю“, след това бях в „Уолтър Рийд“ и „Масачусетс Дженеръл“.

– Не – поклати глава Алегзандър. – Трябва да е било по-рано. Били ли сте някога в Индиана, Ню Ричмънд?

– Да, разбира се – изненада се Колман. – Там съм роден!

– Трябваше по-рано да се сетя! – засия Джон. – Името ви... баща ви беше доктор Байрън Колман, нали?

– Но откъде знаете всичко това? – продължаваше да се чуди Колман. От много години никой освен него самия не беше споменавал името на баща му.

– Аз и съпругата ми също сме от Ню Ричмънд – поясни Джон.

– Наистина ли? – запита Колман. – И сме се познавали?

– Не, просто съм ви виждал няколко пъти.

В Ню Ричмънд средата на Джон Алегзандър доста се отличаваше от тази на лекарския син. В този момент времеизмервателят на центрофугата звънна и той извади готовата проба.

– Баща ми беше фермер и ние живеехме на няколко мили извън града – поясни той. – Но може би ще си спомните жена ми – нейното семейство държеше магазина за железария в центъра. Казва се Елизабет Джонсън.

– Май че си спомням – замислено отвърна лекарят. – Нямах ли нещо около нея... нещо, свързано с някаква катастрофа?

– Точно така. Влакът уби баща й на жп прелеза... В колата била и тя.

– Да, бях слушал за това. – Колман ясно си припомни кабинета, в

който баща му беше лекувал толкова много хора. Докато накрая той самият не издържа. – По това време съм бил в колежа, но баща ми ми разказа за нещастieto.

– Едва спасиха Елизабет. Направиха ѝ няколко кръвопреливания. Тогава за пръв път стъпих в болница и цяла седмица почти не излязох оттам. – Алегзандър помълча, после добави: – Ако някоя вечер сте свободен, минете у дома. Сигурен съм, че жена ми ще се радва да ви види... – Млъкна, защото усети, че макар и земляци, между тях съществува доста голяма разлика.

В ума на Колман също светна предупредителна лампичка: „Внимавай при отношенията си с подчинените дори и в случай като този. Това не е снобизъм – оправда се мислено той. – Тук става въпрос за дисциплина и здрав разум, нищо повече.“ На глас каза:

– Нека засега да не предприемаме нищо. Предполагам, че ще имам доста работа тук... особено в началото.

Веднага почувствува колко празно и фалшиво прозвучаха думите му. „Можеше и по-любезно да откажеш – упрекна се той. – Никак не си се променил, приятелю“ – горчиво помисли Дейвид Колман.

За момент Хари Томасели пожела мисис Строфън да изчезне по посока на проклетата си кухня и никога да не излезе оттам. Но веднага се овладя – добрият диетолог е толкова рядко явление напоследък, че човек трябва да го пази като зеницата на окоето си. А мисис Строфън беше отличен специалист.

Въпреки това понякога се чудеше дали Хилда Строфън гледа на „Три общини“ като на едно органично цяло. Защото при повечето от разговорите им излизаше, че всъщност болницата е една голяма кухня, към която са прикрепени останалите, много по-маловажни звена. Разбира се, такива възгледи имат обикновено хората, които се отнасят сериозно към професията си. И ако това е слабост, той лично я предпочиташе пред безразличието и небрежността. И още нещо: добрият ръководител на отдел винаги се бори за нещата, от които се нуждае; а мисис Строфън беше борец до последния кубически сантиметър на обемята си тяло.

В момента това тяло беше наведено застрашително напред, а собственицата му беше пунала в атака всичките си оръжия:

– Питам се дали разбирате цялата сериозност на положението, мистър Т. – Както винаги мисис Строфън се задоволяваше само с първата буква от името на събеседниците си. Дори собствения си съпруг

неизменно титулуваше като „мистър С.“

– Мисля, че да – отвърна Хари Томасели.

– Автоматите от кухнята ми трябваше да бъдат бракувани още преди пет години! Оттогава насам слушам все едно и също: догодина непременно ще имате нови! Догодина идва, а моите автомати ги няма – съобщавате ми, че трябва да чакам нови дванадесет месеца. Така не може да продължава, мистър Т., просто не може!

Като говореше за повереното ѝ кухненско оборудване, мисис Строфън неизменно прибягваше до местоимението „мой“. Томасели не възразяваше. Възразяваше обаче, когато Хилда Строфън отказваше да уважи проблемите, които не я засягаха пряко. Той се приготви още веднъж да повтори всичко, което ѝ беше казал преди една-две седмици:

– Мисис Строфън, автоматите ще бъдат сменени. Зная за затрудненията, които ви причиняват, но това са големи и скъпи машини. Ако си спомнете, съвсем наскоро обновихме цялата инсталация за топла вода и това ни струваше почти единадесет хиляди долара.

Мисис Строфън се наведе над бюрото на администратора и помете някакви папки с могъщия си бюст:

– А нима мислите, че разходите ви ще намалееят, като продължавате да отлагате?

– Зная, че няма да намалееят. За съжаление. – Непрекъснатото посъпване на болничното оборудване беше ежедневна грижа на Томасели. – Но точно сега бюджетът на болницата е най-ограничен. Знаете, че ни предстои ново строителство, а освен това трябва да степенуваме нещата. А тук предимство има медицинското оборудване.

– За какво ви е медицинското оборудване, щом пациентите ви ядат в мръсни чинии?

– Мисис Строфън – твърдо каза Томасели, – положението не е чак толкова нетърпимо. И двамата добре знаем това.

– Но всеки момент може да стане! – Главната диетоложка отново се наведе напред и от това пострадаха канцеларските принадлежности върху бюрото на администратора.

– Вече на няколко пъти забелязвам, че от машините излизат цели партиди зле измити чинии – продължи тя. – Правим опити да ги доизмиваме на ръка, но вие знаете, че във върховите часове това е невъзможно.

– Да, зная.

– Тревожи ме опасността от зараза, мистър Т. Напоследък доста хора от персонала на болницата страдат от стомашно-чревни заболявания и няма да бъде изненадана, ако вината за това се стовари върху кухнята.

– Ще ни трябват доста повече факти, за да докажем едно такова обвинение. – Хари Томасели усети, че търпението му се изчерпва. Мисис Строфън беше нахлула точно когато имаше най-много работа. Следобед предстоеше заседание на директорския съвет, а преди него той трябваше да реши няколко неотложни въпроса. С надеждата да прекрати разговора, той запита:

– Кога за последен път патологията е изследвала автоматите за мие-не на съдове срещу болестотворни бактерии?

Мисис Строфън се замисли:

– Преди около шест месеца, доколкото си спомням.

– Тогава ще ги помолим да повторят изследването си. По този начин ще разберем какво е положението.

– Добре, мистър Т. – въздъхна мисис Строфън, разбрала най-накрая, че ще трябва да отстъпи. – Аз ли да говоря с доктор Пирсън?

– Не, няма нужда. Аз ще свърша тази работа. – Администраторът си записа новата задача в бележника. „Нека поне Джо Пирсън бъде спасен от една подобна среща“ – помисли си той.

– Благодаря, мистър Т. – Главната диетоложка бавно се изправи. Хари Томасели я изчака да затвори вратата след себе си, а после се наведе и започна да събира разпръснатите от огромния бюст предмети.

Дейвид Колман приключи обяда си в бюфета и тръгна обратно към патологията. Докато вървеше по многобройните коридори и стълби, които щяха да го отведат в приземието, той си мислеше за досегашните контакти с доктор Джоузеф Пирсън. Намираще ги незадоволителни и неясни.

Засега Пирсън се държеше колегиално. Открил, че Колман е вече в кабинета му, старият лекар беше възкликнал:

– А, значи, наистина сте вече тук! Още на първия ден от пристигането си!

– Не виждам защо да изчаквам – беше отвърнал Колман. – Оглеждах лабораториите, докато ви нямаше. Надявам се, че нямате нищо против – любезно бе добавил той.

– Това е ваше право – беше изръмжал старият патолог, но думите му бяха прозвучали по-скоро като: „Не ми е много приятно, но няма как.“ После, очевидно усетил собствената си нелюбезност, бе добавил:

– Предполагам, че трябва да ви кажа „добре дошъл“. – Дватамата бяха стиснали ръцете си и старият патолог продължи: – Преди всичко

трябва да поразчистя малко – и махна към големия куп книжа върху бюрото си. – А след това може би ще помислим как да уплътняваме времето ви.

Колман бе седнал да чете някакво медицинско списание, а Пирсън се зае с неотложната си работа. После в кабинета влезе едно момиче, за да ѝ продиктуват неотложните заключения, а накрая двамата бяха отишли в дисекционната, където предстоеше поредното цялостно изследване. Колман бе седнал между Макнийл и Седънс и през цялото време се чувствуваше стажант като тях. Не свърши абсолютно нищо и с нищо не бе показано, че отделението вече има помощник-завеждащ.

По-късно бяха отишли да обядват и Пирсън го запозна с неколцина лекари. После се извини, че имал работа, и излезе. И ето сега Колман бавно се връщаше към патологията, замислен върху положението си.

Той беше подготвен за известна съпротива от страна на доктор Пирсън. От малкото, което беше успял да научи, разбра, че Пирсън не е искал назначаването на втори патолог, но все пак не очакваше чак толкова посрещане. Беше предполагал, че ще има поне отделен кабинет и няколко ясно очертани служебни задължения. Не хранеше илюзии относно първоначалната си отговорност и нямаше нищо против евентуалните проверки, но положението се оказа съвсем различно. Очевидно никой не беше обърнал внимание на писмото, в което той настояваше за своевременно разпределение на задълженията, и Пирсън щеше да го държи около себе си и да му възлага какви ли не дребни задачи... ако, разбира се, намери време за това. Но тези идеи съвсем скоро ще бъдат избити от главата му, в случай че наистина има такива намерения. Колман беше сигурен в това.

Така както познаваше недостатъците на характера си, Дейвид Колман знаеше и неговите положителни страни. Между най-главните от тях поставяше способностите си на лекар и патолог. Кент О'Донъл беше казал чистата истина, когато го нарече висококвалифициран специалист. Въпреки младостта си Колман притежаваше познания и опит, на които биха завидели много патолози с дългогодишна практика. Нямаше абсолютно никакви причини да се чувствава новак пред лекар като Пирсън и макар да беше твърдо решен да уважава другия поради старшинството и напредналата му възраст, той нямаше никакво намерение да се оставя да го третира като дилетант.

У него имаше и нещо друго, което му вдъхваше увереност. И то беше по-силно от всякакви лични съображения и опити да променя характера си. Това беше твърдата му решимост да практикува медицина

безкомпромисно, чисто и честно... дори точно, доколкото точността е възможна в тази материя. Към всички, които имаха друго отношение към медицината – разните му нагаждачи, мързеливци и карьеристи, които въпреки малката си практика вече бе срещал в доволно големи количества, Дейвид Колман питаеше единствено гняв и отвращение.

Ако някой го попитаеше откъде се е появило това чувство у него, той едва ли би могъл да отговори. В никакъв случай не беше сантиментален човек и не беше избрал медицината поради някаква вътрешна нужда да помага на хората. Безспорно баща му беше оказал някакво влияние върху него, но Дейвид Колман подозираше, че то е било нищожно. Сега вече знаеше, че баща му е бил един средно добър лекар и нищо повече. Същевременно двамата бяха много различни. Старият Колман беше топъл и дружелюбен човек с много приятели, а синът – хладен, затворен и саможив. Бащата се шегуваше с пациентите си и рядко им даваше всичко от себе си. Синът – напротив (като специалист по вътрешни болести, преди да избере патологията) – никога не се шегуваше, но пациентите му винаги се радваха на всеотдайно и задълбочено професионално отношение. И макар че като патолог нямаше непосредствена връзка с болните, отношението му към тях не се бе променило.

В моменти на откровен самоанализ Колман допускаше, че винаги би поддържал подобно становище независимо от професията си. В основата си то беше комбинация от вродена изпълнителност и нетърпимост към грешки и провали, подплатена от разбирането, че който ще ползува услугите ти, има право да получи най-доброто, на което си способен. Може би тези чувства изглеждаха малко противоречиви, но един негов състудент ги беше формулирал блестящо, като вдигна шеговитост за „Дейвид Колман – човека със стерилното сърце“.

Влезе в коридора на приземието и мисълта му се върна в настоящето. Имаше чувството, че конфликтът не е далеч.

В дъното на патологическия кабинет Пирсън се беше навел над микроскопа. До него лежеше разтворен плик с препарати.

– Елате да хвърлите един поглед – вдигна глава старият лекар. – Искам да чуя мнението ви.

– Каква е клиничната история? – Колман взе пинсетите и ловко нагласи парче тъкан под окуляра.

– Пациент на Люси Грейнджър. Тя е нашият ортопед, скоро ще ви запозная. – Пирсън се консултира с Някакви бележки: – Случая г е деветнадесетгодишно момиче, казва се Вивиан Лобъртън, стажант-сестра при нас. Бучка под коляното. Остра болка. Рентгенът показва известно

изменение. Това тук са материалите, взети чрез биопсия.

Препаратът беше нарязан на осем тънки ивички и Колман започна да ги изследва една по една. Веднага разбра защо Пирсън иска мнението му – случаят беше изключително труден за диагностициране. Накрая се изправи и каза:

– Намирам, че туморът е доброкачествен.

– Аз пък мисля, че е злокачествен – тихо отговори Пирсън. – Остеогенна саркома.

Колман мълчаливо посегна и отново взе първото късче. Търпеливо и внимателно го огледа отвсякъде, после направи същото и с останалите седем. Още при първия си оглед беше допуснал наличието на остеогенна саркома; сега отново се зае да търси признаците ѝ. Бавно оглеждаше синкаво-червените ивици на отделената костна тъкан – ивици, които говореха много на всеки опитен патолог. Мозъкът му автоматично отчиташе вероятностите – за и против... Във всички препарати ясно личеше наличието на новообразувана костна тъкан – остеобластична активност с островчета хрущял в средата. Трябва да се има предвид и травматичният ефект. Дали травмата е предизвикала счупване? Дали новообразуваната тъкан е резултат от регенерацията, от естествените усилия на организма да се справи с болестното състояние? Ако е така, образуването положително е доброкачествено. А имаше ли признаци на остеоелит в микроскопичните пространства между костните клетки, който мнозина бъркаха с далеч по-опасната остеогенна саркома. Но не – не се виждаха полиморфонуклеарните левкоцити. Липсваше и проникване на кръвоносни съдове. Така. Значи, всичко опира до изследване на остеопластите – новите костни образувания. И тук пред него с цялата си тежест се изправяше вечният за всеки патолог въпрос: дали поражението е резултат от естествената отбранителна реакция на организма, или пък се развиваше като неоплазма и следователно беше злокачествено? Едното или другото... Лесно можеше да се сгреша. Внимателната преценка беше единственото, което можеше да се направи на този етап. Една изключително внимателна преценка на всички признаци.

– Страхувам се, че все още не приемам становището ви – учтиво каза Колман. – Продължавам да мисля, че тази тъкан е доброкачествена.

Старият патолог мълчеше. Дълбоко замислен, той претегляше собствените си аргументи и ги противопоставяше на аргументите на младия си колега. Накрая бавно проговори:

– Все пак ще се съгласите, че има много място за съмнение. И в двете посоки.

– Вярно е. – Колман знаеше, че в такива случаи съмнението остава до самия край. Патологията не е точна наука, при нея липсват математическите формули, категорично доказващи прав ли си или грешиш. Понякога всичко, което си в състояние да предложиш, е една добре обмислена прогноза, някой би я нарекъл „научно предположение“. Разбираше добре колебанието на Пирсън – отговорността за окончателното решение на случая падаше изцяло върху него. Подобни решения са неразделна част от работата на патолога – той е вечно изправен пред тях и няма начин да ги избегне.

– Ако предположението ви за наличие на остеогенна саркома е вярно, това означава ампутация – продължи Колман.

– Зная! – Отговорът беше сърдит, но не и враждебен. Колман видя, че независимо от състоянието на отделението му Пирсън е достатъчно опитен патолог, за да оспорва честното, макар и различно от неговото професионално мнение. Освен това и двамата знаеха, че се намират в деликатно положение – единствените компетентни специалисти в болницата са на диаметрално противоположни мнения.

Пирсън нервно закричи из стаята. Блъсна натрупаните върху бюротопанки и гневно изръмжа:

– По дяволите тези мъгляви случаи! Мразя ги, не мога да ги понасям! Как да решиш, като знаеш, че решението може да бъде и погрешно?

– Не е ли така в повечето случаи? – тихо попита Колман.

– Но кой се интересува от това? Ето къде е въпросът! – Отговорът беше сприхав и ядосан, сякаш младият лекар се беше докоснал до чувствителен нерв. – Обществеността? Не! Това поне е сигурно. Хората са виждали патолог на кино или по телевизията. Това е човек на науката в бяла престилка. Пристъпва към микроскопа, хвърля един поглед и обявява: „злокачествен“... или „доброкачествен“. Толкоз! Всички си мислят, че там – той махна с ръка към микроскопа – виждаме точно определени шарки, които пасват на мястото си като тухла в стена. Не знаят, че често пъти не сме в състояние да се произнесем дори с приблизителна сигурност!

Същите мисли неведнъж бяха спохождали и Дейвид Колман, макар че той никога не беше ги изразявал толкова открито. „Изглежда, много му се е насъбрало“ – помисли си той за стария лекар. В тези моменти може да те разбере единствено колега-патолог.

– Бих казал, че в повечето случаи се оказваме прави – внимателно подхвърли той.

– И какво от това? – Пирсън отново тръгна из стаята. – Помага ли ни това в случаите, при които грешим? В този случай например? Ако кажа „злокачествен“, Люси Грейнджър ще ампутира, защото няма друг изход. А ако греша? Едно деветнадесетгодишно момиче губи крака си за нищо! В случай че все пак туморът е злокачествен и няма ампутиация, същото това момиче ще умре за по-малко от две години! – Той си пое дъх и с огорчение добави: – Впрочем смъртният изход е много вероятен и след ампутиацията. Малко са остеогенно болните, които оживяват...

За тази страна от характера на стария патолог Колман не беше и подозирал. Това дълбоко вживяване в отделния случай. Не че имаше нещо лошо – в патологията е добре да помниш, че не работиш с парчета тъкан, а с хора, чийто живот зависи от твоето решение. Помниш ли това, съзнанието ти ще бъде будно, но трябва да внимаваш, тъй като емоциите лесно могат да попречат на научното ти заключение. Макар и много по-млад, Колман вече беше изпитал чувствата, които вълнуваха Пирсън. Той имаше навика да ги потиска дълбоко в себе си, но това съвсем не означаваше, че те не съществуват. После продължи на глас:

– Ако е злокачествен, нямаме никакво време за губене.

– Зная. – Пирсън отново потъна в размисъл.

– Нека направим сравнение с някои подобни случаи в миналото.

– Не става – поклати глава старият. – Ще ни отнеме прекалено много време.

– Защо? Ако потърсим в класификатора...

– Ние нямаме класификатор – тихо отвърна Пирсън, а Колман помисли, че не е чул добре. Но веднага, сякаш усетил недоверието му, старият продължи:

– Все се каня да създам такова нещо и все не ми остава време.

– Искате да кажете, че не можем да проучим нито един предишен случай?! – не можа да повярва Колман.

– Ще ни трябват седмици да го открием. – В гласа на Пирсън безпогрешно се долови раздражение. – А точно като този нямаме кой знае колко.

Нищо не можеше да шокира Дейвид Колман повече от това, което току-що чу. За него, а и за всички патолози, с които беше работил, класификаторът беше основно професионално помагало. Той бе скъпоценният източник на сравнения, учебник, допълнение към професионалния им опит и знания, детективът, който претегля симптомите и предлага решенията, средство за подсигуряване в моменти на съмнение.

Да, класификаторът беше всичко това, но беше и много повече. На

първо място беше доказателство за добрата работа на патологията. Предлагаше пряка помощ във всекидневната работа, съхраняваше постигнатото за бъдещето. Беше един вид гаранция, че при утрешните пациенти няма да се повтарят стари грешки. Патологоанатомичните отделения на новите болници считаха завеждането на класификатор за своя първа задача. В по-старите и вече утвърдени центрове имаше няколко типа класификатори. Някои бяха лаконични и опростени, други – многословни и комплексни, предлагащи научни разработки и статистически данни ведно с текущата информация. Но прости или сложни, всички служеха на една цел – даваха възможност за сравнение, помагаша за, изясняване на отделния случай. Липсата на класификатор в болницата „Три общини“ можеше да бъде окачествена единствено като престъпление!

До този момент въпреки твърдото си убеждение, че патологичното отделение на болницата има нужда от сериозни промени, той се беше опитвал да не дава лична оценка на доктор Джоузеф Пирсън. В края на краищата старият лекар дълго време е работил сам, а работата в болницата като тази съвсем не е по силите на един човек. На това напрежение се дължаха и слабостите, които бе забелязал в лабораториите. Слабости, за които нямаше оправдание, но поне имаше обяснение.

Беше допускал, че силата на Пирсън е другаде. Въпреки собствено-то си мнение, че добрата организация и добрата медицина вървят ръка за ръка, той знаеше, че по-важното е медицината. Беше виждал достатъчно блестящи палати, в които първостепенно внимание се обръщаше на излъсканите хромови части и канцеларщината, а конкретната медицинска дейност едва креташе. В един момент беше помислил, че тук вероятно е обратното – лошо ръководство, но добра патология. Точно по тази причина се въздържаше да си съставя окончателно мнение за стария патолог. Но сега вече не можеше да се преструва – доктор Джоузеф Пирсън бе занемарил основните си задължения и се бе превърнал в опасен невежа!

Опита се да прикрие обхваналото го презрение и попита:

– И какво предлагате?

– Имаме една-единствена възможност. – Пирсън се върна зад бюрото си и вдигна слушалката: – Пратете ми Банистър!

Затвори телефона и се обърна към Колман:

– Познавам най-добрите в тази област – доктор Чолингъм от Бостън и доктор Ърнхарт от Ню Йорк.

– Чувал съм за тях – кимна младият лекар.

В този момент влезе Банистър.

– Викали сте ме? – Погледът му старателно избягваше Колман.

– Вземи тези препарати. – Пирсън затвори пликчето и го плъзна по бюрото. – Ще изготвиш два комплекта, въздушна поща, препоръчано. Единия ще изпратиш на доктор Чолингъм в Бостън, а другия – в Ню Йорк, на доктор Ърнхарт. С обичайните придружителни писма и копия от историята на заболяването. Искай да телеграфират по най-бърз начин заключенията си.

– Добре. – Банистър взе пликчето и излезе.

Това поне беше направено както трябва, помисли си Колман. Да се потърси мнението на двамата най-изтъкнати специалисти, беше добра идея дори и при наличието на класификатор.

– Отговорът вероятно ще пристигне след два-три дни – каза Пирсън. – Ще трябва да поговоря с Люси Грейнджър, но какво ли мога да й кажа... Само това, че сме на различно мнение. – Той остро погледна Колман: – И се нуждаем от външни консултанти.

13

Вивиан остана да лежи напълно неподвижна. Беше зашеметена, мозъкът ѝ отказваше да приеме чутото. Не, това не можеше да бъде вярно, не можеше да се случи точно на нея! Сигурно доктор Грейнджър говореше за някой друг! Мисълта ѝ бясно препускаше... Да, така е! Разменили са документите! И друг път са ставали подобни неща! Доктор Грейнджър е твърде заета, лесно може да се обърка. Може би в момента казват на някоя друга болна, че...

Тя рязко прекъсна хода на мислите си и се опита да се съсредоточи. Не, грешка нямаше. Разбра това от израженията на доктор Грейнджър и Майк Седънс, които седяха от двете страни на болничното ѝ легло.

Обърна се към Люси Грейнджър и попита:

– Кога ще знаете... със сигурност?

– Най-късно след два дни. Тогава ще бъде готов доктор Пирсън.

– Все още не знае дали...

– Не, Вивиан, още не – отвърна Люси. – Още не е сигурен в нищо.

– О, Майк! – Тя импулсивно потърси ръката му: – Мисля, че... мисля, че ще заплача!

Седънс я прегърна, а Люси се изправи на крака:

– Ще намина по-късно. – Погледна към Седънс: – Вие ще останете, нали?

– Да.

– Бъдете убедителен, накарайте я да повярва, че още нищо не е окончателно. Искам да бъде готова... за всеки случай.

Той кимна и разроши буйната си червена коса:

– Разбирам.

„Вярвам ти, че разбираш“ – помисли си Люси, докато напускате стаята.

Вчера следобед, след като научи как стоят нещата след краткия си телефонен разговор с Пирсън, тя просто не знаеше какво да прави. Не знаеше дали да каже всичко на Вивиан, или да изчака крайния резултат. Ако изчака и туморът се окаже доброкачествен – добре. Но ако след два дни патологията кажеше „злокачествен“, тогава ампутацията щеше да се окаже спешна и жизненоважна. Не беше сигурна, че Вивиан ще може да понесе известието без предварителна подготовка. Внезапният шок можеше да се окаже прекалено силен за нищо неподозиращото

момиче. И сигурно щяха да са необходими дни, преди Вивиан да бъде готова психически за тежката операция. Дни, които те нямаха право да губят.

И още нещо. Фактът, че Джо Пирсън прибегва до външна помощ, бе сам по себе си достатъчно красноречив. Ако туморът беше очевидно доброкачествен, той веднага щеше да каже. Фактът, че не го направи, а и по време на разговора им избягваше да се ангажира с каквито и да било прогнози, говореше, че злокачествеността е най-малкото една твърде голяма вероятност.

Преценявайки всичко това, Люси стигна до извода, че незабавно трябва да разговаря с Вивиан. Разбира се, в случай на благоприятна присъда предварителните страдания щяха да се окажат напразни. Но това при всички случаи беше за предпочитане пред изненадващия удар.

Решението ѝ беше подпомогнато и от появата на доктор Седънс. Късно снощи младият практикант дойде при нея и ѝ разказа всичко. Призна, че отначало мислел да остане в сянка, но после променил решението си. Разказа ѝ, че те с Вивиан искат да се оженят. Люси се зарадва, че той се бе обадил. Това означаваше, че момичето няма да е само, ще има на кого да се облегне в тежкия миг.

А мигът без съмнение щеше да бъде тежък. По възможно най-внимателния начин Люси ѝ беше разказала за съмненията си и за тежките последици, ако те случайно се потвърдят. Но както и да го каже човек, едва ли има начин да се смекчи подобен удар. Припомни си неотложните неща, които ѝ предстояха. На първо място трябва да информира родителите на момичето. Хвърли поглед към листчето, което държеше в ръка. На него беше адресът им – Салем, щат Орегон. Вече имаше съгласието на Вивиан да ги потърси. Сега оставаше по-трудното – да им съобщи неприятната вест по телефона.

Умът ѝ вече предугаждаше какво ще стане по-нататък. Вивиан бе малолетна. Това означаваше, че хирургът трябва да има съгласието на родителите за евентуална ампутация. Такъв беше щатският закон. Ако родителите на Вивиан решат да вземат първия самолет от Орегон, тя ще може да получи писменото им съгласие след пристигането. Но ако откажат да пътуват, ще трябва на всяка цена да ги убеди да изпратят съгласието си телеграфически.

Погледна ръчния си часовник. Днес имаше много претоварена програма – предстояха ѝ прегледи в градския ѝ кабинет. Май ще е по-добре веднага да поиска връзка с Орегон. Влезе в малкия си кабинет на втория етаж, който разделяха с Гил Бартлет. Стаичката приличаше на

кутийка и беше толкова тясна, че двамата рядко я използваха по едно и също време. В момента мястото изглеждаше претъпкано – освен Бартлет вътре седеше и Кент О'Донъл.

Щом я видя, той незабавно се изправи:

– Извинявай, Люси, излизам. Това място не е строено за трима.

– Няма нужда да излизаш. – Тя се промъкна край двамата и седна зад малкото си бюро. – Искам да си взема едно-две неща и веднага изчезвам.

– По-добре остани. – Брадата на Гил Бартлет пое обичайния си курс нагоре-надолу. – Тая сутрин с Кент сме философски настроени. Обсъждаме бъдещето на хирургията.

– Някои хора биха казали, че тя изобщо няма бъдеще – влезе в тон Люси. Беше отворила едно чекмедже и си преписваше резултатите от анализи, които щяха да ѝ трябват по-късно в града. – Твърдят, че всички хирурзи са на път да изчезнат... Че след няколко години ще бъдем толкова демоде, колкото са днес магьосниците и знахарите.

Нищо не действуваше по-добре на Бартлет от подобни разговори.

– А кой, питам аз, кой ще реже и ще кърпи крехките ни кървящи тела?

– Никакво кърпене. – Люси постави бележките си в малко куфарче. – Всичко ще бъде диагностика. Медицината ще използва силата на природата срещу собствените ѝ недостатъци. Психическите заболявания ще се лекуват с физическо укрепване, ракът – с психотерапия, а подагратата – с приложна психология. – Тя дръпна ципа на куфарчето и закачливо добави: – Привеждам цитати, както сигурно се досещате.

– Аз лично не мога да чакам, докато дойде това време – усмихна се Кент О'Донъл. Както винаги близостта на Люси му носеше неподправено удоволствие. Не беше ли проява на детинщина и чудатост от негова страна, че не позволява на връзката им да се задълбочи? От какво в крайна сметка се страхува? Може би ще трябва да прекарат още една вечер заедно, но този път ще остави събитията да следват естествения си ход. Разбира се, в присъствието на Гил Бартлет този въпрос не можеше да бъде уреден.

– Аз пък се съмнявам дали някой от нас ще живее толкова дълго – каза Люси и посегна към рязко извънелия телефон: Долепи слушалката до ухото си, после я подаде на Бартлет: – Гил, теб търсят.

– Да?

– Доктор Бартлет? – Напрегнатият женски глас ясно се долавяше из цялата стайчка. – Обажда се мис Роусън от интензивното. По молба на

доктор Клифорд.

– Кажете какво има.

– Доктор Клифорд ви моли незабавно да слезете в нашата операционна. Тежък случай на премазан гръден кош. На бариерата е станала катастрофа, докараха няколко сериозно пострадали...

– Идвам веднага. – Бартлет постави слушалката и каза: – Много се извинявам, Люси, но друг път ще довършим този разговор. – Тръгна към вратата, после се спря: – Но ще ти кажа едно: аз лично не се страхувам от безработица. Докато продължават да произвеждат бързи коли, мястото на хирурзите е запазено!

Той излезе, а О'Донъл приятелски й кимна и го последва. Останала сама, Люси за момент се облегна назад, после вдигна слушалката. Чу гласа на телефонистката и каза:

– Моля ви, междуградски разговор. Салем, Орегон...

С уверена стъпка О'Донъл прекоси оживения болничен коридор и влезе в кабинета си. И неговата програма за деня беше прекалено натоварена. След по-малко от половин час му предстоеше операция, а след нея беше заседанието на медицинския изпълнителен съвет. Следобед трябваше да се срещне с няколко свои пациенти в градския си кабинет. Програма, която едва ли щеше да приключи преди настъпването на вечерта.

Хвана се, че отново мисли за Люси Грейнджър. Всяка близост, всеки контакт с нея неизменно насочваше мислите му към бъдещето. Сега обаче, когато не беше край него, старите му съмнения, че общата им професия изключва постоянната връзка, го заглождиха отново.

Не знаеше защо напоследък мислите му непрекъснато се въртяха около Люси, пък и изобщо около жените. Може би защото след четиридесетте мъжете по правило стават неспокойни. Усмихна се вътрешно, като се сети с каква лекота му се удаваха любовните игри от всякакъв род навремето. Сега вече ги беше поразредил. Освен това по необходимост му се налагаше да бъде по-дискретен, отколкото на младини.

От Люси мисълта му се насочи към Дениз Куанц. Предвид поканата й при последната им среща той беше потвърдил присъствието си на конгреса на хирурзите в Ню Йорк. Датата беше някъде през следващата седмица и ако наистина искаше да се срещне с мисис Куанц, най-добре е да организира всичко по-отрано.

Влезе в кабинета и погледна стенния часовник. До началото на

операцията му оставаха двадесет минути. „Нещата се уреждат най-лесно в момента, в който човек мисли за тях“ – каза си той и вдигна слушалката.

Чу как местната телефонистка предаде искания номер на централа в Ню Йорк. След няколко секунди се чу сигналът за свободно, последван от леко изщракване.

– Междуградски разговор за мисис Куанц – каза бърлингтънската телефонистка.

– Мисис Куанц в момента не е тук – отвърна учтив мъжки глас.

– А знаете ли къде е?

– Намира се в Бърлингтън. Пенсилвания. Искате ли номера?

– Ако обичате.

– Хънтър – 65735.

– Благодаря ви, Ню Йорк. – Нещо отново прещрака и телефонистката каза: – Чухте ли номера, сър?

– Да, благодаря. – О’Донъл затвори и посегна към телефонния указател на Бърлингтън. Намери името Суейн, Юстас Р. и както очакваше, номерът му съвпаднаше с продиктувания от Ню Йорк. Отново вдигна слушалката.

– Домът на мистър Юстас Суейн. – Гласът отсреща отново беше мъжки.

– Бих желал да говоря с мисис Куанц.

– Един момент, моля.

Настъпи тишина, после в слушалката прозвуча познатият глас:

– На телефона Дениз Куанц.

О’Донъл отново усети странната привлекателност на ниския дрезгав глас, който придаваше неповторима грация и на най-обикновените думи.

– Чудя се дали ще си спомните – каза той. – Обажда се Кент О’Донъл.

– Разбира се! Доктор О’Донъл! Колко се радвам, че се обадохте! – Той си я представи със слушалката в ръка, с меката ѝ тъмна коса, разпиляна по раменете.

– Току-що ви търсих в Ню Йорк и оттам ми дадох тукашния ви номер.

– Долетях снощи – отвърна тя. – Баща ми има тек бронхит и мисля да остана край него ден-два.

– Не е нещо сериозно, надявам се – каза той.

– О, не – засмя се тя. – Баща ми е здрав като муле... И инатът му е

същият!

„Това последното го вярвам“ – помисли си той, после отново проговори:

– Исках да ви покая на една вечеря в Ню Йорк, идущата седмица ще бъде там.

– Все още можете да го направите – спокойно отвърна тя. – Дотогава ще се върна.

– А мога ли да избързам – импулсивно попита, – ако имате свободна вечер тук, в Бърлингтън...

След моментна пауза тя каза:

– Май само тази вечер съм свободна...

О'Донъл бързо започна да пресмята. Задълженията му ще приключат до седем, ако не се появи нещо ново.

– О, чакайте! – Възклицанието на Дениз Куанц прекъсна хода на мислите му. – Забравих, че баща ми е поканил на вечеря доктор Пирсън. Ще трябва да остана с тях... – Помълча, после добави: – Ако желаете, можете да се присъедините и вие.

Той се засмя наум. Каква ли физиономия ще направи Джо Пирсън, ако го завари там! Но здравият му разум отхвърли предложението.

– Благодаря ви. По-добре да отложим за друг път.

– О, божичко! – Гласът ѝ прозвуча с искрено разочарование, после тя отново се оживи: – Знаете ли, може да се срещнем след вечеря. Татко и доктор Пирсън ще заседнат пред шахматната дъска и едва ли ще усетят липсата ми.

Той се зарадва:

– Чудесно. По кое време ще се освободите?

– Около девет и половина, предполагам.

– Да мина ли да ви взема?

– Ще спестим време, ако се срещнем направо навън. Кажете къде.

Той помисли за секунда, после каза:

– „Риджънси Рум“.

– Добре. В девет и половина. Довиждане засега.

О'Донъл остави слушалката и почувствува как го обзема приятно нетърпение. После отново погледна часовника. Трябваше да тръгва за операционната.

Партията шах, която Юстас Суейн и доктор Джоузеф Пирсън започнаха непосредствено след вечерята, продължаваше вече четиридесет

минути. Дватама възрастни мъже бяха седнали пред ниска масичка от палисандрово дърво в същата библиотека, в която преди три седмици се разгоря спорът между О'Донъл и Суейн. Светеха само две лампи – едната очертаваше ярък кръг над игралната масичка, а другата беше над вратата за хола. Лицата им бяха в сянка – чертите им се долавяха само когато някой от двамата се наведеше напред за поредния ход.

В момента и двамата бяха неподвижни, дълбоката тишина обвиваше като мека мантия стаята и цялата огромна къща. Юстас Суейн се беше облегал назад с кристална чаша в ръка, а очите му бяха приковани върху фигурите.

Последният ход беше на доктор Джоузеф Пирсън – само преди минута бялата дама се беше придвижила с един квадрат напред по изключително майсторски гравираното игрално поле от индийска слонова кост.

Юстас Суейн остави коняка си, взе една пешка от десния фланг на своите фигури и я придвижи с два квадрата напред. После тишината беше нарушена от дрезгавия му глас:

– Чувам, че в болницата има промени.

Отвъд кръга ярка светлина Джо Пирсън преценяваше игровата обстановка. След миг се наведе и премести една пешка от левия си фланг, пресичайки пътя на противника си. Едва след това отговори:

– Има.

Отново настъпи тишина, времето сякаш беше спряло. След няколко минути мълчание старият богаташ отново се размърда:

– Ти одобряваш ли ги? – После посегна и придвижи надясно офицера си, хвърляйки лукав поглед към Пирсън. „Хайде, разбий тази линия, ако можеш!“ – говореше изражението на лицето му.

Този път Джо Пирсън отговори, преди да направи ответния ход:

– Ненапълно. – Лицето му си оставаше в сянка, само очите му проблясваха, докато изучаваше отбранителната линия на противника. Пресегна се и придвижи един топ към свободното поле вляво.

Юстас Суейн изчакаваше. Мина минута, после още една. Накрая насочи и своя топ в същата посока, след което каза:

– Имаш правото на вето... стига да искаш да го изпълзуваш.

– Какво вето? – Въпросът беше зададен небрежно, но действията, които го придружиха, бяха бързи и точни. Белият му офицер се изнесе далеч напред.

Суейн проучи хода му, огледа своята позиция и кача:

– Казах на Ордън Браун и на вашия главен хирург, че имам

намерението да отпусна четвърт милион долара за новото ви строителство... – С тези думи и неговият офицер се вклини в противниковата защита.

Този път мълчанието се проточи. Накрая Пирсън придвижи топа си напред, взе една самотна пешка и каза:

– Шах! – Помълча, после добави: – Това са много пари!

– Поставих им обаче и едно условие. – Суейн премина в отбрана, премествайки царя си един квадрат назад. – Ще получат парите само ако те оставят да ръководиш отделението си както намериш за добре и докогато намериш за добре!

Пирсън не направи никакъв ход. Изглеждаше зашеметен и погледът му безцелно се рееше из стаята. После се овладя и простичко продума:

– Трогнат съм.

Очите му се върнаха към игралната маса. Взе коня си и подхвана нова атака към притеснения цар на Суейн.

Старият богаташ внимателно следеше действията му. Посегна към гарафата и напълни двете чаши.

– Този свят е на младите – проговори той. – И предполагам, че винаги е било така... Само че понякога старците имат власт... и желание да я използват! – Очите му заблестяха, той вдигна пешката, която прикриваше царя му, и взе нахалния кон на противника.

Пирсън замислено потърка брадичката си. После придвижи дамата си с цели шест квадрата напред. Взе пешката пред черния цар и попита:

– Значи, Ордън Браун и О'Донъл знаят това?

– По недвусмислен начин им дадох да го разберат. – Старият богаташ прибра и втория кон на Пирсън с диагонален ход на офицера си.

Джо Пирсън внезапно се изсмя. Не стана ясно какво го е развеселило – играта или разговорът. Но реагира светкавично – постави дамата си пред черния цар и тържествено обяви:

– Мат!

Въпреки вероломния ход, с който беше победен, Юстас Суейн го погледна с нескрито уважение. Кимна, сякаш в потвърждение на вътрешните си мисли:

– Джо! – каза той. – Няма никакво съмнение! Във форма си, както винаги!

Музиката спря и двойките започнаха да напускат дансинга на неголемия, но изискан нощен клуб – един от малкото в Бърлингтън.

– Кажете за какво мислите в момента – каза Дениз Куанц и му се усмихна през ниската масичка, която ги разделяше.

– Честно казано, мисля си колко ли ще е приятно да потанцуваме пак – отвърна О'Донъл.

Тя леко вдигна чашата си, в която имаше два пръста от втория ѝ за вечерта коктейл.

– За повече подобни мисли!

– И аз пия за тях! – Той пресуши уискито си и махна към келнера да повтори поръчката. Музиката отново засвири.

– Ще танцуваме ли?

– С удоволствие. – Тя стана и тръгна към малкия полутъмен дансинг. Той протегна ръце и тя плавно се отпусна в тях. Танцуваха плътно притиснати. О'Донъл съвсем не беше от добрите танцьори – медицината му оставяше твърде малко свободно време за светски забавления. Но Дениз Куанц следваше и най-малките му движения и той усещаше тялото ѝ с всеки такт – високо, тънко и невероятно гъвкаво. За миг косата ѝ докосна лицето му и той отново усети полъха на познатия му вече парфюм.

Петимата музиканти на подиума внимателно градираха силата на своята музика и това създаваше допълнителна задушевност. Изпълняваха балада, много популярна преди няколко години:

„Погледни пирамидите около Нил,
посрещни изгрева на тропическия остров,
но помни, мила, винаги помни, че си моя...“

За момент той изпита странното усещане, че се движи във вакуум. Медицината, болницата, всички неща от ежедневието му останаха някъде далеч, безкрайно далеч. После музиката смени ритъма си и той се усмихна на собствената си сантименталност. Тръсна глава и попита:

– Често ли идвате тук? В Бърлингтън, искам да кажа...

– Не, не много често – отвърна тя. – От време на време, за да видя баща си. Честно казано, не харесвам този град. – Засмя се и добави. – Надявам се, че не засегнах местния ви патриотизъм.

– Не – отвърна той. – Не изпитвам подобни чувства. Но нали тук сте родена, все пак... Дениз, ако позволите.

– Разбира се, че позволявам. Нека изоставим официалностите – Тя го погледна в очите, а устните ѝ разцъфнаха в ослепителна усмивка. – Да, наистина съм родена тук. Посещавах училището и живеях в къщата,

която вече познавате... Майка ми беше още жива.

– А защо се преселихте в Ню Йорк?

– Мисля, че съм нюйоркчанка по природа и вътрешно убеждение. Освен това мъжът ми живееше там... Всъщност той и сега си живее там. – За пръв път споменавах за брака си, но говореше с лекота, без следа от смущение: – След като се разделихме, открих, че никак не ми се ще да напусна града. Според мен няма друг град като Ню Йорк!

– Предполагам, че е така – отвърна той, наслаждавайки се на красота ѝ. Тази жена се държеше така спокойно и непринудено, както малко жени умеят. И каква заплениваща женственост! Изпита непреодолимо желание да стисне в прегръдката си това невероятно чувствено тяло.

О'Донъл с нежелание си наложи друг ход на мислите. Съзнаваше, че прекалено много избързва. Отново спря вниманието си върху дрехата, с която беше облечена. Не можеше да определи модела, но яркочервената материя се спускаше на прелестни вълни през рамото и, обхващаше плътно талията и бедрата, после отново падаше свободно надолу. Беше дискретна, скъпа и изтънчена.

Тя му напомни и за нещо, което осъзна едва тази вечер – Дениз беше очевидно богата жена. Това му стана ясно още пред входа на „Риджънси Рум“, където пристигнаха почти едновременно. Той вече беше паркирал колата си и приближаваше заведението, когато пред него спря блестящ кадилак, от който пъргаво изскочи униформен шофьор и отвори вратата. Поздравиха се, след което тя се обърна към дискретно отдаденилия се шофьор:

– Благодаря ти, Том. Няма нужда да се връщаш за мен. Предполагам, че доктор О'Донъл ще поеме грижата да ме върне у дома.

– Благодаря, госпожо, довиждане, сър. – Шофьорът се поклони и замина.

Разбира се, ако се беше замислил, той без съмнение щеше да стигне до заключението, че дъщерята на Юстас Суейн е наследница на значително богатство. Но този факт не го засягаше кой знае колко – неговите собствени доходи бяха съвсем достатъчни за един комфортен живот, пък и за много повече от това. Но богатата жена беше нещо ново в личния му опит. Мозъкът му отново започна да прави сравнения между Дениз и Люси Грейнджър.

С мелодичен акорд оркестърът сложи край на подборката си от популярни мелодии. О'Донъл и Дениз изръкопляскаха, после се отправиха към масата си. Келнерът ги очакваше с ръце върху стола на Дениз, след което сервира поръчаните от О'Донъл напитки.

Дениз отпи от новия коктейл и каза:

– Досега говорихме за мен. Хайде, кажете нещо и за себе си.

Той доля сода в уискито си. Обичаше порядъчно разредените напитки, за ужас на повечето келнери.

– Около мен всичко е твърде обикновено.

– Аз съм добър слушател, Кент. – Част от съзнанието ѝ беше ангажирано с произнасянето на учтивата фраза. А другата му част си мислеше: това е мъж, истински мъж! Очите ѝ пробягаха по едрото тяло и широките рамене, после се спряха на решителните и малко груби черти на лицето му. Запита се дали ще я целуне тази вечер и какво би станало след това. Стигна до заключението, че при всички случаи доктор Кент О'Донъл може да предложи някои интересни възможности.

Той ѝ разказа за „Три общини“, за работата си там, за онова, което се надяваше да постигне. Тя му задаваше въпроси за миналото, за хората, които е познавал, и през цялото време се възхищаваше от дълбочината на мисълта му, от убедеността, с която излагаше схващанията си.

След това отново танцуваха, а келнерът донесе нови напитки. Говориха, танцуваха, келнерът пак се върна. Това се повтори още няколко пъти. Дениз му разказа за брака си – беше се омъжила преди осемнадесет години, а съвместният им живот продължил кръгло десет. Имаше две деца-близнаци – Алекс и Филипа, за които се грижеше сама. След няколко седмици навършват седемнадесет години.

– Съпругът ми е съвършено рационално същество – каза му тя. – Ние двамата сме просто несъвместими, но загубихме много време, за да стигнем до това очевидно заключение.

– Сега срещате ли се с него?

– О, често. На разни приеми, пък и от време на време обядваме заедно. В някои отношения Джефри е напълно приемлив. Сигурна съм, че би ви харесал.

И двамата разговаряха вече по-свободно. Келнерът постави нови напитки пред тях, макар че никой не ги беше поръчвал. О'Донъл я запита за развода ѝ. Дали не съществува някаква пречка?

– Всъщност не – откровено отвърна тя. – Джефри положително иска да се разведем, но настоява аз да предоставя уликите. А знаете, че според законите на щата Ню Йорк те непременно трябва да включат наличието на прелюбодеяние – Тя се засмя: – А пък досега не съм успяла да го хвана!

– Вашият съпруг никога ли не е поискал да се ожени отново?

– Джефри? – Изненадата ѝ изглеждаше искрена. – Не мога да го

допусна. Той е женен за закона.

– Ясно.

Дениз разклати чашата си.

– Джефри винаги е считал леглото за най-подходящо място за четене на юридически документи – каза тя нежно, с някаква странна интимност. И О'Донъл разбра една от причините за разпадането на брака ѝ. Кой знае защо, от тази мисъл му стана добре.

Келнерът беше до рамото му.

– Извинете ме, сър, но след малко барът приключва с поръчките. Ще желаете ли още нещо?

О'Донъл изненадано погледна часовника си. Минаваше един. Бяха прекарали заедно повече от три часа и половина, въпреки че въобще не ги усетиха. Погледна Дениз, която поклати глава.

– Благодаря, беше достатъчно – каза той на келнера и подписа предоставената му сметка. После допиха чашите си и станаха. Доволен от щедрия бакшиш, келнерът учтиво ги изпрати до вратата и им пожела лека нощ. О'Донъл се чувствуваше в отлично настроение.

Във фойето, докато изчакваше Дениз, един от хотелските портиери отиде да докара колата му от паркинга. Когато се върна, тя улови ръката му:

– Срамота е да се прибираме толкова рано! Почти съжалявам, че не приех онзи последен коктейл!

За момент той се поколеба, после небрежно предложи:

– Можем да се отбием в моя апартамент, ако желаете. Барчето ми е добре заредено, а освен това ни е на път.

За миг си помисли, че е сбъркал. Усети как от нея полъхна внезапна студенина, примесена с изненада. Но след миг тя разсея опасенията му с простишкия си отговор:

– Защо пък да не го направим?

Отвън буикът тихо бръмчеше с отворени врати. Преминаха през града бавно, по-бавно от обикновено, тъй като О'Донъл добре си даваше сметка за броя на изпитите питиета. Нощта беше топла и те свалиха прозорците. От другата седалка до него отново стигна едва доловимото ухание на познатия парфюм. Паркира пред хотела и двамата се отпавиха към асансьора.

Той размеси напитките и подаде чашата на Дениз. Тя стоеше изправена пред отворения прозорец на хола и гледаше навън, към светлините на Бърлингтън под тях.

Той застана до нея:

– Доста отдавна не съм правил коктейли. Надявам се, че не е много сладък.

Тя отпи една глътка и отвърна:

– Точно както трябва да бъде! Както и всичко останало у вас, Кент.

Очите им се срещнаха и той бавно взе чашата от ръцете ѝ. Постави я на масата, а тя пристъпи напред и нежно се отпусна в обятията му. Той я притисна към себе си и я целуна.

И в този миг от съседната стая долетя настойчивият звън на телефона.

Дениз леко се освободи.

– Мисля, че трябва да се обадите, скъпи – леко докосна с устни челото му тя.

Докато пресичаше хола, той забеляза, че тя започна да събира чантата и ръкавиците си. Очевидно вечерта за нея беше приключила. Вдигна ядно слушалката, послуша за миг, после кимна. Звъняха от болницата – един от неговите пациенти беше развил обезпокоителни симптоми. Той зададе няколко бързи въпроса и накрая каза:

– Добре. Веднага идвам. Междувременно се обадете в кръвната банка и подгответе болния за кръвопреливане.

Прекъсна разговора, после, без да оставя слушалката, се свърза с нощния портиер и поръча такси за Дениз.

Обикновено доктор Джоузеф Пирсън си лягаше рано. Закъсняваше само когато гостуваше на Юстас Суейн – партиите шах често се проточваха до малките часове, а на следната сутрин той беше недоспал и раздрозителен. В момента беше в точно такова състояние.

Освен това се занимаваше с работа, която мразеше дори и да си беше доспал. Трябваше да подпише солидна купчина молби за доставка на клинични материали. Отдели един формуляр и изсумтя. Подписа още няколко листа, после пак изсумтя и заканително сви вежди. Всеки, който го познаваше, щеше да разбере, че старият лекар е на крачка от по-редния си яростен пристъп.

И той не закъсня. Пирсън отдели още един от документи-те, после захвърли писалката, грабна цялата купчина и се отправи към вратата. Нахлу като виелица в серологията и очите му потърсиха Банистър. Откри го в ъгъла – точно привършваше с подготовката на проба екскременти.

– Зарежи всичко и ела веднага! – Пирсън тресна книгата на масата в центъра на лабораторията. Няколко хартии се разпиляха и намиращият се наблизко Джон Алегзандър се наведе да ги събира. Младежът с облекчение видя, че яростта на стария е насочена не към него, а към Банистър.

– Какво има? – Банистър бавно се приближи. Беше толкова свикнал с яростните изблици на шефа си, че понякога дори му действуха успокоително.

– Ще ти кажа какво има! Става въпрос за всичките тия хартийки! – Гласът на Пирсън прозвуча малко по-сдържано, сякаш част от спокойствието на лаборанта неусетно се беше прехвърлила у него. – Изглежда, от време на време започваш да си мислиш, че сме клиниката „Майо“¹⁷!

– Лабораториите трябва да се снабдяват, нали?

Без да обръща внимание на казаното, старият се озъби:

– Понякога се питам дали не изяждаш всичко това! Бях те предупредил да прилагаш обяснителни бележки към всички извънредни искания!

– Сигурно съм забравил – отвърна примирително Банистър.

– Добре, тогава започвай да си спомняш! – Пирсън вдигна първата

17. Известна с разкоша си клиника в Чикаго. – Б. пр.

поръчка: – За какво ти е този калциев двуокис? Никога не сме използвали подобно нещо тук!

Лицето на Банистър се изкриви в саркастична усмивка:

– Вие го поискахте! Не ви ли трябваше за градината? – Старши лаборантът спомена нещо, което и двамата отлично знаеха, но никога не дискутираха. Джо Пирсън беше известен в целия град с отглеждането на редки видове рози и често изписваше за сметка на лабораторията значителни количества почвени стимуланти.

Сега се почувствува неудобно и смънка:

– А, да... Нека върви тогава... – Остави поръчката в купчината и измъкна следващата: – А какво ще кажеш за това? Откъде изникна този серум Кумс? Кой го е поръчвал?

– Доктор Колман – с готовност отвърна Банистър, който тайно се надяваше, че Пирсън ще обърне внимание на тази поръчка. До него Алегзандър беше обзет от лоши предчувствия.

– Кога? – остро запита Пирсън.

– Вчера. Той вече е разписал искането. – Банистър посочи документа и отмъстително добави: – На мястото, на кое-то обикновено се разписват вие!

Пирсън погледна още веднъж формуляра. Беше пропуснал да види, че вече е подписан.

– И за какво му е?

Старши лаборантът доволно въздъхна. Колелото се беше завъртяло. Оставаше му да се наслаждава на сцената. Обърна се с лека усмивка към Алегзандър и каза:

– Хайде, кажи му ти.

Алегзандър притеснено се раздвижи, после измърмори:

– За кръвните тестове, доктор Пирсън. По-точно за пробата на жена ми. По нареждане на доктор Дорнбъргър...

– А защо серум Кумс?

– За индиректен тест, докторе.

– Я ми кажи какво и е толкова специалното на твоята жена? – саркастично проточи Пирсън. – Какво не им достига на тестовете с физиологичен разтвор и протеин? Тестове, които правим на всички останали пациенти!

Настъпи тишина. Алегзандър нервно преглътна, без да може да продължи.

– Чакам отговор! – прогърмя гласът на стария патолог.

– Сър... – Алегзандър се поколеба, после се отпусна: – Аз

предложих на доктор Колман и той се съгласи, че ще бъде по-сигурно, ако след двата обичайни теста правим и...

– Ти предложи на доктор Колман, а? – Начинът, по който беше зададен въпросът, не остави никакво съмнение за това, което щеше да последва.

Алегзандър безпогрешно го усети и реши да го изпревари:

– Да, сър. Като взехме предвид факта, че някои антитела не могат да бъдат открити чрез двата обикновени теста, стигнахме до решението, че този...

– Млък! – изкрещя Пирсън и тресна с юмрук върху масата.

Отново настъпи тишина. Старият лекар дишаше тежко, а очите му не изпуснаха лицето на Джон Алегзандър. Почака да се успокои, после процеди през зъби:

– Знаеш ли къде е бедата при теб? Прекалено добре си запомни и глупостите, с които са ти напълнили главата в училището!

В гласа на Пирсън отново се появи старата злоба. Злобата срещу младите, които се бъркат навсякъде и се стремят да подронят авторитета му, да ограничат абсолютната му власт. При друг случай и друго настроение може би щеше да прояви повече търпение. Но сега, в този момент, съвсем нямаше подобни намерения. Ще постави това хлапе на мястото му. Веднъж завинаги!

– Слушай ме внимателно и запомни това, което ще ти кажа! – тежко започна той и заплашително се наклони към Алегзандър: – За това отделение отговарям аз и всеки, който има някакви искания, трябва да се обръща към мен! Към никой друг! Това ясно ли ти е?

– Да сър. – В този момент Алегзандър имаше едно-единствено желание всичко това да свърши колкото с възможно по-бързо. Твърдо реши, че никога вече няма да се обажда с нови предложения. Ще работи и ще мълчи. Нека другите се тревожат, нека другите отговарят.

Но Пирсън съвсем не беше свършил.

– Няма да позволя да действуваш зад гърба ми. И не се опитвай да използуваш доктор Колман, който е още нов при нас!

Алегзандър за момент се възпламени:

– Нищо не съм се опитвал...

– А аз ти казвам, че точно това си направил! И те предупреждавам за последен път! – яростно изкрещя старият патолог.

Алегзандър сломено млъкна. Минута-две Пирсън намръщено го гледаше, после продължи:

– Ще ти кажа и още нещо. – Гласът му слезе една октава по-ниско,

сякаш старият предлагаше примирие. – Понеже си изключително заинтересован от правилното тестиране на кръвната проба на жена ти, аз лично ще извърша всички операции. Още сега, в момента. Къде е пробата?

– В хладилника – отвърна Банистър.

– Донеси я.

Банистър пресече помещението. Нещата не се развиха напълно по неговия сценарий. Вярно е, че хлапето се стресна, но лично той предпочиташе бурята да се насочи към онзи високомерен нов доктор. „Кой знае, може пък Пирсън да си го пази за десерт“ – помисли си той.

Пирсън пое епруветката, чийто малък етикет гласеше: „Александър, мисис Е.“, а Банистър се наведе да вдигне от пода виновния за цялата сцена формуляр.

– Какво ще правим с това?

Старият беше взел две чисти епруветки и разпределяше кръвта в тях на малки порции.

– С кое? – запита той, без да откъсва поглед от тях.

– Искането за доставка на серум Кумс.

– Няма да имаме нужда от него. Скъсай го. – Пирсън разглеждаше етикета на малкото шишенце в ръката си. То съдържаше положителни клетки Rh, които приготвяше за тях фармацевтичното отделение. Този разтвор използваша като реактив при проверката на отрицателно Rh.

Банистър се поколеба. Колкото и да искаше да се противопоставя на Колман, не смееше да стига твърде далеч. Тук вече се намесваше професионалната етика.

– Ще трябва да кажете на доктор Колман – колебливо се обади той.

– Ако искате, да го уведомя аз...

Пирсън се бореше с капака на шишенцето.

– Аз, аз ще му кажа... – отвърна нетърпеливо той.

Лаборантът сви рамене. Беше обърнал внимание и какво-то и да се случеше оттук нататък, отговорността нямаше да бъде негова. Скъса поръчката на ситни парченца и я пусна в кошчето.

Практикант-патологът Роджър Макнийл подозираше, че колкото и години да минат, никога няма да закоравее дотолкова, че спокойно да аутопсира деца. Току-що беше завършил една такава аутопсия и тялото на 4-годишното момченце още зееше разтворено на масата. От гледката му приляваше и Макнийл знаеше, че дълго време ще я сънува. Каква

нелепа смърт беше това!

Вдигна глава и срещна погледа на Майк Седънс.

– Горкото хлапенце! – каза той, после горчиво добави: – Колко глупави могат да бъдат понякога хората!

– Полицията чака ли още? – попита Макнийл.

– Да – кимна Седънс. – Останалите също...

– Най-добре е да извикаме Пирсън.

Седънс кимна и се отправи към съседното помещение, в което имаше телефон.

„Не съм ли един страхливец, който бяга от отговорност“ – запита се Макнийл. Но това беше случай, който трябваше да бъде докладван на стария. А той ще реши кой да съобщи заключението на чакащите вън хора.

Седънс се върна.

– Пирсън е в серологията. След малко идва.

Двамата останаха мълчаливи, докато отвън се чува познатите провлачени стъпки. Пирсън застана на прага и Макнийл започна да докладва подробностите. Старият хвърли поглед към масата, но не се приближи. Преди около два часа детето било блъснато от кола пред къщата, в която живеело. Линейката го вдигнала почти веднага, но то било мъртво още преди да пристигне в болницата. Уведомили полицейския следовател и той поискал аутопсия. Макнийл подробно обясни какво бяха открили при нея.

– И това е всичко? – недоверчиво запита старият патолог.

– Това е причината за смъртта – отвърна практикантът. – Нищо друго!

Пирсън тръгна към масата, после се спря. Достатъчно добре познаваше Макнийл и не се съмняваше в правилността на заключението му.

– Значи, те само са стояли и са гледали...

– Вероятно никой не е подозирал какво става – намеси се Седънс.

Пирсън бавно кимна, трудно можеше да се разбере какво мисли в този момент. После тихо попита:

– На колко години е?

– Четири – отвърна Макнийл. – Хубаво детенце.

И тримата погледнаха към масата, където лежеше неподвижно малкото телце. Очичките бяха затворени, къдравата руса косица добре прикриваше следите от патологическия нож. Старият поклати глава, после се обърна и тръгна към вратата.

– Е, добре... Аз ще им кажа – подхвърли през рамо той.

В чакалнята имаше трима души и всички вдигнаха глава при влизането на Пирсън. Единият беше униформен полицай, а до него стоеше висок и слаб мъж със зачервени очи. Третият – дребно мустакато човече с уплашена физиономия – стоеше в далечния ъгъл на помещението.

Пирсън се представи, а полицаят пристъпи напред и каза:

– Казвам се Стивънс, сър. От пети участък. – После извади писалка и бележник и се приготви да записва.

– Присъствувахте ли на инцидента? – запита го Пирсън.

– Пристигнах малко по-късно. – Той посочи високия мъж и добави. – Това е бащата на детето, а другият господин е шофьорът на колата.

Уплашеният човечец вдигна глава и умолително каза:

– Изтича изведнъж... иззад ъгъла... Аз съм внимателен шофьор. И аз имам деца... Не карах бързо. Почти бях спрял в момента на удара...

– Мръсен лъжец! – яростно избухна бащата. – Уби детето ми и се надявам да попаднеш в затвора, където ти е мястото!

– Момент, ако обичате – меко се намеси Пирсън. Всички млъкнаха и очаквателно го погледнаха. Той посочи бележника на полицаия и продължи: – Следователят ще получи подробен доклад за случая, но нека още сега ви кажа резултата от предварителното заключение – Помълча няколко секунди, после добави: – Аутопсията показва, че не колата е причинила смъртта на детето.

Полицаят учудено го погледна, а бащата отново избухна:

– Но аз бях там! Казвам ви, че...

– Бих искал да съм в състояние да ви го кажа по друг начин – прекъсна го Пирсън. – Но се страхувам, че такъв начин няма. – Вече говореше само на бащата: – Ударът, който е получил вашият син, е предизвикал лека контузия и детето е изгубило съзнание. Имало е и още нещо – лека фрактура на носа, която за нещастие е предизвикала обилен кръвоизлив. – Пирсън се обърна към полицаия: – Предполагам, че детето е било оставено да лежи по гръб... Там, където е паднало.

– Точно така, сър – отвърна другият. – Не искахме да го пипаме до пристигането на линейката.

– Колко време остана така?

– Около десет минути.

Пирсън бавно кимна. Предостатъчно. И пет минути стигаха.

– Страхувам се, че точно това е причинило смъртта. Кръвта от раната на носа е изпълнила гърлото, после е проникнала и в белите дробове. Детето не е могло да диша и е умряло от задушаване.

Лицето на бащата се изкриви от недоверие и ужас.

– Какво?! Значи, ако го бяхме обърнали...

Пирсън изразително вдигна ръце:

– Казах истината и нищо повече. Бих желал да мога да я изразя по друг начин. Но трябва да дам правилно заключение, а то гласи, че не открихме нито една сериозна контузия...

– А ударът от колата? – запита полицаят.

– Разбира се, човек не може да бъде съвсем категоричен, но лично то ми мнение е, че този удар е бил страничен и съвсем лек. – Пирсън махна с ръка към уплашения човечец, който инстинктивно се беше скрил зад него: – Мисля, че този човек казва истината, като твърди, че е карал бавно...

– Света майчице! – изплака бащата и закри лицето си с ръце. Дребният човечец го прегърна през рамото и бавно го поведе към скамейката до стената. И неговите очи бяха пълни със сълзи.

Лицето на полицая посивя, той трудно намираше думите:

– Докторе! Аз през цялото време бях там! Можех да го обърна... Но не знаех...

– Мисля, че няма причини да се обвинявате.

Човекът не го чу. Продължи да говори като насън:

– Карал съм курс по спешна медицинска помощ. Диплом ми дадох. Там през цялото време ни повтаряха все едно и също – не пипайте пострадалите! Правете всичко друго, само не пипайте пострадалите!

– Зная това. – Пирсън приятелски Докосна ръката му. – За съжаление и това правило си има изключение – то не важи, когато пострадалият кърви през устата!

Дейвид Колман вървеше по коридора на първия етаж. Наближаваше пладне и той отиваше да обядва в бюфета. Видя Пирсън да излиза от вратата на една чакалня и в първия момент помисли, че старият патолог е болен. Беше замаян и сякаш не знаеше къде се намира. В един момент погледът му се спря на Колман и той бавно тръгна към него. Младежът се спря да го изчака.

– О, доктор Колман... Трябваше нещо да ви кажа... – Колман забележа, че Пирсън трудно се контролира. Ръката му несъзнателно се пресегна и сграбчи ревера на безупречно бялата манта на младежа. Тя силно трепереше.

Колман внимателно се освободи и запита:

– Какво има, доктор Пирсън?

– Нещо около лабораториите... – Пирсън разтърси глава: – Забравих... Ще си спомня по-късно... – Понечи да се обърне, после нещо му хрумна: – Мисля, че ще е най-добре да вземете залата за аутопсии под свое разпореждане. Още от утре. Ще следите за доброто равнище на работата.

– Много добре. Радвам се. – Дейвид Колман имаше конкретни идеи за начина на работа в залата за аутопсии и сега получаваше възможност да ги приложи на практика. Реши да използва случая и да повдигне и другите въпроси, които го вълнуваха:

– Мисля, че трябва да поговорим и за лабораториите.

– Лабораториите? – Умът на стария лекар все още беше някъде далеч.

– В писмото, което ви изпратих, предлагам да взема под свое разпореждане част от лабораторната работа... Ако си спомняте... – Струваше му се малко странно подобни въпроси да се обсъждат наред с оживения болничен коридор, но добре знаеше, че този шанс може и да не се повтори.

– Да... имаше нещо такова... – Погледът на Пирсън беше закован в трима мъже, които се отдалечаваха по коридора. Един полицай и един дребосък подкрепяха внимателно млад и висок мъж.

– Бих могъл да започна със серологията, – продължи Колман. – Искам да извърша някои проверки... обикновените за всяка лаборатория проверки.

– Какво, какво?

Колман нервирано повтори:

– Казах, че искам да извърша някои проверки в серологията!

– А, добре... – разсеяно каза Пирсън, с очи все така вперени в отдалечаващите се хора. Колман сви рамене и го остави.

Елизабет Алегзандър се чувствуваше добре. Малко преди да се захване с обяда си в бюфета на „Три общини“, тя изведнъж осъзна, че вече дни наред има отлично настроение. А тази сутрин всичко й изглеждаше прекрасно. Детето в утробата й беше живо – дори и в този миг тя усещаше леките му движения. Току-що пристигаше от един универсален магазин, в който правеха голяма разпродажба. Сред невероятната бльсканица беше успяла да купи няколко парчета ярък плат, с който възнамеряваше да освежи малката стая, определена за спалня на бебето.

Двамата с Джон за пръв път се хранеха заедно в болницата. По

силата на един неписан закон семействата на болничните служители имаха правото да прибегват до услугите на бюфета. Закон, за който Джон беше научил само преди няколко дни. Изчакаха на опашката и Елизабет си избра салата, супа, руло, печено агнешко с гарнитурa от картофи и зеле, пай със сирене и мляко. Джон шеговито попита:

– Ще ти стигне ли?

Елизабет захапа стръкче целина и отвърна:

– Това бебе е голям гладник!

Джон се усмихна. Само преди няколко минути все още се чувствуваше потиснат и унижен от скандала, който му вдигна Пирсън. Но ведрото настроение на Елизабет се предаде и на него и той реши, че не си заслужава да приема нещата толкова навътре. В края на краищата това му беше за последен път, защото твърдо беше решил да си мълчи и да внимава. Освен това доктор Пирсън наистина извърши кръвния тест собственоръчно и след като използва физиологичен разтвор и обогатен протеин, обяви, че резултатът е негативен.

– Няма място за тревога по отношение на кръвта на жена ти – каза му той и думите му прозвучаха почти любезно на фона на предишните крясъци.

Имаше и нещо друго, което не трябва да забравя: доктор Пирсън е лекар-патолог, а той не е. Може би доктор Пирсън е нрав, като твърди, че Джон придава прекалена важност на някои неща, които с учил в школата за лаборанти. Не беше ли широко известна истината фактът, че теорията, с която ти пълнят главата в училище, рядко ти помага в практическата работа? Всеки знае, че много от предметите, които се изучават в гимназията и колежа, нямат абсолютно никаква практическа стойност и човек ги забравя в момента, в който изкара изпита си. Май и този случай ще се окаже такъв. Явно Джон е приел прекалено навътре училищната теория, според която е необходим и трети кръвен тест, докато с богатия практически опит зад гърба си доктор Пирсън е убеден, че такъв тест не е необходим.

Какво беше казал доктор Пирсън, докато правеше теста тази сутрин? „Ако променяме лабораторните си методи при появата на всяка новост, няма да стигнем доникъде. В медицината всеки ден се правят нови открития. Но в болничната обстановка ние трябва да сме сигурни, че те са полезни, преди да започнем да ги използваме. Тук става въпрос за живота на хората и нямаме право да рискуваме.“

Джон не виждаше как един допълнителен кръвен тест би заплашил живота на някого, но признаваше, че в разсъжденията на Пирсън има

известна логика. Сам беше чел и знаеше, че много от откритията нямат никаква практическа стойност. От друга страна, доктор Колман беше категоричен в мнението си, че трети кръвен тест е необходим. Но той е доста по-млад от доктор Пирсън, няма неговия опит...

– Какво си се замислил толкова? Супата ти изстина! – прекъсна мислите му Елизабет.

– О, нищо, скъпа. – Реши повече да не умува по тези въпроси. Елизабет имаше способността да отгатва мислите му, затова я попита: – Как си с теглото? Мислех да те питам миналата седмица, но забравих...

– Около нормата – жизнерадостно отвърна тя. – Но доктор Дорнбъргър каза, че трябва да се храня добре. – В потвърждение на това тя привърши със супата и се нахвърли върху агнешкото.

Джон вдигна глава и видя наблизко доктор Колман. Новият патолог се беше насочил към масите за лекарския състав, но съвсем импулсивно Джон стана и го извика.

– Доктор Колман!

– Да? – въпросително го погледна младият лекар.

– Бих искал да ви запозная с жена си, докторе! – Колман се насочи към масата им, а Джон вметна на Елизабет: – Скъпа, това е доктор Колман... лекарят, за когото ти говорих. От Ню Ричмънд.

– Здравейте, мисис Алегзандър. – Колман се спря с поднос в ръце.

– Здравейте, докторе – отвърна усмихнато Елизабет. – Много добре ви помня. Вие идвахте понякога в магазина на баща ми.

– Вярно е. – Сега си я спомни съвсем ясно: усмихнатото дългокрако момиче, което покорно ровеше из бъркотията на стария магазин и откриваше отдавна забравени неща. Почти никак не се е променило. – Веднъж ми продадохте някакво въже за простиране...

– Спомням си! – усмихнато отвърна тя. – Добро ли излезе?

Той се замисли:

– Май се скъса!

Елизабет се засмя.

– Ако го занесете обратно, майка ми ще ви го смени. Тя продължава да държи магазина... и бъркотията е по-голяма от всякога!

Доброто ѝ настроение беше заразително и Колман също се усмихна. Джон Алегзандър придърпа един стол:

– Защо не седнете при нас, докторе?

За момент Колман се поколеба, но после си даде сметка, че един отказ би ги обидил. Сложи подноса, който съдържаше спартански обяд – малка плодова салата и чаша мляко, – и седна на масата.

– Доколкото си спомням, по онова време носехте плитки, нали? – обърна се той към Елизабет.

– Както и шини на зъбите – бързо додаде тя. – Но вече пораснах.

Дейвид Колман откри, че това момиче му харесва. Неочакваната им среща сякаш обърна страница от миналото и му напомни за юношеските години. Индиана беше чудесно място за живеене. Спомни си как през летните ваканции обикаляше страната с раздрънкания шевролет на баща си...

– Отдавна не съм бил в Ню Ричмънд – замислено поде той. Баща ми почина, а майка ми се пресели на Западното крайбрежие... После смени темата: – Я ми кажете как ви се струва бракът с човек медик?

– Не медик, а просто лаборант – вметна Джон Алегзандър. Не знаеше защо го каза – може би това беше реакция на онова, което се беше случило сутринта. Преди малко му се прииска да разкаже на Колман за инцидента в лабораторията, но после се отказа. Откровените разговори с Колман вече му бяха донесли достатъчно неприятности. Стига толкоз.

– Не подценявайте работата на лаборанта – каза Колман. – Тя съвсем не е маловажна.

– Мисля, че той не я подценява – намеси се Елизабет. – Но понякога му се иска да бъде лекар.

– Наистина ли? – обърна се към младежа Колман.

Джон се почувствува неудобно.

– Имах подобни идеи... някога...

Колман набоде на вилицата си малко плодова салата.

– А защо не постъпихте в Медицинската академия?

– По възможно най-баналните причини – финансовите. Нямах никакви средства и ми се искаше час по-скоро да започна да печеля.

– Все още не е късно – каза Колман между две хапки. – На колко сте години?

– След два месеца навършва двадесет и три – обясни Елизабет.

– О, доста е остарял! Всички се засмяха, после Колман повтори: – Имате достатъчно време да го направите.

– Зная това бавно и замислено отвърна Алегзандър с пълното съзнание, че аргументите му са неубедителни, и продължи: – Но това би означавало голямо финансово бреме за нас... току-що стъпихме на крака. Още повече, че очакваме и дете...

Колман вдигна чашата си и отпи едра глътка мляко.

– Много хора са завършили медицина с деца... и с финансови проблеми.

– И аз му казвам същото оживи се Елизабет и се наведе напред: – Радвам се, че и друг смята така.

Колман избърса устата си със салфетката и погледна Джон. Имаше чувството, че първото му впечатление от младия лаборант е било абсолютно вярно. Изглеждаше интелигентен и съзнателен, а работата наистина го интересува – това си пролича още при вчерашния им разговор.

– Знаете ли какво, Джон? – продължи той. – Ако наистина искате да следвате медицина и не го направите сега, докато все още имате време, после цял живот ще съжалявате за пропуснатата възможност.

Александър беше навел глава и машинално разместваше местата на ножа и вилицата си.

– Нали все още се чувствава недостиг от лекари патолози? – попита Елизабет.

– О, да – отговори Колман. – Доста по-голям, отколкото при другите специалности.

– А защо е така?

– Преди всичко защото има нужда от непрекъснато разширяване на научната работа, а именно тя тласка медицината напред... и запълва празнините.

– Празнините? Какво искате да кажете? – запита тя.

Колман усети, че говори много по-свободно от обикновено, и дори се капеше да каже неща, които до този миг скъпернически пазеше заключени в главата си. Компанията на тези двамата го разведри, може би защото беше в пълен контраст с компанията на човек като Пирсън.

– Медицината много прилича на война – отговори той. – И в нея, както на война, понякога се осъществяват главоломни пробиви в Тила на противника Хората – в случая лекарите – веднага се втурват към новата позиция, но зад тях остават много празнини... празнини на познанието, които трябва да бъдат попълнени.

– И това е работата на патолога? Да ги попълва?

– Това е работа на всеки раздел от медицината. Но често патологията има повече шансове. – Колман се замисли за момент, после продължи: – Има и нещо друго. Научните изследвания в медицината приличат много на изграждането на една стена. Един прибавя късче познание, сякаш слага тухла в тази стена, друг прибавя още една и така стената расте. Накрая идва някой щастливец и полага последната тухла. Той се усмихна: – Малцина имат щастието да бъдат като Флеминг или Солк. Най-доброто, което обикновено може да постигне един патолог, е да направи своя скромнен принос за издигането на медицинската наука – да

постигне нещо в своята област, в своето време. Но той трябва да го направи!

Джон Алегзандър внимателно слушаше. Разбра, че другият е свършил, и нетърпеливо попита:

– Ще се занимавате ли с научна работа при нас?

– Надявам се.

– Върху какво?

Колман се поколеба. Досега не беше говорил с никого по този въпрос. Но вече беше казал много, тъй че няколко думи повече едва ли биха променили нещо.

– На първо място върху липомите – това са доброкачествени тумори, които най-често се образуват в мастната тъкан. Твърде малко знаем за тях. – Несъзнателно се беше увлякъл в разговора, обичайната му хладина и резервираност изчезнаха: – Знаете ли, дори в организмите на умиращи от глад хора се срещат добре охранени тумори. Имам намерение... – Той рязко спря и запита: – Какво ви е, мисис Алегзандър?

Елизабет беше изохкала и скрила в ръце лицето си. После бавно разтърси глава.

– Елизабет! Какво има? – Джон скочи от мястото си.

– Нищо... вече мина. – Тя му махна с ръка да седне. Затвори за миг очи, после се усмихна: – Беше само за секунда. Болка, после световъртеж... Вече ми мина.

Отпи малко вода. Наистина мина. Но за момент почувствува, че там вътре, където беше бебето, сякаш я бяха прободили хиляди горещи игли.

– Случвало ли се е и друг път? – попита Колман. Тя поклати глава.

– Сигурна ли си, скъпа? – загрижено попита Джон. Елизабет се пресегна през масата и взе ръката му.

– Не започвай с тревогите. За детето е още рано. Имам поне два месеца.

– Въпреки това предлагам да се свържете със своя гинеколог и да му разкажете за това, което току-що се случи – сериозно каза Колман. – Може би ще трябва да ви прегледа.

– Добре – топло му се усмихна тя. – Обещавам.

В момента Елизабет наистина мислеше така, но когато излезе от болницата, ѝ се стори глупаво да тревожи доктор Дорнбъргър с някаква случайна болка, която беше изчезнала без никаква следа. Ще му се обади, ако болката се повтори, и толкоз.

15

– Някакви новини?

Вивиан очаквателно погледна току-що влязлата Люси Грейнджър. От биопсията насам бяха изминали четири дни, а от изпращането на пробите в Бостън и Ню Йорк – три.

Люси поклати глава:

– Още нищо, Вивиан. Веднага, след като науча нещо, ще дойда да ти кажа.

– Кога мислите, че ще... знаете със сигурност?

– Днес, предполагам – спокойно отвърна лекарката. Не искаше да й казва, че и тя се притеснява от чакането. Снощи отново беше говорила с Джо Пирсън и той обеща да търси консултантите по телефона, в случай че до обед пробите не пристигнат. Чакането беше трудно за всички, включително и за родителите на Вивиан, които бяха дошли предишната вечер.

Люси свали превръзката от коляното на Вивиан. Белегът от биопсията изглеждаше добре и заздравяваше нормално. Тя смени превръзката и каза:

– Зная, че е трудно, но трябва да се опиташ да не мислиш за това.

– Никак не е лесно – тъжно се усмихна момичето.

Лекарката отвори вратата, после се обърна и каза:

– Може би някой посетител ще ти помогне. Един вече пристига. – Тя се отдръпна и в стаята пристъпи Майк Седънс, облечен в бяла болнична престилка.

– Откраднах десет минути – каза той, докато я целуваше. – Всичките са твои!

За миг тя затвори очи и се притисна до него Той разроши косите й и нежно прошепна:

– Трудно е, нали?... Да седиш и да чакаш.

– О, Майк! Веднъж да разбере само! Няма да ми е толкова тежко... какъвто и да бъде резултатът!

Той леко се отдръпна и я погледна в очите.

– Вивиан, мила! Страшно ми се иска да мога да направя нещо! Колко го и малко да е то!

– Вече си го направил – усмихна се тя. – Нали съществуващ, нали си тук? Не зная как бих понесла всичко това, ако...

Той посегна и сложи пръст на устните ѝ:

– Не го казвай! Аз трябваше да бъда тук Всичко е предопрелено от съдбата! – Пусна-широката си жизнерадостна усмивка, за да прикрие огромната си тревога. И Майк, подобно на Люси Грейнджър, добре съзнаваше опасността, която носи забавянето на диагнозата.

Все пак успя да я разсмее.

– Съдба – глупости! Ако не бях отишла на онази аутопсия, или ако преди мен те беше докопала някоя друга сестра...

– Не, не – поклати глава той. – Само на пръв поглед изглежда така. Но никой не може да избегне предопределеното му от съдбата. Още от мига, в който нашите прародители са слезли от дърветата, почесвайки се под мишниците, още от онзи момент нашите гени са започнали да се придвижват заедно през прашните пясъци на Времето, Живота и Съдбата... – Говореше, каквото му хрумне, само и само да не мълчи, но ефектът беше постигнат.

– О, Майк! Какви прелестни небивалици разказваш! Но те ме карат още повече да те обичам!

– Това вече е друго нещо – леко я целуна той. – Впрочем имам чувството, че и майка ти ме хареса...

Тя плесна с ръце:

– Божичко, съвсем ме отнесе с твоите приказки! Забравих да те питам най-важното! Добре ли мина всичко снощи?

– Разбира се. Изпратих ги до хотела, после малко си поговорихме. Майка ти мълчеше, а баща ти през цялото време ме оглеждаше, сякаш се питаше: „Що за човек е тоя, дето иска да се ожени за хубавата ми дъщеря?“

– Още днес ще му обясня – каза Вивиан.

– И какво ще му кажеш?

– Е, не знам... – Тя го хвана за ушите и леко извъртя главата му на една страна, сякаш хубаво да го огледа: – Ще кажа може би, че този човек има най-хубавата червена коса на света. И макар да е вечно разрошена, тя е изключително мека, когато човек прекарва пръстите си през нея... – каза тя с ръка в косата му.

– Хубаво. Това ще е от огромна полза. Никой брак не може да мине без подобно описание. Друго?

– Ще му кажа още: той не е много за гледане, разбира се, но има златно сърце и ще стане добър хирург.

Седънс престорено се намръщи:

– Не може ли да се добави: „изключително добър“?

– Може, ако...

– Ако какво?

– Ако ме целунеш пак! И то веднага!

На втория етаж Люси Грейнджър почука леко на вратата на кабинета на главния хирург и влезе.

Кент О'Донъл вдигна глава от купчината медицински заключения пред себе си и каза:

– О, Люси! Сядай да отмориш изтощените си кости. Наистина са изтощени. – Тя се отпусна в голямото кожено кресло срещу бюрото му.

– Тази сутрин се срещнах с мистър Лобъртън. – О'Донъл заобиколи бюрото си и седна на ръба му близо до Люси. Извади златната си табакера и я разтвори пред нея: – Цигара?

– Благодаря. – Тя взе една цигара, запали я от поднесената запалка и дълбоко вдъхна. Димът беше хладен и ароматен. Да, бащата на Вивиан. Вчера пристигнаха. Не бяха чували нищо за мен, ето защо предложих да се срещнат с главния хирург.

– Човекът дойде – тихо отвърна О'Донъл. – Уверих го, че дъщеря му е в сигурни ръце и според мен в болницата няма друг хирург, в когото да имам повече доверие. Това, изглежда, го успокои.

– Благодаря ти. – Люси наистина изпитваше дълбока благодарност към Кент О'Донъл в този момент.

– Няма за какво – усмихна се О'Донъл. – Това просто отговаря на истината. – Помълча, после запита: – А какво става с момичето, Люси? Докъде стигнахте?

С няколко думи тя му разказа историята на заболяването, предполагаемата диагноза и резултата от биопсията.

О'Донъл кимна, после попита:

– Имаш ли някакви проблеми с патологията? Не те ли бави Джо Пирсън?

Люси му разказа за забавянето, както и за причините му. Той помисли за момент, после отвърна:

– Е, предполагам, че има основание. При такива случаи нищо не може да се направи. Но продължавай да притискаш Джо. Не позволявай да се протака повече от необходимото. Днес трябва да имаш заключението.

– Така и ще направя – кимна Люси й хвърли поглед към часовника си: – Веднага след обедата ще отида при Джо. Той се надяваше да бъде готов около два... т.е. да има някакъв определен отговор.

О'Донъл направи горчива гримаса:

– Нали знаеш колко определени са тези отговори? Бедното дете! Колко годишна е, казваш?

– Деветнадесет. – Загледана в лицето на главния хирург, Люси ясно осъзна силата на мисълта, волята и духа му. „Притежава вродено достойнство, което носи с изключителна лекота“ – помисли си тя. Ето защо похвалните му думи за собствената ѝ работа и способности я стоплиха още повече. Изведнъж нещо в нея се пречупи и тя прозря онова, което отказваше да си признае месеци наред – че обича този човек! Обича го дълбоко и истински! Проумя, че до този миг се е борила срещу това чувство, защото инстинктивно се бе страхувала да не бъде наранена. Но повече не можеше да се зальгва. Каквото и да се случеше, тя знаеше, че го обича! В този миг се почувствува толкова слаба, че се уплаши да не ѝ проличи.

– Трябва да те оставя, Люси – извини се О'Донъл. – И днес съм претрупан. Всъщност кога ли не сме така – усмихна се той.

С разтуптяно сърце и объркани чувства тя се изправи и тръгна към вратата. Той я настигна и обгърна раменете ѝ с ръце. Приятелски жест, който често се среща между колеги. Но тя потръпна като от електрически ток и замря смутена.

– Ако имаш проблеми, веднага ми се обади – каза ѝ той. – И ако нямаш нищо против, днес ще прескоча да видя пациентката ти...

– Ще се радвам... – успя да събере мислите си тя, а след като вратата зад нея се затвори, с усилие на волята се опита да наложи контрол над обхваналото я вълнение.

Майк Седънс много трудно понасяше неизвестностите около диагнозата на Вивиан. По природа той беше общителен и сърдечен човек, един от най-жизнерадостните млади лекари в „Три общини“. Беше душата на всички шумни компании, които се събираха в квартирите на практикантите. Колегите му обичаха да слушат безконечните му весели истории. Но за няколко дни Майк се преобрази до неузнаваемост. Избягваше всякакви контакти, почти не разговаряше. Неяснотата, която тегнеше над Вивиан и тяхното бъдеще, просто го смазваше.

А чувствата му към младото момиче ставаха все по-силни. Това без съмнение разбраха и родителите ѝ по време на снощната им среща. Както и можеше да се очаква, в началото разговорът не вървеше. Мистър и мисис Лобъртън бяха притеснени, а и те с Вивиан се чувствуваха доста неудобно. Дори и след като разбраха за общите им планове, родителите

на Вивиан не погледнаха на него като на бъдещ зет – тревогата за съдбата на дъщеря им изместваше всичко останало. Майк Седънс почувствува, че са го приели само заради така стеклите се обстоятелства.

Едва в хотела, в който беше отседнало семейство Лобъртън, те размениха няколко думи за бъдещето. Хенри Лобъртън, едър мъжага с откритото лице, който едва се побираше в креслото на хотелския апартамент, го разпита за бъдещите му планове, но Майк през цялото време имаше впечатлението, че прави това повече от любезност, отколкото от истински интерес. Накратко му разказа, че щом приключи стажа си, възнамерява да започне свободна практика във Филаделфия, на което двамата кимнаха с разбиране, и толкоз. Разговорът по този въпрос спря дотук.

Те очевидно нямаха намерение да се противопоставят на брака. „Вивиан винаги е знаела какво иска – беше казал Хенри Лобъртън – Пожела да постъпи в курсовете за медицински сестри и го направи, въпреки че ние имаме известни възражения.“

Майк Седънс изказа предположението, че те смятат дъщеря си прекалено млада за женитба, на което Анджела Лобъртън за пръв път се беше поусмихнала. „По този въпрос ще ни бъде трудно да възразяваме – беше казала тя, – аз самата се омъжих на седемнадесет.“ После пак се усмихна, този път на мъжа си, и продължи: „Избягах от къщи и се омъжих. Нямахме никакви средства, но се оправихме.“

На което Седънс оживено беше отвърнал: „Значи, в това отношение си приличаме... но само докато започна работа!“

Всичко това беше станало снощи. След тазсутрешната си среща с Вивиан, неизвестно защо, той почувствува някаква лекота и облекчение. Може би депресията беше траяла достатъчно дълго и вродената му жизненост отново бе надделяла. В момента беше обхванат от радостното предчувствие, че всичко ще свърши добре. Това чувство не го напускаше и сега, докато асистираше на Макнийл при аутопсията на възрастна, починала предната вечер пациентка. Започна да му разказва вицове знаеше ги със стотици и това беше една от причините, поради които ю ка-неха във всички весели компании.

Насред поредния виц млъкна и попита колегата си:

– Имаш ли цигари?

Макнийл внимателно секционираше току-що изваденото сърце, за това само махна с глава по посока на закачалката.

Седънс прекоси стаята, извади смачканото пакетче от джоба на сакото му и с наслаждение запали. После продължи да разказва вица оттам, откъдето го беше прекъснал:

– И така, тя каза на собственика на погребалното бюро: „Сърдечно ви благодаря, сигурно ви създадох много главоболия.“ А онзи отвърнал: „О, не се тревожете. Нямах никакви проблеми – само им размених главите!“

Макнийл гръмогласно се разсмя. Все още се смееше, когато вратата се отвори и в залата за аутопсии влезе Дейвид Колман.

– Бихте ли загасили тази цигара, доктор Седънс? – Макар и казани с обикновен тон, думите му прозвучаха остро във внезапно притихналата стая.

Майк Седънс се извърна и приятелски го поздрави:

– О, доктор Колман! Добро утро. Не съм ви виждал днес...

– Цигарата, доктор Седънс! – повтори ледено Колман, а свитите му очи придобиха стоманен оттенък.

Седънс в първия момент не разбра за какво става въпрос, после изведнъж се засуети:

– О, да... момент! – Започна да търси подходящо място за фаса си и накрая понечи да го загаси в ръба на масата, върху която лежеше аутопсираното тяло.

– Не там! Острите думи на Колман го спряха в последния момент. В следващия миг се ориентира и отиде към противоположния край на помещението, където откри някакъв пепелник.

– Доктор Макнийл!

– Кажете, доктор Колман – спокойно отвърна Роджър Макнийл.

– Бихте ли покрили лицето?

Макнийл посегна към една кърпа, изпитвайки леко неудобство от факта, че е покрита с няколко кървави петна.

– Чиста кърпа, ако обичате! – Гласът на Колман звучеше все така ледено. – Направете същото и с гениталиите! Макнийл кимна на Седънс и той извади две чисти кърпи от шкафа зад себе си. Практикантът изпълни нареждането и се обърна към младия патолог. Същото направи и Седънс. И двамата предчувстваха какво ще последва.

– Мисля, че трябва да ви припомня някои неща, господа – започна все така тихо Дейвид Колман. Но и без да повишава тон, в гласа му безпогрешно се долавяше авторитетът. – Всяка аутопсия, която правим тук, става с разрешението на близките на починалия. Без такова разрешение аутопсии не се извършват. Това ви е добре известно, нали?

– Разбира се отвърна Седънс, а Макнийл само кимна с глава.

– Много добре. – Колман хвърли поглед към масата, след това очите му отново се спряха върху изправените срещу него лекари. – Нашата

крайна цел си остава една – да допринесем с нещо за напредъка на медицинската наука. А семейството на починалия ни улеснява, като ни предоставя неговото тяло. И естествено очаква от нас да се отнасяме с него е подобаващите грижа, уважение и достойнство. – Той млъкна и в залата отново стана тихо. Седънс и Макнийл стояха напълно неподвижно.

– И именно така трябва да се отнасяме с него, господа. С грижа, уважение и достойнство! – Колман отново млъкна, огледа залата и добави:

– От днес нататък при аутопсия ще покривате лицата и гениталиите на пациентите. В залага няма да се пуши. А колкото до вашия маниер да се шегувате – при тези думи лицето на Седънс пламна, – нямам мнение. Оставям на вас да прецените дали тук е най-подходящото място за това. – Колман изгледа поред двамата си млади колеги и заключи: – Благодаря ви, господа. Моля, продължете работата си.

После кимна и напусна помещението.

Няколко секунди след затварянето на вратата никой от двамата не проговори. После Седънс не издържа и тихо каза:

– Май ни показаха къде ни е мястото, а?

На което Макнийл унило отвърна:

– С известно основание при това.

При първа възможност ще си купят прахосмукачка, реши Елизабет Алегзандър. Старомодната четка, която използваше сега, почистваше пода само отгоре-отгоре. Тя я прекара още няколко пъти напред-назад, после критично огледа резултата. Незадоволителен, разбира се, но повече не може. Довечера ще поговори с Джон. Прахосмукачките не струват кой знае колко, а една сметка повече или по-малко към дългия списък на взетите на изплащане вещи нямаше да промени нищо. Лошото в случая беше, че се нуждаеха от много неща наведнъж. И трябваше внимателно да преценяват на кое да дават предпочитание.

Джон е прав, като казва, че колкото и да е малък доходът на едно домакинство, човек свиква с него. Лошото е, когато се налагат все нови и нови ограничения в името на нещо, което винаги е голямо и винаги е неотложно. Той беше казал това по повод предложението ѝ да продължи образованието си и да не се задоволява с постигнатото. Тя знаеше, че голямата му мечта е да завърши медицина, да стане лекар и да се отдаде на професията, която винаги е считал за най-хуманната от всички

човешки професии. И го подтикваше към това въпреки трудностите. Защото още четири години следване щяха да означават налагането на почти непосилно бреме за крехките им финанси – неминуемо трябваше да се откажат от всичко с изключение на най-необходимото. А годините могат да бъдат и двойно повече, ако Джон реши да специализира. Дали си струва? Не беше ли по-добре да се задоволят с постигнатото и да се радват на щастието си? Макар че животът им е скромен, те са млади. Джон вече има професия, обичат се. Какво повече?

Безспорно в този начин на мислене имаше много здрава логика, но въпреки всичко тя не можеше да го възприеме напълно. Искаше и се да подтикне съпруга си, да го накара на всяка цена да постъпи в Медицинския факултет. Спомни си думите на доктор Колман: „Ако желаете да следвате и се откажете сега, кога го все още имате възможност да го направите, цял живот ще съжалявате“. Тези думи на лекаря им бяха направили дълбоко впечатление. Сега с нова сила осъзна значението им. Тя се намръщи: може би пак трябва да поговорят с Джон. И то още довчера! Ако види, че желанието му е силно както и преди, ще съумее да го убеди. И друг път беше успявала да се наложи.

Елизабет остави четката ѝ се зае с праха по мебелите. Отложила сериозните проблеми за по-късно, тя започна да си тананика. Утрото беше чудесно. Топлото августовско слънце щедро огряваше малката, но уютна всекидневна, подчертаваше свежите тонове на завесите, които беше окачила предната вечер. Тя спря пред масата и започна да подрежда цветята в голямата ваза. Извади два увехнали стръка и тръгна към малката кухня. Точно в този момент болката я проряза.

Внезапно, без предупреждение, подобно на изгарящ опустошителен огън. Тя хлъцна и прехапа устни, за да не изкрещи. Успя да се отпусне на най-близкия стол. За момент болката я отпусна, после се върна с още по-голяма сила. Сякаш повтаряше някакъв цикъл. Внезапно появилата се мисъл я накара да проплаче:

– О, не, не!

Помътненото ѝ от болка съзнание успя да прецени, че трябва незабавно да действа. Номерът на болницата беше записан в един бележник до телефона. Апаратът в другия крак на стаята изведнъж се превърна в най-важното нещо на света. Използувайки всяка пауза в цикличната болка, Елизабет тръгна, като се подпираше на каквото свари. Накрая стигна и с облекчение набра номера. Почака да ѝ отговорят и задъхано каза:

– Моля ви, доктор Дорнбъргър! Спешно е...

След кратка пауза чу познатия глас:

– Обажда се мисис Алегзандър... – с мъка изговори думите тя. – Раждането... започна...

Дейвид Колман почука и влезе в кабинета на доктор Пирсън. Старият патолог седеше зад бюрото си, а пред него стоеше Карл Банистър. Лицето на лаборант беше изопнато, той бегло погледна влезлия и отмести очи.

– Предполагам, че вие ме викате. – Колман изследваше една замразена проба на етаж на хирургията, когато чу име-то си по радиоуредбата.

– Да, аз. Пирсън беше хладен и официален. – Доктор Колман, получих оплакване срещу вас от тук присъстващия Карл Банистър.

– Така ли? – Колман учудено повдигна вежди, а Банистър продължаваше да гледа пред себе си.

– Разбрах, че тази сутрин двамата сте имали малко спречкване – продължи Пирсън.

– Не бих го нарекъл така – някак безгрижно отвърна Колман.

– А как бихте го нарекли? – В тона на възрастния лекар се прокрадна злъч.

– Честно казано, нямах намерение да ви занимавам с този въпрос – все така спокойно отвърна Колман. – Но след като мистър Банистър вече го е поставил, ще трябва да ви разкажа цялата история.

– Ако сте сигурен, че това няма да е излишен труд.

Без да обръща внимание на иронията, Колман продължи:

– Вчера следобед съобщих на двамата лаборанти в серологията, че възнамерявам да правя периодични проверки на работата им. И рано тази сутрин извърших първата такава проверка – хвърли бегъл поглед към Банистър: – Разделих на две части една току-що постъпила проба и вписах втората част като искане за допълнително изследване. При проверката, която извърших малко по-късно, установих, че мистър Банистър е записал два различни крайни резултата от извършеното изследване – нещо, което сам разбирате, не може да бъде възможно. Ако желаете, можем да погледнем подробностите, които са записани в лабораторния дневник.

Пирсън поклати глава, после стана от стола си. Колман с любопитство очакваше реакцията му. Той самият се чувствуваше абсолютно сигурен. Това, което беше извършил, беше обичайна практика в болниците,

които държаха на доброто си име – по този начин те се застраховаха срещу немарливост и гарантираха на пациентите си добро обслужване. Съвестните лаборанти не се обиждаха от подобни проверки – просто ги приемаха като част от ежедневната работа. А в случая Колман беше постъпил съвсем етично, като предварително беше уведомил Банистър и Александър за намеренията си.

Пирсън рязко се извърна към Банистър:

– Нещо да кажеш?

– Не желая да бъда шпиониран! – Отговорът беше сърдит и нападателен. – Никога досега не съм работил по този начин и нямам намерение да приемам подобни методи!

– А аз ще ти кажа, че си глупак! – изкрещя Пирсън. – Глупак, който прави тъпи грешки, а после идва да се оплаква, че са го хванали! – Млъкна, като дишаше тежко през плътно стиснатите си устни. Колман усети, че яростта на стария се дължеше не толкова на грешката на лаборанта, колкото на факта, че волно-неволю трябва да подкрепи действията на младия си помощник. Изправен срещу Банистър, старият лекар все така ядно изръмжа:

– И какво очакваш от мен? Да те потупам по гърба и да ти дам медал?

Скулите на Банистър нервно помръднаха. Мълчеше. Втречен намръщено в лицето му, Пирсън се готвеше да продължи, но изведнъж се извърна и махна с ръка: – Я се махай! Веднага! Банистър напусна стаята с каменно лице.

Пирсън рязко се нахвърли върху Колман:

– Какво, по дяволите, искате да постигнете с това?

Дейвид Колман видя яростните пламъчета в очите на стария лекар и разбра, че случаят с Банистър е бил само артилерийската подготовка, а едва сега започва истинското сражение. Решен да не губи самообладание, той меко запита:

– С кое, доктор Пирсън?

– Много добре знаете с кое! С тези проверки в лабораториите без мое разрешение!

– Наистина ли трябва да имам разрешението ви за нещо толкова обикновено? – студено запита Колман.

– Когато искам проверки, ще издам съответното нареждане! – удари с юмрук върху бюрото си Пирсън.

– В интерес на истината аз получих вашето разрешение – все така спокойно каза Колман. – Вчера ви споменах, че искам да извърша някои

рутинни проверки в лабораториите, и вие се съгласихте.

– Не помня такова нещо! – подозрително отвърна Пирсън.

– Уверявам ви, че наистина разговаряхме по този въпрос. Нямам навика да си измислям! – Дейвид Колман усети как дълбоко в него се надига негодувание. Все по-трудно му беше да прикрива презрението си към този изкуфял некадърник! – Бяхте доста разсеян – добави той.

Като че ли успя да го парира, макар и частично.

– Вярвам ви – изръмжа старият. – Но това да е за последен път, ясно ли е?

Колман усети, че е настъпил критичният момент в отношенията между двамата. В следващия му въпрос отчетливо се долавяше ледена нотка:

– Бихте ли ми разяснили каква точно ще бъде моята отговорност в това отделение?

– Каквато аз ви определя!

– Страхувам се, че това съвсем не ме задоволява!

– Така ли? – Пирсън застана пред младия лекар с войнствено издадена напред глава: – Е, и аз намирам някои неща за незадоволителни, пък се примирявам!

– Например? – Дейвид Колман нямаше намерение да отстъпва. Щом старият си проси разпратата, ще си я получи. Сега, на момента!

– Ами... чувам например, че променят правилата в залата за аутопсии...

– Вие ми наредихте да отговарям за нея.

– Казах ви да следите начина, по който се извършват аутопсиите, а не да въвеждате никакви свои измислици... Да не се пуши например! Може би тази забрана се отнася и до мен?

– Предполагам, че вие сам ще решите това, доктор Пирсън.

– Точно така! Аз ще реша! – Сдържаността на младия лекар още повече ожесточи Пирсън. – А сега ме слушайте добре! Може и да е вярно, че притежавате отлична квалификация, драги ми господине, но още много има да се учите! А шеф на това отделение съм аз и нямам никакво намерение скоро да напускам! Затова решавайте – ако не харесвате начина, по който работя, знаете какво трябва да направите!

Колман понечи да отвърне, но на вратата леко се почука.

– Да! – нетърпеливо извика Пирсън.

Хвърляйки любопитни погледи към двамата, в кабинета влезе едно момиче от администрацията. „Вероятно гласът на Пирсън се е чувал из целия коридор“ – машинално помисли младият лекар.

– Извинете, доктор Пирсън – каза момичето. – Току-що пристигнаха тези две телеграми... Казаха ми, че са важни.

Пирсън пое двата жълтеникави плика и с жест спря Колман, който се канеше да му отговори, едва изчакал момичето да напусне стаята Започна да разпечатва първия и с коренно променен тон каза.

– Това трябва да са отговорите относно пациентката на Люси Грейнджър – Доста се забавиха!

Колман веднага усети любопитство. Прие мълчаливо предложението за отлагане на спора – това нещо беше много по-важно. Телефонът остро извънтя тъкмо когато Пирсън се канеше да извади съдържанието на първия плик. Раздразнен, той остави пликовете настрана и вдигна слушалката.

– Да!

– Доктор Пирсън? Тук е акушеро-гинекологичното отделение. Момент да говорите с доктор Дорнбъргър.

Кратка пауза, след която в слушалката прозвуча напрегнатия глас на Чарлс Дорнбъргър:

– Джо! Какво става там при теб? Съпругата на твоя лаборант Алегзандър ражда преждевременно! Вече е в линейката на път за болницата, а аз нямам заключението за кръвната съвместимост! Веднага ми то прати!

– Ясно, Чарли! – Пирсън остави слушалката и посегна към таблата е документи, чакащи за подпис. За момент очите му се спряха върху двата плика, после с едно движение ги бутна към Колман.

– Вижте какво пише вътре.

Започна да рови из документите. В бързината пропусна да открие необходимото му заключение – намери го едва на втория път. Отново вдигна телефона и късо нареди:

– Да дойде Банистър! – Остави слушалката и започна да подписва екземплярите пред себе си.

– Викали сте ме. – Банистър продължаваше да изглежда обиден.

– Точно така! – Пирсън му подаде току-що подписаните формуляри. – Веднага занеси това на доктор Дорнбъргър! Жената на Джон Алегзандър е закъсала. Преждевременно раждане!

Лицето на Банистър се преобрази:

– Момчето знае ли? Той е в...

Пирсън нетърпеливо го прекъсна:

– Тръгвай, тръгвай!

Лаборантът забързано излезе.

Дейвид Колман не можа да схване напълно думите на Пирсън, тъй като умът му беше ангажиран от огромната важност на телеграмите, които държеше в ръцете си.

– Е, какво? Ще изгуби ли крака си момичето? Категорични ли са и двамата? – обърна се към него Пирсън.

Ето къде започва и къде свършва патологията, помисли Колман. Ето ги границите, пред които се стъписваме и осъзнаваме колко нищожни са всъщност познанията ни. Това е пределът, ръбът на тъмнината, отвъд който бушуват бурните и тъмни води на неизвестното...

– Да, и двамата са категорични – тихо отвърна той. – Доктор Чолингъм от Бостън пише: „Препаратът категорично злокачествен“ А ето какво казва доктор Ърнхарт от Ню Йорк: „Тъканта доброкачествена. Няма признаци на злокачествено образуване.“

Настъпи тишина.

– Двамата най-добри специалисти в страната – тихо промълви Пирсън. – Единият „за“, другият – „против“... – Вдигна поглед към Колман и в гласа му прозвуча горчива ирония без следа от враждебност: – Е, млади приятелю? Люси Грейнджър очаква отговора ни още днес. И той трябва да бъде категоричен! – Усмихна се накриво и добави: – Нямаш ли чувството, че си дядо господ?

Дежурният полицай на кръстовището между улиците Мейн и Либърти пръв дочу приближаващия се вой на сирената. Той безпогрешно определи, че това е линейка, и с лекота, издаваща дългогодишна практика, започна да направлява оживения трафик така, че кръстовището да остане чисто в подходящия момент. Когато звукът от сирената се приближи и в далечината се показа мигащата червена светлина, той наду бузи и остро изсвири със свирката си. После с красноречив знак показа на приближаващата се линейка, че може да премине на червено, и бавно отстъпи встрани. Спрелите на тротоара минувачи любопитно погледнаха профучаващата кола. Някои от тях успяха за миг да зърнат бледото лице на лежащата вътре млада жена.

Елизабет почти не забелязваше оживените улици, по които минаваха. Усещаше само, че се движат извънредно бързо – хората и сградите навън се сливаха в едно общо, неясно петно. В един момент болките намаляха и тогава видя гърба на шофьора, силните му ръце, въртящи облекчения в кожа волан. Наляво, надясно, после пак наляво... Човекът зад кормилото използваше всяка пролука в оживеното улично движение. После болката се върна и тя с мъка съдържаше напирашките в гърлото й стонове.

– Хванете ръката ми. Стискайте, колкото можете! – наведе се над нея дежурният лекар. Беше брадат човек с едра челюст и Елизабет за момент помисли, че това е баща ѝ, дошъл кой знае как, за да ѝ бъде в помощ. Но баща ѝ беше мъртъв, нали загина при онази катастрофа на прелеза? Или това не беше вярно? Ето го тук, в болничната кола, и двамата отиват на сигурно място. Там, където ще им помогнат. После съзнанието ѝ отново се проясни и тя видя, че това съвсем не е баща ѝ, а някакъв непознат, по чиито ръце личаха ярки белези от ноктите ѝ.

Посегна и докосна кървавите драскотини. Това беше жестът, с който искаше да помоли за прошка – не ѝ остана време за друго, тъй като болката отново я прониза. Човекът поклати глава:

– Не се тревожете. Стискайте и драскайте, колкото искате! Остава ни още малко – старият Джо отпред е най-добрият шофьор в града.

После болката се върна, още по-силна и настойчива. Интервалите между пристъпите се скъсяваха. Имаше усещането, че костите ѝ се извиват до крайност, а центърът на парещата болка се беше загнездил в

гръбнака ѝ – там болката беше направо нетърпима. Пред очите ѝ заплуваха разноцветни кръгове, ноктите ѝ отново се впиха в ръката на лекаря и този път не можа да съдържи болезнения си вик.

– Усещате ли детето? – наведе се над нея лекарят, използвавал по-редната пауза.

Тя успя да кимне с глава:

– Да, мисля, че да...

– Добре. – Той внимателно освободи ръцете си. – Дръжте се здраво за това. – Подаде ѝ навита на руло кърпа, а после отметна одеялото и започна да разхлабва дрехите ѝ. Докато вършеше това, мекият му глас продължаваше успокоително да говори. – Не се тревожете, ще направим всичко по най-добрия начин. Няма да ми е първото раждане в кола. – Последните му думи потънаха в новия ѝ писък.

– О, господи! – Елизабет отново сграбчи ръката му и под ноктите ѝ бликна кръв.

Човекът се обърна към шофьора:

– Къде сме, Джо?

– Току-що пресякохме Мейн и Либърти. – Големите ръце рязко извиха волана надясно. – Добре, че там имаше ченге – спести ни цяла минута! – Острия завой наляво, после главата се облегна назад: – Стана ли вече кръстник?

– Още не, Джо. Но мога да стана всеки момент.

Кормилото отново се завъртя надясно:

– Почти стигнахме, момче. Опитай се да задържиш тапата още минутка!

Елизабет вече не съдържаше писъците си.

„Детенцето ми! Господи, то се ражда! – помисли тя с помътено съзнание – Толкова рано! Сигурно ще умре... Господи, не! Моля те, не!... Този път не!“

В акушеро-гинекологичното отделение доктор Дорнбъргър чакаше, вече напълно готов. Излезе от умивалнята и пресече оживената зала, разделяща родилното отделение. Огледа се. През стъклото на малкия си кабинет старшата сестра мисис Йео срещна погледа му и се изправи с картон в ръка.

– Ето ви заключението за кръвната съвместимост, докторе. – След миг тя беше при него. – Току-що го изпратиха от патологията.

Тя вдигна документа пред лицето му, за да му даде възможност да

прочете написаното, без да се докосва до него.

– Най-накрая! – изръмжа лекарят с необичайно за него раздражение. – Негативна сензитивност, а? Значи, няма да имаме проблеми. Всичко готово ли е?

– Да, докторе – усмихна се мисис Йео. Тя беше кротка жена и считаше, че всеки мъж има право да бъде кисел понякога. Дори и собственият ѝ съпруг.

– Кувьоз¹⁸?

– Вече е тук.

Дорнбъргър се огледа и видя една сестра да тика количката с малкото стъклено сандъче, а друга носеше в ръка навит на руло кабел. Мисис Йео се приближи към тях и каза:

– В номер две, моля.

Сестрите насочиха количката към летящата врата пред себе си, а от другата страна на помещението се приближи една от служителките на отделението.

– Мисис Йео, току-що се обадиха от приемното. – Момичето се извърна към Дорнбъргър: – Пациентката ви е тук, докторе. Раждането е в пълен ход.

От носилката, на която я бяха прехвърлили, Елизабет виждаше гърба на вървящия пред нея млад лекар от приемното отделение. Той се движеше с умерена крачка и разчистваше пътя за санитарите след себе си.

– Спешен случай! Спешен случай, моля! – Гласът му беше равен и спокоен, но ефектът беше мигновен. Хората незабавно се спираха и даваха път на малкото шествие. В края на коридора опразненият асансьор вече чакаше с разтворени врати. Болничната машина действуваше гладко и безотказно. Част от спокойствието ѝ се предаде и на Елизабет. Макар че болката вече беше непрекъсната и тежестта в таза ѝ рязко нарасна, тя понасяше и двете неща малко по-твърдо отпреди. Откри, че ако хапе долната си устна и стиска ръба на чаршафа, с който я бяха покрили, успяваше да сдържа стонове си. Но вече знаеше, че е настъпила последната фаза на раждането – коремът ѝ се свлече и натискът в долния му край непрекъснато нарастваше.

Влязоха в асансьора. Вратите безшумно се затвориха, а сестрата зад

18. Снабден с термостат апарат, в който се поставят преждевременно родени деца. – Б. пр.

нея хвана ръката ѝ:

– Още минутка-две, и край – каза ѝ тя.

После вратите се отвориха и тя видя очакващия я доктор Дорнбъргър, облечен в сияйно бял халат.

Джо Пирсън отново взе телеграмите и втренчено ги загледа. Сякаш се надяваше да открие някаква грешка в написаното. След това ги положи на бюрото пред себе си:

– Злокачествен! Доброкачествен! И никакво колебание в заключението! Отново сме там, откъдето тръгнахме...

– Не съвсем – кротко се обади Колман. – Загубихме почти три дни.

– Знаем, знаем! – Пирсън нервно удряше с юмрук в дланта си, попаднал в плен на нерешителността. – Ако е злокачествен, кракът незабавно трябва да се ампутира, иначе ще стане късно! – Впери поглед в очите на Колман и продължи: – Но момичето е само на деветнадесет! Да беше на петдесет, бих казал злокачествен и окото ми нямаше да мигне! Но да загубиш крак на деветнадесет години! И то при подобни обстоятелства... Ами ако се окаже, че е напразно?

Въпреки разправията си с Пирсън и собственото си убеждение, че туморът е доброкачествен, Колман почувствува някаква симпатия към възрастния лекар. Отговорността беше изцяло негова, а от решението му зависеше животът на пациентката. Внимателно проговори:

– Поставянето на подобна диагноза изисква голяма решителност.

Все едно, че поднесе запалена клечка към буре с барут:

– Я не ми пробутвайте вашите университетски лафове! – избухна Пирсън. – Трийсет години все с това се занимавам! – Очите му ядно заблестяха и той усети как отново го обхваща старата неприязън към младия лекар.

В същия момент иззвъня телефонът.

– Да! – Възрастният лекар намръщено вдигна слушалката, после изражението му омекна. – Да, Люси. Мисля, че е най-добре да дойдеш тук. Чакам те.

Остави слушалката и се загледа в бюрото пред себе си. После, без да вдига глава, каза:

– Люси Грейнджър ще бъде тук всеки миг. Ако искате, можете да останете.

Колман с нищо не показва, че го е чул. Дълбоко замислен, той бавно промълви:

– Има още една възможност да получим допълнителни сведения...

– Каква? – рязко вдигна глава Пирсън.

– Рентгеновите снимки. – Колман говореше все така бавно, думите следваха хода на мисълта му: – Последните снимки са отпреди две седмици. Ако туморът е наистина злокачествен, той се развива... Едни нови снимки може би ще покажат някакво изменение...

Пирсън веднага грабна телефона:

– Доктор Бел от рентгена, моля! – Докато чакаше, изражението му странно се измени. Прикри мембраната с ръка и с ръмжащо одобрение в гласа каза: – Ще ти кажа нещо, момче... Работи ти мозъкът! И работи добре!

Джон Алегзандър нервно загаси недопушената цигара. Вече час и половина се намираще в помещението, което в болницата шеговито наричаха „потилия“ за бъдещите бащи. На няколко пъти беше рипвал с надежда, но влизащите лекари неизменно викаха някой друг от намиращите се в стаята хора. Накрая останаха само с един слаб невзрачен мъж, който гледаше пред себе си и мачкаше мръсна носна кърпа в ръка.

Джон стана и се приближи до големия прозорец с изглед към индустриалната зона на Бърлингтън. С изненада видя, че покривите на къщите бяха мокри. Не беше забелязал отминалия дъжд, но след него гледката му се стори по-грозна и непривлекателна. Сивите къщи наоколо сякаш бяха станали още по-сиви, а избитите прозорци на голите фабрични страни отсреща гледаха безнадеждно към бреговете на неприветливата река. Премести поглед към улицата долу и видя група деца, които с радостни крясъци джапаху из локвите на разбития тротоар. Едно от момчетата се спря и Ловко спъна дребничко, около петгодишно момиченце, което се плюсна по очи в най-голямата локва. Разлетяха се мръсни пръски, а момиченцето се изправи и плачешком започна да търка калта от лицето си. Останалите деца го заобиколиха, подскачайки весело. Явно му се подиграваха.

– Деца! – До него долетя изпълнен с неприязън глас и чак тогава забеляза, че другият мъж се беше изправил до него. Беше висок и слаб като клечка, а хлътналите му бузи бяха покрити с неколкодневна брада. Вероятно двадесетина години по-възрастен от Джон, той беше облечен в протрито сако и смачкани панталони с неопределен цвят. Миришеше на машинно масло и киснатата бира.

– Деца! Всички са еднакви! – Мъжът се извърна от прозореца и

започна да тършува из джобовете си. След миг измъкна тютюн и хартия и започна да си свива дебела цигара. Погледна остро към Джон и запита:

– Първо ли ви е?

– Не, не съвсем. Това ще е второто, но първото ни дете умря...

– И ние загубихме едно... между четвъртото и петото – измърмори мъжът и отново затършува из джобовете си: – Имате ли огън?

Джон му поднесе запалката си и запита:

– Значи, това ще бъде шестото?

– Ами! Осмото! – запали цигарата си човекът. – Понякога си мисля, че осем са прекалено много... Вие сигурно желаете вашето?

– Детето ли?

– Да.

– Разбира се, че го искаме – изненадано отвърна Джон.

– А ние с моята – никога! След първото, искам да кажа...

Защо тогава имате осем? – любопитно попита Джон.

– Жена ми да ви отговори... Тя е зайката!

Джон щеше да се разсмее на глас, но си припомни защо е тук и се въздържа.

– Надявам се, че всичко ще бъде наред – каза той.

– При нас винаги е наред – унило отвърна слабият мъж. – И точно там е бедата! – После се върна към средата на помещението и вдигна някакъв вестник.

Останал сам, Джон отново погледна часовника си. Чакаше вече почти два часа. Без съмнение скоро ще го повикат. Съжаляваше, че не можа да види Елизабет, преди да я закарат в родилното, но всичко беше станало толкова внезапно! Карл Банистър го намери в кухнята, където вземаше бактериални проби от миялните автомати по нареждане на Пирсън. Веднага след като разбра какво се е случило, той се втурна към приемното, но не успя да я види. Оттам беше дошъл направо тук, в „потилнята“.

Вратата се отвори и на прага застана доктор Чарлс Дорнбъргър. Джон напрегнато го изгледа, но лицето на другия беше безизразно.

– Вие сте Джон Алегзандър, нали?

– Да, сър. – На няколко пъти беше се срещал с възрастния гинеколог, но никога не бяха разговаряли.

– Жена ви ще се оправи – пристъпи директно към въпроса лекарят.

Първото чувство, което изпита, беше огромно облекчение.

– А детето?

– Имате син – отвърна спокойно Дорнбъргър. – Недоносен, разбира се. И веднага ще ви кажа, Джон, че той е изключително слаб.

– Ще живее ли? – Едва след като зададе въпроса, младежът разбра от колко много неща зависи отговорът.

Дорнбъргър беше измъкнал лулата си и бавно я тъпчеше с тютюн.

– Не бих казал, че шансовете му са като на нормално износено дете – спокойно отвърна той.

Джон разсеяно кимна. Нямахше какво да отговори на това.

Старият лекар замълча, зает с прибирането на тютюневата си торбичка. После продължи със същия внимателен и спокоен тон.

– Единственото, което сега мога да ви кажа, е, че вашето дете е на тридесет и две седмици. Което означава, че е родено осем седмици порано. – И добави състрадателно: – Не е готово за живота... И никой от нас не би бил, Джон...

– Предполагам, че е така – разсеяно отговори младежът. Мислите му бяха с Елизабет. Божичко, как чакаха това дете, колко много означаваше то за тях!

Доктор Дорнбъргър беше извадил кибрит и палеше лулата си Запаля я и продължи:

– Детето се роди три фунта и осем унции¹⁹. Може би ще ви стане по-ясно, ако ви кажа, че родените под пет фунта и осем унции²⁰ се считат за недоносени.

– Разбирам.

– Детето е в кувъз. И естествено ние ще направим всичко, което можем...

Джон го погледна в очите:

– Значи, има надежда?

– Надежда винаги има, синко – тихо отвърна Дорнбъргър. – Дори когато нищо друго не ни остава, надежда пак има.

Настъпи тишина, после Джон запита:

– Мога ли да видя жена си?

– Да отвърна лекарят. – Ще дойда с вас, за да ви пуснат.

На излизане Джон улови любопитния поглед на високия мършав мъж.

Вивиан не беше сигурна, че разбира какво става. Преди малко една

19. Приблизително 1620 г. – Б. пр.

20. Около 2750 г. – Б. пр.

от сестрите ѝ съобщи, че веднага трябва да отидат в рентгеновото отделение. Нейна колежка ѝ помогна да се прехвърли на подвижното легло, след което я подкара по коридорите, познатите до болка коридори, по които доскоро ходеше сама. Движението из болницата ѝ приличаше на сън, допълваше чувството за нереалност, което я беше обзело през последните няколко дни. За момент страхът я напусна и тя осъзна, че каквото и да прави, не може да избяга от съдбата си. Запита се дали това усещане не означава, че е съвсем депресирана и отчаяна. Знаеше, че заключенията, от които толкова много се страхува, са пристигнали. В тях се криеше присъдата, която може би щеше да я превърне в инвалид, да я лиши от движение и от много най-обикновени житейски радости. Тази мисъл изгони примирението от съзнанието ѝ и страхът се върна с нова сила. Отчаяно ѝ се прииска Майк да е някъде наблизо...

Люси Грейнджър посрещна количката пред рентгеновото отделение.

– Решихме да направим още една снимка, Вивиан – каза ѝ тя. – Бързо ще свършим. – Посочи изправения до нея лекар и го представи: – Това е доктор Бел.

– Здравей, Вивиан – усмихна ѝ се той през дебелите стъкла на очилата си с рогови рамки. После се обърна към сестрата: – Историята на болестта, ако обичате.

Той започна да прелиства страниците, а Вивиан се огледа. Намираха се в малка приемна, в чийто ъгъл имаше остъклено помещение за дежурната сестра. До стената бяха насядали няколко болни – двама мъже в инвалидни колички с пижами и болнични халати, мъж и жена в обикновени дрехи. Мъжът беше с гипсирана ръка. „Тези двамата са изпратени от поликлиниката или от отделението за спешни случаи“ – помисли си тя. Мъжът с гипса, изглежда, се притесняваше от обстановката. В здравата си ръка стискаше някакъв документ, сякаш това беше паспорт, който ще му осигури излизането от мрачната болнична сграда.

Бел свърши с четенето и каза:

– Пирсън ми се обади. Искате още една снимка на същата област, евентуално откриване на ново костно изменение, нали?

– Да – кимна Люси. – Това е идея на Джо, който мисли, че нещо... – Поколеба се, защото знаеше, че Вивиан внимателно слуша, после добави: – ...че нещо междуременно може да се е променило.

– Възможно е. – Бел отиде до стаичката на дежурната и попълни бланка за рентгенов преглед. – Кой от лаборанти-те е свободен? – попита той момичето зад бюрото.

Тя погледна списъка пред себе си:

– Джейн и мистър Фирбън.

– Фирбън е по-подходящ. Намерете го, ако обичате. – Върна се при Люси и каза: – Фирбън е един от най-добрите ни лаборанти, а в случая ни трябва снимки с отлично качество... – Усмихна се на Вивиан и добави: – Доктор Пирсън ме помоли лично да се заема със случая... Нямаш нищо против, нали? Хайде да отидем в съседното помещение.

Сестрата насочи количката към съседното помещение. То беше доста по-обширно от приемната и в средата му се намираще рентгеновият апарат с кинескоп, насочен към голямо легло. В съседната отделена с дебели стъкла стайчка Вивиан видя част от командното табло на апарата. След малко се появи нисък младолик мъж с късо подстригана коса и бял болничен халат. Движенията му бяха отсечени и припрени като на човек, който хем бърза да свърши работата си, хем пести силите си. Хвърли бегъл поглед към Вивиан, след което се обърна към лекаря:

– Кажете, доктор Бел.

– Карл, искам да ми помогнете. Това е доктор Грейнджър.

– Мисля, че не сме се срещали – каза Люси и подаде ръка.

– Здравейте, докторе – пое ръката ѝ лаборантът.

– А пациентката ни се казва Вивиан Лобъртън. – Бел насочи усмивката си към количката. – Стажант-сестра в болницата... затова е тази сутня около нея.

– Здравсти, Вивиан. – Поздравът на Фирбън дойде в неизменния му отривист стил. Свали вертикалния плот на масата под апарата до хоризонтално положение и добави: – За специални клиенти предлагаме избор от „Виста-вижън“ и „Синемаскоуп“²¹ – и двете в прекрасната сиво-черна гама. – Хвърли поглед към бланката, която му подаде Бел: – Ляво коляно... Нещо особено, докторе?

– Силен контраст при страничен полегат ъгъл. И още – фокусиран образ на подколянната област. – Бел за момент се замисли: – Пет-шест кадъра, не повече...

– Да направя ли няколко снимки 14×17 на околокостаната тъкан?

Бел помисли за момент, после кимна:

– Не е лоша идея. – Обърна се към Люси и обясни: – Ако имаме случай на остеоелит, можем да открием периостални изменения.

– Отлично, докторе. След половин час ще бъде готов. – Това беше

21. Две различни системи за рентгеново изображение, създадени в САЩ в средата на 60-те години. – Б. пр.

любезен намек от страна на Фирбън да бъде оставен сам и рентгенологът го прие без колебание.

– Ще прием по едно кафе и ще се върнем. – Пусна Люси пред себе си, а от вратата се обърна и се усмихна на Вивиан: – Оставяме те в добри ръце!

– Е, да започваме. – Лаборантът направи знак на сестрата и двамата преместиха Вивиан върху масата. След меката количка твърдата ебонитова повърхност ѝ се стори доста неудобна.

– Не е много комфортно, нали? – Фирбън внимателно нагласи тялото ѝ в нужното положение и оголи коляното. – Но човек свиква. Колко пъти съм спал на тази маса по време на нощно дежурство! – Кимна на сестрата и момичето отиде зад дебелиите стъкла на командния пункт.

Техникът започна работа под погледа на Вивиан. С все същата припряна сръчност той извади от стенния шкаф нова филмова касета и я сложи в специалното отделение под повърхността на масата, след което придвижи филма точно под коляното на Вивиан и започна да наглася тежкия цилиндър на рентгеновия апарат с помощта на дистанционно управление.

За разлика от повечето болнични помещения това тук извеждаше съвсем фантастично и нереално, помисли си Вивиан. С блестящите си хромирани части машината, която в момента се спускаше над нея с плътно жужене, ѝ приличаше на някакво неземно чудовище. Обстановката носеше белезите на научна неутралност, която имаше толкова общо с медицината, колкото машинното отделение на презокеанския кораб с обляната от слънцето палуба. Но въпреки това тези огромни инструменти със сериозен вид бяха разубавяващите на медицинската наука. Тази мисъл за момент я поизплаши – машината изглеждаше толкова неумолима, толкова далеч от човека. Докладваше откритията си без чувства, без топлина или задоволство, без тъга или съжаление. Добро, лошо – за нея беше все едно. За момент си представи, че надвисналият кинескоп е неподвижното и безпощадно око на providението. Каква ли е присъдата му? Ще има ли надежда, ще има ли помилване... или всичко ще бъде окончателно, без право на обжалване? Отново ѝ се прииска Майк да е тук. Реши, че ще го потърси веднага след като се върне в болничната стая.

Лаборантът свърши с подготовката. Хвърли последен поглед около себе си и каза:

– Мисля, че можем да започнем. Ще ти кажа кога да не мърдаш. Знаеш ли, тук е единственото място в болницата, където ти казват, че

няма да усетиш нищо и действително е така.

Той отиде зад неколкосантиметровото предпазно стъкло. С крайчеца на окото си Вивиан виждаше как включва разни бутони, без да откъсва поглед от поставения пред него лист хартия.

„Симпатично момиче – мислеше си Фирбън в стаичката с командното табло. – Какво ли му е? Трябва да е нещо сериозно, щом Бел лично се интересува от случая; обикновено шефът не контактува с пациентите – готовите снимки напълно го задоволяват.“ Той отново провери контролните уреди. В тази професия човек бързо се научава да бъде предпазлив. Всичко беше наред – напрежение 84 киловолта, 200 милиампера, експонация – 15 стотни от секундата. Той натисна бутона за задвижване на камерата и извика познатите думи:

– Не мърдай! Стой напълно неподвижно!

След натискането на втория бутон пред себе си вече знаеше, че каквото види осмотичното око на рентгена, това ще видят и хората, ангажирани с преценката.

Ралф Бел и Люси Грейнджър чакаха в сумрака на съседната стая с наполовина спуснати щори. След няколко минути снимките щяха да бъдат готови за сравнение с направените преди две седмици. Лаборантът вече беше поставил негативите в машината за автоматично проявяване, която приличаше на огромна нафтова печка. След миг проявените снимки започнаха да падат една по една в специалния отвор Бел ги вземаше и ги окачваше на рамката, зад която светеха ярки флуоресцентни тръби. На съседния екран вече бяха поставени старите снимки.

– Как са? – попита лаборантът не без гордост в гласа.

– Отлични – механично отвърна Бел, който внимателно се вглеждаше в неясните контури на плаката, сравнявайки детайлите им със старите снимки. Помагаше си с връхчето на един молив, като по този начин даваше възможност и на Люси да го следва.

След като прегледаха двата комплекта, Люси запита:

– Виждаш ли някаква разлика? Аз май не мога...

Рентгенологът поклати глава:

– Само тук има леко изменение. – Върхът на молива посочи точно място. – Но това вероятно е резултат от твоята биопсия. Нищо останало не се е променило. – Бел свали очилата и разтърка дясното си око: – Много съжалявам, Люси – почти извинително каза той. – Но май ще трябва да прехвърля топката отново на патологията. Ти ли ще кажеш на Джо, или да му се обадя аз? – Той започна да събира двата комплекта.

– Аз ще му кажа – замислено отвърна Люси. – Още сега отивам при

него.

Сестра Уайлдинг отметна непокорния кичур посивяла коса, който все се измъкваше изпод колосаното ѝ боне, и забърза по коридора на четвъртия етаж, на крачка пред Джон Алегзандър. После отвори една от вратите и весело каза:

– Имате посетител, мисис Алегзандър!

Елизабет протегна ръце, мръщейки се леко от болка:

– Джони, скъпи!

Той пристъпи и нежно я целуна, усещайки под ръцете си топлината на тялото ѝ, обгърнато от чистия болничен халат. От косата ѝ полъхваше лека миризма на етер и това му напомни, че тя е била някъде сама, някъде, където той не е могъл да присъствува. Сякаш се срещаша след дълга раздяла...

– Сигурно изглеждам ужасно – леко се отдръпна Елизабет.

– Напротив, изглеждаш много добре – отвърна той.

– Нямах време да си взема нищо. – Тя сведе поглед към безформеното болнично облекло. – Дори нощница и червило.

– Знам, знам – успокоително продума той.

– Ще напиша на един лист какво ми трябва и ти ще ми го донесеш.

Зад тях мисис Уайлдинг дръпна завесата, която разделяше двете легла в малката стаичка.

– Ето... Така ще бъдете по-добре. – После взе чашата от масичката до леглото на Елизабет и я напълни с ледена вода от една кана. – След няколко минути ще се върна и тогава ще можете да видите детето си, мисис Алегзандър.

Вратата се затвори зад нея и Елизабет се извърна към Джон. Очите ѝ бяха напрегнати, питащи:

– Джони, искам да зная всичко! Какви шансове има детето?

Той се поколеба, а тя взе ръката му:

– Искам истината, Джони! Сестрите не ми казват нищо, ето защо ти трябва да ми кажеш! – Гласът ѝ потрепера и той разбра, че сълзите не са далеч.

– Всичко може да се случи – започна той, като внимателно подбираше думите си: – Говорих с доктор Дорнбъргър, който каза, че шансовете му са средни. Може би детето ще живее...

Главата на Елизабет се отпусна върху възглавницата и тя тихо

прошепна:

– Значи, наистина надеждата е малка...

Джон се чудеше какво да каже. Ако детето не оживее, и за двамата ще е по-добре да бъдат подготвени още отсега... много по-добре, отколкото да подхранва напразни надежди у Елизабет...

– То е ужасно мъничко, знаеш... – промърмори той. – Роди се цели два месеца по-рано... И най-леката инфекция... Силата му е съвсем малко...

– Благодаря ти – прошепна Елизабет. Очите ѝ бяха вперени в тавана, но тя здраво стискаше ръката му. По бузите ѝ се търкулнаха сълзи, Джон също усети, че се просълзява.

Опита се да контролира гласа си:

– Елизабет, скъпа! Каквото и да се случи... ние сме още млади... Животът е пред нас...

– Зная – тихо прошепна тя и се сгуши в прегръдката му. Но две деца... по този начин... – Вдигна глава и проплака: – Не е честно, Джони!

Минута-две останаха неподвижни. Тя тихо плачеше. После се размърда и измърмори:

– Дай една кърпа!

Той бръкна в джоба си и я подаде.

– Вече съм добре – избърса очите си тя. – Беше... просто временна слабост...

– Поплачи си, скъпа... Ще ти олекне.

Тя се усмихна разсеяно и му върна кърпичката.

– Страхувам се, че цялата я измокрих. – После гласът ѝ укрепна: – Джони... аз лежа тук и много мисля...

– За какво?

– Искам да постъпиш в Медицинския факултет.

– Виж какво, скъпа... – опита се да протестира той. – Вече говорихме по този въпрос...

– Не – прекъсна го Елизабет с ясна решителност в гласа. – Винаги съм го искала, а сега и доктор Колман ти го каза!

– Имаш ли представа колко ще ни струва?

– Имам. Но мога да си намеря работа.

– С дете? – меко попита той.

За миг настъпи мълчание, после Елизабет тихо каза:

– Може би няма да имаме дете.

Вратата безшумно се отвори и в стаята влезе сестра Уайлдинг. Хвърли поглед към зачервените очи на Елизабет, после дискретно се

обърна към Джон:

– Мога да ви заведа да видите детето си, мистър Александър.

Доктор Дорнбъргър остави Джон пред вратата на родилното и се отправи към детското отделение. То се намираще в основно реконструираната според най-новите изисквания за пространство и светлина част на сградата и към него се отиваше по дълъг коридор, боядисан в свежи тонове. С приближаването си долови неизменния концерт от бебешки плач – чуваха се пискливи фалцети, но и солидни басчета... По навик спря пред остъклената предна част на отделението. Както винаги вътре беше много оживено. Погледът му се плъзна по редиците малки легла.

Тук са нормалните и здрави животинчета, помисли си той. Онези, които поне засега са спечелили битката за съществуване. След няколко дни ще поемат за света, който ги очаква отвън. После е ясно – дом, училище, борба за по-добро място под слънцето, надпревара за слава и материални блага. Не всички щяха да вкусят от сладкия плод на славата – някои твърде бързо щяха да познаят поражението, провала... С неизбежния процент жертви тяхното поколение щеше да се радва на младостта, да посреща с благодарност зрялата възраст и накрая тъжно да се примири със старостта. Това са хората, за които се проектират нови, мощни и по-блестящи автомобили, те са онези които ще накарат самолетите да летят по-бързо и по-далече, техният вкус ще бъде задоволяван с нови, още непознати достижения на леката промишленост... Тези хора щяха да се изправят срещу неизвестното бъдеще – голяма част от тях с предпазливост, друга – със страх, а трета – малка шепичка храбреци – щяха да го посрещнат гордо, с открити гърди. Някои от тези, които лежат сега тук, може би ще летят в открития Космос, а други, ползувайки се от дарбата на словото, щяха да увличат след себе си тълпите или пък щяха да възбудят тяхната ярост и раздражение. След около двадесет години повечето ще достигнат зрелостта си и ще започнат да се подчиняват на онези древни и неписани закони, които ги бяха създали и заградили в огромния кръговрат, наречен живот. Но засега всички са победители – преодолели са първото и най-сериозно препятствие! Барьерата е вдигната, а битките предстоят...

От другата страна на коридора се намираще вратата на второто, по-малко детско отделение. За разлика от голямото тук беше тихо. Всяко дете лежеше изолирано в собствена стъклена клетка. Тук бяха недоносените, съмнителните случаи, за които първото препятствие все още беше

прекалено високо... Именно тук влезе доктор Дорнбъргър.

Погледна най-новия си пациент – тъничка и несигурна искрица живот, после бавно поклати глава. Взе писалката и методически, както винаги, написа предписание за необходимото лечение.

Минута след излизането на стария гинеколог в помещението влязоха Джон Алегзандър и сестра Уайлдинг. Бяха със стерилни халати и маски, въпреки че дебело стъкло ги отделяше от вътрешната част на отделението. Там, зад стъклото, тихо бръмчеше климатичната инсталация, температурата и влажността на въздуха бяха под постоянен контрол. Спряха се и мисис Уайлдинг почука по стъклото. Младата сестра, която работеше вътре, вдигна глава.

– Бебето Алегзандър! – Сестра Уайлдинг повиши глас, за да преодолее стъклената преграда, и посочи към Джон. Момичето кимна и им направи знак да приближат. След няколко крачки се спря и посочи един от кувьозите, отмествайки се леко встрани.

– Боже мой! – неволно възкликна Джон. – Това ли е...

– Не е много едър, нали? – състрадателно се обади сестрата.

Джон гледаше и не можеше да повярва на очите си. Нима това беше човешко същество? Тази миниатюрна, сбръчкана и приличаща на маймунка фигурка, малко по-голяма от двете му длани?

Бебето лежеше съвършено неподвижно. Очите му бяха затворени и само едва забележимото повдигане на гърдите издаваше присъствието на живота. Дори и в този кувьоз, направен за най-малките бебета, безпомощното и неподвижно телце изглеждаше безнадеждно загубено. Невероятно как може да съществува живот в това крехко телце!

Младата сестра излезе от отделението и се приближи.

– Колко тежеше при раждането? – запита Уайлдинг.

– Три фунта и осем унции – отвърна момчето и се обърна към Джон. – Ясен ли ви е начинът, по който се грижим за вашето дете, мистър Алегзандър?

Той поклати глава, без да може да откъсне поглед от мъничкото същество отатък.

– Някои хора искат да знаят... – словоохотливо продължи сестрата. – Изглежда, си въобразяват, че това може да им помогне...

– Обяснете ми тогава – промълви Джон.

– Температурата вътре – момичето посочи към кувьоза – е точно 98 градуса²². А въздухът съдържа 40 процента повече кислород от

22. Измерена по Фаренхайт, Приблизително 37 по Целзий. – Б. пр.

нормалното. Това помага на дишането му, защото дробовете му са много малки... всъщност съвсем неразвити.

– Разбирам. – Очите му отново се върнаха на леко по-мръдващите гърдички. Докато това движение продължава, животът е там, мъничкото сърчице напрегнато тупти и поддържа тънката нишка, която води към оцеляването.

– Бебето ви е твърде слабо, за да суче – продължи сестрата. – Затова прибягваме до изкуствено хранене. Виждате ли онзи малък маркуч? – Тя посочи найлоновия кабел, който свързваше капака на стъклената кутия с устата на новороденото. – Стига чак до стомаха. На всеки час и половина през него детето получава декстроза и вода.

Джон се поколеба, после запита:

– Много ли такива случаи сте имали?

– Да – тъжно кимна сестрата, сякаш предсещаше следващия въпрос. Той забеляза, че тя е дребничка, но симпатична, с яркочервена коса под бялото боне. Изненадващо млада – едва ли имаше повече от два-сет години. Въпреки младостта обаче от нея се излъчваше сигурност и професионална компетентност.

– Мислите ли, че ще оживее? – Той отново хвърли бегъл поглед към дебелилото стъкло.

– Никога не може да се каже със сигурност. – Челото на сестрата замислено се набърчи. Той усети, че момичето иска да бъде откровено – да не му дава прекалено големи надежди, но и да не му ги отнема изцяло. – Някои оживяват, други – не. Понякога ми се струва, че има бебета с подчертана жажда за живот. И се борят за него.

– А това? То бори ли се?

– Още е рано да се каже – предпазливо отвърна тя. – Ако беше изкарало двата месеца там, където трябва, щеше да е съвсем друго... – После тихо добави: – Борбата му ще бъде тежка!

Очите му отново се върнаха върху мъничката фигурка. И едва сега си помисли: „Та това е моят син, частица от мен!“ Изведнъж сърцето му се изпълни с обич към това мъничко късче месо, което самотно водеше битката си в топлата стъклена кутия. Испита абсурдното желание да изкрещи през дебелилото стъкло: „Ти не си сам, синко! Аз съм тук и ще ти помогна! Ето ръцете ми вземи тяхната сила! Ето дробовете ми, дишай с тях! Само не се предавай, сине, не се предавай! Толкова много неща ни предстоят, ако оживееш! Слушай ме и се дръж! Аз съм твоят баща и те обичам!“

Усети как сестра Уайлдинг леко го хвана за ръката.

– По-добре да си вървим... – меко проговори тя.

Той кимна, неспособен да говори. Хвърли още един поглед към стъклената клетка и излезе с наведена глава.

Люси Грейнджър почука на вратата на патолозите и влезе. Джо Пирсън седеше зад бюрото си, а Дейвид Колман прелистваше някаква папка в дъното на помещението.

– Нося новите снимки на Вивиан Лобъртън – каза тя.

– Показват ли нещо? – скочи Пирсън, като отмести книгата пред себе си.

– Страхувам се, че много малко. – Люси отиде към окачения на стената екран и двамата незабавно я последваха, Колман натисна бутон и след секунда флуоресцентните лампи под матираното стъкло ярко заблестяха.

Започнаха внимателно да сравняват старите снимки с новите. Люси посочи реакцията на периоста²³, която ѝ беше показал доктор Бел и която се дължеше на биопсията. Каза, че други изменения не може да открие.

Пирсън дълго търка брадата си, после погледна към Колман:

– Изглежда, идеята ви не даде резултат...

– Тъй излиза. – Колман почувствува, че двамата продължават да са на противоположни мнения. Питаше се как ли ще постъпи старият сега.

– Все пак си струваше да опитаме... – Пирсън умееше да изръмжава по неподражаем начин дори и най-обикновената фраза, но в този случай с ръмженето явно се печелеше време.

– Значи, и рентгенът се измъква – почти иронично проточи той.

– Така излиза – кимна Люси.

– И остава патологията... аз да реша...

– Да, Джо – тихо отвърна лекарката. Изминаха цели десет секунди, преди Пирсън отново да проговори:

– Моята диагноза е следната: пациентката има злокачествен тумор – остеогенна саркома!

Думите му прозвучаха категорично, без сянка от съмнение.

Люси го погледна в очите:

– Окончателна?

– Напълно! – Отново никаква следа от колебание в гласа на патолога. – Между другото още в началото бях сигурен в това – продължи той. – Мислех си, че тези снимки ще потвърдят диагнозата ми!

23. Промени в строежа на подкостницата. – Б. пр.

– Ясно! – кимна Люси. Умът ѝ вече се занимаваше с непосредствените задачи, които ѝ предстояха.

– Кога ще ампутираш? – попита някак небрежно Пирсън.

– Утре сутринта. – Люси събра снимките и тръгна към вратата. Спръ се за момент и добави с тъжна усмивка: – А сега ще трябва да съобщя новината... Няма да ми е лесно!

Пирсън почака вратата да се затвори след нея и се обърна към Колман:

– Някой трябваше да реши – неочаквано любезно проговори той. – Нарочно не поисках мнението ви, защото не желая да съществуват съмнения. Ако Люси усети, че сме на различни мнения; тя ще го каже на момичето и на родителите ѝ. А те ще искат да изчакат – хората винаги постъпват така... – Млъкна, после тихо добави: – Не е нужно да ви обяснявам докъде води протакането в случай на остеогенна саркома, нали?

Колман кимна. Беше далеч от мисълта да оспорва правото на Пирсън да решава. Както той сам каза, някой трябваше да го направи. Но все пак се питаше дали тази ампутация ще бъде оправдана... Във всеки случай и двамата скоро щяха да разберат това – веднага след като отрязаният крак пристигне в лабораторията. Дисекцията категорично щеше да потвърди или отхвърли поставената диагноза. Но за съжаление това никак нямаше да помогне на пациентката. Защото хирурзите знаят много начини за качествено ампутиране на крайници, но нито един за връщане на мястото им...

Следобедният самолет от Бърлингтън кацна на нийоркското летище „Ла Гуардия“ малко след четири Кент О'Донъл взе такси за Манхатън, облегна се назад и за пръв път от няколко дни насам се отпусна. Обичаше да се отпуска в нийоркските таксита, вместо да следи движението, което допълнително му опъваше нервите. Отдавна беше стигнал до извода, че човек трябва да гледа на света от позициите на фатализма: готви се за нещастие, а когато ти се размине, поздрави се с невероятния си късмет.

Напрежението на изтеклата седмица както в болницата, така и извън нея беше направило нуждата му от разтоварване още по-силна. Беше увеличил приемните си часове и пое няколко допълнителни операции. Всичко това с цел да компенсира своето четириднешно отсъствие. Върхът на напрежението беше състоялото се преди два дни общо събрание на медицинските кадри, на което той обяви вноските на всеки един от лекарите в строителния фонд. Както се очакваше, мнозина останаха

недоволни, но никои не посмя да се противопостави открито.

Макар и потънал в мислите си, О'Донъл ясно усещаше пулса на Ню Йорк зад стъклото на колата, а очите му се задържаха върху внушителната панорама на манхатънските небостъргачи, които все по-ясно се открояваха на фона на безоблачното небе. В момента минаваха по моста „Куинсбъро“ и косите лъчи на топлото следобедно слънце пронизваха като копия дебелите, боядисани в зелено подпорни въжета. Ниско долу се виждаше Уелфегър Айланд с неговите огромни болнични сгради, край които се разделяха сивите води на Ийст Ривър. Забеляза, че при всяко идване Ню Йорк му се струваше все по-грозен, по-хаотичен и по-мръсен. Но най-странното беше, че няколко минути тук бяха достатъчни дори и за чужденеца, и той вече приемаше заобикалящата го среда като нещо познато и близко, имаше чувството, че някой му казва „здравей“ и го подканя да поднови едно забравено приятелство.

Той се усмихна, после се укори за начина, по който мислеше. Тук трябваше да мисли като медицинско лице – за замърсяването на въздуха и заразите, които носеха купищата смет наоколо. Сантименталността е качество, което повече отива на противниците на напредъка, на безразличните към него!

След моста завиха на запад по Петдесет и девета улица, посока Медисън. На ъгъла на Седмо авеню и Сентръл Парк завиха наляво и след неколкостотин метра спряха пред сградата на хотел „Парк Шератон“.

О'Донъл нае самостоятелна стая и след няколко минути вече беше под душа. После се избърсна, седна пред масата и извади от чантата си програмата на конгреса на хирурзите – основната причина за пристигането му в Ню Йорк. Отметна си три доклада, които го интересуваха. Два от тях на тема открити сърдечни операции, а третият – присаждане на артерии. Първият бе обявен за 11 часа на следващия ден, което означаваше много свободно време. Погледна часовника си. Още нямаше седем и до срещата му с Дениз имаше повече от час. Взе асансьора, прекоси бавно фойето и влезе в бара, кой го се наричаше „Пирамидите“.

Наближаваше часът на коктейлите и местата бързо се заемаха. Клиентите бяха главно хора, тръгнали на вечеря или театър и които, както предположи О'Донъл, бяха като него пришълци в този град. Салонният управител му посочи една свободна маса. Минаха край красива млада жена, която любопитно го изгледа. Беше сама. О'Донъл имаше известен опит в приключения от този род, за някои от които все още с удоволствие си спомняше. Но сега се усмихна и отмина. „Съжалявам, но имам други планове“ – сякаш й каза той. Поръча си уиски със сода и бавно

отпи първата глътка.

В Бърлингтън такова нещо рядко му се случваше. Ето защо човек трябва да се маха от време на време – това помага, изостря чувството за перспектива, кара те да видиш как някои от нещата, които у дома изглеждат страшно важни, губят смисъл, когато ги гледаш от разстояние. Хвърли един поглед наоколо Барът беше препълнен. Келнерите летяха с пълни подноси, а тримата бармани зад тезгяха работеха с пълна пара. Някои от посетителите вече ставаха, но местата им незабавно се заемаха от нови. „Дали някой тук е чувал за болницата «Три общини» – неизвестно защо, се запита той, докато оглеждаше момичето и мъжа на съседната маса и шумната компания, която току-що влизаше. – Е, и какво, ако беше чувал? Никой не дава пет пари за нея“. За него обаче нещата стояха съвсем различно – от известно време насам тази болница беше най-важното място на света Здравословен симптом ли беше това? Добър признак ли беше от професионална гледна точка? О'Донъл винаги бе гледал с известно подозрение на хората, които прекалено се увличат – те често губят обективен поглед върху нещата и рано или късно плащат данък на собствения си ентузиазъм. Но не беше ли и той заплашен от това?

Един келнер се спря пред масата му:

– Ще повторите ли, сър?

– Не, благодаря. – О'Донъл му даде бакшиш и разписа сметката.

Когато излезе от хотела, беше точно седем и половина. Все още имаше много време, затова бавно тръгна по Петдесет и пета улица. Стигна до ъгъла на Пето Авеню, където махна на едно такси и даде адреса на Дениз. Шофьорът рязко подкара и скоро пристигнаха пред висока сграда с каменни основи. О'Донъл плати и се отправи към входа.

Униформният портиер учтиво поздрави и попита за името му.

– Мисис Куанц остави бележка с молба да се качите, сър – каза той след кратка справка С някакво листче пред себе си. После, посочи асансьора, до който стоеше друг униформен служител.

На 20-ия етаж вратите безшумно се отвориха и О'Донъл влезе в обширно антре с дебел килим. На една от стените имаше голям гоблен, изобразяващ ловна сцена. От двойната дъбова врата насреща се появи възрастен прислужник.

– Добър вечер, сър – поздрави той. – Мисис Куанц ме помоли да ви поканя. Тя ще се появи след минутка.

Той го последва в огромна всекидневна, която сигурно беше по-голяма от целия му бърлингтънски апартамент. Стените бяха боядисани в

бежово, а удобните ниски кресла от тъмно дърво, които бяха наредени около богато инкрустирани маси, отлично контрастираха с тях. Едната от стените беше изцяло остъклена и от нея се излизаше на каменна тераса, огряна от лъчите на залеза.

– Желаете ли нещо за пиене, сър? – попита прислужникът.

– Не, благодаря. Ще изчакам мисис Куанц.

– Няма да се наложи – обади се един глас от вътрешността на помещението. Беше Дениз.

– Кент, скъпи! Много се радвам да те видя! – протегна ръцете си тя.

Той я погледна и с неподправена искреност отговори.

– Аз също. Но не предполагах колко много наистина... до този момент.

Дениз се усмихна, после се приближи и леко го целуна по бузата. О'Донъл изпита импулсивно желание да я вземе в прегръдките си, но с усилие се овладя.

Беше по-хубава в сравнение с предишната им среща. Усмивката ѝ го опияняваше. Носеше вечерна рокля от меко проблясваща черна материя, а фината дантела по края подчертаваше великолепната белота на раменете и шията ѝ. Малка яркочервена роза на кръста беше единственото ѝ украшение.

Тя хвана ръката му и го поведе към терасата. Прислужникът остави върху масата сребърен поднос с малък шейкър и две чаши, после дискретно се оттегли.

– Мартинито е вече готово. – Дениз вдигна глава и въпросително го погледна: – Или може би предпочиташ нещо друго?

– Не. Мартини е добре.

Дениз напълни чашите и му подаде едната. Усмиваше се, очите ѝ гледаха топло.

– Добре дошъл в Ню Йорк!

Той отпи една глътка. Мартинито беше сухо и студено.

– Благодаря.

За миг погледите им се срещнаха. Тя го хвана за ръка и го поведе към парапета.

– Как е баща ти, Дениз? – попита О'Донъл.

– Добре, благодаря. Твърдоглав както винаги, но в добро здраве. Понякога имам чувството, че всички ни ще надживее. – Замълча за момент, после тихо добави: – Аз много го обичам!

Погледнаха надолу. Светлините на Ню Йорк блещукаха в топлия мек здрач на късното лято. Отдолу долиташе непрестаният и

равномерен тътен на уличното движение, пронизван от припрените клаксони и провлечения вой на дизеловите автобуси. Отсреща тъмнееше Централ Парк, самотни лампи очертаваха главните му алеи. Отвъд него западната част на града тънеше в мрак, а по водите на Хъдсън светлинките на неспирния поток от шлепове бавно се движеха по посока на Ню Джързи.

В обратната посока О'Донъл успя да различи моста „Джордж Уошингтън“. По горното му платно се движеше плътна редица от бели светлини, а по долното – от червени. „Хората се прибират по домовете си“ – помисли той.

Полъхна лек топъл ветрец и той почувствува близостта на жената до себе си.

– Красиво е, нали? – тихо каза тя. – Дори и когато знаеш, че зад тези светлини се крият лоши, понякога ужасни неща, пак си остава красиво! Много ми харесва гледката, особено в този час на деня...

– Мислила ли си някога да се завърнеш в Бърлингтън? – попита той.

– Да живея там?

– Да.

– Никога не можеш да се върнеш – тихо отвърна тя. – Това е едно от малкото неща, които успях да проумея. О, съвсем нямам предвид само Бърлингтън – говоря изобщо – за време, за хора, за различни места... Можеш да възобновиш едно познанство, но то никога вече не е същото, чувствуваш се отчужден, случаен минувач – вече не принадлежиш на това, към което си се върнал... – Тя помълча, после продължи: – Моето място е тук. Принадлежа на този град и мисля, че никога няма да го напусна. Не ти прозвуча прекалено изкуствено, нали?

– Не – отвърна той. – Прозвуча ми ужасно мъдро.

Усети ръката ѝ върху рамото си.

– Нека изпием по още един коктейл, а после можеш да ме заведеш на вечеря.

Отидоха в „Мезонет“, един дискретен и много приятен нощен клуб на Пето Авеню. Вечеряха, после танцуваха...

– Колко време ще останеш в Ню Йорк? – запита го тя, след като се върнаха на масата си.

– Заминавам след три дни.

– Защо толкова скоро?

– Аз съм трудов човек – усмихна се той. – Чакат ме пациенти, пък и другата работа в болницата никак не е малко.

– Започвам да си мисля, че ще ми липсваш – промълви тя.

Той се замисли за момент, после вдигна глава и я погледна право в очите:

– Знаеш, че никога не съм се женил.

– Да. – Отговорът ѝ прозвуча напълно сериозно.

– Вече съм на четиридесет и две – продължи той. – Възраст, на която самотният човек има известни навици, начин на живот, ако щеш... които мъчно се променят или приемат от другите. – Млъкна, преглътна смутено, после добави: – Опитвам се да ти обясня, че с мен се живее трудно.

Дениз се пресегна и покри ръката му с дланта си:

– Кент, скъпи, мога ли да те попитам нещо? – Усмивката ѝ беше почти неуловима, – Това дотук предложение за женитба ли беше?

О'Донъл се разсмя. Почувствува се абсурдно лекомислен и млад.

– След като го каза, май наистина прилича на нещо такова.

Помълчаха известно време, а когато Дениз проговори, той усети, че го прави, за да спечели време:

– Поласкана съм, разбира се... Но не е ли малко прибързано от твоя страна?

– Аз те обичам, Дениз – простичко отвърна той.

Тя изпитателно го погледна:

– Аз също бих могла да те обичам... – Внимателно подбирайки думите си, тя продължи: – В този момент копнея да кажа „да“ и да се отпусна в обятията ти, скъпи мой! Но чувам и един тих предупредителен шепот. Когато веднъж си сгрешил, ставаш особено предпазлив, нали?

– Разбирам.

– Не споделям мнението, че човек трябва непрекъснато да сменя партньорите си, а после да ги забравя. Така както приема хапчета за храносмилане. Това може би е една от причините, поради която, все още не съм се развела.

– Но не би имала затруднения с развода, нали?

– Предполагам. Бих могла да отида в Невада или някъде другаде... Там, където тези неща се уреждат веднага. Но има нещо друго – ти си в Бърлингтън, а аз – в Ню Йорк.

– Наистина ли мислиш това, което каза преди малко – че не би могла да живееш в Бърлингтън?

Тя се замисли преди да отговори.

– Да. Страхувам се, че е точно така. Не бих могла да живея там... никога. Няма смисъл да се преструвам, Кент. Познавам се достатъчно

добре.

Келнерът донесе каничка с кафе и сръчно напълни малките порцеланови чаши.

– Ще ми се да останем сами – промълви О'Донъл.

– Да тръгваме тогава.

Той плати сметката и помогна на Дениз да наметне шала си. Отвън портиерът им повика такси и О'Донъл даде адреса ѝ на Пето Авеню. След като влязоха в колата, Дениз промълви:

– Въпросът ми е много егоистичен, но все пак ще го задам: мислил ли си някога да прехвърлиш практиката си в Ню Йорк?

– Да – отговори той. – В момента мисля за това. Стигнаха до къщата и влязоха в асансьора, а той продължаваше да мисли. Защо наистина не дойде в Ню Йорк? Тук има чудесни болници, това е град на медицината. Знаеше, че работа и клиентела ще си намери сравнително лесно – имаше достатъчно добра репутация, а и многобройните му познати в медицинските среди на Ню Йорк с готовност ще му дадат всички необходими препоръки. „Какво наистина ме свързва с Бърлингтън – запита се той. – Нима целият ми живот ще премине там и никъде другаде? Не е ли време за промяна, за нова среда? Не съм се венчал за «Три общини», нито пък съм незаменим. Наистина някои неща ще ми липсват. Преди всичко чувството, че създавам нещо... че творя. А и колегите, с които съм свикнал. Но вече направих доста – това никой не може да отрече. А Ню Йорк означава Дениз. Не струва ли това повече от всичко?“

На двадесетия етаж Дениз отключи сама. От прислужника нямаше и следа. Като по даден знак и двамата се насочиха към терасата.

– Ще пиеш ли нещо, Кент? – попита Дениз.

– По-късно може би – отвърна той и протегна ръце. Тя покорно се приближи и устните им се сляха. Беше дълга целувка. Ръцете му обвиха тялото и, усети как и нейното се притисна в него. След миг тя внимателно се освободи.

– Трябва да помислим за толкова много неща. – Гласът ѝ беше несигурен и тя леко се извърна встрани.

– Толкова много? – учуди се той. – Много неща не знаеш, Кент... Не знаеш например, че съм страшна егоистка...

– Не звучи чак толкова страшно.

– Но ако се оженим, ще те искам целия, не само някаква частица от теб. Това е нещо, което не мога да превъзмогна... Не бих могла да те делея с никого и с нищо... дори с болницата!

Предполагам, че ще стигнем до компромисно решение – засмя се

той. – Всички стигат.

Тя отново се извърна към него:

– Казваш го така, че почти ти вярвам... – След кратка пауза попита:

– Ще дойдеш ли скоро пак?

– Да.

– Кога?

– Когато ме повикаш. Тя инстинктивно се сгуши в прегръдката му и страстно потърси устните му. Но в същата минута зад тях нещо шракна и холът се обля в ярка светлина. Дениз леко се отдръпна и след миг на терасата се появи дребна, облечена в пижама фигура. Един тъничък гласец се обади:

– Стори ми се, че чух гласове...

– А аз мислех, че вече спиш – отвърна Дениз. – Това е доктор О'Донъл. – Обърна се към него и поясни: – Дъщеря ми Филипа. Едната половина от непоносимите ми близнаци!

Момичето го гледаше с открито любопитство.

– Здравсти – каза то. – Чувала съм за вас.

Изглеждаше дребничка за възрастта си, тялото ѝ едва беше започнало да се оформя. Движенията ѝ бяха леки и грациозни. „Прилича на майка си“ – помисли О'Донъл.

– Здравей, Филипа. Съжалявам, че те обезпокоихме – каза той.

– Аз не спях, четях... – Момичето хвърли поглед към книгата, която държеше в ръка: – Херик²⁴. Чели ли сте нещо от него?

– Мисля, че не – отвърна О'Донъл. – В университета ни оставаше твърде малко време за поезия...

– Мамо, тук има нещо за теб. – Филипа разтвори книгата и зачете с изразителност и лекота:

Когато си млад и горещ,
когато кръвта ти кипи,
тогава побързай, не се колебай –
на брак и любов се отдай!

– Разбрах намека, благодаря – каза Дениз, после се обърна към О'Донъл: – Трябва да ти кажа, Кент, че децата ми много настояват да се омъжа повторно!

– Просто сме убедени, че така ще е по-добре за теб – вметна Филипа и остави книгата.

24. Робърт Херик (1591–1674) – английски поет. – Б. р.

– Правят го от чиста практичност – продължи Дениз. – Всъщност и двамата са отвратително сантиментални. – Тя погледна дъщеря си и добави: – Как ще се чувствуваш, ако се омъжа за доктор О'Донъл?

– А той направи ли ти предложение? – запита любопитно малката, после, без да чака отговор, възкликна: – Ще се омъжиш, разбира се!

– Зависи, мила – отвърна Дениз. – Първо трябва да се уреди разводът.

– О, разводът! Татко винаги е настоявал ти да поемеш инициативата. Какво чакаш още? – Тя се обърна към О'Донъл и разпалено продължи: – Защо вие двамата не се съберете да живеете заедно? По този начин ще предоставите необходимите доказателства и всичко ще се оправи, без да се налага майка ми да ходи по онези ужасни места... като например Рино²⁵!

– Има моменти, в които силно се съмнявам в ползата, която носи съвременното всестранно образование – каза Дениз. Приблужи към дъщеря си и добави: – Мисля, че е достатъчно. Лека нощ, скъпа!

– О, мамо! – възкликна момичето. – Понякога си толкова закостеняла!

– Лека нощ, скъпа! – твърдо повтори Дениз.

– Май наистина трябва да изчезвам! – Филипа хвърли поглед към О'Донъл.

– Беше ми приятно да се запознаем – каза той.

Момичето пристъпи към него и простодушна каза:

– След като ще ми ставате втори баща, предполагам, че мога да ви целуна, нали?

– Защо не опитаме наистина! – наведе се към нея той.

Тя леко го целуна по устните, усмихна се и подхвърли към майка си:

– Този е симпатяга, мамо. Не трябва да го изпускате!

– Филипа! – В гласа на Дениз се прокрадна раздражение.

Момичето се засмя и се приближи да целуне майка си. После махна с ръка, взе си книгата и излезе.

О'Донъл се облегна на стената и от сърце се разсмя. В този миг бърлингтънското бекаряство му се струваше безкрайно празно и безсмислено, а перспективата за съвместен живот с Дениз в Ню Йорк – все по-привлекателна.

25. Град в щат Невада, известен с липсата на всякакви формалности при издаване на бракоразводни свидетелства. – Б. пр.

Ампутацията на левия крак на Вивиан започна точно в осем и половина. Веднага след назначението си за главен хирург на „Три общини“ О'Донъл въведе строг график в операционните и повечето му колеги стриктно го спазваха.

Всичко беше ясно и Люси имаше точен предварителен план за операцията. Реши да ампутира високо над коляното, като все пак остави малка част от бедрото. В един момент обмисляше възможността за отстраняване на крайника от самия ханш, тъй като подобна операция увеличаваше възможността от пресичане пътя на злокачествените клетки. Но последиците от нея бяха изключително тежки – пациентката ѝ не би могла да се ползува от услугите на протеза.

Беше обмислила и точното място на срязването, тъй като си даваше сметка, че остатъкът от костта трябва да се обвие с равномерен слой тъкан след зарастването. Всичко това беше направила снощи, преструвайки се, че просто преглежда Вивиан още веднъж.

Вече беше ѝ съобщила тъжната новина. В началото момичето се държеше, но след няколко минути отчаянието взе връх и тя инстинктивно се вкопчи в лекарката, горчиво ридайки. Макар и отдавна привикнала с подобни случаи, Люси се развълнува.

Последната среща с родителите на момичето и с младия доктор Седънс беше по-малко емоционална, но тя продължаваше да се чувства неспокойна. Люси допускаше, че за разлика от някои свои колеги тя никога няма да се научи хладнокръвно да приема емоциите на пациентите си и често си признаваше, че външното ѝ спокойствие е всъщност само една необходима поза. Но тук, в операционната, позите бяха излишни. Тук спокойствието беше жизненоважен професионален фактор и тя усещаше как личните ѝ емоции отстъпват място на хладната преценка на хирурга в действие.

Анестезиологът кимна от края на масата – операцията можеше да започне. От няколко минути асистентът – един от младите болнични практиканти – държеше крака високо изправен, за да намали до крайност притока на кръв в него. Люси постави пневматичния турникет високо на бедрото, но не го стегна.

Сестрата ѝ подаде ножици и тя започна да разрязва напоените с дезинфекционна течност бинтове, поставени на крака на момичето още

предната вечер. Погледна стенния часовник Кракът вече от пет минути беше във вертикално положение и кожата изглеждаше достатъчно бледа. Асистентът смени ръцете си.

– Умори ли се? – запита го Люси.

Той се усмихна зад маската:

– Не бих казал, че ще ми е приятно да правя подобно нещо в продължение на час...

Анестезиологът се приближи до турникета и я погледна въпросително.

– Да, моля – кимна тя и той започна да помпи. Гуменият пръстен бавно се стегна около бедрото. Асистентът отпусна крака в хоризонтално положение, а сестрата покри тялото със стерилен чаршаф, оставяйки открито само мястото на операцията. Сред това Люси дезинфекцира за последен път откритата област, използвайки денатуриран спирт.

Днес в операционната имаше и публика – двама студенти от Медицинския факултет. Люси им кимна да се приближат, пое скалпела от ръцете на сестрата и започна обясненията си:

– Моля да отбележите, че първата ми работа е да очертая мястото на срязването. – Тя леко прекара върха на скалпела по синкавата кожа. – Това ще ми бъде необходимо по-късно, когато ще имам нужда от ориентир.

Вече натискаше по-силно и острието потъна в плътта, разкривайки най-горния слой на подкожните мазнини.

– Предният разрез винаги трябва да бъде по-голям от задния – така, че общият вид на раната ще бъде леко диагонален. Това се прави с цел да изместим бъдещия белег от върха на срязаната кост. В противен случай пациентът ще страда от остри болки и при най-малката тежест. – Капки кръв маркираха направените разрези. С бързи и точни движения Люси започна да разкрива тъканта над срязаното място.

– Екартъор²⁶, моля. – Сестрата мигновено ѝ подаде искания инструмент и с него тя ловко захвана вече повдигнатата тъкан, разкривайки следващия пласт. Направи знак на асистента, който задържа екартъора в желаното положение, и за-почна да реже горния слой на квадратния мускул.

– След секунда ще стигнем до главните артерии. Ето ги – Двамата студенти се надвесиха, за да виждат по-до-бре. Тя продължи да работи, описвайки всяко следващо действие: – Ще се опитаме да разкрием

26. Приспособление за прикрепване на разрязани тъкани, наподобяващо менгеме. – Б. пр.

вените колкото е възможно по-нагоре, после ще ги издърпаме и ще ти завържем така, че да бъдат максимално отдалечени от края на отрязаната кост. – Иглата, която сестрата ѝ подаде, сръчно подскочаше в ръката ѝ. Свърза в двоен възел големите кръвоносни съдове, за да бъде по-сигурна. Всяко бъдещо кръвотечение в тази област би било фатално за пациента. После взе подадената ѝ ножица и срязва главната артерия – първата необратима стъпка в операцията.

Същата процедура се повтори и с останалите вени и артерии. После, разрязвайки мускулната тъкан докрай, Люси стигна до нерва. Внимателно го опипа с облечената си в гумена ръкавица ръка и в същия миг тялото на Вивиан започна да се гърчи по масата. Очите на всички се насочиха към анестезиолога, който успокоително кимна с глава.

– Пациентката е добре, няма никакви проблеми.

Едната му ръка беше върху бузата на Вивиан. Тя беше бледа, но момичето дишаше равно и дълбоко. Очите му бяха отворени, но зениците не виждаха. Две капчици слъзна течност бавно се уголемяваха в основата им.

– С нерва процедираме по същия начин, както с вените и артериите – издърпваме го надолу и го завързваме колкото е възможно по-високо. Едва след това режем и го пускаме да се свие. – Люси говореше почти автоматично, думите следваха движенията на ръцете ѝ. Подобни лекции ѝ бяха станали навик. Все така спокойно продължи:

– И до днес хирурзите са на различно мнение относно начините за изолиране краищата на нервите при ампутация. Целта, разбира се, е да се избегне болката около ампутирано-то място за в бъдеще. – Кимна на асистента и той отрязва края, с който беше направила поредния възел. – Изпитвани са няколко метода – инжектиране на спирт, изгаряне на нервните краища с електричество... Методът, до който ще прибегнем сега, е най-простият и най-разпространеният.

Люси отново хвърли поглед към стенния часовник. Стрелките показваха девет и четвърт, което означаваше, че от началото на операцията са изминали четиридесет и пет минути. Премести поглед върху анестезиолога и запита:

– Все така ли е добре?

– По-добре не може и да бъде – кимна той. – Това момиче има наистина желязно здраве. Сигурна ли си, че махаш крака на когото трябва?

– Да, сигурна съм – с нежелание отвърна тя. Не обичаше, когато колегите ѝ си правеха шеги за сметка на пациента. Познаваше много

хирузри, които започваха да острумничат още с първия разрез и не спираха до края на операцията. Въпрос на гледна точка. Възможно е някои хора да прикриват емоциите си с помощта на плоския хумор, но тя не беше от тях. Предпочиташе да смени темата. Точно така постъпи и сега.

– Как е семейството? – запита тя анестезиолога, докато се опитваше да закрепил втората подпора.

– Добре е. Идната седмица се местим в ново жилище.

– Така ли? Къде?

– „Съмърсет“. Нов квартал в северната част.

Задните мускули вече бяха почти прерязани.

– Мисля, че знам мястото... Жена ти сигурно е доволна!

Костта вече беше разкрита от всички страни. Раната зееше, червена и огромна.

– На седмото небе е! – отвърна анестезиологът. – Купува килими, избира завеси... просто е полудяла! Има само един проблем.

Пръстите на Люси внимателно почистваха костта от остатъците мускулна тъкан:

– Забележете, че отмятам мускулната тъкан максимално встрани – обърна се към студентите тя. – Това се прави, защото само няколко дни след операцията тя плътно ще обвие остатъка от костта.

Асистентът изпитваше затруднение при поддържането на двата екартьора едновременно. Люси му помогна да ги стабилизира, а той задъхано изръмжа:

– Другия път ще си взема и третата ръка.

– Трион, моля.

Сестрата отново беше предугадила искането ѝ и дръжката на инструмента легна на секундата в протегнатата ѝ длан.

– Та какъв беше проблемът? – Въпросът на Люси беше насочен към анестезиолога. Постави острието в горния край на, оголената кост и започна да го движи с леки равномерни тласъци. Металните зъби прорязваха костта с хрущящ звук.

– Ами не знам кой ще плаща всичко това... – отвърна на въпроса ѝ анестезиологът.

Люси се засмя.

– Май ще трябва да ти създаваме допълнителна работа. Ще ти осигурим някоя и друга операция отгоре. – Костта вече бе разрязана наполовина. Беше твърда и неподатлива, как го повечето млади кости. Изведнъж усмивката рязко изчезна от лицето ѝ. Това е толкова трагичен момент в живота на болното момиче, а те си бърбят за най-обикновени

неща, дори се шегуват! След не повече от секунда-две този крак ще се раздели с тялото и едно младо момиче, почти дете, ще изгуби завинаги една част от своя живот. Отсега нататък никога няма да може да бъде като другите – да тича, да танцува, да плува, да язди, да люби дори... Е, може би частично ще извършва някои от тези неща, а на други ще се научи с помощта на най-различни механични приспособления. Но никога няма да бъде същото – безгрижието на младото и здраво тяло ще е отлежало завинаги! И в това се състоеше същината на трагедията: беше се случило прекалено рано!

Люси прекрати движенията си. Чувствителните ѝ пръсти усетиха, че срязването е почти свършено. В същия миг се чу остър звук, който наподобяваше цепенето на дъска, и костта се пречупи от собствената си тежест. Кракът падна на масата.

– Хванете го! Бързо! – Гласът ѝ за пръв път се повиши с една октава.

Но вече беше късно. Практикантът не можа да го задържи и кракът с тъп звук се строполи на пода.

– Оставете го на мястото му! – отново повиши глас тя, видяла, че асистентът се навежда и рискува да наруши стерилността си. Той сконфузено се изправи.

Втората сестра се приближи, вдигна отрязания крайник и започна да го увива в марля и хартия. Оттук, заедно с други подобни пратки, кракът щеше да замине за патологоанатомичното отделение.

– Моля те, придържай остатъка над масата – каза тя на асистента си и пое дългата и ситна пила, която ѝ подаваше сестрата. Започна внимателно да оглажда острите ръбове, маркиращи счупването, като едновременно с това поднови и обясненията си:

– Добре запомнете, че костните краища трябва да са съвършено гладки и чисти. Всяко неизпилено островърхо парченце впоследствие започва да расте и става изключително болезнено. – Млъкна за момент, после попита, без да вдига глава. – Как сме с времето?

– Седемдесет минути от началото – отвърна анестезиологът.

Тя остави пилата.

– Е, добре... Можем да започнем зашиването. – Една мъничка част от съзнанието ѝ просто плачеше за чашата горещо кафе, която я чакаше в стаята за почивка.

Седнал заедно с родителите на Вивиан в малката чакалня, определена за близките на оперираните пациенти, Майк Седънс се обливаше в студена пот. Лобъртънови бяха решили да останат за известно време в

Бърлингтън. Рано сутринта, още преди началото на ежедневната болнична суетня, той ги беше завел в стаята на Вивиан. Но те нямаха какво да й кажат, а и тя, замаяна от силната доза успокоителни, едва ли усети присъствието им. Няколко минути по-късно я откараха в операционната.

Сега, седнали в ъглите на мрачната стая с евтини мебели от изкуствена кожа, и тримата мълчаха. Хенри Лобъртън, висок едър мъж с оредяла стоманеносива коса и загрубяло от живота на открито лице, стоеше до прозореца и гледаше надолу към улицата. Майк Седънс вече знаеше, че след минута-две бащата на Вивиан ще се върне на стола си, а после отново ще скочи и ще отиде до прозореца. Това той правеше вече в продължение на повече от час и Седънс започваше да се дразни от монотонността на повторението. Не можеше ли да промени нещо този човек? Да се движи по-бързо или пък по-бавно?

За разлика от съпруга си майката на Вивиан не помръдваше. Седеше изправена на един стол с висока облегалка със скръстени в скута ръце и вперен в стената поглед. Днес тя беше по-бледа, но както обикновено високите скули подчертаваха вроденото ѝ достойнство и уравновесеност. Крехката ѝ фигура излъчваше твърдост и сила.

От първата им среща насам Майк Седънс непрекъснато мислеше за мисис Лобъртън. У нея много по-малко личеше страхът за съдбата на Вивиан, емоциите ѝ бяха много по-добре прикрити от тези на съпруга ѝ. Но с течение на времето Седънс почувствува, че те са по-дълбоки, по-силни. Въпреки изявената мъжественост на Хенри Лобъртън той подозираше, че именно майката на Вивиан е силната личност в семейството, скалата, на която с течение на времето беше започнал да се обляга и бащата.

Отново се улови, че мисли за бъдещето си с Вивиан. Кой от двамата ще се окаже по-силен, по-решителен? Знаеше, че няма еднакви хора. Нито по сила на характера, нито в силата на любовта. Знаеше също, че тук полът не играе никаква роля. Защото много често жените се оказват далеч по-издръжливи, а външната мъжественост на съпрузите им е само поза, зад която се прикрива слабостта.

Беше ли Вивиан по-силна от него, по-чувствителна, посмела? От предната вечер насам този въпрос не излизаше от главата му. Веднага след като научи за предстоящата ампутация, той отиде при нея. Знаеше, че вече е уведомена, но въпреки това я завари усмихната, в очите ѝ нямаше и следа от сълзи.

– Влез, скъпи Майк – беше казала тя. – Не бъди толкова тъжен.

Доктор Грейнджър ми каза всичко... Поплаках си и приключих... по-скоро – ще приключа с това утре сутринта.

След тези думи той изведнъж усети колко много я обича. Приближи се до леглото и я целуна. Тя нежно разроши косата му, а после го погледна право в очите:

– Ще остана с един крак, Майк. За цял живот. Няма да бъде онова момиче, което срещна и което познаваше досега. Бих те разбрала, ако решиш да се оттеглиш...

– Не говори така! – беше се разсърдил той.

– Защо? Нима се страхуваш да говорим?

– Не! – Протестът му беше рязък и яростен, но още тогава усети фалша в него. Страхуваше се и това, че Вивиан беше преодоляла своя страх, съвсем не му помагаше.

Сега, загледан в майката, той откриваше в нея много от чертите на Вивиан. Или обратното... И двете излъчваха сила. За пръв път от много дни насам у него се бяха промъкнали разяждащите съзнанието му съмнения.

Мистър Лобъртън най-накрая наруши монотонното си движение. Спря наред пътя между стола и прозореца и запита.

– Вече измина час и половина... Много ли още ще продължат, Майкъл?

Седънс усети върху себе си и погледа на майката.

– Не вярвам – поклати глава той. – Доктор Грейнджър каза, че ще дойде тук веднага... след като свърши. – Млъкна, после наведе глава и добави:

– Твърде скоро ще знаем... всичко.

Доктор Дорнбъргър вкара ръцете си през двата странични отвора на кувьоза и внимателно опипа малкото телце. От раждането бяха минали вече три дена и половина – факт, сам по себе си окуражителен. Но имаше други симптоми, които сериозно тревожеха лекаря.

Завърши прегледа и замислено се обърна. Умът му внимателно преценяваше положението, пресяваше фактите през филтъра на дългогодишния си опит и безбройните случаи зад себе си. В края на краищата логиката потвърди това, което инстинктивно усещаше – шансовете на детето бяха изключително неблагоприятни.

– Знаете ли – продума той, – по едно време си мислех, че ще издържи...

Дежурната сестра в отделениято за недоносени деца – същото младо момиче, с което беше разговарял Джон – го погледна въпросително.

– Допреди час дишането му беше нормално, после изведнъж отслабна. И тогава ви повиках...

Застаналата от другата страна на кувьоза стажант-сестра с интерес следеше разговора, очите над маската ѝ непрекъснато се местеха върху лицата на двамата.

– Да... Не диша добре – бавно каза лекарят. После продължи да мисли гласно, като внимаваше да не пропусне нищо:

– Пигментацията е по-жълта от нормалното, краката изглеждат подути... Я ми повторете още веднъж резултата от кръвната картина.

Сестрата погледна картоната пред себе си:

– Еритроцити – девет милиона... Седем червени кръвни телца на сто бели...

Нова пауза, през която двете сестри внимателно наблюдаваха Дорнбъргър. А той си мислеше: „Налице е твърде силна анемия, въпреки че това може да бъде и свръхчувствителна реакция на организма...“ Гласно проговори:

– Знаете ли, ако не беше заключението за кръвната съвместимост, бих казал, че това дете има еритробластоза...

– Но, докторе... – Сестрата изненадано го погледна.

– Зная, зная... това е невъзможно. – Той махна към картоната: – Въпреки всичко искам да видя заключението на лабораторията... Оригиналът за кръвта на майката.

Сестрата прелисти няколко страници, намери формуляра и му го подаде. Това беше заключението, което доктор Пирсън разписа непосредствено след скандала си с Колман. Дорнбъргър внимателно го прочете и го върна обратно.

– Звучи достатъчно категорично – отрицателна сензитивност.

Трябваше да бъде категорично, разбира се. Но в съзнанието му се загнезди една натрапчива мисъл – ами ако заключението е погрешно? Невъзможно, веднага я отхвърли той. Па-тологията не може да допусне подобна грешка! Все пак реши, че веднага след визитациите ще отиде и ще поговори още веднъж с Джо Пирсън.

– За момента не можем да направим нищо повече – обърна се той към дежурната. – Веднага ми се обадете, ако настъпи някаква промяна.

– Добре, докторе.

Доктор Дорнбъргър излезе, а стажант-сестрата любопитно запита:

– Какво беше това, дето го каза докторът?... Еритро...

– Еритробластоза. Болест на кръвта при новородените. Възниква, когато кръвта на майката носи отрицателен Rh-фактор, а на бащата – положителен.

Младата дежурна уверено отговори на въпроса. Стажантките обичаха да дежурят с нея, защото освен че беше една от най-способните в отделението, тя само преди година беше завършила стажа си и всички я чувствуваха близка. Стажантката знаеше това и без колебание продължи да я разпитва:

– Мислех, че при подобни случаи сменят кръвта на дете-то още при раждането...

– Обменно кръвопреливане?

– Да.

– Това става само понякога – търпеливо продължи дежурната. – Зависи от сензитивността на майчината кръв. Ако заключението е положително, лекарите знаят, че детето е родено с еритробластоза, и правят обменно кръвопреливане непосредствено след раждането. В този случай заключението е отрицателно, ето защо кръвопреливането не е наложително... – Сестрата млъкна за момент, после сякаш на себе си добави: – Но тези симптоми са най-малкото странни...

След пререканията отпреди няколко дни относно проверките в лабораторията завеждащият патологоанатомичното отделение сякаш не обръщаше внимание на работата на Дейвид Колман. Младежът не можеше да определи какво означава това мълчание – дали вече не е постигнал своето и серологията е преминала под прекия му контрол, или

Пирсън просто е отложил нападението за по-късно. Междувременно Колман продължи с проверките. Вече си беше изяснил кои процедури трябва да бъдат променени, а от един-два дена някои дребни нововъведения вече влязоха в действие.

Между него и старши лаборанта Карл Банистър съществуваше нещо като временно примирие. От друга страна, Джон Алегзандър явно приветствуваше опитите му да се въведе нов ред в лабораторията и вече беше направил няколко разумни предложения, които лекарят прие без колебание.

Алегзандър се върна на работа веднага след раждането на сина си, въпреки че Пирсън великодушно му предложи отпуск. Колман чу как младежът учтиво отказа, като поясни, че предпочита да работи, вместо да се отдава на тревожните си мисли. На това Пирсън беше кимнал одобрително и му беше разрешил да ходи при съпругата си по всяко време.

Дейвид Колман отвори вратата и влезе в серологията.

Джон се беше навел над един микроскоп, а до него величествено изправена стоеше едра жена е огромен бюст, която беше срещал на няколко пъти из болничните коридори.

Алегзандър ѝ говореше:

– Може би ще трябва да поговорите с доктор Пирсън или с доктор Колман. Аз ще им приготвя съответното заключение.

– За какво заключение става въпрос? – запита Колман, и двамата стреснато извърнаха глави.

Първа проговори жената:

– Значи, вие сте доктор Колман? – любопитно проточи тя.

– Аз съм.

– А аз съм Хилда Строфън – протегна ръката си тя. Главен диетолог на тази болница.

– Здравейте – стисна ръката ѝ той и с изненада забеляза, че масивният бюст се движи в такт с ръкостискането. Прилича на огромен кит, който си играе. Усмихна се вътрешно на сравнението си и запита:

– С какво можем да ви помогнем? – От опит знаеше, че патолозите и диетолозите често работят съвместно по въпросите на хигиената.

– През последните няколко седмици в болницата има много случаи на чревни заболявания – отвърна мисис Строфън. – Най-вече сред собствените ни служители.

– Че в коя болница не е така? – засмя се Колман.

– Зная, зная – недоволно отвърна тя. – Но ако причината, както

обикновено, е в храната, искам да я откроя колкото е възможно по-бързо. И да се опитам да предотвратя подобни случаи в бъдеще.

Тази загриженост направи добро впечатление на Колман.

– Имате ли някакви идеи? – любезно попита той.

– Съвсем определени. Подозирам машините за миене на съдове, мистър К.

За момент Колман се стресна от обръщението, после се окопоти и запита:

– Така ли? А защо? – С крайчеца на окото си забеляза, че в стаята влезе Банистър и се заслуша в разговора.

– Системата за затопляне на водата не е съвсем в ред – отвърна главната диетоложка.

Колман потисна желанието да се усмихне на терминологията ѝ и продължи да я разпитва:

– Някой повдигал ли е този въпрос?

– Разбира се, мистър К. – разпалено отвърна дебелият жена. – Аз неведнъж съм го припомняла на администратора, мистър Томасели. Възможно именно последният ми разговор с мистър Т. стана причина да помолим доктор Пирсън за лабораторни изследвания на тези машини.

– Ясно – каза Колман и се обърна към Александър: – Взехте ли проби?

– Да, докторе.

– И какво открихте?

– Температурата на водата не е достатъчно висока. – Александър погледна в бележките пред себе си. – Направих по три проби на всяка машина, винаги по различно време на денонощието. Температурата неизменно беше в рамките на 110 – 130 градуса²⁷.

– Ето, виждате ли? – изразително вдигна ръце мисис Строфън.

– Разбира се. Това е твърде ниска температура.

– Това не е всичко, докторе. – Джон Александър прелисти бележките си и продължи: – Страхувам се, че открих газообразуващи бактерии от фекалната група... Върху чиниите, и то след излизането им от миялните автомати.

– Дайте да видя – пристъпи към микроскопа Колман. Нагласи окуляра според зрението си и веднага ги видя: едри, подобни на червеи бактерии. Бавно се изправи.

– Какво е това? Какво означава? – запита мисис Строфън.

27. 44–45 градуса по Целзий. – Б. пр.

– Пробата показва наличие на газообразуваща бактерия – замислено отвърна Колман. – Обикновено врялата вода я убива, но явно вашите автомати не я попарват достатъчно.

– Сериозно ли е?

Той внимателно подбираше думите си:

– И да, и не. Възможно е именно тези бактерии да са причина за част от чревните заболявания, които споменахте, но сами по себе си те не представляват особена опасност. Ще стане наистина опасно, ако в болницата се появи бацилоносител.

– Бацилоносител?

Колман продължи с обясненията си:

– Това е човек, който носи в тялото си причинители на някое заразно заболяване, без самият той да е болен. Обикновено той се чувства съвсем здрав. И това се случва по-често, отколкото някои хора предполагат.

– Разбирам – замислено каза мисис Строфън.

Колман се обърна към лаборантите:

– Предполагам, че всички, които имат допир до храната, са обект на чести проверки.

– О, да – важно се обади Банистър. – Доктор Пирсън много държи на това.

– Редовно ли ги правите?

– Ами... Старши лаборантът за момент се замисли, после добави: – Напоследък не си спомням да сме правили.

– Кога беше последната?

– Една минута. Трябва да погледна в книгата – Банистър бавно тръгна към дъното на лабораторията.

Дейвид Колман претегляше току-що научените факти. Ако машините не са в ред, което по всяка вероятност беше вярно, трябва да се вземат незабавни мерки. От друга страна, няма причини за особена тревога, докато редовно проверяват кухненския персонал. Естествено, в случай като този трябва да се отчита и безразличието на някои хора.

– Ще трябва незабавно да докладвате на доктор Пирсън – обърна се той към Алегзандър.

– Добре, докторе – отвърна младежът и започна да събира бележките си.

От дъното на лабораторията долетя гласът на Банистър, който беше разгърнал един голям дневник:

– Двадесет и четвърти февруари.

– Февруари ли казахте? – учудено запита Колман.

– Точно така.

Но това е преди повече от шест месеца! – Лекарят се обърна към мисис Строфън: – Вероятно нямате голямо текучество сред персонала си...

– За нещастие е точно обратното – изразително поклати глава диетоложката! – От февруари насам сме приели на работа цял куп нови хора.

Колман отново се обърна към Банистър:

– Сигурен ли сте за датата?

– Разбира се – доволно отвърна другият. – Можете сам да проверите.

Колман не обърна внимание на последните му думи и запита:

– А хората, които междувременно са постъпили?

– Тук не е записано нищо повече – сви рамене Банистър. – Ние не можем да знаем кой е постъпил и кой не, докато от здравната служба не изпратят молби за изследване-отвърна той с пълно безразличие, зад което се долавяше леко злорадство.

Колман усети как някъде дълбоко в него отново заклокочи гневът, но реши да не му обръща внимание засега.

– Това е въпрос, по който трябва да се действа незабавно обърна се той към мисис Строфън. Чак сега започна да си дава ясна сметка, че нещо някъде сериозно куцаше.

Изглежда, че подобна мисъл мина и през главата на мисис Строфън:

– Веднага ще се заема, с това, докторе. Благодаря ви. – Насочи бюста си към вратата и излезе.

Настъпи тишина. Колман добре усещаше притеснението на Банистър, но съвсем не възнамеряваше да го щади. Впери поглед в очите му и попита с леден глас:

– Никога ли не сте се запитвали защо не идват молби за изследвания на кухненски работници?

– Ами... – Банистър пристъпяше от крак на крак, от предишната му самоувереност не беше останала и следа: – Мисля, че... рано или късно щях да си задам подобен въпрос.

Колман го гледаше с нескрито презрение:

– По-скоро късно, нали? – нервно продума той. – Ако, разбира се, приемем, че изобщо имате способност да мислите!

На вратата се обърна и късо добави:

– Ще бъда при доктор Пирсън.

Пребледнял и смутен, старият лаборант се вторачи в току-що затворилата се врата. От устните му едва-едва се отрониха няколко пропити с огорчение думи:

– Но той прекрасно знае всичко това, нали? Всичко е вписано... Всички бъркотии до една!

Чувствуваше се съсипан и празен. Добре познатият свят, в който спокойно си живееше години наред, беше започнал да се руши. Настъпваше нов ред, а той не намираше начин да се приспособи. Приличаше на слаб и нещастен самотник, покрай когото времето отминаваше безмилостно бързо.

При влизането на Колман Джо Пирсън вдигна глава. Младият лекар започна без предисловия:

– Джон Александър е открил газообразуващи бактерии по чистите чинии в кухнята. След като са минали през машините за миене!

Пирсън не изглеждаше изненадан.

– Нагревателите! – кисело продума той.

– Вече зная това! – Дейвид Колман напразно се опита да прикрие сарказма в гласа си... – Някой някога да се е опитвал да оправи тези неща?

Старият втрещено го погледна, но думите му прозвучаха неочаквано спокойно:

– Досещам се какво мислите в момента... тук всичко е тръгнало наопаки, нали?

– Правилно се досещате! Точно така мисля! – Колман сви устни. Питаше се докога ли ще издържи в подобна атмосфера.

Пирсън отвори едно от чекмеджетата на бюрото си и започна да рови вътре. Продължи да говори, а в думите му се долавяше странна смеица от съжаление и яд:

– Още сте млад и зелен, главата ви е пълна с шуротии. Имате късмет, че идвате тук, когато болницата има ново ръководство и отпуснатите средства далеч надвишават онова, което имахме преди няколко години! После изведнъж решавате, че всичко върви към провал и на никого не му пука от това! – Той измъкна една дебела папка и я удари на бюрото.

– Не съм казал такова нещо! – Думите на младия лекар прозвучаха почти отбранително.

Пирсън бутна папката към него.

– Това тук е архивата на кореспонденцията по повод осигуряването на кухнята с вряла вода. Ако си направите труда да я изчетете, ще разберете, че години наред се борим да купим нови машини. – Гласът му гневно се извиси: – Хайде! Хвърлете един поглед!

Колман отвори папката и прочете първия документ. После се залови с втория, с третия. Колкото повече напредваше, толкова по-ясно разбираше, че е допуснал груба грешка. В почти всички резолюции Пирсън отправяше яростни нападки срещу хигиената в кухнята. И то с такива Думи, които той самият не би употребил дори в сегашното си състояние на крайно раздразнение.

– Е? – През цялото време очите на Пирсън не се откъсваха от лицето му.

– Съжалявам! – без всякакво колебание каза Колман. – Наистина ви дължа извинение... поне що се отнася до този въпрос.

– Няма значение! – Пирсън ядно махна с ръка, после добави: – Споменахте и за нещо друго...

– Докато се занимавах с миялните автомати, открих и нещо друго спокойно продължи Колман. – Не сме правили изследвания на кухненския персонал Повече от половин година.

– Защо? – Въпросът беше изстрелян с яростна острота.

– Вероятно защото не са постъпили молби от здравната служба. Главният диетолог в момента изяснява този въпрос.

– А вие искате да попитате защо никой от патологията не се е заинтересувал...

– Не точно, но...

– Този глупак Банистър! Това е сериозна работа! – Пирсън беше искрено загрижен, враждебността му към младия лекар отново беше изчезнала.

– Предполагах, че ще искате да сте в течение на всичко това – спокойно добави Колман.

Пирсън беше зает с телефона. Почака няколко мига, после намръщено изръмжа в слушалката:

– Свържете ме с администратора.

Последвалият разговор беше ясен и лаконичен. После Пирсън остави слушалката и се изправи:

– Томасели идва. Елате да го посрещнем в лабораторията.

Само няколко минути бяха достатъчни, за да се провери всичко от самото начало. Джон Александър повтори заключенията си пред Пирсън и Хари Томасели, после старият патолог сам провери препаратите под микроскопа. Тъкмо привършваше, когато в лабораторията отново се появи главната диетоложка.

– Открихте ли нещо? – любопитно я запита администраторът.

– Невероятно, но факт – мисис Строфън с недоумение поклати глава, после се обърна към Пирсън: – Преди няколко месеца в здравната служба назначили нова чиновничка, доктор П. И никой нищо не й казал за изследвания на новопостъпилите кухненски работници! Ето защо при вас не са идвали молби за такива изследвания...

– И откога не са правени тези изследвания? – запита Томасели.

– Приблизително шест месеца и половина.

Колман забеляза, че Банистър виновно стои настрана, но не изпуска нито дума от разговора.

– Какво предлагате? – обърна се администраторът към Пирсън.

– На първо време – изследвания на всички новопостъпили. Незабавно!. – Старият патолог беше категоричен. – После – и на всички останали. Това означава анализ на екскрементите, рентген на белите дробове и преглед на общото физическо състояние. И не само на работниците, а и на всички, които имат вземане-даване с кухнята.

– Ще можете ли да уредите това, мисис Строфън? – запита Хари Томасели. – Обърнете се за помощ към здравната служба, те да се оправят с картоните и всичко останало.

– Да, мистър Т. Веднага отивам. – И тя забързано излезе.

– Има ли нещо друго? – Вниманието на Томасели отново се насочи към Пирсън.

– Имаме остра нужда от нови нагреватели за миялните автомати! – ядосано отговори Пирсън. – Или от нови машини! Повтарям това от години!

– Зная – кимна Томасели. – Запознат съм с твоите заключения и в плановете ни фигурира тази покупка. За нещастие имаме и други неотложни задачи. – Той се замисли: – Колко ли ще струва всичко това?

– Откъде да знам! – все така ядосано отвърна Пирсън. – Да не съм водопроводчик!

– Аз разбирам малко от водопроводни поправки и може би ще успея да ви помогна.

Всички като по команда извърнаха глави към вратата, откъдето дойдоха тези спокойни думи. Там стоеше доктор Дорнбъргър с

неизменната си лула. Никой не беше забелязал кога с влязъл.

Като видя Хари Томасели, старият гинеколог запита:

– Да не би да ви преча?

– Влизай, влизай – изръмжа Пирсън. – Дорнбъргър усети погледа на Джон Алегзандър върху себе си и каза:

– Току-що прегледах детето ти, синко. Страхувам се, че не е добре.

– Никаква надежда ли няма, докторе? – тихо запита младежът.

Останалите се обърнаха със загрижени лица. Банистър остави пипетата, която държеше, и бавно се приближи.

– Страхувам се, че надеждата е малка – отговори Дорнбъргър в настъпилата тишина. После като че ли внезапно се сети нещо, той се обърна към Пирсън: – Джо, предполагам, че не може да има съмнение в кръвната проба на мисис Алегзандър.

– Никакво съмнение, Чарли – поклати глава Пирсън. – Аз самият я направих много внимателно. Защо питаш?

– За всеки случай. Дорнбъргър изпусна дим от лулата си. По едно време тази сутрин си помислих, че детето има еритробластоза. Просто ми мина през главата.

– Изключено! – отвърна Пирсън с нетърпящ възражение тон.

– И аз мисля така – отвърна Дорнбъргър.

Отново настъпи тишина и очите на всички се обърнаха към Алегзандър. Дейвид Колман почувствува, че трябва да каже нещо – каквото и да е, само да поразсее младия лаборант в този труден момент. Обърна се почти импулсивно към Дорнбъргър:

– Някога съществуваха съмнения в лабораторните анализи. По времето, когато се правеха на базата на физиологически разтвор и протеин. Тогава някои положителни случаи можеха да се вземат за отрицателни. Но след въвеждането на индиректния метод на Кумс това вече е изключено.

Замълча и си спомни, че в тази лаборатория прибягнаха до Кумс едва след неговото назначение. Не желаше да дразни Пирсън и се надяваше, че старият няма да обърне внимание на думите му. И без това противоречията им не бяха малко.

– Но, доктор Колман... – Устата на Алегзандър странно се изкриви, а очите му гледаха ужасено.

– Какво има? – Колман се учуди, че думите му могат да предизвикат подобна реакция.

– Ние не направихме индиректната проба на Кумс!

Въпреки загрижеността си за Алегзандър Колман се нервира.

Щеше му се да избегне този въпрос в името на примирието с Пирсън. Но вече, ще не ще, трябваше да продължи:

– Как така не я направихте! Спомням си, че лично разписах искането за доставка на серума Кумс!

Алегзандър го гледаше с отчаяние:

– Но доктор Пирсън каза, че това не е необходимо. Пробата беше извършена само с физиологичен разтвор и протеин!

Изминаха няколко дълги секунди, преди Колман да проумее чуто-то. С крайчеца на окото си забеляза нарасналия интерес у Хари Томасели, но явно не разбираше всичко. Вниманието на Дорнбъргър също беше изострено.

Пирсън притеснено се размърда и хвърли кос поглед към Колман:

– Мислех да ви кажа, но съм забравил...

Пред Колман всичко се разкри с ужасяваща яснота. Все пак поиска да се увери още веднъж:

– Значи, не е правена никаква проба по Кумс, така ли?

Алегзандър кимна, а в същия Миг остро се намеси доктор Дорнбъргър:

– Чакайте! Но това означава, че мисис Алегзандър може би има положителен Rh-фактор!

– Разбира се, че може! – викна Колман, без да се контролира. – Пробите с физиологичен разтвор и протеин са добри за повечето случаи, но съвсем не за всички! Който иска да бъде в крак с последните достижения на хематологията, би трябвало да знае това! – Хвърли остър поглед към Пирсън, който остана безучастен, после отново се обърна към Дорнбъргър: – Това беше причината, поради която наредих проба по метода на Кумс!

Администраторът все още се бореше с медицинските термини:

– Тази проба, за която говорите... Защо не е била извършена, след като е имало нареждане?

Колман рязко се извърна към Банистър, очите му бяха безмилостни:

– Какво стана с искането за серума Кумс, което разписах?

Лаборантът се поколеба.

– Е?

Банистър вече трепереше.

– Скъсах го – едва чуто отговори той.

Дорнбъргър не повярва на ушите си:

– Скъсали сте искане, разписано от лекар?! И не сте го уведомили?

– Кой ви нареди това? – безмилостно продължи Колман.

Очите на Банистър бяха заковани в пода. Размърда се и отговори, без да повдига глава:

– Доктор Пирсън.

Мисълта на Дорнбъргър бясно препускаше:

– Тогава по всяка вероятност детето има еритробластоза – обърна се той към Колман. – Всъщност всички симптоми говорят именно за това...

– Което означава, че незабавно трябва да му се смени кръвта, нали?

– Това трябваше да стане веднага след раждането – с горчивина отвърна Дорнбъргър. – Но може би още не е късно! – Очите му се спряха върху младия патолог, който все повече печелеше доверието му: – Искам да бъда сигурен. Детето е останало почти без сили...

– Трябва ни проба по метода на Кумс от кръвта на детето! – Реакцията на Колман беше бърза и авторитетна. Двамата с Дорнбъргър поеха нещата в свои ръце, а Пирсън стоеше все така мълчалив, сякаш замаян от бързината, с която всичко се развиваше.

– Има ли в болницата серум Кумс? – Въпросът беше отправен към Банистър, който стреснато преглътна, преди да отговори:

– Не.

Администраторът усети, че нещата опират до неговата компетентност, и напрегнато запита:

– Можем ли да вземем отнякъде?

– Няма време – поклати глава Колман. – Ще трябва да пратим кръвта в някоя добре обзаведена лаборатория.

– Университетът! – Хари Томасели грабна слушалката. Университетската болница! Бързо! – Затули с ръка мембраната: – Кой е завеждащ патологията там?

– Доктор Франц – отвърна Дорнбъргър.

След секунда Франц беше на телефона и Колман пое слушалката. Няколко напрегнати реплики, след което Колман благодари и затвори:

– Трябва ни незабавна кръвна проба от детето!

– Аз ще ви помогна, докторе. – Банистър вече беше взел таблата с необходимите инструменти.

Колман понечи да откаже, но срещна умоляващия поглед на другия и кимна:

– Много добре. Да вървим.

– Ще поискаш полицейска кола – извика след него Томасели. – Те най-бързо ще закарат пробата!

– Нека и аз отида с тях! Моля ви! – Това беше Джон Алегзандър.

– Вървете! – Слушалката вече беше на ухото на администратора: – И им кажете да донесат кръвта на входа за спешни случаи. – Ало, свържете ме с полицията... бързо!

– Добре, сър. – Алегзандър тичешком излезе.

– Тук е администраторът на болница „Три общини“ – започна Томасели. – Имаме нужда от една полицейска кола за пренасяне на спешна кръвна проба... – Послуша за момент, после продължи: – Да, ще чакаме на входа за спешни случаи. – Затвори и забързано добави: – Ще отида и аз, за да не стане някоя грешка.

Пирсън и Дорнбъргър останаха сами.

За тези няколко мига през съзнанието на стария гинеколог преминаха огромно количество объркани й разпокъсани мисли. През дългите години на медицинската си практика е имал, разбира се, немалко смъртни случаи. Неизбежни, някои дори предопределени от съдбата. Но никога не се беше предавал, винаги се беше борил докрай за живота на децата и техните майки. И при всички случаи, независимо дали е успявал, или не, той спокойно можеше да каже, че се е борил с чест, на високо професионално ниво, не е оставял нищо на случайността, неизменно е използвал целия си опит, цялото си умение. Знаеше, че не всички лекари постъпват така. Но той, доктор Чарлс Дорнбъргър, беше с чиста съвест – никога не бе губил пациент поради некомпетентност или небрежност!

До този момент.

А сега, в края на кариерата си, трябваше да понесе горчивите последици от некомпетентността на друг човек. И което беше още по-лошо – на стар приятел.

– Искам да ти кажа нещо, Джо... – тихо продума той.

Пирсън се беше навел над някаква лабораторна проба, лицето му беше бледо, а очите му блуждаеха. Чул гласа на приятеля си, той бавно вдигна глава.

– Това дете се роди преждевременно, Джо. Но иначе беше напълно нормално и можехме да му сменим кръвта непосредствено след раждането. – Дорнбъргър млъкна за момент, а когато продължи, гласът му вече не можеше да прикрие напора на чувствата: – Дълги години бяхме приятели, Джо. Понякога ти помагах, понякога те защитавах... Но този път, ако това дете умре... господ ми е свидетел, ще внеса случая в медицинския съвет и ще те унищожа!

20

– Какво, за бога, правят там? Защо не се обаждат? – Пръстите на доктор Пирсън нервно барабаняха по бюрото. Беше изминал вече час и четвърт, откакто кръвната проба на детето беше заминала за университетската болница. Старият патолог и Дейвид Колман бяха сами а кабинета.

– Два пъти се обаждах на доктор Франц – успокоително каза Колман. – Обеща да позвъни веднага щом получат резултата.

Пирсън кимна с отсъстващ поглед, после попита:

– Къде е момчето... Алегзандър?

Полицайте го докараха обратно Сега е при жена си. – Колман се поколеба, после запита: – Не е ли по-добре, докато чакаме, да се занимаем с кухненския персонал?

– После, после – тръсна глава Пирсън. – След като свърши всичко това... В момента не мога да мисля за нищо друго!

За пръв път от сутрешните бурни събития Дейвид Колман се запита какво ли изпитва старият лекар в момента. Никой не оспори твърденията му относно сензитивните проби, а мълчанието на Пирсън красноречиво говореше, че признава по-добрата информираност на младия си колега... поне в тази област. „Сигурно му е било доста неприятно“ – помисли си Колман и за пръв път усети нещо като симпатия към възрастния лекар.

Пирсън рязко спря да барабани с пръстите си и удари с длан върху бюрото:

– Защо, по дяволите, не се обаждат?!

– Някакви известия от патологията? – Измит и напълно готов за предстоящата операция, доктор Чарлс Дорнбъргър чакаше в преддверието на малката операционна, разположена непосредствено до родилното отделение.

– Няма, докторе – поклати глава дежурната сестра.

– Кога ще бъдем напълно готови?

Сестрата напълни две гумени бутилки с топла вода и ги постави под одеялото на малката операционна маса, която се използваше за новородени.

– След няколко минути.

Един от стажантите се приближи до Дорнбъргър:

– Ще прибегнете ли до обменно кръвопреливане, ако не получите резултата от теста?

– Да – отговори Дорнбъргър. – И без това сме загубили прекалено много време. – Помисли, после продължи: – Във всеки случай анемията на детето е толкова силна, че подмяната на кръвта ще бъде оправдана и без резултата от този тест.

– Между другото, докторе, пъпната връв на детето е късо отрязана – обади се сестрата. – Питам се дали знаете това...

– Зная го. Благодаря. – Той се обърна към стажанта: – Когато предварително знаем, че ще се наложи обменно кръвопреливане, ние оставяме пъпната връв по-дълга, тъй като тя е най-естествената връзка с организма. За съжаление в този случай не е така...

– Как ще процедурите?

– Ще използвам местна упойка и ще направя отвор в пъпната вена. – Дорнбъргър отново се обърна към сестрата: – Затоплена ли е кръвта?

– Да, докторе.

Възрастният лекар продължи с обясненията си:

– Много е важно новата кръв да бъде затоплена до температурата на тялото. В противен случай опасността от шок нараства многократно.

Дорнбъргър ясно съзнаваше, че говори не толкова за сведение на младия си колега, колкото за собствено успокоение. Това му помагаше да не мисли. Измина доста време, откакто заряза Пирсън долу, в лабораторията, по нито вълнението, нито ядът му бяха минали. Нямаше никакво значение, че той самия не беше виновен. *Неговият* пациент беше в опасност, *неговият* пациент може би щеше да си отиде поради най-лошата от всички видове лекарска небрежност! И цялата отговорност за това падеше върху него и никой друг!

Искаше да продължи с обясненията си, но внезапно млъкна. Почувства световъртеж, главата му пулсираше, а стаята се залюля пред очите му. Стисна клепачи. След миг ги отвори и всичко изглеждаше нормално – вещите отново заеха обичайните си места, световъртежът беше изчезнал. Но когато сведе поглед надолу, видя, че ръцете му треперят. Опита се да ги спре, но не успя.

В момента, в който вкараха количката с кувьоза на малкото бебе, до него долетя въпросът на младия лекар:

– Добре ли сте, доктор Дорнбъргър?

На върха на езика му беше обичайният положителен отговор. Знаеше, че ако каже „да“, ще може да продължи и да прикрие случилото се

преди малко. А след това, с помощта на цялата си сръчност и познания, може би щеше дори да спаси това дете... спасявайки по този начин поне част от лекарската си съвест и гражданската си почтеност.

Но в следващия миг си спомни всичко, в което беше вярвал през дългите години медицинска практика. Спомни си за твърдото решение да отстъпи мястото си на по-младите, щом установи, че пациентите вече не могат да разчитат на цялата му сила, на цялото умение и сръчност на ръцете му. Помисли за всички тези неща, докато погледът му отново се спря върху треперещите ръце.

– Не... Мисля, че не съм добре... Беше развълнуван и гласът му трудно се поддаваше на контрол: – Моля, повикате доктор О'Донъл. Кажете му, че не съм в състояние да продължа и го моля да ме замести.

От този момент, фактически и по вътрешно убеждение, доктор Чарлс Дорнбъргър приключи с медицинската си практика.

Пирсън сграбчи слушалката още при първото извъняване на телефона:

– Да! Доктор Пирсън... – Ръката му побеля от напрежение: – Много добре благодаря! – Натисна бутона за вътрешна линия, без да оставя слушалката: – Дайте ми Дорнбъргър!

Някой се обади, после Пирсън отново проговори:

– Добре, предайте му, че току-що говорих с университета. Кръвната проба на бебето Александър е положителна. Има еритробластоза!

Остави слушалката и бавно вдиша поглед. Очите на Дейвид Колман бяха впити в неговите.

Доктор Кент О'Донъл вървеше по болничния коридор към неврологията. Трябваше да се консултира с колегите си относно частичната парализа на един свой пациент.

Днес беше първият му работен ден след завръщането от Ню Йорк. Чувствуваше се освежен от преживяванията си през тези няколко дни. Всеки лекар се нуждае от промяна на климата, помисли си той. Понякога ежедневният контакт с пациенти и болести може да прерасне в дълбока депресия, която те износва, преди да си разбрал за съществуването ѝ. А общо взето, промяната беше онзи лек, от който всеки човек има нужда. Срещата с Дениз го накара сериозно да се замисли върху възможността да прехвърли практиката си в Ню Йорк и да напусне Бърлингтън. Колкото повече мислеше, толкова повече му харесваше тази нова

идея. Естествено, даваше си напълно ясна сметка, че тя бе породена от чувствата му към тази жена. Нима някога бе допускал, че ще помисли за напускане на „Три общини“! Сега вече се питаше друго – какво лошо има, ако човек направи професионалния си избор под влияние и в името на личното си щастие? Не се отказва от професията си, а просто ще смени полето на дейността си, ще отдава своя ум и познания на ново място, на нови хора, но със същата енергия и последователност. Не беше ли човешкият живот сбор от непрекъснато повтарящи се компоненти? Вече беше открил, че ако само един от тези компоненти липсва (в неговия случай – любовта), всичко останало губи смисъл. А с любов той ще бъде по-добър, по-пламенен и по-целеустремен, защото животът му ще бъде пълен. Помисли си за Дениз и отново усети неспокойствие и възбуда.

– Доктор О'Донъл! Доктор О'Донъл!

Името му, усилено от вътрешната радиоуредба, го върна в действителността. Спря и се огледа за телефон, от който да се свърже с операторката. Видя един отсреща, в остъкленото помещение на счетоводството. Изслуша молбата на доктор Дорнбъргър и незабавно тръгна към асансьора, който щеше да го отведе в педиатрията.

Докато търкаше ръцете си с четка и сапун, застаналият до него Дорнбъргър обясняваше случая, както и причините, поради които беше повикал именно него, главния хирург. Случката в патологическата лаборатория беше предадена точно и безстрасно. На два пъти О'Донъл зададе кратки въпроси, а през останалото време внимателно слушаше. Лицето му ставаше все по-мрачно. Беше дълбоко разтърсен от невероятните неща, които научи. Съзнаваше, че беше проявено нехайство, което можеше да коства живота на един пациент. Нехайство, за което сам носи немалка отговорност! „Отдавна трябваше да уволня Джо Пирсън – упрекна се той. – И без този случай имаше достатъчно поводи. Но не, аз протаках, и извъртах, играех си на политика, мислех си, че така трябва да се действа. И през цялото време изневерявах на основните изисквания на медицинската практика!“

Взе една стерилна кърпа, избърса се и мушна ръцете си в подадени му от сестрата тънки гумени ръкавици.

– Да вървим.

Влязоха в малкото помещение и О'Донъл внимателно огледа готовото за операцията оборудване. Познаваше добре техниката на обменното кръвопреливане – доктор Дорнбъргър беше наясно с този факт и именно затова го беше повикал.

Миниатюрното крехко бебе вече беше извадено от кувьоза и лежеше на затоплената операционна маса. О'Донъл отбеляза, че е съвсем неподвижно и едва реагира на суетнята наоколо. Това беше твърде обезпокоителен признак.

Сестрата разгъна един стерилен чаршаф и покри детето. Открити останаха само главата и коремчето, върху което ясно личеше още ненапълно зарасналата пъпна връв. Местната упойка вече беше поставена. О'Донъл пое подадения от сестрата инструмент, а стажантът се изправи до него с бележник в ръка.

– Вие ли ще отчитате?

– Да, сър.

При други обстоятелства О'Донъл би се усмихнал в себе си на това „сър“. Стажантите и практикантите, които всъщност съставляваха основната лекарска маса в болницата, бяха толкова независимо и критично настроено племе! Те винаги първи откриваха пропуските в работата на по-възрастните и утвърдени лекари. Един от тях да те нарече „сър“ – та това си беше истински празник!

Няколко минути по-рано в операционната бяха влезли две от стажуващите сестри. По стар навик О'Донъл започна да описва извършваните процедури и глас.

– Сигурно знаете – той погледна към стажантките, – че по същество обменното кръвопреливане представлява процес на изпомпване. Изваждаме определено количество кръв от детето и я заменяме със същото количество донорна кръв. Повтарям с процедурата, докато сменим изцяло болната кръв.

Асистиращата сестра завинташе банката със здрава кръв над масата.

– В лабораторията са сравнили кръвта на пациента с тази на донора, установили са идентичността на кръвните групи. Ние трябва да сме абсолютно сигурни, че вкарваме толкова кръв, колкото сме изпомпали. Ето защо записваме всяка операция. Той посочи стажанта-лекар с бележник в ръка.

– Температура 37 градуса – съобщи асистиращата сестра.

– Скалпел, моля – протегна ръка О'Донъл.

Изключително внимателно преряза изсъхналата горна част на пъпната връв. Отдолу се показа влажната червена тъкан. Остави скалпела настрана.

– Тампон.

Стажантът любопитно се беше надвесил над масата.

– Пъпната вена е била изолирана и сега трябва да махна тапата – обясни О'Донъл. Протегна ръка и сестрата постави инструмента на върха на пръстите му. Окървавената тапа беше толкова миниатюрна, че едва се виждаше с просто око. Той я издърпа изключително предпазливо – да оперираш толкова малко бебе, приличаше на изработването на микроскопична кукла... „Какви ли са шансовете му да оживее? – питаше се О'Донъл. – При нормални обстоятелства – големи. Но сега, след толкова дни закъснение?“ Погледна лицето на детето. Странно, то не беше грозно, каквито обикновено са лицата на преждевременно родените. Беше дори хубавичко с тази твърда линия на челостта, която издаваше скрита сила. Необичайно отклонение на мислите му, но каква несправедливост беше това, да се появиш на този свят с толкова враждебни сили срещу себе си! Всички, насочени срещу трепкащата искрица живот!

Асистиращата сестра държеше пластичен катетър с тънка игла на върха. С него щяха да изваждат венозната кръв. О'Донъл го пое и с върховно внимание го заби в разкритата пъпна вена.

– Моля, измерете венозното налягане – каза той.

Задържа катетъра във вертикално положение, а сестрата измери височината на бликналата струйка кръв с помощта на малка линийка.

– Шейсет милиметра – обяви тя и стажантът записа цифрата.

Друго пластмасово съединение осигуряваше достъпа до кръвната банка над масата, а трето водеше към емайлираните ванички под нея. О'Донъл хвана всичките три съединения и ги скачи към специалната 20-кубикова спринцовка, оборудвана с три отделни кранчета. Завъртя първото на деветдесет градуса и каза:

– Започваме изпомпването.

С върха на чувствителните си пръсти той леко изтегли буталото. Това беше критичният момент при всяко кръвопреливане – ако кръвта не потече от само себе си, ще трябва да започнат всичко отначало. Усети как Дорнбъргър се навежда зад него. Изведнъж кръвта рукна, напълни катетъра и започна да прелива в спринцовката.

– Забележете как става изпомпването – отново проговори О'Донъл. – В случая ще изтегляме съвсем минимални количества, защото детето е много слабо. При нормално дете бих започнал с 20 милилитра но сега ще се задоволя с 10, за да избегна рязкото колебание във венозното налягане.

„Десет милилитра – вън“ – записа в бележника си стажантът.

О'Донъл затвори кранчето и натисна до дъното буталото на спринцовката. Изтеглената кръв плисна в металната ваничка. Ново завъртане

и в спринцовката се стече десет милилитра здрава кръв от банката. Бавно и внимателно той я вкара в тялото на детето.

В бележника на стажанта се появи нова бележка: „10 милилитра – вътре.“

О'Донъл внимателно продължи. Всяко изтегляне на кръв от тялото и заменянето ѝ с нова отнемаше около пет минути. В критични случаи като този всеки хирург би се изкушил да бърза, но О'Донъл отлично съзнаваше, че тук бързината е напълно неуместна. Малкото тяло на масата беше на края на съпротивителните си сили – и най-слабият шок би бил фатален.

Двадесет и пет минути след началото на операцията детето неочаквано потръпна и проплака. Беше тъничък, треперлив писък, слаб и немошен протест, който почти веднага заглъхна. Но той беше признак на живот и очите на всички в операционната се усмигнаха над маските.

О'Донъл беше твърде опитен, за да си позволи прибързани заключения, но все пак подхвърли на стоящия зад него Дорнбъргър:

– Май ни се сърди, а? Може пък да е за добро...

Усети как напрежението в операционната спадна с един градус. Дали пък няма да оживее? Беше виждал достатъчно странни и трудно обясними неща през дългите години на хирургическата си практика. Отдавна се беше убедил, че няма нищо невъзможно, че в медицината неочакваното е толкова често на твоя страна, колкото е и срещу теб.

– Добре – каза той. – Засега ще продължаваме така. – Изпомпа десет милилитра и ги замени със същото количество здрава кръв. Изпомпа нови десет, после още, още...

И тогава, точно петдесет минути след началото на операцията, сестрата тихо събщи:

– Температурата спада, докторе. Сега е 36.4.

– Проверете венозното налягане – бързо нареди той.

Беше 35 милиметра. Твърде ниско.

– Не диша добре. Цветът на кожата е лош! – оповести стажантът.

– Следете пулса! – заповяда му О'Донъл, а на сестрата каза: – Кислород!

Тя се пресегна и покри лицето на детето с гумената маска. След миг се чу съскането на кислорода.

– Пулсът много бавен!

– Температурата падна на 35.7 градуса!

– Дишането спира! – Стажантът опря стетоскопа на малките гърди:

– Спря напълно!

О'Донъл грабна стетоскопа и напрегнато се вслуша. Долови сърдечна дейност, която беше слаба, рядка и далечна.

– Корамин – един кубик! – Гласът му беше остър и напрегнат. Стажантът се извърна, а той разкъса покривалото и започна да прави изкуствено дишане. След миг стажантът беше до него с готова спринцовка в ръка.

– Право в сърцето! – заповяда О'Донъл. – Това е единственият ни шанс!

В патологията доктор Дейвид Колман беше неспокоен. Дватама с Пирсън си бяха разпределили няколко новопристигнали хирургически заключения, но работата им не спореше. От телефонното позвъняване, дало им резултатите от кръвната проба на детето, беше изминал почти час. Но вест от педиатрията все още нямаша.

Преди петнадесет минути Колман беше станал нервно от мястото си:

– Ще прескоча до лабораторията. Може да свърша нещо.

При което старият го беше помолил:

– Останете, ако обичате.

– Разбира се, щом желаете – за своя собствена изненада бе отвърнал Колман.

Продължиха да се взират мълчаливо в разхвърляните пред тях заключения.

Дейвид Колман трудно понасяше неизвестността. Усещаше, че е напрегнат не по-малко от Пирсън, макар че на стария му личеше повече. За пръв път си даде сметка, че случаят го беше разстроил. Не изпита никакво самодоволство от факта, че не Пирсън, а той е излязъл прав по въпроса за кръвните проби. В момента отчаяно се молеше всичко да свърши благополучно и детето да оживее. Остана малко стреснат от силата на своите емоции – никога не беше допускарал, че нещо може да го развълнува толкова много. Спомни си, че още с идването си в болницата той хареса Джон Алегзандър, а след като се запозна със съпругата му, у него започна да се оформя неизказано, но твърде реално приятелско чувство към младото семейство. Чувство, което се подсилваше от землечеството им.

Времето бавно течеше. Всяка минута изглеждаше по-дълга от предишната. Опита се да мисли за предстоящите задачи – това винаги помага, когато човек трябва да убива времето. Реши да се концентрира

върху някои аспекти от случая Алегзандър. Първо: фактът, че при теста на Кумс детето се оказва с положителен резултат, говори, че и майката има положителен Rh-фактор в кръвта си. Замисли се върху този проблем.

Разбира се, Елизабет Алегзандър би могла да получи положителния Rh-фактор по време на първата си бременност. И то без да навреди на детето си. Беше умряло от бронхит, доколкото си спомняше. Въздействието на положителния Rh-фактор винаги е много по-вероятно при повторно забременяване.

Съществува и друга възможност – Елизабет да е получила кръв с положителен Rh-фактор, ако са ѝ правили кръвопреливане. Прекъсна хода на мислите си, защото усещаше, че в паметта му се крие нещо, което би могло да помогне на разсъжденията му. Напрягна се да си спомни и след миг всичко дойде на мястото си. Кръвопреливане! Катастрофата в Ню Ричмънд! Железопътният прелез, на който бащата загива, а момичето оживява, макар и тежко ранено!

Дейвид Колман отново напрягна паметта си. Опитваше се да си спомни какво беше казал Джон Алегзандър по повод на нещастиято. После думите бавно изплуваха в съзнанието му: „Елизабет беше почти мъртва. Но кръвопреливането я спаси. Мисля, че тогава за пръв път видях какво е болница. Живях в нея почти непрекъснато в продължение на цяла седмица.“

Няма съмнение, че след толкова години едва ли нещо може да се докаже, но той искаше да прецени реално всичко, което се е случило тогава. Rh-факторът става известен на медицина та в края на 40-те години. Още десет години са необходими. За та започне масовото тестиране на болните. Междувременно почти навсякъде кръвопреливането се прави, без да се взема под внимание сходството или несъответствието на Rh-фактора. Всичко съвпаднаше. Катастрофата, която Елизабет преживява, се е случила някъде в края на 1949 година спомняше си това по разказите на баща си.

Баща му! Та нали доктор Брайън Колман – неговият баща, лично се грижеше за семейство Алегзандър, нали той е наредил кръвопреливането на момичето! Ако са били необходими няколко дози кръв, положително те са били от различни донори. И в такъв случай шансът някой от тях да е бил с положителен Rh-фактор, е почти неизбежен. Ето откъде е дошла сензитивността на момичето. Дейвид Колман беше сигурен в това. Естествено, по онова време този факт е бил без всякакво значение. Кръвта ѝ е създала някои определени антители, и толкоз. Престоляли в

латентно състояние цели девет години, тези антитела изведнъж са се съживили и яростно са се нахвърлили върху детето в утробата ѝ.

Тук няма място да обвинява баща си, дори и хипотезата му да е вярна. Старият лекар е предписал лечение, което е отговаряло на тогавашните стандарти. Вярно, че по онова време вече се е знаело за съществуването на фактора Rh, а някъде дори и са правили сравнителни проби. Но едва ли някой е очаквал, че отрупаният с работа провинциален лекар ще бъде в крак с последните новости на медицината. А може би е трябвало да бъде? Някои тогавашни лекари, макар и в дълбоката провинция, добре са съзнавали широките хоризонти, които открива пред тях новото систематизиране на кръвните признаци. И бързо са възприемали всичко, което е ставало известно в тази насока. Вероятно това са били млади хора, помисли си Дейвид Колман. По онова време баща му вече е бил на години и едва ли е имал много време и желание за четене и самообразование. Но дали това е оправдание? Дали Дейвид Колман би приел такова оправдание от други хора? Или в случая той просто мери с друг аршин, защото става въпрос за мъртвия му баща? Тази мисъл го обезпокои. Стана му неловко, че чувствата към близките изместват най-святите му възгледи. Реши да не мисли повече за това. Чувствуваше се неуверен, колеблив...

Усети погледа на стария патолог върху себе си.

– Колко време мина? – Гласът на Пирсън беше дрезгав.

Колман погледна часовника си:

– Малко повече от час.

– Ще им позвъня! Пирсън нервно посегна към телефона, после ръката му се поколеба и отдръпна: – Не, по-добре да изчакам.

Елизабет Александър беше сама в болничната стая. Лежеше неподвижно с отпусната върху възглавницата глава.

Така я завари сестра Уайлдинг.

– Някакви новини? – запита младата жена.

Сивокосата сестра поклати глава:

– Ще ви съобщя, веднага щом науча нещо. – Остави на масата чаша с портокалов сок и добави: – Ако желаете, мога да остана при вас...

– Да, моля ви. – Елизабет се усмихна едва-едва, а сестрата придърпа един стол и седна до главата ѝ. Уайлдинг с облекчение усети как болката в краката, която я мъчеше от доста време насам, постепенно намалява. Подозираше, че точно тя ще я принуди да напусне службата си, независимо дали е готова да го направи, или не. Е, няма да е съвсем неподготвена.

Уайлдинг изпитваше силно желание да помогне по някакъв начин на тази млада и симпатична двойка. Още от самото начало ги беше харесала и гледаше на тях като на свои собствени деца. Винаги беше мечтала за дъщеря и сега, грижейки се за това момиче, което може би щеше да загуби детето си, тя имаше чувството, че се грижи за собствената си дъщеря. Не беше ли глупаво? Толкова години служба, а продължава да бъде сантиментална.

– За какво си мислехте, когато влязох? – обърна се тя към Елизабет.

– Мислех си за деца... Пълнички здрави дечица, които пълзят по зелената трева, а слънцето ярко свети над тях... – Гласът на Елизабет беше тих и замечтан. – Това си спомням от собственото си детство в Индиана. Спомням си още, че тогава си мислех как ще порасна и ще имам свои деца. И те ще се търкалят в тревата под топлото слънце...

– Странно се измятат нещата в този живот – каза Уайлдинг. – Мислиш си за едно, а става съвсем друго. Аз имам син... Вече е голям мъж.

– Така ли? Не знаех това.

– Да, момчето ми порасна. Морски офицер е. Преди месец-два се ожени, изпрати ми писмо.

Как ли става това, запита се Елизабет. Носиш малкото парче месо в утробата си, раждаш го, гледаш го... И изведнъж писмо: „Мамо, аз се ожених.“

– Мисля, че никога не успяхме да се опознаем както трябва – продължаваше Уайлдинг. – Предполагам, че вината е в мен. Разведох се, а после не успях да му създам истински дом... семейство.

– Но ще го виждате от време на време, нали? – запита Елизабет – Ще имате и внуци?

– Много мислих върху това – отвърна сестрата. – Струваше ми се прекрасно. Да имаш някъде наблизно внуци, да ходиш и да ги гледаш вечер, когато родителите им излизат... и всичко останало.

– А сега не мислите ли така?

Уайлдинг поклати глава:

– Имам чувството, че когато отида при тях, ще бъда на гости при непознати хора. А пък нямам възможност да пътувам често. Синът ми, знаете, служи в Хавай. Заминаха миналата седмица. – Замисли се, после с горчиво примирение добави: Бяха тръгнали насам... да ме види и да ме запознае със съпругата си. Но нещо им се случи в последния момент и не можах да дойдат.

Настъпи тишина. После старата жена въздъхна и се изправи на уморените си нозе.

– Е, май ще трябва да тръгвам.

На вратата се обърна и вече със служебния си глас добави: Изпийте сока си, мисис Алегзандър. А ако науча нещо, веднага ще ви уведомя.

Времето течеше бавно и за Джон Алегзандър, който се беше върнал в серологията. Откакто се раздели с Елизабет в болничната ѝ стая, беше изминал един цял час, а той все така напразно се опитваше да свърши някаква работа. Умът му беше горе, в малката операционна... Какво ли ставаше там? Тръсна глава и се приготви да завърши опита, с който се беше захванал. Банистър се приближи и взе епруветката от ръцете му.

– Дай на мен – каза той с благ глас, поглеждайки в разтворения на масата формуляр.

Джон се опита да протестира, но старият лаборант го спря.

– Остави това, момче. Аз ще го свърша. А ти иди при жена си, а?

– Благодаря. Мисля, че трябва да остана тук. Доктор Колман каза, че ще дойде веднага след... като научи резултата. – Очите на Алегзандър отново се обърнаха към стенния часовник: – Скоро трябва да свършат, нали? – Гласът му беше тих и напрегнат.

Банистър се извърна.

– Да, време е вече...

Кент О'Донъл се обливаше в пот; асистиращата сестра избърса челото му с парче марля. От началото на изкуственото дишане бяха изминали цели пет минути, но малкото тяло под ръцете му не реагираше. Той внимателно натискаше и отпускаше, кислородът съскаше, опитваше се да предизвика вдишване, да накара мъничките уморени дробове да се върнат към живота, към самостоятелното движение. О'Донъл страстно желяеше това бебе да оживее. Защото знаеше, че ако то умре, неговата болница се е провалила при изпълнението на най-важната си функция – да оказва навременна грижа и помощ ма болните и слабите. Това дете не беше получило навременна грижа, напротив – то беше получило най-лошата помощ, и то в момент, когато е имало нужда от най-добрата, небрежността беше изместила опита. Усети, че се опитва да общува, да прелее част от собствената си жар в замиращото под пръстите му мъничко сърчице.

„Ти имаше нужда от нас, а ние те измавихме. Ти избличи слабостта ни. Но нека опитаме още веднъж, този път заедно! Понякога се справяме и по-добре, не съди за нас само по една единствена грешка! На

този свят съществуват безразсъдство и небрежност, предразсъдъци и ограниченост... ние вече ти ги показахме. Но има и други неща... добри, топли неща, за които си заслужава да се живее! Затова дишай! Колко просто и същевременно колко важно е това!“

Ръцете на О'Донъл продължаваха ритмичното си движение. Натиск... отпускане, натиск... отпускане...

Изтекоха още пет минути. Стажантът отново опря стетоскопа до гърдичките на детето, после се изправи. Срещна питащите очи на хирурга и бавно поклати глава. О'Донъл спря, разбрал, че е безсмислено да продължава.

Обърна се към Дорнбъргър и тихо каза:

– Страхувам се, че свърши...

Очите им се срещнаха в безпомощна мъка.

После О'Донъл почувствува как го обзема неудържима ярост. Смъкна кепето и маската, издърпа рязко ръцете си от гумените ръкавици и ти захвърли на пода.

Усещаше погледите на околните върху себе си. Стисна устни и отново се обърна към възрастния лекар:

– Е, добре... да вървим!

На вратата рязко се обърна и каза на замръзналия неподвижно стажант:

– Ако някой ме търси, кажете му, че съм при доктор Пирсън!

21

Телефонът в патологията остро извъня. Пирсън посегна към слушалката, но после нервно отдръпна ръката си.

– Обадете се вие – каза той на Колман. Лицето му беше преbledняло.

Острият звън се повтори и Колман вдигна слушалката. Докато слушаше, лицето му остана безизразно, после благодари и затвори.

Срещна питащите очи на стария лекар и тихо каза:

– Детето току-що е умряло.

Другият не отвърна нищо, само сведе поглед и потъна още по-дълбоко в креслото си. Съсипаното му, полуприкрито от сянката лице и безжизнено отпуснатото му тяло го правеха да изглежда още по-стар и сломен.

– Ще от ида в лабораторията – едва чуто се обади Колман. – Някой трябва да каже на Джон.

Отговор не последва. Колман излезе, а Пирсън остана да седи все така безмълвен и неподвижен, с невидящи очи и мисли, известни само нему.

Джон Алегзандър беше сам в лабораторията. Седеше на една от пейките точно под стенния часовник, Чу стъпките на Колман, но не се обърна.

Настъпи тишина.

Все още гърбом, младежът с мъка прошепна:

– Свършено е...нали?

Колман не отговори, а само протегна ръка и го прегърна през рамото.

– Умря...нали?

– Да, Джон... Съжалявам... – Колман отдръпна ръката си, а Алегзандър бавно се обърна. Лицето му беше изкривено, от очите се стичаха сълзи. Тихо, но настоятелно попита:

– Но защо, доктор Колман? Защо?

Лекарят напразно търсеше думите:

– Бебето беше недоносено, Джон. Нямахме много шансове – дори и да не беше се случило другото.

– Но то можеше да оживее! – Очите на Алегзандър не се откъсваха

от неговите.

Това беше часът на истината. Всякакви извъртания бяха неуместни.

– Да – кимна Колман. – Можеше да оживее.

Джон бавно се изправи, приближи се до Колман и все така с питащи очи прошепна:

– Как можа да се случи това? В болница... сред лекари.

– В този момент не мога да ти отговоря, Джон. Не мога да отговоря и на себе си.

Алегзандър неразбиращо кимна Извади кърпа, изтри очите си и тихо каза:

– Благодаря ви, че дойдохте. Мисля, че трябва да отида при Елизабет.

Кент О'Донъл вървеше мълчаливо до Дорнбъргър по дългия болничен коридор. Яростта, обзела го при вида на мъртвото дете, не го напуснаше. Устните му продължаваха да бъдат плътно стиснати, не му се говореше. В асансьора той още веднъж с горчивина помисли за собствената си неефективност по отношение на Пирсън и цялата дейност на патологията. Беше получил достатъчно предупреждения, сигналите на Руфъс и Рубънс само потвърждаваха онова, което виждаше и със собствените си очи – с годините Пирсън се отпуска, а отговорността за постоянно нарастващата работа отдавна надхвърляше онова, което можеше да даде старият патолог. Но не! Той, Кент О'Донъл, доктор на науките, главен хирург, председател на медицинския съвет – блестящият, големият хирург, беше твърде зает, за да се намеси, да упражни авторитетно цялата си власт срещу престъпната небрежност така, както го изискваше постът му! Вместо да направи това, той през цялото време гледаше в друга посока, преструваше се, че всичко е наред, макар инстинктът и професионалният му опит да сочеха точно обратното. Къде беше той, големият специалист, през цялото това време? Играеше си на политика, вечеряше с Ордън Браун и Юстас Суейн, надяваше се, че остави ли на мира приятеля на стария богаташ, милостиво ще получи сумата, с която да разшири блестящата си империя! Е, добре! Болницата можеше да получи тези пари, но може и да не ги получи. И в двата случая обаче тя беше платила за тях разписката лежеше там, в малката операционна на четвъртия етаж!

Докато приближаваше патологията, почувствува как яростта му отстъпва пред съжалението. Почука и влезе, като пропусна доктор

Дорнбъргър пред себе си.

Джо Пирсън седеше така, както го беше оставил Колман. Вдигна глава, но не направи опит да стане.

Пръв проговори Дорнбъргър. Спокойно, без обвинения, сякаш искаше да направи последна услуга на стария си приятел:

– Детето умря, Джо. Предполагам, че вече си научил...

– Да – бавно отвърна Пирсън.

– Разказах всичко на доктор О'Донъл. – В гласа на Дорнбъргър се долови несигурна нотка. – Съжалявам, Джо, но не можех да постъпя друго.

Пирсън направи малък безпомощен жест с ръце. От предишната му агресивност не бе останала и следа.

– Няма значение – безизразно отвърна той.

О'Донъл също се опита да смекчи тона си.

– Имаш ли нещо да кажеш, Джо?

Пирсън бавно поклати глава.

– Ако беше само това. – О'Донъл усети как умът му търси подходящите думи, но не ги намира. Едва ли онова, което възнамеряваше да каже, можеше да се изрази с подходящи думи. – Може би бих могъл... – Млъкна, защото веднага съзна, че не казва това, което трябва. После с твърд глас продължи: – Списъкът е дълъг, Джо. Добре знаеш какво ще се получи, ако трябва да внесе всичко в медицинския съвет. Ще бъде помалко болезнено за теб и за всички нас, ако оставката ти бъде на бюрото на администратора утре в десет часа!

Пирсън го погледна:

– Десет часът ... Добре, ще я имате.

Настъпи тишина. О'Донъл се обърна да си върви, после внезапно спря.

– Съжалявам за всичко това, Джо, но предполагам, добре разбираш, че нямам друг избор!

– М-да... – Отговорът на Пирсън прозвуча като приглушен шепот, главата му още веднъж бавно кимна.

– Естествено, запазваш си всички привилегии за пенсиониране... След тридесет и две години непрекъсната работа това е напълно в реда на нещата. – Думите на О'Донъл прозвучаха фалшиво и съвсем не на място.

За пръв път от началото на разговора лицето на Пирсън промени изражението си.

– Много ви благодаря! – отвърна той с лека иронична усмивка.

Тридесет и две години! „Господи – помисли си О'Донъл, та това е един цял човешки живот! И да завърши по такъв начин!“ Искаше му се да каже още нещо, да намери думи и за добрите неща извършени от Джо Пирсън които положително не бяха малко. Все още подбираше думите си, когато в кабинета влезе Хари Томасели.

Администраторът по-скоро връхлетя, без да чука. Погледна Пирсън, после очите му се спряха върху Дорнбъргър и О'Донъл.

– Кент! Радвам се, че си тук!

Преди О'Донъл да успее да отвърне. Томасели се обърна към Пирсън:

– Джо, можеш ли веднага да дойдеш в кабинета ми? След час сме насрочили спешно заседание за целия лекарски състав, а аз искам да поговоря предварително с теб.

– Спешно заседание? За какво? – остро запита О'Донъл.

Томасели се извърна със загрижено лице:

– Коремна тиф в болницата! Два сигурни случая, съобщени от доктор Чандлър, и още четири под наблюдение. Епидемията ни е сигурна, ето защо бързо трябва да открием източника на заразата!

Елизабет вдигна глава и видя, че в стаята влиза Джон. Той затвори вратата и за момент се облегна на нея.

Не казаха нищо. Тъжните им покрусени погледи говореха вместо тях. Тя протегна ръце и той се приближи към леглото:

– Джони! Миличък Джони! – Сълзите потекоха по лицето ѝ.

Джон остана мълчалив, после извади къпичката – същата, с която преди малко попи собствените си сълзи, и изтри бузите и. После тихо промълви:

– Елизабет, мила... Ако все още си решена да ме подкрепиш, бих искал да направя нещо.

– Каквото искаш! Всичко, каквото искаш!

– Мисля, че и ти винаги си го искала – каза той. – Сега вече го искам и аз. Утре ще пиша да ми изпратят документите и ще се опитам да постъпя в Медицинския факултет.

Майк Седънс скочи от стола и започна да крачи из малката болнична стая.

– Но това е смешно! – разгорещено каза той. – Абсурд! Не, няма да го направя!

– За мен, скъпи, моля те – Вивиан се извърна, за да може да го вижда по-добре.

– Не, това не е за теб, Вивиан! Това просто е някаква проклетата глупава идея, която явно е заимствувана от третокласен любовен роман!

– Майк, скъпи! Толкова те обичам, когато си ядосан! Отива ти на прекрасната червена коса... – Тя му се усмихна и за пръв път умът ѝ се отклони от непосредствените неща. – Искам нещо да ми обещаеш!

– Какво? – Гласът му беше все така ядосан, но сега в него се промъкна и известна подозрителност.

– Обещай ми, че ще побесняваш от време на време и след като се оженим. Ама така, че да се караме жестоко! А после да се наслаждаваме на сдобряването...

– Още една откачена идея! – извика той. – Какъв е смисълът да говорим за женитба, след като не желаш да се виждаме?

– Само една седмица, скъпи Майк! Една седмица, и край!

– Не!

– Изслушай ме, скъпи! – продължи да настоява тя. – Ела седни до мен и ме изслушай! Моля те!

Той се поколеба, после с нежелание се върна на стола си до леглото. Вивиан отпусна глава на възглавницата и се извърна към него. Усмихна се и протегна ръка. Той сподави негодуванието си и нежно я пое. Но чувството на безпокойство, примесено с подозрение, остана.

От операцията бяха изминали четири дни. Възстановяването на Вивиан вървеше напълно задоволително – раната зарастваше нормално с неизбежните за този етап временни възпалителни процеси. Но голямата и важна борба – борбата на първите два следоперационни дни, беше спечелена. Вчера Люси Грейнджър, с предварителното съгласие на Вивиан, нареди да се прекратят инжекциите с демерол, които потискаха болката в най-лошия период. Само едно нещо смущаваше Вивиан. Нещо, което най-малко беше очаквала – неудържимият сърбеж по стъпалото на оперирания крак – стъпалото, което вече го нямаше! Невъзможността да се почеше я влудяваше. Първия път тя инстинктивно посегна със здравия си-крак и за момент помисли, че не е имало никаква ампутация. Едва след като доктор Грейнджър я увери, че това е нещо нормално и повечето хора в нейното състояние изпитват подобни усещания, тя успя да се освободи от тази илюзия. Но беше много мъчително и Вивиан се надяваше, че всичко скоро ще премине.

Възстановяването ѝ вървеше добре и от психологическа гледна точка. От момента, в който Вивиан се беше примирила с неизбежното и бе

впечатлила Майк Седънс със смелостта и спокойствието си, тя продължаваше да се държи все така възхитително. Разбира се, имаше и моменти на отчаяние, на страх и несигурност пред бъдещето. Те обикновено идваха, когато оставаше сама. На два пъти се беше пробуждала в тишината на нощта и тогава, останала съвсем без кураж, тихо оплакваше безвъзвратната загуба. Но, общо взето, съумяваше да потиска тези настроения, вътрешната ѝ сила и твърдост надделяваха в тежката битка.

Люси Грейнджър безпогрешно долови тази решителност и много ѝ се радваше, защото ѝ помагаше в следоперативното лечение. Но едновременно с това знаеше, че истинското изпитание за духа ѝ е някъде далеч в бъдещето. Ще дойде, след като първоначалният шок отmine, когато истинската значимост на случилото се постепенно проникне в съзнанието на момичето, когато последиците станат непосредствени и реални. Може би този момент ще настъпи след тест месеца, може би след година. Но ще дойде – рано или късно ще дойде. А Люси знаеше, че дойде ли той, черните вълни на отчаянието ще обгърнат Вивиан отвред.

Но това принадлежеше на бъдещето, а сега тя беше доволна от състоянието на пациентката си.

Без съмнение както доктор Грейнджър, така и пациентката ѝ Вивиан Лобъртън добре съзнаваха, че откритата от доктор Пирсън остеогенна саркома може да е метастазирала преди ампутацията и вече да е разпростряла смъртоносните си пипала някъде из тялото на момичето. Ако това се окажеше истина, нито болницата „Три общини“, нито медицината изобщо биха могли да направят нещо за нея. Освен да облекчат страданията ѝ, разбира се. Времето щеше да отговори на този въпрос. Но в името на хуманността пациентката трябваше да бъде убедена, че пред нея има много време, неограничено време. И трябваше да ѝ се помогне да се приспособи към новия начин на живот.

Днес началото на възстановяването си личеше повече от всякога. Външно поне. За пръв път след операцията Вивиан си беше сложила малко грим, който бе върнал цвета на лицето ѝ. Сутринта майка ѝ и помогна да направи косата си и сега, облечена в същата онази нощница, която за малко не изкуши Майк преди няколко дни, тя отново изглеждаше млада и хубава.

Поставила ръка в ръката на младия лекар, Вивиан отново започна:

– Не разбираш ли, че искам да бъда сигурна, мили? Това ще бъде от полза и за двама ни.

– Сигурна в какво? – По бузите на Майк все още имаше две яркочервени петна.

– Че наистина ме обичаш – спокойно отвърна тя.

– Разбира се, че те обичам! Не ти ли обяснявам това от половин час насам? Не ти ли казах, че искам да се оженим-той за миг се поколеба: – ...още преди това да се случи? Дори майка ти и баща ти са съгласни, те ме приеха. Защо ти ме отблъскваш?

– Съвсем не те отблъсквам, Майк! Напротив, приемам те с благодарност и радост. Но каквото и да се случи между нас двамата отсега нататък... то вече няма да е същото гласът ѝ леко потрепери: – ...поне за мен!

– Но защо...

– Моля те, Майк! Искам да ме изслушаш! – прекъсна го тя. – Ти обеща!

– Добре, продължавай – потисна нетърпението си той.

– Каквото и да казваш, Майк, аз вече не съм онова момиче, което срещна за пръв път и никога няма да бъде. – Тя продължи тихо, но напрегнато: – Ето защо трябва да съм сигурна, че ще ме обичаш такава, каквато съм, а не такава, каквато бях. Нима не разбираш, скъпи? Ако ще прекараме заедно остатъка от живота си, аз няма да мога да се примиря с мисълта, че си се оженил за мен от съжаление. Нито сега, нито по-късно. Никога! Не, не ме прекъсвай! Слушай, зная, мислиш, че това не е истина. Може и да е така, с цялата си душа се надявам да не е. Но, Майк, ти си мил, добър, благороден. Може би ще направиш точно това, от което се страхувам, без дори да го съзнаваш.

– Искаш да кажеш, че не разбирам собствените си чувства? – остро запита той.

– Нима някой от нас ги разбира? – тихо отвърна тя.

– Аз моите си ги разбирам! – Той нежно взе ръцете ѝ и приближи лицето си до нейното: – Зная, че те обичам! Цяла или на части... вчера, днес, утре – все едно. И зная, че искам да се ожения за теб – без съмнение, без съжаление, без да изчаквам нито ден повече от необходимото!

– Тогава направи това заради мен. *Защото* ме обичаш! Иди си и въпреки че си винаги тук някъде наблизо, не идвай една седмица – седем пълни дни. – Вивиан нежно го погледна: – През това време можеш да мислиш за каквото искаш – за мен, за бъдещия ни съвместен живот, как ще живееш с един инвалид, да мислиш за нещата, които ще можем да вършим заедно, а и за онези, които няма да можем. Мисли за децата ни – как ще им се отрази всичко това, а чрез тях и на теб. Всичко, Майк, всичко. После ела и ми кажи. Ако все още си сигурен в общото ни бъдеще, обещавам никога да не питам нищо повече. Само седем дни, мили.

Седем дни от целия ни живот. Не е толкова много.

– По дяволите! – изруга той. – Ти си била страхотен инат!

– Зная – усмихна се тя. – Ще го направиш ли?

– Четири дни, не повече!

Вивиан поклати глава:

– Шест, не по-малко!

– Да ги направим пет и сделката е сключена! – бързо додаде той.

Видя, че се колебае, и добави: – Това е окончателното ми предложение.

За първи път от началото на срещата им Вивиан искрено се разсмя.

– Добре, пет, считано от този момент.

– По дяволите, не от този момент. Може би след десет минути.

Имам и една друга работа тук. За млад човек с гореща кръв като мен пет дни са ужасно дълъг срок!

Той се премести заедно със стола си и се наведе над нея. Целувката им беше дълга, нежна и страдна. След няколко секунди Вивиан се отдръпна с тъжна гримаса на лицето. Въздъхна и се размърда в леглото.

– Какво има? – неспокойно запита Майк.

– Нищо сериозно – поклати успокоително глава момичето, после внезапно попита: – Майк, къде ми е отрязаният крак?

Той стреснато я погледна, после се овладя и бавно отвърна:

– В патологията. В някой от хладилниците, предполагам...

Вивиан пое дълбоко въздух, после бавно го изпусна:

– Майк, скъпи – промълви тя. – Моля те, иди долу и почеша малко стъпалото му!

Заседателната зала на „Три общини“ беше препълнена. Съобщението за спешно заседание беше обиколило болницата със светкавична бързина, а онези от лекарите, които нямаха дежурство през този ден, бяха повикани по телефона. С не по-малка скорост се беше разпространил и слухът за провала на Джо Пирсън и предстоящото му пенсиониране. В момента именно той беше обект на разгорещени дебати. Разискванията бяха прекратени от влизането на Пирсън, следван от О'Донъл, Дейвид Колман и администратора Томасели.

Кент О'Донъл зае мястото си начело на голямата маса и огледа познатите лица наоколо. Брадата на Гил Бартлет усилено подскачаше – той беше увлечен в разговор с Роджър Хилтън, постъпилия преди месец-два млад хирург. Джон Макюан, специалистът по уши, нос и гърло, спореше нещо с рентгенолога Бел и дебелия интернист Луис Тойнби. Бил

Руфъс, чиято вратовръзка в отровно зелено и жълто рязко го отличава-ше от останалите, се готвеше да седне на втория ред. Точно срещу него разгръщаше записките си доктор Харви Чандлър, завеждащият отдел „Медицина“. Присъствуваха и няколко от практикантите, между които О'Донъл разпозна физиономията на стажант-патолога Макнийл. До администратора, специално поканена за заседанието, седеше главната диетоложка мисис Строфън. До нея Ърни Рубенс с интерес и явно одобрение изучаваше огромния и леко потрепващ бюст. Липсваше познатата слаба фигура на Чарли Дорнбъргър, който вече беше обявил решението си незабавно да прекрати своята лекарска практика.

О'Донъл погледна към вратата, през която тъкмо влизаше Люси Грейнджър. Тя срещна погледа му и леко се усмихна. Това му напомни, че трябва да решава собственото си бъдеще, и то веднага след като се справят с нововъзникналите трудности. После изведнъж се сети, че от сутринта нито веднъж не беше помислил за Дениз. Болничните ангажменти я бяха прогонили от съзнанието му и през следващите няколко дни това вероятно често щеше да се случва. Запита се как ли би реагирала тя, ако знаеше, че е пренебрегната заради служебната му заетост. Дали би проявила разбиране? Такова, каквото положително би получил от Люси Грейнджър например? Тази мисъл го накара да се почувствува неудобно, сякаш сравнението между двете жени го правеше нелоялен. Реши да се съсредоточи върху непосредствено предстоящите неща. Време беше да открие заседанието.

Помоли за тишина и изчака бавното утихване на залата. Онези, които стояха прави, побързаха да си намерят места.

– Дами и господа – спокойно започна той. – Всички знаем, че епидемиите в болничните заведения съвсем не са рядко явление. В действителност те са много повече, отколкото си мислят хората навън. И отчасти представляват пряка заплаха за самото ни съществуване. Ако човек се замисли колко болести са се приютили зад стените на тази сграда, той несъмнено ще стигне до извода, че всъщност епидемиите не са чак толкова много.

Очите на всички бяха приковани в него. Той направи малка пауза, после продължи със същия спокоен тон.

– Нямам желание да омаловажавам случилото се тук, искам просто да запазим самообладание. Доктор Чандлър, ще бъдете ли така любезен да продължите?

О'Донъл седна, а завеждащият отдел се изправи на крака.

– Започвам с едно обобщение. – Харви Чандлър държеше

бележките си в ръка, а очите му със задоволство обиколиха залата. „Май му доставя удоволствие“ – помисли си О'Донъл. После се сети, че Чандлър винаги е обичал да бъде център на вниманието.

– Картината до този момент е следната – продължи Чандлър – Два сигурни случая на коремен тиф, четири под наблюдение. Всички са болнични служители и можем да сме доволни, че до този момент няма заболели пациенти. До този момент. Както аз, така и всички вие добре разбираме, че всичко говори за присъствието на носител на тифусния вирус някъде из болницата. Мога да кажа, че и аз, подобно на всички останали, съм изненадан от факта, че кухненските работници не са били изследвани от...

Кент О'Донъл незабавно се намеси:

– Моля за извинение, докторе – с подчертана любезност се намеси той.

– Да? – Чандлър ясно показва, че не му е приятно да го прекъсват.

– С този въпрос ще се занимаем след няколко минути – продължи О'Донъл. – Ако обичате да очертаете само клиничния аспект.

Той добре долавяше недоволството на другия. Положението на Харви Чандлър в болничната йерархия беше равно на неговото и той не приемаше леко подобни забележки. Освен това обичаше да говори надълго и нашироко – болничната клюка твърдеше за него, че никога не употребявал една дума там, където би могъл да употреби две или три.

– Добре – изръмжа недоволно лекарят. – След като настоявате... Но...

– Благодаря ви – твърдо го прекъсна О'Донъл.

Чандлър му хвърли заканаелен поглед, после продължи:

– За онези, които досега не са имали случай да работят с болни от тифус (предполагам, че те не са малко, тъй като напоследък това заболяване се среща изключително рядко), ще очертая основните симптоми на ранния стадий. Общо взето, те са три: силна треска, тръпки и забавен пулс. Разбира се, и характерните петна по тялото. Болните често се оплакват от упорито главоболие, липса на апетит и болки по цялото тяло. Някои пациенти имат оплаквания от сънливост през деня и безсъние през нощта. Онова, което трябва да се търси, е присъствието на бронхит – той много често върви заедно с тифуса. Има чести случаи на кръвотечение от носа. И разбира се, мек и подут далак.

Завеждащият седна на мястото си.

– Въпроси? – запита О'Донъл.

– Доколкото разбрах, въпросът с ваксината е уреден – обади се

Люси Грейнджър.

– Да – отвърна Чандлър. – Ще бъдат ваксинирани всички, които работят в болницата, а също и пациентите, чието състояние позволява това.

– А кухнята – запита Бил Руфъс.

– На този въпрос ще се спрем по-късно, ако не възразявате – отвърна О'Донъл. – Има ли нещо неясно от медицинска гледна точка? – Той се огледа и видя, че хората поклащат глави. – Добре тогава. Нека чуем патологията... Моля, доктор Пирсън.

До този момент в залата се чуваха най-различни шумове – скърцане и преместване на столове, тихи разговори. Сега всичко това стихна и погледите на лекарите любопитно се насочиха към ъгъла на голямата маса, където се беше разположил Пирсън. От влизането си той не беше проговорил нито дума, а очите му бяха заковани в масата пред него. От съствието на вечно димящата му пура беше очебийно – сякаш там стоеше позната стока без етикет. Не помръдна, дори и след като чу името си.

О'Донъл изчака няколко секунди, след което понечи да повтори поканата си. Но точно тогава Пирсън се раздвижи. Столът му отхвъркна назад и старият патолог бавно се изправи.

Очите му бавно обходиха аудиторията, после се спряха върху О'Донъл.

– Тази епидемия е нещо нелепо. Нямаше да се случи, ако патологията навреме беше взела хигиенните мерки, които се очакваха от нея. За тази небрежност цялата отговорност пада върху моето отделение ... лично върху мен, като негов ръководител.

Настъпи мъртва тишина. Сякаш се твореше нова страница от историята на болницата. Тази зала познаваше много случаи, в които Джо Пирсън остро бе осъждал грешките на колегите си. А ето че дойде време да обвинява сам себе си!

В един момент О'Донъл понечи да се намеси, но после реши да млъчи. Пирсън отново погледна към него и бавно продължи:

– Веднъж установили къде е вината за това, което се случи, трябва да се опитаме да ограничим последиците. – Погледът му се премести върху Томасели: – Администраторът, завеждащите отделения и аз съставихме план за незабавно действие. Ще ви го изложа накратко.

Пирсън отново млъкна. Когато продължи, гласът му беше значително по-укрепнал. Сякаш изведнъж отхвърли тежестта на десетки години от плещите си, помисли си О'Донъл. И заприлича на човека, който е бил много отдавна – млад, съвместен, компетентен специалист.

Сарказмът, напирашката злоба, които всички присъстващи, много добре познаваха, бяха изместени от авторитета, познанието и честността на човек, говорещ с равни на него хора.

Най-неотложната ни задача е да локализираме източника на заразата – продължи Пирсън. – Цели шест месеца не сме изследвали кухненските работници, ето защо ще бъде логично да подозираме, че именно храната е разпространител на тази зараза. А това налага незабавно изследване на всички работници в кухнята, което трябва да приключи още преди да бъде поднесена вечерята.

Той измъкна от джоба на износената си вълнена жилетка голям часовник и го постави на масата.

– Сега е два и четвърт. Това означава, че разполагаме точно с два часа и 45 минути. През това време всеки служител, който по някакъв начин участва в подготовката и сервирането на храната, трябва да бъде щателно прегледан. За целта вече сме осигурили помощ и от външни клиници. Доколкото зная, всички интернисти са били уведомени още преди заседанието. – Той се огледа и видя, че хората кимат с глава. – Веднага след като свършим, доктор Колман – той посочи младия лекар до себе си – ще съобщи мястото, на което ще работи всеки един от вас.

Пирсън махна с ръка по посока на главната диетоложка и продължи:

– Мисис Строфън ще събере хората си и ще ги изпраща в поликлиниката на групи от по дванадесет човека. За времето, с което разполагаме, трябва да бъдат прегледани деветдесет и пет човека.

– Между другото, когато правите прегледите, помнете, че носителят на тифусния вирус може би няма нито един от симптомите, за които доктор Чандлър говори преди малко. Това, което трябва да търсите, е очевиден липса на лична хигиена. Ако някой ви се стори съмнителен, незабавни го изолирайте.

Пирсън млъкна и се замисли. До този момент беше говорил, без да ползува каквито и да било бележки. След няколко секунди продължи по същия начин:

– Разбира се, всички знаем, че прегледите едва ли ще ни изяснят всичко. Ако имаме късмет, ще открием нашия човек. Но много по-вероятно е това да не стане. Така че основната работа ще падне върху лабораториите. И то веднага след приключване на прегледите. Всички прегледани трябва да донесат в болницата проба от изпражненията си не по-късно от утре сутринта. – На лицето му се появи нещо като усмивка: – Запекът няма да се приема за извинителна причина, а ако някой бъде

готов с пробата си още днес, ще я приемем с благодарности! Лабораториите са оборудвани и готови да приемат всички проби. Естествено, изследванията на толкова хора ще ни отнемат известно време – два или три дни – заключи старият патолог.

– Деветдесет и пет човека! – удивено прошепна някакъв глас. – Цял куп изпражнения!

Лек смях премина из залата.

– Истина е – вдигна глава Пирсън. Но ще се опитаме да направим, каквото можем.

После бавно седна на мястото си.

Люси вдигна ръка и О'Донъл кимна.

– Ще продължаваме ли да използваме кухнята, в случай че не открием източника на заразата? – попита тя.

– За момента – да – отвърна О'Донъл, а администраторът добави: – Моите хора вече търсят подходящ доставчик на храна отвън За всеки случай. Но аз лично се съмнявам, че ще намерим такъв, който да има готовност да ни достави толкова големи количества храна при първо поискване.

– А как ще се процедира при приемането на нови болни? – запитва Бил Руфъс.

– Моля да ме извините – каза О'Донъл. – С това трябваше да започна. От този момент сме прекратили всякакво приемане. Отделът вече е уведомен. Разбира се, очакваме патологията бързо да открие източника на заразата, след което незабавно възобновяваме приемането на пациенти. Други въпроси?

Други въпроси нямаше. О'Донъл огледа насядалите около масата и запитва:

– Имате ли да добавите нещо, доктор Колман?

– Не – поклати глава младият лекар.

О'Донъл затвори папката пред себе си.

– Много добре. Господа, предлагам да започваме.

После, сред шума на разместваните столове и глъчката на незабавно възобновените разговори, той се обърна към Пирсън:

– Джо, мога ли да разменя две думи с теб?

Отидоха към един от прозорците, настрани от устремилите се към вратата хора.

– Естествено, ще останеш начело на отделението си по време на кампанията – ниско проговори О'Донъл. – Но искам да ти бъде ясно, че нищо не се е променило.

– Ясно ми е – бавно кимна Пирсън. – И аз така си представях нещата.

Доктор Джоузеф Пирсън огледа лабораторията с погледа на генерал, който инспектира армията си преди решителното сражение. В свитата му бяха включени Дейвид Колман, Роджър Макнийл, Карл Банистър и Джон Алегзандър.

Приключи с огледа и проговори:

– Задачата ни е една – да търсим. Един човек сред близо сто. С максимална бързина. Колкото повече се забавим, толкова по широки мащаби ще вземе епидемията. Отговора ще намерим в експерименталните проби, те са единственият материал, който подлежи на изследване. Вероятно още днес Ще имаме първите количества, но основната маса ще ни залее утре сутринта.

Той се обърна към Роджър Макнийл:

– Вашата задача, доктор Макнийл, ще бъде да се занимавате с всички изследвания, пристигащи от останалите отделения на болницата. Ще решавате кои от тях са спешни и кои могат да почакаат. Спешните тестове ще прави Карл Банистър. Но не го затрупвайте с нищо излишно, тъй като ще ни трябва и за главната работа.

Макнийл кимна, а Пирсън продължи:

– Вие самият ще имате грижата за всички следоперативни заключения. Ще действувате по същия начин – предимство на спешните случаи и отлагане на останалите. В случай че не сте сигурен в дадена диагноза, ще се обръщате към доктор Колман или мен.

– Ясно. Започвам веднага. – Макнийл излезе от лабораторията, а Пирсън се обърна към останалите:

– Всяка екстремална проба ще поставяме на отделна табличка. Не искам да рискувам – сложим ли няколко проби заедно, все нещо ще се обърка. – Обърна се към Алегзандър и добави: – Имаме ли достатъчно разтвор за обработката на тези близо сто проби?

Джон Алегзандър беше блед, със зачервени очи. Само преди половин час се беше върнал от стаята на Елизабет. Но въпреки всичко отговори стегнато и бързо:

– Не. Мисля, че разтворът ще стигне за около две дузини проби. При нормални условия това е няколкодневният ни запас.

Говореше машинално, като умът му по навик отчиташе нуждите на лабораторията. Все още не можеше да определи отношението си към

доктор Пирсън. Би трябвало да мрази човека, поради чиято небрежност беше умряло детето му. И положително това чувство щеше да дойде. Но в момента го гнетеше единствено дълбока и тъпа болка, която се придружаваше от умора и печал. Добре, че през следващите часове щеше да затыне в работа до гуша.

– Ясно – каза Пирсън. – Тогава започвай с наличното количество.

Александър кимна и последва Макнийл.

Пирсън започна да разсъждава на глас:

– Ще имаме деветдесет и пет проби, кажи ги сто. Ако приемем, че половината се окажат лактозно положителни, ще ни остане най-малко още толкова за по-нататъшните изследвания... – Той хвърли въпросителен поглед към Колман, който кимна с глава:

– Така е.

– Добре... Това означава, че ще ни трябват по десет епруветки за всяка проба Петдесет души – петстотин епруветки. – Обърна се към Банистър и запита: – Колко имаме в наличност? Чисти и стерилизирани?

Банистър пресметна наум и каза:

– Вероятно окото двеста.

– Сигурен ли си? – подозрително го погледна Пирсън.

Лицето на лаборанта поруменя:

– Най-малко сто и петдесет – отвърна той.

– Тогава поръчай още триста и петдесет. Обади се в склада и им кажи, че ни трябват още за днес. Като свършиш тая работа, вземи да подредиш наличните епруветки в комплекти по десет. Провери с какви реактиви разполагаш. Ще ти трябват още: глюкоза, лактоза, дулцит, сукроза, манитол, малтоза, ксилоза, арабиноза, рамноза и една бутилка за отделяне на индол²⁸. – Старият лекар изстреля наименованията без сянка от колебание, после погледна към лаборанта с едва доловима усмивка.

– Ще откриеш списъка и таблицата за реакциите на тифусните бактерии на страница 66-а от наръчника за лабораторни изследвания. Хайде, действуйвай!

Банистър тръгна към телефона, а Пирсън погледна към Дейвид Колман:

– Нещо да съм пропуснал?

Младият лекар поклати глава. Беше силно впечатлен, дори изненадан от решителността и компетентността, с която Пирсън пое

28. Високомолекулярни захари, използвани при лабораторни тестове. – Б. пр.

ръководството на акцията в свои ръце.

– Не мога да се сетя за нищо повече – отвърна той.

Пирсън задържа за момент погледа си върху лицето му:

– В такъв случай да вървим да изпием по едно кафе – неочаквано предложи той. – Това може би ще е последната ни възможност за следващите няколко дни.

Майк Седънс си беше отишъл и Вивиан с пълна сила усети колко много ще ѝ липсва присъствието му през следващите дни. Въпреки всичко беше убедена, че е постъпила правилно. Временната раздяла ще им помогне по-ясно да видят бъдещето. Самата тя нямаше какво да обмисля, защото беше сигурна в чувствата си. Но за Майк така щеше да бъде по-честно. Или пък обратното? Ами ако той реши, че тя подлага на изпитание чувствата му, защото е сигурна в превъзходството на своите собствени? Ами ако се обиди и разочарова от нея? Понечи да го потърси по телефона, после реши да му изпрати бележка по някого. Да му обясни, че съвсем не мисли така. Понякога е толкова трудно да изразиш точно мислите си! Смяташ, че това, което казваш, е правилно и ясно за всички, после изведнъж започваш да се тревожиш как ли ще изтълкува думите ти другият...

На вратата леко се почука и в стаята влезе мисис Лобъртън. При вида ѝ Вивиан изведнъж забрави, че вече е пораснала, че е на цели деветнадесет години и може сама да решава проблемите си. Протегна ръце и проплака:

– Мамичко! Толкова съм объркана!

Прегледите на кухненските работници вървяха бързо и гладко. В една малка приемна – първата от редицата подобни помещения в поликлиниката, доктор Харви Чандлър приключваше с прегледа на един от готвачите.

– Можете да се обличате – каза му той.

В началото завеждащият отдел „Медицина“ не беше сигурен дали това, което върши в момента, отговаря на положението му в болницата. После реши, че трябва да се държи като командир, от чийто личен пример зависи изходът на сражението. И се зае с прегледите.

Имаше и друга причина, поради която доктор Харви Чандлър трудно понасяше някой друг да бъде централна фигура в ситуация като тази. Искаше му се да намали влиянието на О'Донъл и Джо Пирсън върху

цялостния ход на кампанията. Естествено, като председател на медицинския съвет О'Донъл имаше право да бъде загрижен за състоянието на болницата. Но същевременно той си остава само един хирург и нищо повече, мислеше си Чандлър. А коремният тиф е работа на интернистите. Завеждащият се чувствуваше подценен в сегашната кризисна ситуация. Дълбоко в себе си доктор Чандлър вярваше, че е личност, богато надарена с качествата на ръководител, но рядко му се разкриваше възможност за изява. И ето, когато най-накрая такава възможност се появи, него го отстраняват от центъра на събитията и му определят роля, която, макар и немаловажна, с положителност е второстепенна. Все пак трябваше да признае пред себе си, че поне до този момент организацията на О'Донъл и Пирсън действуваше безотказно, а в края на краищата целта им беше една – да се открие причинителят на тифусната епидемия! В този момент много му се искаше човекът пред него да се окаже именно този причинител. Намръщи се на мислите си и се обърна към вече облечения готвач:

– Помнете, че по време на работа трябва да поддържате изрядна лична хигиена!

– Добре, докторе.

Човекът излезе, а на прага застана Кент О'Донъл.

– Здравсти – поздрави той. – Как върви?

Чандлър понечи да му се сопне, тъй като съвсем не беше забравил инцидента по време на събранието, но после се отказа. Той харесваше О'Донъл и беше доволен от работата му въпреки личното си убеждение, че главният хирург понякога е прекалено либерален с подчинените си. Все пак назначението му в болницата беше довело до немалко положителни промени. Ето защо отговорът му прозвуча напълно дружелюбно:

– Изпуснах им края от известно време насам. Мисля, че скоро ще свършим, а още нищо не сме открили.

– Нещо ново около болните? – попита О'Донъл. – Как са четирите съмнителни случая?

– Два от тях са вече сигурни. Другите два отпадат.

– Някой в тежко състояние?

– Няма. Да благодарим на бога, че съществуват антибиотици! Преди 15 години едно подобно нещо би представлявало огромна опасност.

– Да... Това е вярно. – „Въпреки цялата си грандомания Чандлър е добър и съвестен лекар“ – помисли си О'Донъл.

– Две от болните са медицински сестри – продължи завеждащият отдел „Медицина“. – Едната работи в психиатрията, а другата – в

урологията. Останалите са мъже – работник от поддръжката и чиновник от архивата.

– От четирите различни краища на болницата – замислено промълви О'Донъл.

– Няма никакъв контакт помежду си... освен храната. Всички се хранят в бюфета. Мисля, че сме на прав път относно предполагаемия източник на заразата.

– Няма да ти отнемам повече време – каза О'Донъл. – Отвън те чакат още двама, а пред другите кабинети има и повече. Ще се наложи да ги прегрупираме.

– Добре. Ще работя тук, докато всичко приключи. Нищо не трябва да ни спира! – Чандлър гордо се изпъчи на стола си. Последните му думи отново прозвучаха с познатата помпозност. Чувствуваше се горд от силата и мъжествеността, които според него се криеха зад тях.

– Оставям те да работиш – каза О'Донъл.

Разочарован от липсата на уважение към реакцията му. Харви Чандлър кисело добави:

– Помоли сестрата да прати следващия.

– Разбира се.

О'Донъл излезе и след миг в кабинета се появи младо момиче с картон в ръка.

– Дайте ми това – каза Чандлър. – Седнете. – Пое картоната и приготви поредния формуляр: – Първо, искам да зная за всички заболявания, които сте прекарвали. Вие и цялото ви семейство. Колкото повече си спомните, толкова по-добре. Да започнем с родителите ви.

Момичето започна да отговаря на внимателно поставяните въпроси, а ситният почерк на Чандлър постепенно изпълваше графите на формуляра. Както винаги, крайният резултат от работата му щеше да бъде образец на клинична картина, достоен за всеки медицински учебник. Една от причините, поради която доктор Чандлър беше стигнал до поста завеждащ „Медицина“, се дължеше на факта, че той беше изключително точен и педантичен клиницист.

Отдалечавайки се от поликлиниката, Кент О'Донъл за пръв път си позволи да погледне отстрани на случилото се през днешния ден. Все още беше ранен следобед, но от сутринта насам се бяха случили толкова много неща, че просто не можеше да ги обхване отведнъж.

Първо – погрешната диагноза на новороденото и смъртта му. Веднага след това – уволнението на Пирсън и оставката на Дорнбъргър; откритието, че повече от шест месеца в болницата са били пренебрегвани

елементарни хигиенни изисквания. И накрая – случаите на коремен тиф, заплахата от сериозна епидемия.

Толкова много неща наведнъж. Защо? Как се стигна дотам? Не беше ли това симптом на неоткрита досега напаст, плъпнала из болницата? Предстояха ли още провали? Не бяха ли всички до един виновни, а той най-много от всички?

Бяхме прекалено уверени, че сегашното ръководство е далеч по-добро от предишното. Работехме, за да го направим такова. Вървахме, че творим и вървим напред, че строим храм на здравето, място, където ще се практикува и преподава медицина на най-високо равнище. Но не се ли провалихме – напълно и сяпо – именно поради добрите си намерения? Късогледни и повърхностни ли бяхме, с поглед в облаците, възвишени от блестящите си мечти, без да обръщаме внимание на предупрежденията на ежедневието? Какво сме постигнали дотук? О'Донъл се замисли. Наистина ли тази сграда е храм на здравето? Или е само нещо, което наподобява храм, а всъщност е стерилно и кухо?

Вгълбен в неспокойните си мисли, О'Донъл механично крачеше из познатите коридори. Не забелязваше нищо около себе си. Влезе в своя кабинет и се изправи пред прозореца. Както винаги по това време, в болницата кипеше живот. Към входа силно накуцваше едър мъж, а до него ситнеше дребна женица. Една кола рязко спря, от нея изскочи човек и отвори вратата пред пребледняло момиче. Млада сестра подаваше завито в пелени бебе на щастлива майка. От далечния край на тротоара се приближаваше момче на ролкови кърки, тялото му грациозно се извиваше. Възрастен мъж в шлифер го спря да попита нещо. Момчето махна с ръка, после двамата се насочиха към входа на болницата.

Идват при нас с надежда, помисли си О'Донъл. А заслужаваме ли я? Дали успехите ни са повече от неуспехите? Ще можем ли някога да бъдем застраховани срещу грешките?

Постепенно мисълта му се насочи към по-конкретни неща. След днешния ден неминуемо предстояха големи промени. Трябва да се запълнят празнините. Не само тези, които вече са факт, а и всички, които ще се появят в бъдеще. Трябва да се търсят слабостите. Трябва да се научат на по-честна самокритика, на по-задълбочен анализ. Нека днешният ден дълго се помни, нека се превърне в тъжен паметник на миналото и повратна точка за бъдещето.

Предстоеше много работа. Ще започнат с патологията – най-слабото звено, виновникът за сегашното състояние на нещата. После още няколко отделения ще трябва да бъдат преустроени. Вече беше сигурно, че

през пролетта започва строителството на новото болнично крило и двете програми – строителната и структурната – могат чудесно да се изпълняват едновременно. О'Донъл започна, да пресмята, планира и прогнозира как на практика да се осъществи всичко това.

Телефонът остро иззвъня.

– Междуградски разговор за доктор О'Донъл – прозвуча в слушалката гласът на телефонистката.

Беше Дениз В гласа ѝ се долавяше същият онзи неясен оттенък, който го беше пленил преди време. След като си размениха обичайните поздравя, тя каза:

– Кент, скъпи! Искам да дойдеш тук в края на седмицата. Поканила съм няколко души в петък на вечеря и възнамерявам да те представя.

Колеланието му продължи само секунда.

– Ужасно съжалявам, Дениз, но няма да мога.

– Но ти *трябва* да дойдеш! – настойчиво каза тя. – Вече съм изпратила поканите и не мога да отложам нищо!

– Страхувам се, че не ме разбираш. – Той напразно търсеше точните думи: – В болницата има епидемия. Трябва да съм тук, докато я ограничим, а имам и други неотложни неща.

– Но, миличък! Ти самият каза, че ще дойдеш веднага, след като те повикам! – В гласа ѝ се долови леко раздражение. Изведнъж му се прииска да е до нея. Беше сигурен, че ще успее да я накара да го разбере.

– За нещастие не можем да зная, че ще се случи всичко това – тихо отвърна той.

– Но ти си голям шеф в болницата, нали? Сигурно можеш да намериш някой да те замества за един-два дни. – Очевидно Дениз не възнамеряваше да прояви разбиране.

– Страхувам се, че нещата не стоят точно така – отвърна той.

Настъпи мълчание. После Дениз се обади предвзето:

– Нали те предупредих, че съм голяма егоистка, Кент!

– Да, скъпа. Но аз те моля... – Той безпомощно млъкна.

– Това ли е последният ти отговор? – Гласът насреща беше мек, почти гальовен.

– Нямам друг – отвърна той. – Съжалявам. Ще ти се обадя, веднага след като приключим с всичко това.

– Добре, Кент, обади се. Довиждане.

– Довиждане. – Той замислено остави слушалката.

Беше около десет сутринта, вторият ден от избухването на епидемията. Както беше предвидил Пирсън, основната маса екстрементални проби започна да пристига още ранните утринни часове.

Пробите, в малки картонени чаши с капачки, бяха наредени на голямата маса в лабораторията. Всяка имаше етикет с името на своя „източник“, а Пирсън поставяше допълнително входящи номера и разпределяше необходимите формуляри.

След всяка такава обработка той прехвърляше пробата на Дейвид Колман и Джон Алегзандър, които разпределяха съдържанието ѝ в малки таблички.

На съседната маса Банистър се занимаваше със спешните изследвания, които му възлагаше Макнийл – пълновластният господар на патологията за момента.

Лабораторията вонеше.

Всички с изключение на Колман пушеха. Пурата на Пирсън изпускате облаци синкав дим, с които старият сякаш се опитваше да потисне лъхщата от отворените чаши воня. Беше предложил пура и на Колман, който я запали, но почти веднага я остави настрана. Намери, че вкусът ѝ е почти толкова неприятен, колкото и тежкия въздух наоколо.

Джон Алегзандър съсредоточено работеше. С уверените движения, които бяха впечатлили Колман при първата им среща, той взе поредната чаша, махна капачката и притегли малка табличка. Върху нея преписа номера, който стоеше на капака. Обърна се и видя, че зад него се е изправил Дейвид Колман. Като си даваше сметка за присъствието на Пирсън в стаята, младежът тихо продума:

– Искам да ви кажа нещо, докторе.

– Кажете. – Колман постави табличката, която държеше, в пещта на нагревателя.

– Аз... ние... Реших да последвам съвета ви. Ще кандидатствувам в Медицинския факултет.

– Радвам се – искрено отвърна Колман. – Сигурен съм, че не грешите в избора си.

– В какво не греша? – Пирсън беше вдигнал глава и ги наблюдаваше.

Колман се върна на мястото си и отвори поредната чаша.

– Джон току-що ми каза, че е решил да кандидатствува в Медицинския факултет, както го бях посъветвал преди известно време.

– Аха! – Пирсън остро погледна младежа: – А кой ще те издържа?

– Жена ми ще работи, докторе. Пък и аз ще мога да работя през

свободното си време в някоя лаборатория. Много студенти по медицина правят така. – Алегзандър погледна към Колман и добави: – Не си въобразявам, че ще е лесно. Но мисля, че си струва.

– Разбирам. – Пирсън изпусна облак дим и остави пурата си в пепелника. Личеше, че иска да каже още нещо, но се колебае. Накрая попита:

– Как е жена ти?

– Ще се оправи – тихо отвърна младежът. – Благодаря. За момент настъпи тишина, после Пирсън бавно продължи:

– Ще ми се да мога да ти кажа нещо, въпреки че думите не променят нещата.

Алегзандър вдигна глава и срещна погледа на стария патолог:

– Да, доктор Пирсън, наистина не ги променят.

Сама в болничната стая, Вивиан напразно се опитваше да прочете нещо от книгата, която майка ѝ бе донесла. Накрая се отказа и я остави настрана. Искрено съжаляваше, че успя да убеди Майк да не идва при нея. Дали да не го повика? Очите ѝ се спряха на телефона. Само да вдигне слушалката, и той ще дойде. Веднага, след броени минути! Дали глупавата ѝ идея за временна раздяла струваше нещо? Та нали се обичаха, не беше ли достатъчно това? Дали да се обади? Ръцете ѝ трепнаха, още миг и щеше да сграбчи слушалката. Овладея се с цената на върховни усилия. Не! Ще чака! Вече изтича вторият ден. Останалите три ще минат бързо и после Майк отново ще е до нея. Завинаги!

В общото помещение, половин час след поредното си дежурство, Майк Седънс се беше изтегнал в дълбокото кожено кресло и правеше точно това, за което толкова много настояваше Вивиан – мислеше. Мислеше за бъдещия си живот с жена, която има само един крак.

23

Беше ранен следобед. Четвъртият след откриването на тифозната зараза в болницата „Три общини“.

В кабинета на администратора седяха Кент О'Донъл и Ордън Браун. С угрижени лица слушаха разговора, който Тома-сели водеше по телефона.

– Да, разбирам – казваше администраторът. – В случай на нужда ще бъдем готови. До пет часа. Довиждане.

– Е? – запита Ордън Браун.

– Градската здравна служба ни дава срок до довечера – тихо отвърна Томасели. – Ако дотогава не открием преносителя на тифозните бактерии, ще ни наредят да запечатаме кухнята.

– Но те не знаят ли какво означава това? – гневно скочи О'Донъл. – Не знаят ли, че на практика това означава да затворим болницата?

– Казах им – все така тихо продължи администраторът. – Но това не променя нещата. Страхуват се, че епидемията може да се разпространи и в града.

– Нещо ново от патологията? – запита Ордън Браун.

– Нищо – поклати глава О'Донъл. – Работят. Бях там преди половин час.

– Ето това не го разбирам. – Председателят на директорския съвет изглеждаше необичайно нервен: – Десет случая на тиф за четири дни. Четирима заразени пациенти. А не можем да открием източника на заразата!

– Патологията извършва огромна по обем работа – каза О'Донъл. – И прави всичко по най-бързия начин, сигурен съм в това.

– Никой никого не обвинява! – остро отвърна Браун. – Поне на този етап. Но сега са ни необходими конкретни резултати.

– Джо Пирсън каза, че по всяка вероятност ще приключат утре по обед. Ако носителят на заразата е сред кухненските работници, най-късно дотогава ще знаем името му. – О'Донъл умолително се обърна към Томасели: – Не можеш ли да убедиш градските здравни власти да почакат до утре?

Администраторът поклати глава:

– Вече опитах. Дадоха ни четири дни и не искат и да чуят за повече. Представителят им беше вече тук – дойде рано сутринта. Ще се върне в

пет следобед. Страхувам се, че ако дотогава нямаме резултат, ще трябва да се подчиним на заповедта.

– А междувременно какво предлагате? – запита Ордън Браун.

– Моят отдел вече се готви. – Гласът на Томасели по недвусмислен начин изразяваше това, което чувстваха и другите двама – страх и смут. – Процедираме така, че да бъдем готови да затворим...

Настъпи мълчание, после администраторът запита:

– Кент, ще бъдеш ли тук в пет? Иска ми се заедно да посрещнем представителя на здравната служба.

– Да – мрачно отвърна О'Донъл. – Ще бъда.

Напрежението в лабораторията беше така голямо, както и умората на тримата работещи в нея мъже.

Доктор Джоузеф Пирсън като че ли беше на прага на пълното физическо изтощение. Очите му бяха зачервени, а преумората личеше във всяко от бавните му движения. През изтеклите четири дни и три нощи той изобщо не беше напускал болницата. Спеше по два-три часа на едно походно легло в кабинета си. Два дни вече не се беше бръснал, дрехите му бяха невъобразимо измачкани, а косата – отдавна несресвана. Беше изчезнал само за няколко часа през втория ден на епидемията. Никой не знаеше къде е и Дейвид Колман на-празно се бе опитал да го открие с помощта на администратора и Кент О'Донъл. Но Пирсън изведнъж се появи отново и се залови за работа, без да дава каквито и да било обяснения.

Сега старият патолог запита:

– Колко отхвърлихме?

– Осемдесет и девет – погледна в списъка Колман. – Пет са в нагревателя, ще бъдат готови за обработка утре сутринта.

Макар и да изглеждаше по-свеж от Пирсън и външният му вид да не беше толкова неугледен, Дейвид Колман едва се държеше на крака. За разлика от Пирсън той всяка нощ се прибираще у дома си. Излизаше от лабораторията късно след полунощ и се връщаше около шест сутринта.

Но колкото и рано да пристигаше, само веднъж успя да изпревари Джон Алегзандър, и то с броени минути. В останалите случаи неизменно заварваше младия лаборант вече навел глава над пробите, работещ с прецизните и пестеливи движения на добре смазана машина. Писмените му заключения бяха изрядни – чисти, подредени, написани с равен и

четлив почерк. От началото на кампанията никой не му беше давал някакви допълнителни указания. Не бяха необходими – Алегзандър беше толкова компетентен, че дори Пирсън одобрително кимна при вида на една от завършените му проби и го остави да работи напълно самостоятелно.

Сега Пирсън се обърна едновременно и към двамата:

– Какви са цифрите ви за допълнителните проби?

Алегзандър погледна бележките си и каза:

– Четиридесет и две от вече завършените осемдесет и девет проби са отделени за допълнителни изследвания. Посявка е извършена на двеста и осемдесет субкултури.

Пирсън пресметна наум, след което гласно обобщи крайния резултат:

– Това означава, че заедно с утрешните остават още сто и десет посеви.

Колман погледна Алегзандър и се запита дали стръвният начин, по който се нахвърляше на работата, не беше само опит да прогони от ума си всичко преживяно през последните дни. От смъртта на детето му бяха изминали точно четири денонощия. За това време се беше преборил с шока и отчаянието, но Колман подозираше, че чувствата му всеки момент можеха отново да избият над маската, която бе успял да си наложи. Внезапното му решение да продължи медицинското си образование положително се дължеше на тези емоции. Младият лекар не го закачаше, но вече беше решил да поговори с него веднага след кампанията. Искаше да му даде някои съвети, да му обясни неща, които бе научил от собствен опит. Както младежът сам беше казал, следването му съвсем нямаше да е лесно. Особено от финансова гледна точка. Никак не е лесно да се откажеш от една сравнително добре платена работа и отново да се превърнеш в безпаричен студент. Колман искаше да го предупреди за някои несполуки, които сам бе преживял.

Карл Банистър, четвъртият член на екипа, беше временно извън строя. През изминалите дни и нощи старши лаборантът бе работил без никаква почивка. Сам се оправяше с всички странични изследвания, а когато за миг останеше свободен, веднага се заемаше да помага на останалите. Но тази сутрин беше вече толкова изтощен, че едва говореше. Ето защо, без да се допитва до Пирсън, Дейвид Колман му нареди да си отиде вкъщи. Банистър тръгна веднага, без да се опита да спори.

Днес, четири дни след началото, вече имаха пълен комплект екскрементални проби. Окончателната им обработка щеше да приключи

след още 24 часа. В момента всичките 280 субкултури, за които беше споменал Алегзандър, бяха заложени за посявка в лабораторните термостати. И макар че бяха приключили напълно с основната маса пациенти, все още не бяха открили нищо. Носителят на острозаразните тифозни бактерии, когото така упорито бяха търсили денонощно, си оставаше все така тайнствен и неизвестен.

Телефонът извън и намиращият се най-близо Пирсън вдигна слушалката.

– Да? – изслуша някаква реплика, после нервно отвърна: – Не, още нищо. Ще ви се обадя, веднага щом открием нещо.

Джон Алегзандър грохна изведнъж. Приключи с попълването на поредния формуляр, отпусна се на дървения стол с висока облегалка и притвори очи.

Някъде отстрани долетя гласът на Дейвид Колман:

– Защо не си починеш час-два, Джон? Иди горе, при жена си.

Алегзандър отново се изправи. Усещаше, че остане ли още миг на стола, ще заспи непробудно.

– Ще направя още една серия и после ще си почина – отвърна той.

Извади от термостата поредната табличка, сложи чист формуляр пред себе си и започна да подрежда десетте тънки тръбички, в които имаше високомолекулярни захарни съединения. Хвърли поглед към стенния часовник и с изненада откри, че още един ден беше на път да си отиде.

Стрелките показваха пет без десет.

Кент О'Донъл остави слушалката и срещна питация поглед на Хари Томасели:

– Джо Пирсън каза, че още няма нищо – отвърна му той.

В облицования с брезова ламперия кабинет на администратора настъпи тишина. Двамата добре съзнаваха какви ще бъдат последиците от продължаващата неизвестност. Знаеха и друго – навън, в огромната сграда, хората се готвеха да преустановят работа.

Предварително изготвеният план на Хари Томасели, който предвиждаше и най-лошата възможност – затварянето на болницата, – вече се привеждаше в изпълнение. Закуската за следващия ден беше поръчана в два от градските ресторанти. Те щяха да доставят около сто порции храна за онези от пациентите, чието състояние не позволяваше транспортиране. Голяма част от останалите бяха изписани, а извозването на

онези, които все още се нуждаеха от лекарска грижа, към другите болници в града беше започнало. От своя страна всички болници бяха предварително мобилизирани да поемат неочаквания поток пациенти от „Три общини“.

Като си даваше сметка, че преместването на толкова много хора ще продължи до късно през нощта, преди около час Хари Томасели даде сигнал за започване на операцията. Пред изхода за спешни случаи се образува дълга опашка линейки, повикани от всички възможни места. Трескава дейност кипеше и вътре в болницата. Лекарите и сестрите местеха болните върху носилки и инвалидни колички, подготвяха ги за неочакваното пътуване. Онези, които намираха време да се замислят, неволно отбелязваха мрачния факт на евакуацията. За пръв път в своята 40-годишна история болницата „Три общини“ връщаше болните и контузените, които търсеха нейната помощ.

На вратата леко се почука и в кабинета влезе Ордън Браун. Той внимателно изслуша онова, което му докладва Томасели, после попита:

– Дойдоха ли представителите на градската здравна служба?

– Още не, но всеки момент ще пристигнат – отговори Томасели.

Председателят на директорския съвет помълча известно време, после се обърна към О'Донъл:

– Кент, искам да ти кажа нещо. Не е много важно, но после сигурно ще забравя. Обади ми се Юстас Суейн. Настоява да се срещне с теб веднага след като приключиш с кампанията.

За секунда О'Донъл загуби дар-слово. Много добре знаеше за какво иска да разговаря с него старият богаташ! Беше ясно, че въпреки всичко е решил да използва тежестта на парите си и ще се опита да спасява стария си приятел – доктор Джоузеф Пирсън! Какво нахалство! На фона на всичко, което се бе случило през последните няколко дни, това изглеждаше просто невероятно! В гърдите му се надигна неудържима ярост.

– Юстас Суейн може да върви по дяволите заедно с всичките си номера! – избухна той.

– Длъжен съм да ти напомня, че отправяш обиди по адрес на един от членовете на директорския съвет! – процеди през зъби Ордън Браун – Каквито и да са различията ви, бъди така добър да спазваш приличен тон!

О'Донъл гневно се извърна към него. „Много добре, щом искаш, ще си го получиш и ти! Вече приключих с дипломатическите увъртания! Веднъж завинаги!“

В същия миг дисконът на бюрото на администратора едва долови-мо зажука. Томасели натисна едно копче и в стаята прозвуча тих женски глас:

– Мистър Томасели, току-що пристигнаха хората от здравната служба.

Часът беше пет без три минути.

Камбаната на църквата „Христос Спасител“ мелодично отмери пет удара и Кент О'Донъл внезапно си спомни за онзи миг преди шест седмици, в който за пръв път разбра, че нещо в болницата не е наред. И сега, както тогава, той вървеше по коридора начело на малка процесия, която включваше Ордън Браун, Хари Томасели и доктор Норбърт Форд, началник на здравната служба в Бърлингтън. Зад тях се носеха мисис Строфън и един млад лекар от градската служба, чието име О'Донъл не успя да запомни.

Главният хирург вече беше успял да сподави гневното си избухване, което само преди пет минути щеше неминуемо да доведе до голям скандал с Ордън Браун. Сега си даваше сметка колко всички са се изнервили през последните няколко дни. Всъщност той нямаше никакви причини да се сърди на председателя на директорския съвет, той в нищо не беше виновен. Просто му беше предал едно послание. Истинската кавга щеше да се разрази между Юстас Суейн и О'Донъл – той вече беше решил да приеме поканата на стария богатяш. И независимо от последствията веднъж завинаги да го накара да престане да се бърка в работата му.

По предложение на О'Донъл цялата група отиваше към патологоанатомичното отделение.

– Ще се уверите, че правим всичко възможно да открием източника на заразата – беше казал той.

Първоначално доктор Форд се беше прогивопоставил:

– Никой не се съмнява, че патолозите ви работят с пълно напрежение – каза той, но после отстъпи пред настойчивостта на главния хирург.

Джон Александър вдигна глава и хвърли поглед на влезлите хора, после отново се залови за изследванията си. Видял Ордън Браун и О'Донъл, доктор Пирсън изтри ръце в мръсната престилка и тръгна да ги посрещне. Доловил дискретния знак на Томасели, същото направи и Дейвид Колман.

О'Донъл започна да ги представя. Пирсън стисна ръката на представителя на здравната служба, който запита:

– Открихте ли нещо?

– Още не. – Пирсън с красноречив жест обхвана бъркотията в лабораторията: – Работим с всички сили, както виждате.

– Джо, искам да знаеш как стоят нещата – намеси се О'Донъл. – Доктор Форд вече нареди да се запечата кухнята.

– Днес? – недоверчиво попита Пирсън.

Представителят на здравните власти намръщено кимна:

– Страхувам се, да.

– Не може да бъде! Невероятно! – Това вече беше предишният Пирсън, груб и агресивен, с остър глас и сърдито пробляскващи очи. – Защо, човече божи?! Ще работим през цялата нощ и утре по обед всичко ще е свършено! Ако носителят на заразата е сред болничните служители, непременно ще го открием! Стопроцентово ще го открием!

– Съжалявам – отвърна доктор Форд. – Нямаме право да рискуваме.

– Но запечатването на кухнята означава, че затваряме болницата! – кипеше Пирсън. – Разбира се, че можете да почакате до утре сутринта!

– Страхувам се, че това е невъзможно – любезно, но твърдо отговори Форд. – Още повече, че решението не зависи само от мен. Градът просто не може да си позволи разрастване на епидемията. В момента огнището ѝ е тук, между тези стени, но какво ни гарантира, че няма да се прехвърли навън. Това имаме предвид с нареждането си за запечатване.

– Вече поднасят вечерята, Джо – намеси се Томасели. – И след нея – край. Изписваме всички, които можем, а останалите прехвърляме в други болнични заведения.

Настъпи тишина. Лицето на Пирсън нервно потръпваше. Хлътналият му зачервени очи се навлажниха, а устата му едва чуто прошепна:

– Никога не съм мислил, че ще доживея този ден...

Групата вече беше тръгнала към вратата. О'Донъл долови последните думи на стария патолог и за миг се спря:

– Честно казано... и аз, Джо!

Бяха вече на прага, когато Алегзандър изведнъж извика:

– Открих го!

Всички се обърнаха.

– Какво си открил? – остро запиха Пирсън.

– Носителя на тифозната бактерия! Ясен и категоричен! – Младецът посочи редицата епруветки пред себе си.

– Дай да видя! – Пирсън пресече почти тичешком лабораторията, а

останалите бавно го последваха.

Старият лекар огледа редицата стъкленици. Езикът му нервно пробяга по внезапно пресъхналите устни. Ако момчето не греши, това е краят на всички мъки!

– Изчитай списъка! – нареди прегракнало той.

Джон Алегзандър взе в ръцете си една разтворена книга. Това беше сборник с таблици за реакцията на различните видове бактерии спрямо високомолекулярни захари. Сложи пръст на колонката, носеща заглавие *Salmonella tiffi*, и се приготви да чете.

Пирсън грабна първата от десетте тънки стъкленици:

– Глюкоза!

Алегзандър погледна таблицата и отговори:

– Киселинна формация, липса на газ.

– Правилно! Дулцит?

– Липса на киселина, липса на газ.

– Сукроза?

– Липса на киселина, липса на газ – още една правилна реакция на тифозния вирус. Напрежението в стаята растеше.

Пирсън пое следващата тънка епруветка:

– Манитол?

– Киселинна формация, без газ.

– Правилно! Малтоза?

– Киселина, без газ.

Пирсън само кимна. Шест правилни реакции. Остават още четири.

– Ксилоза?

– Киселина, липса на газ – отговори Алегзандър.

Седем.

– Арабиноза?

– Или киселина без газ, или липса на всякаква реакция – прочете младежът.

– Липса на реакция – обяви Пирсън.

Осем. Още две.

– Рамноза?

– Без реакция.

Пирсън погледна в стъкленицата и меко каза:

– Без реакция.

Още една.

– Продукция на индол? – Старият закова погледа си върху последната тънка стъклена тръбичка.

– Негативна – Алегзандър остави книгата върху масата.

Пирсън рязко се извърна към присъстващите на проверката лекари:

– Няма никакво съмнение. Това е носителят на заразата.

– Кой е той? – пръв попита администраторът.

Пирсън повдигна табличката и прочете написания номер:

– Номер седемдесет и две.

Дейвид Колман вече беше разтворил входящата книга, където със собствената си ръка беше записал имената на изследваните пациенти.

– Шарлот Бърджис.

– Зная я – бързо се намеси мисис Строфън. – Работи на гишето за сервиране.

Всички инстинктивно вдигнаха очи към стенния часовник. Беше пет и седем минути.

– Вечерята! – пронизително изпищя мисис Строфън. – Започнали са да поднасят вечерята!

– Веднага в бюфета! – Хари Томасели вече беше на вратата.

В стаята на Вивиан на втория етаж влезе старшата сестра. Погледна към номера на вратата, преди да я затвори.

– О, да... мис Лобъртън. – Жената сведе поглед към списъка в ръката си и направи някаква отметка. – Ще ви прехвърлим в клиниката „Бърлингтън-Уест“.

– Кога ще стане това? – попита Вивиан. Рано следобед беше разбрала за евакуацията на пациентите и причините, които я бяха наложили.

– Линейките са страшно претоварени – отвърна сестрата. – Предполагам, че вашият ред ще дойде след няколко часа, най-вероятно около девет вечерта. Сестрата, която се грижи за вас, ще има достатъчно време да ви събере нещата.

– Благодаря.

Жената кимна и излезе, все така загледана в списъка си.

Сега е моментът да потърси Майк, реши Вивиан. Принудителната им петдневна раздяла трябваше да свърши на следващия ден, но един ден не означава нищо. Вече хиляди пъти беше проклিনала идиотската си идея да отпрати Майк далеч от себе си. Сега всичко това ѝ се струваше глупаво и излишно, искаше ѝ се да го забрави, все едно, че никога не се е случвало.

Ръката ѝ се протегна без никакво колебание към телефона до

леглото. Изчака да чуе гласа на телефонистката и каза:

– Доктор Майкъл Седънс, моля.

– Момент.

Минутите течаха бавно. Най-накрая в мембраната отново прозвуча гласът на телефонистката:

– Доктор Седънс е извън болницата. Придружава една от линейките, с които евакуират болните. Желаете ли да ви свържа с някой друг?

– Не, благодаря – отвърна Вивиан. – Бихте ли ми оставили една бележка от мое име?

– По болнични въпроси ли?

– Не, не съвсем – поколеба се тя.

– Поради създалото се положение в момента приемаме послания само по спешни въпроси – отвърна момичето насреща. – Ако обичате, обадете се по-късно. – Нещо щракна и слушалката в ръката ѝ онемя. Вивиан бавно я сложи върху вилката.

От коридора долиташе шум, говореше се на висок глас, усещаше се необичайно оживление. Прогърмя строга заповед, после нещо тупна на пода, някой се изсмя.

За момент ѝ се стори, че всичко е както преди. Прииска ѝ се да вземе участие в общия кипеж, но погледът ѝ се спря върху болничните завивки, по-точно върху празното място под тях. Почувства се ужасно самотна и отчаяна.

– О, Майк! – прошепна тя. – Скъпи Майк! Моля те, където и да си по-бързо се върни при мен!

Сестра Пенфийлд се насочи към входа на бюфета, но спря, за да пропусне забързаната група болнични служители. Разпозна лицата на администратора и главния хирург, а до тях и диетоложката мисис Строфън, разлюляла като корабни платна огромните си гърди.

На вратата Хари Томасели се спря за миг:

– Искам всичко да стане бързо и безболезнено – обърна се той към мисис Строфън. Диетоложката кимна и двамата изчезнаха в служебния вход.

О'Донъл забеляза сестра Пенфийлд и ѝ махна с ръка:

– Елате с мен, ако обичате. Имам нужда от помощта ви.

Всичко беше извършено бързо и без излишен шум. Мисис Строфън се приближи до гишетото с готовите порции, зад което стоеше жена на средна възраст. Хвана я за ръката и я отведе в малкия си остъклен кабинет. Там я посрещна О'Донъл и с поглед нареди на сестра Пенфийлд да не се отделя от нея. Самият той излезе и отсечено заповяда на мисис

Строфън:

– Вземете храната, която е поднесла, и незабавно я изгорете! Доколкото е възможно, върнете обратно всичко, взето от това гише. Отстранете чиниите, до които има вероятност да се е докосвала, и ги изварете няколко пъти.

Главната диетоложка се приближи до гишето. Инструкциите на О'Донъл бяха изпълнени за броени секунди и опашката пред гишето отново започна да се придвижва. Само няколко души, които бяха непосредствено до мястото на събитието, забелязаха случилото се.

В стаята на мисис Строфън О'Донъл се обърна към кухненската работничка:

– Мисис Бърджис, от този момент вие сте пациентка на нашата болница. Не се тревожете, всичко ще ви обясня-любезно добави той. После погледна сестра Пенфийлд: – Отведете пациентката в някоя от изолационните. И никакви контакти с никого! Ще се обадя на доктор Чандлър да се разпореда.

Пенфийлд внимателно изведе уплашената жена. Мисис Строфън едва изчака да се затвори вратата и любопитно попита:

– Какво ще стане с нея, доктор О.?

– Има кой да се погрижи за нея, не се безпокойте – отвърна О'Донъл. – Ще бъде под пълна карантина и изцяло в ръцете на интернистите. Знаете ли, носителите на тифозни бактерии често страдат от болна жлъчка, която се лекува оперативно. Все още не знаем дали Няма и други засегнати. Но това е работа на Харви Чандлър.

В малката остъклена будка Хари Томасели настойчиво повтаряше по телефона:

– Точно това, което чухте: прекратете всичко – прехвърляния, прибързани изписвания, храна отвън, всичко! Като свършите, обадете ми се в приемното отделение. – Усмивката на администратора озари О'Донъл: – Кажете им, че болницата „Три общини“ отново работи нормално!

Томасели остави слушалката и с благодарност пое чашата горещо кафе, която му поднесе мисис Строфън.

– Между другото, мисис Строфън – подхвана със спокоен тон той, – ще имате нови автомати за миене на съдове. Нямах време да ви уведомя, но съветът вече одобри разходите и договорът е подписан. Очаквам, че през следващата седмица машините ще бъдат тук.

Диетоложката кимна, без да показва изненада. За нея този въпрос вече не съществуваше – умът ѝ бе зает с други проблеми.

– Тъкмо сте тук, искам да ви покажа нещо, мистър Т. – започна тя.

– Имам нужда от разширение на хладилната площ. – Очите ѝ не изпус-
каха лицето на администратора – И се надявам, че няма да чакаме още
една епидемия, за да получа това, което ми е необходимо!

Администраторът въздъхна мъченически и се изправи:

– Кент, ти поне си свършил за днес, нали? – обърна се той към
О'Донъл.

– За днес – да – отвърна хирургът. – Но утре ме чака една работа, с
която лично трябва да се занимая.

Имаше предвид Юстас Суейн.

Дейвид Колман не можа да спи добре. През цялата нощ мислите му се връщаха към болницата, патологията и доктор Джоузеф Пирсън.

Нито едно от събитията през последните дни не беше намалило вината на Пирсън за смъртта на детето на семейство Алегзандър. Отговорността му си оставаше същата, каквато беше и преди седмица. Нито пък Колман беше променил убеждението си, че патологичното отделение на „Три общини“ представлява организационен хаос, безнадеждно затлачен от остарелите методи и още по-остарялото оборудване, годно единствено за боклука.

Но въпреки това през последните три-четири дни мнението му за Пирсън неусетно се бе променило. Отношението му към стария патолог странно се смекчи. Защо? Само преди седмица го считаше за изкуфял и некомпетентен старик, който трепери за топлото си местенце. Изтеклите дни с нищо не бяха променили нещата, Каква беше тогава причината да мисли по-иначе днес?

Наистина старият лекар се беше справил великолепно с епидемията. Решителността и авторитетът, с които действуваше, бяха на най-високо професионално равнище. Колман се съмняваше дали той самият би могъл да се справи толкова добре. Но какво от това? Опитът си казваше думата, и толкоз. Още повече, че при създалата се ситуация желанието на Пирсън да се справи отлично с последната си задача беше лесно обяснимо.

Всъщност това, което се беше променило, бе само личното му отношение към този човек. Преди седмица го беше класифицирал ясно и категорично – интелектуален бедняк независимо от постигнатите успехи в миналото. Днес обаче не беше толкова сигурен във верността на преценката си. Подозираше, че в близките дни ще бъде още по-несигурен.

Безсънието го накара да се появи в болницата твърде рано. Беше малко след осем, когато влезе в патологичния кабинет. На бюрото на Пирсън се беше разположил Роджър Макнийл.

– Добра утро – поздрави той. – Вие сте първият, предполагам, че другите си отпиват.

– Много ли изостанахме с основната работа? – попита Дейвид Колман.

– Не е чак толкова зле – отвърна Макнийл. – Понатрупах се някои

неща, но всички спешни заключения са изпратени. Седънс много ми помогна. Работеше толкова добре, че го посъветвах да си остане в патологията, вместо да се връща в хирургията.

Една внезапна мисъл разтревожи Колман.

– Какво стана със сестрата, на която отрязаха крака? Някой извърши ли дисекция на крайника? – Спомни си, че по диагнозата на момичето двамата с Пирсън бяха на коренно противоположни мнения.

– Не. – Макнийл измъкна една папка от купчината пред себе си: – Вивиан Лобъртън, това е името на момичето. Не беше спешно, затова не съм се занимавал с него. Кракът си стои в хладилника. Искате ли да направите тази дисекция?

– Да – отвърна Колман. – Така ще е най-добре.

Той взе папката и се отправи към малкото помещение в съседство със залата за аутопсии. Извади обвития в марля крайник от хладилника и започна да го разопакова. Плъътта беше бяла и леденостудена. Кръвта около мястото на срязва-нето беше замръзнала. С лекота откри засегнатата от тумора област – твърда полукръгла бучка малко под коляното. Взе един скалпел и направи дълбок разрез. Това, което видя, моментално го заинтригува.

Прислужникът взе шапката и връхната дреха на Кент О'Донъл и ги окачи във вградения дрешник. Антрето беше широко и мрачно. Как е възможно човек, независимо дали е богат, или не, да живее в подобна обстановка, помисли си О'Донъл. Може би хора като Юстас Суейн черпят сила и увереност от огромните пространства, сводовете и колонадите стени от студен дялан камък, които напомнят за някакво феодално могъщество, безвъзвратно изчезнало в миналото. Какво ли ще стане с този дом след смъртта на стареца? Най-вероятно музей или художествена галерия. А може би щеше да остане празен и забравен от всички, както много подобни жилища... Беше малко вероятно някой да го поиска за свой дом. После О'Донъл се сети, че между тези мрачни стени е преминало детството на Дениз. Едва ли е било, щастливо.

– Сър, днес мистър Суейн е малко опаднал – каза прислужникът. – Пита дали бихте имали нещо против да ви приеме в спалнята си.

– Не, нищо – отвърна О'Донъл. Май спалнята е най-доброто място за това, което възнамеряваше да каже на стария богаташ. Поне ще има къде да полегне, ако получи удар.

Последва прислужника по широката вита стълба. Стъпките им

загълъваха в дебелия килим. Спряха се пред масивна врата, украсена с ковани гвоздеи. Прислужникът леко почука, после натисна бравата от ковано желязо и отстъпи встрани.

В първия миг, заслепен от разгорялата се в огнището цепеница, О'Донъл не можа да забележи Юстас Суейн. Топлината на огъня, прибавена към тази на августовското утро навън, правеше горещината в стаята непоносима.

Почака очите му да свикнат с полумрака и едва тогава различи стария богаташ. Беше легнал върху широко легло, чиито крака представляваха огромни лъвски лапи. Върху раменете му беше наметнат тъмен халат с монограм. Когато приближи, О'Донъл забеляза, че от последната им среща насам старецът се беше променил много. Изглеждаше изпит и отпаднал.

– Благодаря ви, че дойдохте – проговори Юстас Суейн с изненадващо тих и изтънял глас. Посочи стола до леглото си и О'Донъл седна.

– Научих, че сте пожелали да разговаряме. – Лекарят вече обмисляше как да смекчи някои от острите и прями думи, които искаше да каже на стария богаташ. Естествено, нямаше никакво намерение да отстъпва по отношение на Джо Пирсън, но при вида на болния старец желанието му за спор изведнъж се изпари. Бяха неравностойни противници.

– При мен идва Джо Пирсън – каза Суейн. – Преди два-три дни.

Ето, значи, къде е бил, когато изчезна от лабораторията и го търсеха из цялата болница!

– Каза ми, че напуска болницата. – Гласът на стареца беше загрижен, в него липсваше очакваната от О'Донъл агресивност.

– Да, това е вярно. – Хирургът с любопитство очакваше какво ще последва.

Старият човек се умисли за момент, после бавно продължи:

– Предполагам, че има неща, които никой не може да контролира. – В гласа му се прокрадна лека нотка на огорчение. Или примирение? Трудно беше да се каже.

– Така е – тихо отвърна О'Донъл.

– Джо Пирсън дойде при мен с две молби – продължи Юстас Суейн. – Първата беше да направя дарението си за болничното строителство без каквито и да било предварителни условия. И аз приех.

Настъпи мълчание, в което О'Донъл бавно проумяваше смисъла на чутото току-що. После старецът продължи:

– Втората молба беше лична. При вас работи един младеж... Мисля, че се казваше Алегзандър.

– Да – учудено отвърна О'Донъл. – Джон Александър. Работи като лаборант.

– Загубил е дете?

О'Донъл кимна.

– Джо Пирсън ме помоли да поема разносните по следването му в Медицинския факултет. Разбира се, нищо не ми пречи да направя това. В края на краищата и парите могат да бъдат полезни за нещо. Нали така? – Суейн се пресегна и взе един дебел кафяв плик от масичката до леглото. – Вече се разпоредих. Ще му бъде отпусната сума, с която да живее добре – той и семейството му. В случай че след завършването си реши да специализира, ще бъдат отпуснати още пари...

Старецът млъкна, явно изморен от дългия монолог. След няколко секунди си пое дъх и все така бавно продължи:

– Не ми се ще да се ограничи само с поемането на разносните за едно висше образование. Затова искам този фонд да стане постоянен и да премине под юрисдикцията на медицинския съвет на „Три общини“. Имам едно-единствено условие.

Юстас Суейн погледна О'Донъл право в очите:

– Да бъде наречен „Медицинска фондация Джоузеф Пирсън“! Някакви възражения?

Трогнат и засрамен, О'Донъл развълнувано промълви:

– Сър, далеч съм от такава мисъл! Нещо повече – намирам, че идеята ви е чудесна!

– Моля те, Майк! Каж ми истината! – каза Вивиан. – Искам да я зная!

Двамата се гледаха в очите – Вивиан, полуизправена в болничното легло, а Майк Седънс на крака до него.

Това беше първата им среща след раздялата. Снощи, след като разбра, че няма да бъде евакуирана, тя отново го потърси по телефона и отново не успя да го намери. Тази сутрин той сам бе дошъл, без да чака да го повикат.

Очите ѝ изпитателно оглеждаха лицето му, а страхът смразяваше тялото ѝ. Инстинктът вече ѝ подсказваше това, което съзнанието отказваше да приеме.

– Вивиан – промълви Майк. – Искам да поговорим.

Тя забеляза, че той трепери. Не отвърна нищо, погледът ѝ беше все така прикован върху лицето му. Устните му бяха сухи и той ги

навлажни с език. Усещаше, че се изчервява, чуваше тежките удари на сърцето си. Единственото му желание в този момент беше да се обърне и да избяга. Но остана неподвижен, а умът му напразно търсеше най-подходящите думи.

– Мисля, че знам какво искаш да ми кажеш, Майк. – Гласът на Вивиан беше равен, лишен от емоция. – Не искаш да се ожениш за мен. Такава, каквато съм, ще ти бъде само в тежест.

– Вивиан, скъпа!

– Недей, Майк! – прекъсна го тя. – Моля те, недей!

Той задъхано продължи:

– Ти трябва да ме изслушаш, Вивиан! Трябва! Не е толкова просто! – Думите отново му изневериха.

Цели три дни напразно търсеше точните думи за тази среща, макар и да съзнаваше, че каквото и да каже, то ще прозвучи грозно и жестоко. През цялата им раздяла Майк Седънс се опитваше да проникне в същността на душата си, на цялото си съществуване. Накрая успя, но това, което откри там, го накара да се отвори от себе си. То обаче беше истината. С желязна сигурност разбра, че бракът му с Вивиан е невъзможен. И то не защото тя беше инвалид. Не! А защото той самият не беше готов да приеме този факт.

В моменти на горчив самоанализ се беше опитвал да си представи всички възможни ситуации, които биха възникнали пред тях. Въображението му рисуваше най-различни картини – влизат например в изпълнена с хора стая. Той самият – млад, жизнен, здрав, а тя виси на ръката му, движи се бавно и внимателно, подпира се на бастун, протезата пронизително проскързва... Виждаше се как се гмурка във вълните на при-боя, как лежи полугол на пясъка под лъчите на топлото слънце. А Вивиан до него – облечена, неспособна да сподели удоволствието му. Защото на никого няма да е приятно да гледа протезата ѝ. Ако пък я сваля, това веднага би я превърнало в неподвижна и гротескна фигура, от която всички със съжаление отвръщат очи.

И още.

Сподавяйки нежеланието и инстинктивното си отвращение, той се беше насиллил да си представи сексуалния им живот. Въображението му беше нарисувало нова гротескна картина. Дали Вивиан сама щеше да сваля изкуствения си крак, или той трябваше да ѝ помага? Можеха ли да изпитат приятния трепет на събличането, когато и двамата знаеха какво се крие под дрехите ѝ? И как щяха да правят любов – с изкуствения крак или без него? Какво ли щеше да изпита младото му и горещо тяло

при съприкосновението със студената пластмаса в случай, че го оставе-
ха? И обратно, ако го махнеха, как ли щеше да понася чуканчето под се-
бе си? Щеше ли да получи истинска наслада, любейки едно тяло, на кое-
то нещо липсва?

Премисляйки отново всички тези неща, Майк Седънс почувствува,
че се изпотява.

Вивиан бавно проговори:

– Не е нужно да ми даваш обяснения, Майк. – За пръв път от нача-
лото на разговора и нейният глас потрепера.

– Но аз искам да ти обясня! Трябва да ти обясня! – Сега вече думи-
те започнаха да се леят свободно, тичаха и се застъпваха в усилието му
да накара Вивиан да го разбере. Дори и в този момент той се нуждаеше
от разбирането ѝ, нуждаеше се от малко успокоение за агонизиращата
си съвест.

– Виж какво, Вивиан – отново започна той. – Дълго мислих за това
и стигнах до извода, че ти... че ние...

Очите ѝ го гледаха прямо Никога досега не беше забелязвал, че тя
има толкова открит поглед.

– Не прави опити да смекчаваш нещата, Майк – гордо го прекъсна
тя. – По-добре си върви!

Той съзнаваше, че наистина иска да се махне, да се скрие от погле-
да на тези открити и пронизателни очи. Същевременно продължаваше
да се колебае. Несигурно попита:

– А ти... Какво ще правиш?

– Не зная. Откровено казано, не съм мислила кой знае колко върху
всичко това. – Тя се опита да успокои треперещия си глас: – Може би
ще продължа с курсовете... ако ме вземат, разбира се. Освен това не
зная дали съм напълно излекувана. И ако не съм, колко още ми остава...
Така е, нали, Майк?

Той сведе очи и бавно тръгна към вратата.

Обърна се на прага за последен път:

– Сбогом, Вивиан.

Тя се опита да отвърне, но волята отказа да ѝ се подчини, прекале-
но дълго се беше съдържала. Извърна се мълчаливо към стената.

От втория етаж Майк Седънс се отправи по стълбището към пато-
логията. В залата за аутопсии завари Дейвид Колман, зает с някаква ди-
секция. Седънс спря поглед върху бялата безжизнена плът и тъмната

кръв, която капеше от патологичния нож. В един ужасен миг той проумя какво реже младият лекар. Представи си един хубав крак, обут в тънък найлонов чорап и стегнат във висок сандал. Приблужи се като хипнотизиран и бавно прочете името на пациента в отворената върху масата папка.

След това, залитайки, се отправи към вратата и излезе в безлюдния коридор. Опря се на стената и повърна.

– О, доктор Колман! Влезте, моля!

Кент О'Донъл любезно се надигна от бюрото си при влизането на младия патолог. Дейвид Колман тъкмо приключваше с измиването след извършената дисекция, когато го повикаха при главния хирург.

– Седнете – покани го О'Донъл, после протегна към него позлатената си табакера: – Цигара?

– Благодаря – прие Колман и се наведе над услужливо предложената му запалка. После се облегна в удобното кожено кресло. Инстинктът му подсказваше, че предстоящият разговор ще бъде повратна точка за целия му бъдещ живот.

О'Донъл се приближи до прозореца и изложи гърба си на щедрите слънчеви лъчи.

– Предполагам, знаете, че доктор Пирсън си подаде оставката – казва той.

– Да, зная – спокойно отвърна младият лекар. После, изненадващо дори за самия себе си, добави: – През последните дни той работеше, без да се щади. Денонощно беше в болницата.

– Това е вярно. – О'Донъл внимателно наблюдаваше горящия край на цигарата си. – Но не променя нещата. Разбирате, нали?

Колман съзнаваше, че шефът на хирургията има право.

– Разбирам – бавно отвърна той.

– Джо изяви желание да напусне веднага – продължи О'Донъл. – Което означава, че длъжността завеждащ патологоанатомичното отделение става вакантна. Бихте ли я заели вие?

За секунда Дейвид Колман се поколеба. Дълго беше мечтал за този миг. Едно цяло отделение под негово ръководство, свобода за реализация на собствените му идеи, за внедряване на най-новите научни открития, за практикуване на медицина от високо качество, за истински високи достижения в патологоанатомията...

После дойде страхът. Изведнъж почувствува смазващата тежест на

огромната отговорност, която щеше да падне върху плещите му. Той и само той трябваше да поеме риска на окончателното решение. Последният избор, окончателната диагноза щеше да бъде предоставена нему и на никого друг! Ще може ли да се справи с тази огромна тежест? Беше ли подготвен за това? В този случай младостта му беше вратичката, през която, ако пожелае, може да се измъкне и спокойно да остане още няколко години помощник, без никой да го обвини в липса на смелост. По-късно отново ще има възможности да се издига. Но още в следващия миг разбра, че място за отстъпление няма. Че още с постъпването си в „Три общини“ беше направил първата крачка към това, което сега му предлагаша.

– Да – отвърна той. – Ако ми се предложи, ще приема.

– Мога предварително да ви уверя, че ще ви се предложи – усмихна се О'Донъл, после внезапно запита: – Бихте ли ми отговорили на един въпрос?

– Стига да мога.

Главният хирург замълча. Подбираше думите си, чувствуваше, че казаното тук, в този момент, ще има важно значение и за двамата при бъдещата им работа. Накрая протичко запита:

– Бихте ли ми казали какво е отношението ви към медицината... и към тази болница?

– Трудно е да се изрази – внимателно отвърна Колман.

– Все пак опитайте.

Дейвид Колман се замисли. Винаги бе вярвал в нещо. Но то беше някъде дълбоко в него, никога не се бе опитвал да си го изясни и да го изложи точно и ясно. Може би сега бе дошло времето да направи това. Честно и открито.

– Предполагам, че истината е в това – започна той бавно – че всички ние – лекари, спомагателен персонал, болнични сгради и самото медицинско обслужване, ако щете – съществуваме с една-единствена цел: да помагаме на слабите, да лекуваме болните. Но мисля, че то понякога остава на заден план. Мисля, че се оставяме да затънем в медицината, в абстрактната наука и свързаните с нея усъвършенствувания, забравяме, че всички тези неща съществуват поради една-единствена причина – хората. Хората, които имат нужда от нас, хората, които се обръщат към медицината с молба за помощ. – Той изведнъж млькна и засрамено добави: – Тромаво звучи...

– Не – отвърна О'Донъл. – Звучи много добре. – Почувствува прилив на задоволство и надежда. Инстинктът му не беше го подвел.

Правилният избор беше налице. Още отсега усещаше, че двамата – главният хирург и завеждащият патологоанатомичното отделение – ще се разбират и ще работят добре. Ще творят, ще създават все повече полезни неща и с това ще допринасят за напредъка на „Три общини“. Разбира се, не всичко, създадено от тях, щеше да бъде свършено – това никога не става. Ще има победи и провали, но целта им беше една и съща, а това беше главното. Не може да не вървят напред. Ще работят в тясно сътрудничество – Колман е по-млад и в някои области опитът на О'Донъл ще му бъде от голяма полза.

През изтеклите няколко седмици главният хирург беше научил много нови неща. Неща, които дотогава не знаеше. Едно от тях беше фактът, че ентузиазмът може да прерасне в самодоволство също така лесно, както и равнодушието. Беше научил, че към нещастията пътищата са много. Но отсега нататък яростно ще се бори срещу самодоволството, а ръководената от доктор Колман патология може и трябва да бъде стабилна опора в тази борба.

После нещо му хрумна и той добави:

– И още нещо... Какво е отношението ви към Джоузеф Пирсън и начина, по който си отива?

– Не съм сигурен – отвърна Колман. – Бих искал да съм наясно, но се чувствавам някак раздвоен.

– Понякога не е толкова лошо да бъдеш несигурен – усмихна се О'Донъл. – Това помага срещу закостенелостта в мисленето. Но въпреки всичко съм на мнение, че трябва да знаете за някои неща. Разговарях с някои от по-възрастните лекари. И те ми разказаха неща, за които дори не бях подозирал... – Млъкна, за да събере мислите си, после тихо продължи:

– За тридесет и две години доктор Джоузеф Пирсън е направил твърде много неща за тази болница – неща, които отдавна са забравени, а новите хора като вас и мен изобщо не са ги чували. Той например е организирил първата кръвна банка. Днес това звучи странно, но навремето с срещнал доста силна опозиция. После се борил да създаде комисията за изследване на тъканите – казаха ми, че почти всичките му тогавашни колеги са се обявили против тази идея. Но все пак успял да се наложи и комисията допринесла значително за издигане качеството на хирургическите операции. Джо се е занимавал и с научноизследователска дейност – работил е върху причинителите на рака на простатната жлеза. Днес по-голямата част от тези причинители се знаят от всички, но малцина помнят, че ги е открил доктор Джоузеф Пирсън.

– Не знаех всичко това – бавно промълви Колман. – Благодаря ви, че ми го казахте.

– Е, така е... Всичко на този свят се забравя... Навремето Джо е докарал и куп нови неща в лабораториите – нови тестове, ново оборудване... За нещастие идва време, когато човек спира да търси новото. Започва да вегетира и ръждява. Доста често се случва...

– Мисля, че сте прав – замислено каза Колман.

Двамата едновременно се изправиха и тръгнаха към вратата. Вече навън О'Донъл тихо промълви:

– Ще бъде добре, ако от време на време изпитваме и по малко състрадание. Видите ли, човек не знае дали някой ден сам няма да се нуждае от него...

В патологията се смрачаваше рано. Това беше цената да работиш в болничното приземие. Дейвид Колман запали осветлението и реши, че една от първите му задачи ще бъде да измести отделението на някой погорен етаж. Дните, в които патолозите автоматически бяха отправяни към мазетата, безвъзвратно отминаваха; светлината и въздухът са им необходими точно толкова, колкото и на всички останали.

Той влезе в кабинета и видя, че зад бюрото седи Пирсън. Старият лекар опразваше съдържанието на чекмеджетата. При влизането му вдигна глава:

– Странно колко много боклуци събира човек за тридесет и две години – измърмори той.

За момент Дейвид Колман безмълвно го наблюдаваше, после промълви:

– Съжалявам.

– Няма нищо, за което трябва да съжалявате – изръмжа в отговор Пирсън. Затвори последното чекмедже и постави бумагите в разтвореното пред краката си куфарче. – Чух, че получавате нова длъжност. Поздравявам ви.

– Бих искал това да стане по друг начин – искрено отговори Колман.

– Вече е късно за подобни притеснения. – Старият лекар шракна ключалките на куфарчето и се изправи. – Е, предполагам, че това е всичко. Ако откриете още нещо, можете да ми го пратите заедно с пенсионния чек.

– Има нещо, което исках да ви кажа – промълви Колман.

– Какво е то?

– Младата стажантка... онази с ампутирания крак... Тази сутрин

извърших дисекцията. Вие излязохте прав, а не аз. Туморът се оказа злокачествен. Несъмнена остеогенна саркома.

– Е, радвам се... Значи, поне в това не съм сгрешил.

Старият лекар откачи шлифера си от закачалката и тръгна към вратата. Понечи да хване дръжката, после изведнъж се обърна и странно срамежливо попита:

– Няма да се сърдите, ако ви дам един съвет, нали?

– Разбира се, че не – отвърна Колман.

– Вие сте млад – заговори Пирсън. – Кипите от енергия и сила – това е хубаво. Познавате добре работата си, знаете за всички нововъведения в нашата област... неща, които аз не зная и никога няма да узная. Съветът ми е винаги да се поддържате в тази форма. Ще ви бъде трудно, бъдете сигурен в това. – Старият лекар махна по посока на бюрото, което току-що беше освободил: – Ще седнете на този стол и телефонът ще започне да звъни. Един път ще бъде администраторът, който ще ви занимава с бюджети. В следващия момент някой от лаборантите ще тръгне да напуска и трябва да го успокоявате. Лекарите ще идват за една или друга информация... – Старият лекар едва доловимо се усмихна: – После ще дойде ред на търговеца, който предлага нечуплива епруветка или безконечна горелка... И тъкмо когато ги разкарате, ще дойде някой друг... Все тъй върви. Накрая започвате да се чудите какво е станало... как се е получило така, че някои неща са убегнали от вниманието ви...

Пирсън млъкна, а Колман стоеше и безмълвно чакаше. Това беше изповед, с тези думи старият патолог разкриваше една част от своя живот. По-голямата му част...

– По този начин ще премине и следващият ден – продължи Пирсън. – И по-следващият, и още много дни. С изненада ще откриете, че годината се е изнизала, след нея друга, трета... И докато се занимавате с това, за което ви говорих, ще пращате другите на курсове и семинари – да чуят и научат някои новости в медицинската наука. Вие самият няма да имате време за подобни неща. Ще зарежете всякаква изследователска работа и понеже работите твърде много през деня, вечер ще сте уморен и съвсем няма да ви е до четене на медицинска литература. И тогава внезапно ще дойде денят, в който ще откриете, че това, което знаете и което сте учили, е безнадеждно остаряло. Но вече ще бъде твърде късно за промяна.

Гласът на Пирсън секна под напора на чувствата. Хвана ръката на младия лекар и почти умолително каза:

– Слушайте ме... слушайте стареца, който е изживял всичко това! Който вече е допуснал грешката да се занемари и изостане! Никога не позволявайте това да се случи и с вас! Бягайте от телефоните, папките и бумагите! Четете и умейте, бъдете винаги в крак с новото. Само тогава никой няма да може да ви напада, няма да може да каже по ваш адрес: „Този е свършен... Човек на вчерашния ден.“ Защото вие ще знаете колкото всички тях, а дори и повече. Защото на ваша страна ще бъде и опитът.

Гласът му изтъня и Пирсън се извърна.

– Ще се опитам да запомня думите ви – тихо каза Колман, после тихо добави: – Искам да ви изпратя.

Двамата изкачиха стълбите и потънаха в оживлението на главния болничен коридор. Край тях забързано мина сестра, която държеше на ръцете си поднос с диетична храна. Бялата ѝ манта прошумоля и остави след себе си аромат на прясно изгладена тъкан. После се отместиха настрана, за да мине инвалидна количка, на която седеше мъж на средна възраст с гипсиран крак. Двете патерици в ръцете му приличаха на прибори в лодката гребла. Три стажантки притичаха с весел смях. Един човек буташе пред себе си количка, отрупана с вестници и списания. Млад мъж с букет в ръце бързаше към асансьорите. Някъде плачеше дете. Това беше болницата: жив организъм, огледало на големия свят отвъд стените.

Пирсън се оглеждаше. „Тридесет и две години, и край, помисли си Колман. Сигурно за последен път вижда всичко това. Какво ли ще бъде, когато дойде и моят ред, запита се той. Дали след тридесет години ще си спомням този момент? Дали тогава по-добре ще го разбирам?“

От радиоуредбата се разнесе женски глас:

– Доктор Дейвид Колман. Доктор Колман на етажа на хирургията!

– Започва се – каза Пирсън. – Замразен препарат. По-добре ще е да тръгвате – Той протегна ръка и добави: – Желяз ви успех!

Колман откри, че му е трудно да говори.

– Благодаря ви – едва чуто отвърна той.

Старият лекар кимна и се извърна.

– Лека нощ, доктор Пирсън – каза една минаваща наблизко възрастна сестра.

– Лека нощ – отвърна той и тръгна към изхода. Спря точно под табелата, която забраняваше пушенето, и поднесе клечка кибрит към върха на пурата си.

КРАЙ

© 1959 Артър Хейли
© 1992 Веселин Лаптев, превод от английски

Arthur Hailey
The Final Diagnosis, 1959

Сканиране, разпознаване и редакция: Светослав Иванов, 2008

Публикация

Артър Хейли. Окончателната диагноза
Американска. Второ издание
„Народна култура“, София, 1992

Превод Веселин Лаптев
Предговор Димитри Иванов
Рецензент Жечка Георгиева
Редактор Иглика Василева
Редактор на издателството Дора Барова
Художник Николай Пекарев
Технически редактор Олга Стоянова
Коректор Евгения Джамбазова

Литературна група – ХЛ
Излязла от печат октомври 1992 г.
Формат 84×108/32. Печатни коли 20. Издателски коли 16,80
ДФ „Народна култура“ – София
ДФ „Балкан-прес“ – София
ISBN 954-04-0063-5

Doubleday Dell Publishing Group, Inc.

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/7809>]